

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2015.

HRVATSKA AGENCIJA ZA
NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

HANFA

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
Miramarska 24b, 10000 Zagreb
www.hanfa.hr
Telefon: +385 1 6173 200
Telefax: +385 1 4811 406
Grafička priprema: D.S.M.-grafika d.o.o., Zagreb

ISSN 1846-6362

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sadržaj

Uvodna riječ	7
Sažetak	9
1. Tržište kapitala	22
1.1. Opis tržišta	23
1.1.1. Infrastruktura tržišta kapitala	23
1.1.2. Izdavatelji	28
1.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe	29
1.2.1. Normativne aktivnosti	29
1.2.2. Licenciranje	32
1.2.2.1. Licenciranje institucija infrastrukture tržišta kapitala	32
1.2.2.2. Prospekti i ponude za preuzimanje	32
1.2.3. Nadzor	34
1.2.3.1. Nadzor infrastrukture tržišta kapitala	34
1.2.3.2. Nadzor izdavatelja	36
1.2.3.3. Ostali nadzori	37
2. Investicijska društva	38
2.1. Opis tržišta	39
2.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe	43
2.2.1. Normativne aktivnosti	43
2.2.2. Licenciranje	45
2.2.3. Nadzor	47
2.2.3.1. Neposredni nadzor	47
2.2.3.2. Posredni nadzor	47
2.2.4. Ispiti za brokere i investicijske savjetnike	49
3. Investicijski fondovi	51
3.1. Opis tržišta	52
3.1.1. Društva za upravljanje	52
3.1.2. Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom	53
3.1.3. Alternativni investicijski fondovi	55
3.1.4. Fondovi osnovani posebnim zakonima	57
3.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe	57
3.2.1. Normativne aktivnosti	57
3.2.2. Licenciranje	60
3.2.3. Nadzor	62
3.2.3.1. Neposredni nadzor	62
3.2.3.2. Posredni nadzor	64
4. Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina	65
4.1. Opis tržišta	66

4.1.1. Obvezni mirovinski fondovi	66
4.1.2. Dobrovoljni mirovinski fondovi	70
4.1.3. Društva za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima	72
4.1.4. Mirovinska osiguravajuća društva	72
4.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe	73
4.2.1. Normativne aktivnosti	73
4.2.2. Licenciranje	75
4.2.3. Nadzor	76
4.2.3.1. Neposredni nadzor	76
4.2.3.2. Posredni nadzor	77
4.2.4. Ispiti za ovlaštene upravitelje mirovinskih fondova i ovlaštene upravitelje mirovinskih osiguravajućih društava	77
5. Osiguranje	78
5.1. Opis tržišta	79
5.1.1. Društva za osiguranje i društva za reosiguranje	80
5.1.1.1. Zaračunata bruto premija	80
5.1.1.2. Struktura aktive	84
5.1.1.3. Struktura pasive	85
5.1.1.4. Tehničke pričuve	86
5.1.1.5. Ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve	86
5.1.1.6. Ulaganja imovine za pokriće matematičke pričuve	87
5.1.1.7. Ulaganja imovine iz kapitala i ostalih sredstava (osim imovine za pokriće matematičke pričuve i imovine za pokriće tehničke pričuve)	88
5.1.1.8. Financijski rezultat poslovanja	89
5.1.1.9. Adekvatnost kapitala	90
5.1.1.10. Pokazatelji tržišta osiguranja	90
5.1.2. Hrvatski ured za osiguranje	92
5.1.2.1. Redovita djelatnost	92
5.1.2.2. Garancijski fond	93
5.1.3. Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU	93
5.1.3.1. Financijski izvještaji	94
5.1.4. Zastupanje u osiguranju i posredovanje u osiguranju i reosiguranju	94
5.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe	95
5.2.1. Pripremna faza za Solventnost II	95
5.2.2. Normativne aktivnosti	97
5.2.3. Licenciranje	101
5.2.4. Nadzor	102
5.2.4.1. Neposredni nadzor	102
5.2.4.2. Posredni nadzor	103
6. Leasing	105
6.1. Opis tržišta	106
6.1.1. Struktura aktive	106

6.1.2. Struktura pasive	107
6.1.3. Financijski rezultat poslovanja	109
6.1.4. Struktura portfelja leasing društava	109
6.1.4. Adekvatnost kapitala	113
6.1.5. Pokazatelji poslovanja djelatnosti leasinga	113
6.2. Regulatorne Aktivnosti Hanfe	113
6.2.1. Normativne aktivnosti	113
6.2.2. Licenciranje	113
6.2.3. Nadzor	114
7. Faktoring	116
7.1. Opis tržišta	117
7.1.1. Struktura aktive	118
7.1.2. Struktura pasive	119
7.1.3. Financijski rezultat poslovanja	121
7.1.4. Volumen transakcija	122
7.1.5. Pokazatelji poslovanja faktoring društava	123
7.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe	123
7.2.1. Normativne aktivnosti	123
7.2.2. Licenciranje	124
7.2.3. Nadzor	124
8. Sudski postupci	125
8.1. Prekršajni postupci	126
8.1.1. Tržište kapitala	128
8.1.2. Investicijski fondovi	128
8.1.3. Tržište osiguranja	128
8.1.4. Tržište leasinga	128
8.2. Upravni sporovi	129
8.3. Kaznene prijave	129
9. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja	130
9.1. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije	131
9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e	131
9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e	132
9.1.3. Sudjelovanje u radu EBA-e	134
9.1.4. Sudjelovanje u radu ESRB-a	134
9.1.5. Sudjelovanje u radu Vijeća i Europske komisije	135
9.2. Suradnja s domaćim i međunarodnim institucijama	136
9.3. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma i međunarodne mjere ograničavanja	136
10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti	139
10.1. Zaštita potrošača i edukativne aktivnosti	140
10.2. Javnost rada	144

11. Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta	146
11.1. Operativno poslovanje i ljudski resursi	147
11.2. Financijsko poslovanje Hanfe	149
11.2.1. Prihodi	150
11.2.2. Rashodi	153
11.2.3. Sjednice Upravnog vijeća i Savjeta Hanfe	153
12. Dodaci	154
Dodatak 1: Upravno vijeće, Savjet Hanfe i unutrašnji ustroj Hanfe	155
Dodatak 2: Popis pravilnika donesenih u 2015. godini	157
Dodatak 3: Financijska izvješća Hanfe	160
Dodatak 4: Statistički pregled	166
13. Popis tablica	179
14. Popis grafikona	182
15. Kratice i znakovi	185

Uvodna riječ

U protekloj 2015. godini Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (Hanfa) nastavila je s intenzivnim radom na usklađivanju regulatornog okvira s pravnom stečevinom Europske unije koja uređuje nebankarski financijski sektor kao i s aktivnostima kojima se osigurava nesmetana primjena nove regulative. Hanfa je također nastavila s unaprjeđenjem svojih poslovnih procesa s fokusom na daljnji razvoj IT infrastrukture čime se za subjekte nadzora ubrzava i olakšava dostava podataka nadogradnjom i dodatnim uvođenjem digitaliziranih i automatiziranih izvještajnih procesa, a Hanfi omogućava pravovremena i sveobuhvatna razmjena informacija s europskim nadzornim tijelima nadležnim za nebankarski financijski sektor (EIOPA i ESMA). U tom kontekstu Hanfa je započela s izradom kataloga informacija i digitalizacijom dostave podataka s ciljem izrade skladišta podatka (DWH). Hanfa je također inicirala projekt kojim će se unaprijediti proces izvještavanja o izloženosti i trgovanju financijskim izvedenicama te projekt kojim se integrira i poboljšava nadzor na temelju rizika. Svi projekti su odobreni od strane Europske komisije i financijski potpomognuti sredstvima Europske unije.

Implementiran je novi regulatorni okvir Europske unije za društva za osiguranje (Solventnost II). U suradnji s Ministarstvom financija izrađen je novi Zakon o osiguranju, Hanfa je izradila nove pravilnike, a zajedno s društvima za osiguranje provedena je pripremna faza za primjenu novog regulatornog okvira. Također, u suradnji s Ministarstvom financija intenzivno se radilo na pripremi za primjenu novih propisa Europske unije koji uređuju poslovanje investicijskih društava i ostalih poslovnih subjekata koje pružaju investicijske usluge i provode investicijske aktivnosti te uređuju infrastrukturu tržišta kapitala (direktiva MiFID II i uredba MiFIR), novih propisa Europske unije kojima se nastoji suzbiti zlouporaba tržišta kapitala (uredba MAR) te novom zakonodavnom okviru za područje investicijskih fondova. Hanfa je također sudjelovala u izradi regulatornih i provedbenih tehničkih standarda i smjernica u sklopu rada u ESMA-i i EIOPA-i kojima se detaljnije uređuje poslovanje subjekata nadzora kao i postupci nadležnih tijela država članica. U 2015. Hanfa je pripremila i objavila ukupno 46 pravilnika te izmjena i dopuna pravilnika.

Hanfa je u skladu sa svojim ovlastima i tijekom 2015. provodila kontinuirani posredni nadzor svih subjekata nadzora koji uključuje analizu financijskih i nadzornih izvještaja subjekata nadzora i prikupljanje podataka i saznanja iz drugih izvora, a ukupno 56 posrednih nadzora rezultirali su izradom zapisnika kojima se među ostalim utvrđuju nepravilnosti i na temelju kojih Hanfa poduzima daljnje mjere u otklanjanju istih. U skladu s godišnjim planom neposrednog nadzora Hanfa je provodila i redovne neposredne nadzore, dok je po potrebi provodila i izvanredne neposredne nadzore, a sveukupno je tijekom 2015. provedeno 48 neposrednih nadzora.

Iako određeni makroekonomski pokazatelji za proteklu godinu ukazuju na povoljnija gospodarska kretanja, rezultati u pojedinim segmentima financijske industrije i dalje variraju. Tako je u protekloj godini ukupan promet na Zagrebačkoj burzi zabilježio pad od 9,3% no s druge strane u protekloj godini uvrštene su dvije dionice na burzu temeljem inicijalne javne ponude, po prvi put od 2008. godine. Prihodi investicijskih društava, kreditnih institucija i društava za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom od pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti u 2015. porasli su za 23,4% i iznosili su 231,4 mil. kuna. U istom razdoblju neto imovina otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom porasla je za 6,8% i na kraju godine iznosila je 13,9 mlrd. kuna dok je neto imovina alternativnih investicijskih fondova imala rast od 14,3% i na kraju godine iznosila 3 mlrd. kuna.¹

U protekloj godini mirovinski fondovi nastavili su ostvarivati pozitivne prinose. Tako je prosječni prinos obveznih mirovinskih fondova u 2015. iznosio 9,1% za kategoriju A, 6,2% za kategoriju B i 6,8% za kategoriju C, dok su prinosi dobrovoljnih mirovinskih fondova iznosili između 2,1% i

¹ Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 190.

8,1%. Neto imovina obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova zabilježila je rast u protekloj godini. Tako je neto imovina obveznih mirovinskih fondova porasla za 11,7% i iznosila je 74 mlrd. kuna na kraju razdoblja, dok je neto imovina otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova porasla za 14,8% i iznosila 3 mlrd. kuna, a imovina zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova porasla je za 14,3% i iznosila je 681 mil. kuna.

U 2015. zaračunata premija društava za životna osiguranja porasla je za 11,2% i iznosila je 2,9 mlrd. kuna, dok je zaračunata bruto premija za neživotna osiguranja iznosila 5,8 mlrd. što je za 2,3% manje u odnosu na prethodnu godinu. Imovina leasing društava u 2015. smanjila se za 1,3% i iznosila je 17,6 mlrd. kuna dok je imovina faktoring društava iznosila 6,6 mlrd. kuna odnosno 15,8% manje u odnosu na prethodnu godinu.

Hanfa je protekle godine u suradnji s Ministarstvom financija i Hrvatskom narodnom bankom provela prvo sveobuhvatno nacionalno istraživanje o financijskoj pismenosti u skladu s metodologijom OECD-a. Osim toga, Hanfa je obavljala niz drugih aktivnosti povezanih s povećanjem razine financijske pismenosti uključujući pokretanje edukativne kampanje, rad s učenicima srednjih škola i studentima i suradnju s drugim državnim institucijama na tom području. Također, Hanfa je u protekloj godini održala osam savjetovanja s udruženjima subjekata nadzora pri Hrvatskoj gospodarskoj komori s kojima je otvoreno raspravljala o raznim pitanjima povezanim s prilagodbom novinama u regulatornom okviru i ostalim temama od interesa za subjekte nadzora.

Kao i u nekoliko prethodnih godina, prilagodba novim propisima i članstvo u ESMA-i i EIOPA-i te rad na unapređenju IT sustava i redovne nadzorne aktivnosti obilježili su rad Hanfe. Vjerujem da je Hanfa i u 2015. uspješno i u potpunosti izvršila svoje zakonske obaveze te kako je svoje aktivnosti obavljala na visokoj profesionalnoj i stručnoj razini. Želio bih se zahvaliti zaposlenicima Hanfe koji su zajedno s članovima Upravnog vijeća savjesno i odgovorno obavljali svoje zadaće i time pridonijeli unapređenju funkcioniranja financijskog sustava u Republici Hrvatskoj.

Petar-Pierre Matek
predsjednik Upravnog vijeća

Sažetak

Sažetak

Tržište kapitala

Trgovanje na Zagrebačkoj burzi d.d. (dalje u tekstu: Zagrebačka burza) doživjelo je pad od 9,3% u odnosu na prethodnu godinu te je iznosilo 3,5 mlrd. kuna. Smanjeno je trgovanje dionicama (11,5%) i obveznicama (20,7%) unutar knjige ponuda kao i blok promet obveznicama (39,5%) te strukturiranim vrijednosnim papirima (17,2%), dok je blok promet dionicama bio u porastu (45,5%). Glavni dionički indeks CROBEX ostvario je pad od 3,2%, a CROBEX10 pad od 1,8%, dok je CROBEXTURIST ostvario značajan rast od 23,7%. U protekloj godini došlo je do dva nova uvrštenja dionica kroz inicijalnu javnu ponudu, što su prva takva uvrštenja od 2008. godine.

Provedena je dokapitalizacija Zagrebačke burze, u čiju je vlasničku strukturu ušla Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD). Zagrebačka burza je u protekloj godini stjecanjem 100% dionica Ljubljanske burze d.d. zaključila proces njenog preuzimanja, te osnažila svoj položaj na regionalnom tržištu kapitala.

Ukupna vrijednost transakcija namirenih u sustavu poravnanja i namire kojim upravlja Središnje klirinško depozitno društvo d.d. (dalje u tekstu: SKDD), u 2015. iznosila je 326,7 mlrd. kuna što je za 13,3% više u odnosu na prethodnu godinu, dok je ukupan broj transakcija vrijednosnim papirima pao za 13,9%.

Hanfa je tijekom 2015. sudjelovala u pripremi izmjena i dopuna Zakona o tržištu kapitala² (dalje u tekstu: ZTK) koje su bile potrebne kako bi se, između ostalog, uskladilo s Direktivom o prospektu³, Direktivom o transparentnosti⁴ i Uredbom EMIR⁵. Radi osnaživanja tržišta kapitala i prekograničnog toka kapitala i financijskih usluga, Hanfa je također sudjelovala u aktivnostima u sklopu akcijskog plana uspostave Unije tržišta kapitala kojeg je inicirala Europska komisija i koji, između ostalog, uključuje donošenje nove uredbe o sekuritizaciji kao i nove uredbe kojom se mijenja postojeća Direktiva o prospektu.

U 2015. nastavio se postupak licenciranja društva SKDD-CCP Smart Clear d.d. za pružanje usluga središnje druge ugovorne strane. Zagrebačkoj burzi odobreno je obavljanje djelatnosti dodjeljivanja i administriranja jedinstvenih identifikacijskih oznaka pravnih subjekata (engl. *Legal Entity Identifier* – LEI) čime je Zagrebačka burza postala jedina organizacija koja u Republici Hrvatskoj i užoj regiji pruža ovu uslugu, važnu za financijsku stabilnost, sudionicima tržišta.

Hanfa je u protekloj godini odobrila 15 zahtjeva za odobrenjem prospekata kroz koje je na tržištu kapitala prikupljeno nešto više od 1 mlrd. kuna. Od izdavatelja financijskih instrumenata zaprimljena je 61 obavijest o iznimkama od obveze objave prospekata, a korištenjem ove iznimke na tržištu kapitala prikupljeno je približno 6 mlrd. kuna.

2 NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13, 159/13, 18/15 i 110/15

3 Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 153/1

4 Direktiva 2013/50/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o izmjenama Direktive 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi s informacijama o izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu (Direktiva o transparentnosti), Direktive 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja u trgovanje (Direktiva o prospektu) i Direktive Komisije 2007/14/EZ o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredaba Direktive 2004/109/EZ (Direktiva o provedbi pojedinih odredaba Direktive o transparentnosti), SL L 294/13

5 Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju, SL L 201

Hanfa je tijekom 2015. obavila nadzor cjelokupnog poslovanja Zagrebačke burze s fokusom na financijski položaj, upravljanje sukobima interesa, nadzor izdavatelja, trgovanje certifikatima, segment promatranja, sustav nadzora trgovanja, sumnje na manipulaciju i dr. Nastavljen je i nadzor informacijskog sustava SKDD-a, kao i praćenje izvršenja mjera za poboljšanje istog.

Investicijska društva

U 2015. osam je investicijskih društava i 15 kreditnih institucija pružalo investicijske usluge i obavljalo investicijske aktivnosti dok je investicijske usluge pružalo sedam društava za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (dalje u tekstu: društvo za upravljanje UCITS fondovima). U odnosu na prethodnu godinu ukupni prihodi su rasli za 23,4% i iznosili su 231,4 mil. kuna. Hanfa je u 2015. zaprimila 142 notifikacije o namjeri neposrednog pružanja usluga na području Republike Hrvatske od strane investicijskih društava sa sjedištem u državama članicama Europske unije.

U protekloj godini došlo je do značajnog porasta vrijednosti imovine portfelja kojima upravljaju investicijska društva, kreditne institucije i društva za upravljanje UCITS fondovima koja je na kraju godine iznosila 5,2 mlrd. kuna što je za 289,9% više u odnosu na prethodnu godinu. Ovom rastu najviše su doprinijela društva za upravljanje UCITS fondovima koja su imala rast od 301,8% u vrijednosti imovine portfelja kojim upravljaju. Ukupna imovina povezana s uslugom skrbništva nad vrijednosnim papirima nije se znatno mijenjala te je iznosila 62,4 mlrd. kuna⁶ što se i dalje najvećim dijelom odnosi na kreditne institucije.

Hanfa je sudjelovala u usklađivanju domaćih propisa s Direktivom BRD⁷ na temelju koje je ujedno izmijenjen i ZTK, a Hanfa je u skladu s tim izmjenama usvojila i pravilnik kako bi usklađenost po pitanju investicijskih društava bila potpuna.

U 2015. Hanfa je pokrenula devet neposrednih nadzora nad investicijskim društvima, društvima za upravljanje UCITS fondovima i kreditnim institucijama koji su obuhvaćali pružanje investicijskih usluga i aktivnosti te pridržavanje obveza iz Uredbe EMIR, a jedan nadzor uključivao je i nadzor informacijskog sustava. Donesena su tri rješenja kojima se obustavlja postupak nadzora s obzirom na to da su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene u postupku nadzora, a ostali nadzori su još u tijeku. Također, na temelju nadzora započetog u 2014. izdano je jedno rješenje za otklanjanje nepravilnosti zbog povrede odredaba ZTK-a i pravilnika, a nakon što je društvo postupilo po rješenju, doneseno je rješenje kojim se obustavlja postupak nadzora s obzirom na to da su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene. Još dva rješenja kojima se obustavlja postupak nadzora s obzirom na to da su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene u postupku nadzora su donesena na temelju nadzora započetih u prijašnjim godinama. Posredni nadzor je obuhvaćao kontrolu nadzornih izvještaja, kontrolu procjene rizika koji proizlaze iz držanja imovine klijenata kod trećih strana, provjeru pridržavanja obveza iz Uredbe EMIR, provjeru provođenja ocjene prikladnosti usluge za klijente koji trguju kompleksnim financijskim instrumentima te provjeru provođenja međunarodnih mjera ograničavanja.⁸

Investicijski fondovi

Na dan 31. prosinca 2015. bilo je registrirano 20 društava za upravljanje investicijskim fondovima, što su tri društva manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, a posljedica je konsolidacijskih procesa na tržištu investicijskih fondova. Hanfa je u 2015. zaprimila 35 notifikacija nadležnih tijela iz drugih država članica Europske unije, a do kraja 2015. ukupno je zaprimljeno 66 notifikacija o namjeri prekograničnog trgovanja udjelima investicijskih fondova odnosno obavljanja

6 Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 190.

7 Direktiva 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava te o izmjeni Direktive Vijeća 82/891/EEZ i direktiva 2001/24/EZ, 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2005/56/EZ, 2007/36/EZ, 2011/35/EU, 2012/30/EU i 2013/36/EU te uredbi (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (Tekst značajan za EGP), SL L 173/190

8 Odluka o načinu provođenja međunarodnih mjera ograničavanja, NN, br. 78/11

djelatnosti društava za upravljanje. U 2015. Hanfa je nadležnom tijelu druge države članice prosljedila jednu notifikaciju društva za upravljanje investicijskim fondovima iz Republike Hrvatske o namjeri prekograničnog trgovanja udjelima otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fond).

Društva za upravljanje investicijskim fondovima ostvarila su dobit nakon oporezivanja u iznosu od 53,1 mil. kuna, što je povećanje od 18,2% u odnosu na 2014. godinu.⁹ Neto imovina UCITS fondova povećana je za 6,8% u odnosu na 2014. te je na kraju 2015. iznosila 13,9 mlrd. kuna. Udio domaće imovine u ukupnoj neto imovini UCITS fondova na kraju 2015. dodatno se povećao u odnosu na kraj prethodne godine i iznosio je 89,2%.

Broj registriranih alternativnih investicijskih fondova (dalje u tekstu: AIF) u Republici Hrvatskoj na kraju 2015. ostao je nepromijenjen u odnosu na prethodnu godinu i iznosio je 28. Neto imovina AIF-ova porasla je u odnosu na 2014. za 14,3% i iznosila je 3 mlrd. kuna.¹⁰

Hanfa je radila na implementaciji Direktive UCITS V¹¹ te je pripremljen nacrt novog Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom, u koji je implementirana navedena direktiva. Direktiva UCITS V dodatno povećava zaštitu ulagatelja u UCITS fondove na način da uvodi pravila o odgovornosti depozitara i zahtjeve o nagrađivanju zaposlenika društva za upravljanje. Hanfa je tijekom godine sudjelovala i u radnoj skupini za izradu Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Hanfa je nastavila s provođenjem šest neposrednih nadzora nad društvima za upravljanje UCITS fondovima i društvima za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (dalje u tekstu: UAIF) započetih u 2014., čiji je cilj bila provjera usklađenja društava s odredbama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom¹² i Zakona o alternativnim investicijskim fondovima¹³ koje se odnose na organizacijske zahtjeve. Izdano je sedam rješenja društvima za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ovima o otklanjanju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti iz postupaka navedenih neposrednih nadzora, u skladu s kojima su društva za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ovi otklonili nezakonitosti i nepravilnosti te o istome obavijestili Hanfu. U 2015. pokrenuti su i dovršeni nadzori nad jednim društvom za upravljanje UCITS fondovima, dva UAIF-a te jednim društvom koje upravlja UCITS fondovima i UAIF-ima, a koji su se odnosili na organizacijske zahtjeve, i to na investicijski proces i ulaganje imovine fondova i društva, mehanizme unutarnjih kontrola, koji uključuju funkciju upravljanja rizicima, funkciju usklađenosti s relevantnim propisima i funkciju interne revizije te upravljanje sukobom interesa i osobnim transakcijama. Jednom je društvu za upravljanje UCITS fondovima izdano rješenje o otklanjanju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, u skladu s kojim je društvo otklonilo nezakonitosti i nepravilnosti te o istome obavijestilo Hanfu.

Neposredni nadzori nad UAIF-ovima koji upravljaju otvorenim alternativnim investicijskim fondovima rizičnog kapitala s privatnom ponudom obuhvatili su investicijski proces i ulaganje imovine fondova, uključujući provjeru postupanja u skladu s uvjetima poslovanja UAIF-a, ostvarivanje upravljačkih prava, koja društvo ostvaruje u svoje ime i za račun fondova, u izdavateljima u koje je uložena imovina fondova te mehanizmi unutarnjih kontrola, uključujući funkcije upravljanja rizicima, usklađenosti s relevantnim propisima i interne revizije. U skladu s izdanim rješenjima u postupcima nadzora, društva su otklonila nezakonitosti i nepravilnosti te o istome obavijestila Hanfu.

Pokrenuti su i izvanredni neposredni nadzori nad jednim društvom za upravljanje UCITS fondovima te nad jednim UAIF-om. Predmet nadzora bio je proces ostvarivanja upravljačkih prava dioničara koje društvo ostvaruje u svoje ime i za račun fonda kojim upravlja u izdaviteljima u čije je

⁹ Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 190.

¹⁰ Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 190.

¹¹ Direktiva 2014/91/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o izmjeni Direktive 2009/65/EZ o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) u pogledu poslova depozitara, politika nagrađivanja i sankcija, SL L 257/186

¹² NN, br. 16/13 i 143/14

¹³ NN, br. 16/13 i 143/14

dionice uložena imovina fonda, kao i donošenje investicijskih odluka i postupanje po korporativnim akcijama u sklopu pružanja investicijske usluge upravljanja portfeljem u skladu s odredbama ZTK-a. Utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti subjekti nadzora ispravili su tijekom samog postupka nadzora te im slijedom navedenog nisu izdavane nadzorne mjere za njihovo uklanjanje.

U posrednom nadzoru naglasak je stavljen na provjeru usklađenosti ulaganja imovine investicijskih fondova s ograničenjima ulaganja, vrednovanje imovine u portfeljima investicijskih fondova, obavješćavanje ulagatelja u vidu sadržaja internetskih stranica društava za upravljanje investicijskim fondovima i redovitih izvještaja investicijskih fondova te kapitalnu adekvatnost društava za upravljanje investicijskim fondovima. Izrađivali su se i periodični te *ad-hoc* izvještaji o stanju fondovske industrije i tržišta kapitala općenito te kvalitativno i kvantitativno procjenjivali rizici poslovanja investicijskih fondova i društava za upravljanje investicijskim fondovima. Procjenjivali su se i financijska stabilnost subjekata nadzora, primjerenost računovodstvenih politika društava za upravljanje investicijskim fondovima i investicijskih fondova i izmjene prospekata investicijskih fondova te se izvršavala kontrola izračuna naknada. Zbog utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti sastavljeno je 12 zapisnika nakon čega su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti u najvećem broju slučajeva otklonjene, dok je u jednom slučaju predviđena mjera izdavanja rješenja subjektu nadzora za uklanjanje utvrđene neusklađenosti ulaganja imovine investicijskog fonda s ograničenjima ulaganja.

Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina

Ukupna neto imovina obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova s danom 31. prosinca 2015. iznosila je 77,7 mlrd. kuna, što predstavlja rast od 8,2 mlrd. kuna u odnosu na kraj prethodne godine. Od 8,2 mlrd. kuna prirasta neto imovine obveznih mirovinskih fondova i dobrovoljnih mirovinskih fondova, 3,8 mlrd. kuna (46,7%) odnosi se na neto uplate, dok je 4,4 mlrd. kuna (53,3%) posljedica ostvarenih prinosa. Navedena pozitivna kretanja prvenstveno su bila posljedica obveznih uplata u drugi stup mirovinskog osiguranja.

Rast broja članova obveznih mirovinskih fondova nastavljen je i u 2015. po prosječnoj stopi od 1,5% u odnosu na godinu prije. Od ukupno 56.988 novih članova obveznih mirovinskih fondova njih 1.572 samostalno je odabralo obvezni mirovinski fond, što predstavlja udio od svega 2,8% u ukupnom broju novih članova te pad u odnosu na prethodnu godinu.

Ukupna neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31. prosinca 2015. iznosila je 74,0 mlrd. kuna te tako zabilježila rast od 7,7 mlrd. kuna u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu se porast od 3,5 mlrd. kuna (45,5%) odnosio na neto uplate članova, dok je porast neto imovine od 4,2 mlrd. kuna (54,5%) posljedica ostvarenih prinosa obveznih mirovinskih fondova. Prosječni prinos indeksa MIREX kategorije A u 2015. iznosio je 9,1%, kategorije B 6,2%, a kategorije C 6,8%.

Društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima upravljala su s ukupno šest otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova i 17 zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. Tijekom 2015. nastavljen je rast broja članova dobrovoljnih mirovinskih fondova. Zamjetan rast broja članova dobrovoljnih mirovinskih fondova (20,3%) ostvaren je u 2015. u odnosu na prethodnu godinu, što se očitovalo i u rastu njihove neto imovine (14,3%). U skladu s rastom broja novih članova porasle su i uplate bruto doprinosa članova zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova, i to za 19,5%, dok su ukupni bruto doprinosi članova otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova porasli za 8,2% u odnosu na 2014. godinu.

Društva za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima povećala su dobit nakon oporezivanja na 199,2 mil. kuna u 2015., što predstavlja rast od 21,0% u odnosu na dobit ostvarenu prethodne godine.

Uredbom o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima¹⁴, koju je donijela Vlada Republike Hrvatske izvršene su izmjene i dopune Zakona o obveznim mirovinskim fondo-

¹⁴ NN, br. 93/15

vima¹⁵. Navedenom uredbom regulirano je članstvo u obveznom mirovinskom fondu te prestanak članstva u obveznom mirovinskom fondu osiguranika čije je pravo iz mirovinskog osiguranja uređeno posebnim propisom koji uređuje prava iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba ili im se mirovina određuje prema tom propisu.

Tijekom navedenog razdoblja zabilježeno je ukupno 31.687 prestanaka članstva, odnosno zatvaranja računa u obveznim mirovinskim fondovima, što je posljedica gore navedene uredbe.

Prema izvještaju o financijskom položaju na dan 31. prosinca 2015. vrijednost ukupne imovine jedinog mirovinskog osiguravajućeg društva bila je iskazana u iznosu od 438,3 mil. kuna, što predstavlja porast od 25,7 mil. kuna, odnosno 6,2% u odnosu na imovinu iskazanu na dan 31. prosinca 2014. godine. Ukupan broj sklopljenih ugovora o mirovini na dan 31. prosinca 2015. iznosio je 15.039, od čega su se 14.904 ugovora odnosila na dobrovoljno mirovinsko osiguranje (III. stup mirovinskog osiguranja i izravne jednokratne uplate), a 135 ugovora na obvezno mirovinsko osiguranje (II. stup mirovinskog osiguranja).

Hanfa je pokrenula postupke neposrednog nadzora nad poslovanjem četiri društva koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima, čiji je predmet nadzora investicijski proces i ulaganje imovine fondova te s tim u vezi uspostava i povezanost mehanizama unutarnjih kontrola, uključujući funkcije upravljanja rizicima i usklađenosti s relevantnim propisima, a kod jednog društva provodio se i nadzor cjelokupnog informacijskog sustava.

Pokrenut je i neposredni nadzor Središnjeg registra osiguranika, a predmet nadzora bio je cjelokupni proces povezan s uplatama doprinosa za mirovinska osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje. Nadzor je obuhvaćao način postupanja sa sredstvima na prolaznim i privremenom računu, način prosljeđivanja sredstava, kao i način obračuna naknada, izračun obračunskih jedinica, raspoređivanje članova i izvješćivanje. Pored toga, nadzorom su bile obuhvaćene politike, mjere i postupci za nadzor i zaštitu informacijskog sustava i sustava za elektroničku obradu podataka.

Hanfa je obavila i neposredni nadzor poslovanja mirovinskog osiguravajućeg društva u dijelu procesa ugovaranja i isplate doživotnih mirovina na temelju izravnih jednokratnih uplata poslodavaca za svoje zaposlenike u vrijeme njihova umirovljenja.

Hanfa je u 2015. provodila posredne kontinuirane nadzore nad društvima za upravljanje mirovinskim fondovima, mirovinskim fondovima i mirovinskim osiguravajućim društvom.

Osiguranje

Na dan 31. prosinca 2015. na tržištu osiguranja poslovala su 23 društva za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Osim toga, na tržištu osiguranja djelovao je i Hrvatski ured za osiguranje (dalje u tekstu: HUO) kao udruženje društava za osiguranje te Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU. Poslove zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju na dan 31. prosinca 2015. obavljalo je 280 društava za zastupanje u osiguranju, 44 društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju, 252 obrta za zastupanje u osiguranju, 26 kreditnih institucija te HP – Hrvatska pošta d.d. Hanfa je u 2015. zaprimila ukupno 341 notifikaciju društava iz drugih država članica, od čega se 68 notifikacija odnosilo na notifikacije društava za osiguranje za neposredno obavljanje poslova osiguranja u Republici Hrvatskoj, 269 notifikacija odnosilo se na neposredno obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju i reosiguranju, dok su se dvije notifikacije odnosile na obavljanje poslova zastupanja u osiguranju putem podružnice na području Republike Hrvatske. U 2015. osnovane su dvije podružnice društva za osiguranje iz druge države članice u Republici Hrvatskoj u skladu s pravom poslovnog nastana. Istovremeno su od četiri tuzemna društva za osiguranje i jednog društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju zaprimljene obavijesti o namjeri neposrednog pružanja usluga u Europskoj uniji, koje je Hanfa prosljedila nadležnim nadzornim tijelima. Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju Hanfa je zaprimila ukupno 870 notifikacija

15 NN, br. 19/14

za rad na području Republike Hrvatske, od čega ih se 243 odnosilo na neposredno obavljanje poslova osiguranja društva za osiguranje, 623 na neposredno obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju i reosiguranju i dvije na obavljanje poslova zastupanja u osiguranju putem podružnice te su osnovane dvije podružnice društva za osiguranje iz države članice u skladu s pravom poslovnog nastana.

Ukupna zaračunata bruto premija društava za osiguranje u 2015. iznosila je 8,7 mlrd. kuna, što je za 0,1 mlrd. kuna ili 1,9% više u odnosu na premiju ostvarenu u 2014. godini. Zaračunata bruto premija reosiguranja u 2015. iznosila je 42,0 mil. kuna i u odnosu na 2014. bila je manja za 293,7 mil. kuna ili 87,5%.

Ukupna aktiva društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2015. iznosila je 38,5 mlrd. kuna te je u odnosu na prethodnu godinu bila veća za 1,1 mlrd. kuna, odnosno 2,9%. To je u najvećoj mjeri posljedica povećanja aktive životnih osiguranja u iznosu od 1,1 mlrd. kuna ili 5,34%.¹⁶

Društva za osiguranje i društva za reosiguranje ostvarila su u 2015. kao rezultat poslovanja dobit od 520,3 mil. kuna, za razliku od 2014., kada je ostvaren gubitak od 48,2 mil. kuna¹⁷. Od toga je u 2015. neto dobit u iznosu od ukupno 589,7 mil. kuna iskazalo 17 društava za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje, dok je gubitak od 69,4 mil. kuna iskazalo šest društava za osiguranje. U skupini neživotnih osiguranja ostvarena je dobit od 315,2 mil. kuna. Od navedenog iznosa, na dobit 15 društava za osiguranje i jednog društva za reosiguranje odnosilo se 384,6 mil. kuna, dok su gubitak od ukupno 69,4 mil. kuna iskazala tri društva za osiguranje. U skupini životnih osiguranja kao rezultat poslovanja ostvarena je dobit od 205,1 mil. kuna, od čega se 214,4 mil. kuna odnosilo na dobit 11 društava za osiguranje, dok su gubitak od ukupno 9,3 mil. kuna iskazala tri društva za osiguranje.

Na dan 31. prosinca 2015. ukupna imovina HUO-a iznosila je 10,4 mil. kuna, što je za 2,3% više u odnosu na 2014., dok je imovina Garancijskog fonda iznosila 22,6 mil. kuna, što je za 24,8% više u odnosu na prethodnu godinu. Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU zabilježio je na dan 31. prosinca 2015. ukupnu aktivu u iznosu od 95,9 mil. kuna i u odnosu na isti dan prethodne godine aktiva se povećala se za 10,9%.

Što se tiče regulatornih aktivnosti, Hanfa je nastavila s pripremnom fazom za Solventnost II s obzirom na stupanje na snagu nove regulative dana 1. siječnja 2016. godine. Europskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) poslano je izvješće o provedbi procesa i napretku pripreme faze za Solventnost II, donesen je novi Zakon o osiguranju¹⁸ (dalje u tekstu: novi ZOS) koji je usklađen s odredbama Direktive Solventnost II¹⁹, održan je drugi krug razgovora s društvima za osiguranje u vezi s Izvješćima za FLAOR²⁰/ORSA²¹ za 2014. te su provedene sve planirane aktivnosti za navedeni proces. Proveden je i niz aktivnosti prije provedbe pilot projekta slanja i zaprimanja izvještaja, što je uključivalo implementaciju programskog rješenja, dodatnu edukaciju zaposlenika Hanfe, izradu internih uputa za validaciju te usku suradnju s odborima EIOPA-e.

U pogledu normativnih aktivnosti važno je istaknuti da se novim ZOS-om osiguravaju pretpostavke za provedbu Delegirane Uredbe o dopuni Direktive Solventnost II²². Navedena uredba

¹⁶ Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 190.

¹⁷ Ostvarivanje gubitka u 2014. najvećim dijelom je rezultat provedenog procesa restrukturiranja društva za osiguranje.

¹⁸ NN, br. 30/15

¹⁹ Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o pokretanju i obavljanju poslova osiguranja i reosiguranja, SL L 335/1

²⁰ Anticipativna procjena vlastitih rizika, engl. *Forward Looking Assessment of Own Risks* – FLAOR

²¹ Procjena vlastitih rizika i solventnosti, engl. *Own Risk and Solvency Assessment* – ORSA. ORSA predstavlja redovitu praksu procjene ukupnih potreba solventnosti s obzirom na specifični profil rizičnosti.

²² Delegirana Uredba Komisije (EU) br. 2015/35 od 10. listopada 2014. o dopuni Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) (Tekst značajan za EGP), SL L 12/1

sadrži provedbena pravila za Solventnost II te se utvrđuju postupci za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Europskoj komisiji, što je definirano člankom 301.a u Direktivi Solventnost II. Hanfa je tijekom 2015. donijela i pet novih pravilnika.

Kroz šest ispitnih rokova, ispitu za zastupnika u osiguranju pristupilo je 1.477 kandidata, a ispitu za posrednika u osiguranju i reosiguranju 32 kandidata. Ispit je položilo ukupno 1.358 kandidata (1.330 zastupnika u osiguranju i 28 posrednika u osiguranju i reosiguranju), dok 151 kandidat nije položio ispit.

Hanfa je provodila 12 postupaka neposrednih nadzora nad subjektima tržišta osiguranja, od kojih su četiri neposredna nadzora bila izvanredna, a preostalih osam redovni. Dva su postupka započeta u 2014., a završena u 2015. godini. Devet postupaka započeto je i završeno u 2015., dok je jedan postupak započet u 2015. nastavljen i u 2016. godini. Nadzor poslovanja društava za osiguranje obuhvatio je proces oblikovanja i dostatnosti pričuva šteta za vrstu 3. Osiguranje cestovnih vozila i vrstu 10. Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila, proces obračuna i evidencije troškova poslovanja, proces ulaganja, proces izvještavanja, proces upravljanja operativnim rizicima, sigurnost i adekvatnost informatičkog sustava, sustav upravljanja rizicima, poslovni proces sklapanja ugovora o osiguranju i obrade šteta, proces ulaganja u dionice, njihovo vrednovanje i iskazivanje u poslovnim knjigama te ostvarivanje upravljačkih prava i provedba Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma²³ te propisa donesenih na temelju navedenog zakona. Postupak nadzora nad poslovanjem društva za zastupanje u osiguranju obuhvatio je poslovni proces zastupanja u osiguranju te financijsko poslovanje društava za zastupanje u osiguranju, pri čemu su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti koje su se odnosile na postupanje protivno internim aktima, nepotpune knjigovodstvene isprave te nepridržavanje načela savjesnosti i poštenja pri zastupanju društava za osiguranje. Hanfa je donijela ukupno osam rješenja o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti, koja se odnose na postupke neposrednih nadzora završenih u 2014. i 2015. godini. Subjekti nadzora postupali su u skladu s naloženim u izreci rješenja te u skladu s rokovima propisanim rješenjima. Pored navedenih osam rješenja o nezakonitosti i nepravilnosti, Hanfa je donijela i pet rješenja o okončanju postupka neposrednog nadzora, i to sve za subjekte nadzora u čijem poslovanju nisu utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti ili su one otklonjene tijekom obavljanja neposrednog nadzora.

Hanfa je provodila posredni nadzor subjekata nadzora putem kontinuirane provjere pravilnog obavljanja poslova osiguranja te usklađenosti društava za osiguranje s nadzornim odredbama na temelju analize izvještaja koje su društva za osiguranje dužna u propisanim rokovima dostavljati Hanfi te prikupljanjem i provjerom dokumentacije, obavijesti i podataka dostavljenih Hanfi na poseban zahtjev, kao i prikupljanjem i provjerom podataka i saznanja iz drugih izvora, provjerom i procjenom poslovanja na temelju dostavljenih izvještaja i prikupljenih informacija te provođenjem razgovora s članovima uprave, članovima nadzornog odbora i drugim odgovornim osobama. U 2015. bilo je ukupno 14 upravnih predmeta posrednog nadzora na temelju kojih je izdano ukupno deset rješenja.

Leasing

Na dan 31. prosinca 2015. na tržištu leasinga poslovalo je 21 leasing društvo, odnosno dva društva manje nego u prethodnoj godini. Temeljni kapital leasing društava na dan 31. prosinca 2015. iznosio je 1.059 mil. kuna. Ukupna imovina leasing društava na dan 31. prosinca 2015. iznosila je 17,6 mlrd. kuna i bila je manja za 237,3 mil. kuna ili 1,3% u odnosu na isti dan prethodne godine.

Udjel deset najvećih leasing društava po visini aktive u ukupnoj aktivi leasing društava u 2015. iznosio je 79,1% te je bio nešto veći u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosio 77,5%. Svih deset najvećih leasing društava dio je bankarskih grupa.

23 NN, br. 87/08 i 25/12

U 2015. na razini leasing društava bio je iskazan negativan rezultat poslovanja, koji se ogleda u gubitku nakon oporezivanja, koji je iznosio 742,1 mil. kuna (u 2014. gubitak je iznosio 1,3 mlrd. kuna).

Vrijednost novozaključenih ugovora u operativnom leasingu u 2015. smanjena je za 363,8 mil. kuna, dok je vrijednost novozaključenih ugovora u financijskom leasingu povećana za 250 mil. kuna u odnosu na prethodnu godinu. U skladu s navedenim, udjel operativnog leasinga u strukturi ukupne vrijednosti novozaključenih ugovora iznosio je 29,3%, dok je udjel financijskog leasinga iznosio 70,7%.

Najveća vrijednost aktivnih ugovora prema objektima leasinga na dan 31. prosinca 2015. odnosila se na osobna vozila i iznosila je 4,1 mlrd. kuna ili 29,6% vrijednosti aktivnih ugovora, dok je vrijednost aktivnih ugovora za nekretnine iznosila 3,4 mlrd. kuna ili 24,7% vrijednosti aktivnih ugovora.

Nadzorne aktivnosti bile su usmjerene na posredne nadzore kojima se provjeravala usklađenost ugovora o leasingu s odredbama Zakona o leasingu²⁴ (dalje u tekstu: ZOL) i Pravilnika o sadržaju i obliku ugovora o leasingu te metodologiji izračuna efektivne stope²⁵ te je na temelju tog nadzora doneseno 13 rješenja kojima se društvima nalaže otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, a postupanje društava temeljem rješenja očekuje se u 2016. godini. Proveden je i nadzor provjere upisa podataka o objektima leasinga u Registar objekata leasinga te je Hanfa donijela četiri rješenja kojima se društvima nalaže otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, a društva su postupila po nalogima iz rješenja.

Provedeno je i pet posrednih nadzora u dijelu evidentiranja poslovnih događaja po ugovoru o financijskom leasingu. Pritom kod jednog društva nisu utvrđene nepravilnosti dok su preostala četiri društva nepravilnosti otklonila u 2016. godini. Također, proveden je i jedan posredni nadzor u dijelu vrednovanja financijske imovine koji je okončan 2015. budući da je društvo otklonilo utvrđene nepravilnosti.

Jedan zapisnik sastavljen je na temelju neposrednog nadzora započetog u 2014. godini. Predmet navedenog nadzora bilo je upravljanje kreditnim rizikom, postupanje po okončanju ugovora o leasingu te provedba Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma²⁶. Izdano je i rješenje kojim se nalaže otklanjanje navedenih utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti te se postupanje društva u skladu s rješenjem očekuje u 2016. godini.

Factoring

Imovina faktoring društava kojima je Hanfa izdala odobrenja za obavljanje poslova faktoringa i društava za koje Hanfa ima saznanja da obavljaju poslove faktoringa (dalje u tekstu: faktoring društva) iznosila je 6,6 mlrd. kuna te je na dan 31. prosinca 2015. bilježila smanjenje vrijednosti u iznosu od 1,2 mlrd. kuna (15,8%) u odnosu na dan 31. prosinca 2014. godine. Na pad imovine najviše je utjecalo smanjenje potraživanja po osnovi eskonta mjenica u iznosu od 941,3 mil. kuna uz istovremeni porast potraživanja po osnovi faktoringa u iznosu od 249,6 mil. kuna. U strukturi aktive na kratkotrajnu imovinu odnosilo se, isto kao i prethodne godine, čak 98,0% ukupne aktive. Najznačajnija stavka kratkotrajne imovine bili su poslovi eskonta mjenica (58,7% aktive).

Neto dobit faktoring društava iznosila je 212,5 mil. kuna, što je za 1,2% manje u odnosu na 2014. godinu. Ukupni prihodi faktoring društava iznosili su 841,1 mil. kuna i bili su veći za 51,8 mil. kuna u odnosu na prethodnu godinu, dok su rashodi s iznosom od 575,1 mil. kuna bili za 55,5 mil. kuna veći u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje. Od 13 faktoring društava njih 11 je u 2015. iskazalo dobit nakon oporezivanja u ukupnom iznosu od 212,7 mil. kuna. Istovremeno su dva faktoring društva ostvarila gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 0,2 mil. kuna.

24 NN, br. 141/13

25 NN, br. 66/14

26 NN, br. 87/08 i 25/12

Volumen transakcija iznosio je 17,8 mlrd. kuna, što je smanjenje od 5,9% u odnosu na 2014. godinu. U razdoblju od 1. siječnja 2015. do 31. prosinca 2015. faktoring društva otkupila su fakture po poslovima faktoringa u vrijednosti od 3,8 mlrd. kuna te mjenice u vrijednosti od 14,0 mlrd. kuna.

Hanfa je izdala tri odobrenja za obavljanje poslova faktoringa za tri društva koja su i prije stupanja na snagu Zakona o faktoringu²⁷ (dalje u tekstu: ZOF) obavljala poslove faktoringa. Udjel predmetna tri društva u agregiranoj imovini faktoring društava na dan 31. prosinca 2015. iznosio je 59,5%. Uredbom Vlade Republike Hrvatske produžen je rok za usklađivanje onih pravnih osoba koje su na dan stupanja na snagu ZOF-a obavljale poslove faktoringa i koje su upisane u sudski registar te se navedene pravne osobe, slijedom iste uredbe, moraju uskladiti sa ZOF-om do 31. ožujka 2016. umjesto do 8. kolovoza 2015., što je bio zakonski propisan rok.

Težište nadzornih aktivnosti prvenstveno je bilo na analizi tržišta faktoringa u Republici Hrvatskoj s aspekta analize rizika djelatnosti faktoringa te vrsta i karakteristika pojedinih proizvoda i poslova koje faktoring društva obavljaju.

Sudski postupci

Hanfa je u provedenim postupcima nadzora u području tržišta kapitala, leasinga i faktoringa, investicijskih fondova i osiguranja utvrdila počinjenje prekršaja propisanih zakonima te je nadležnim prekršajnim sudovima i Financijskom inspektoratu Republike Hrvatske podnijela ukupno 17 optužnih prijedloga, pri čemu je u dva predmeta donesena pravomoćna osuda, a kod ostalih predmeta postupak je još u tijeku. Podnošenjem tužbe pred upravnim sudovima Republike Hrvatske protiv rješenja i zaključaka Hanfe tijekom 2015. pokrenuto je 14 upravnih sporova, od čega se 12 upravnih sporova odnosilo na upravne akte iz područja tržišta kapitala, a dva na područje investicijskih fondova. Dvanaest postupaka još je u tijeku, jedna upravna tužba je odbačena, a u jednom upravnom sporu doneseno je rješenje o obustavi postupka. Hanfa je podnijela jednu kaznenu prijavu protiv tri fizičke osobe nakon što je utvrdila osnove sumnje za počinjenje kaznenog djela zlouporabe povlaštenih informacija. Tijekom godine predstavnici Hanfe sudjelovali su u Radnoj skupini Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske za izmjene i dopune Prekršajnog zakona, a s obzirom na proces usklađivanja s pravnom stečevinom Europske unije.

Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja

Zaposlenici Hanfe bili su u 2015. uključeni u rad i koordinaciju s relevantnim državnim tijelima i institucijama Europske unije u vezi s pitanjima usklađivanja s propisima i praksama Europske unije u okviru financijskog sektora. Hanfa je sudjelovala na sedam sastanaka Odbora nadzornih tijela Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) i na pet sastanaka Odbora nadzornih tijela EIOPA-e. Odbori ESMA-e i EIOPA-e u 2015. donijeli su svaki ponaosob preko stotinu odluka te vodili više od stotinu i pedeset rasprava koje se uglavnom tiču odobravanja mnogobrojnih dokumenata za javnu raspravu, smjernica i preporuka, donošenja tehničkih i provedbenih standarda, analiza trendova, rizika i ranjivosti financijskog sektora, uređivanja zajedničkog tržišta te u tom svjetlu ujednačavanja nadzornih praksi, djelovanja trgovinskih repozitorija i agencija za kreditni rejting u nadležnosti ESMA-e, sudjelovanja u testovima otpornosti na stres EIOPA-e, izrade mišljenja prema Europskoj komisiji ili drugim europskim nadzornim tijelima, suzbijanja pranja novca i financiranja terorizma, prepoznavanja novih instrumenata i usluga na financijskim tržištima te budućih trendova i utjecaja na potrošače i financijsku stabilnost europskog prostora, procjena istovjetnosti nadzornih sustava trećih zemalja i dr., na čijim su pripremama kroz prikupljanje podataka, informacija i mišljenja te izradu analiza na nacionalnim razinama radili stručni odbori i radne skupine ESMA-e i EIOPA-e te stručne službe ovih europskih nadzornih tijela. Odbori i radne skupine ESMA-e i EIOPA-e te Hanfini članovi u njima radili su na pripremi svih relevantnih dokumenata koji su bili potrebni kako za donošenje odluka tako i za

²⁷ NN, br. 94/14 i 85/15

vođenje rasprava po određenim pitanjima te za potrebe rada posebnih skupina za provedbu procjena stručnjaka po pojedinim temama od značaja za rad i djelovanje u okviru cjelokupnog europskog financijskog tržišta.

Prvi je put Hanfa bila subjektom neposrednog nadzora stručnjaka ESMA-e u sklopu Procjene stručnjaka ESMA-e o nadzornim praksama nacionalnih nadzornih tijela. Tema je bila usklađenost s odredbama Direktive MiFID²⁸ koje uređuju provođenje procjene primjerenosti odnosno kontrola načina na koji odabrani nacionalni regulatori nadziru provođenje procjene primjerenosti kod društava koja daju investicijske savjete malim ulagateljima. Zaključeno je kako zaposlenici Hanfe imaju detaljno znanje o savjetodavnom tržištu te licenciranim društvima koja takve usluge pružaju na području Republike Hrvatske. Također je navedeno kako je organizacijska struktura Hanfe za nadzor takvih subjekata nadzora adekvatna, kao i razina komunikacije između relevantnih direkcija. Spomenuto je i to da, iako je razina provedenih neposrednih nadzora zadovoljavajuća, u takvim postupcima kontrola provođenja procjene primjerenosti provodi se u ograničenom opsegu, ali je navedeno u konačnici i razumljivo uzimajući u obzir iznimno mali opseg pružanja investicijskih savjeta malim ulagateljima od strane subjekata nadzora, kojima se češće pružaju usluge upravljanja portfeljem. U vezi s procjenom primjerenosti, navedeno je i kako Hanfa organizira ispite te licencira investicijske savjetnike (fizičke osobe koje u subjektima nadzora pružaju usluge investicijskog savjetovanja i upravljanja portfeljima), a što predstavlja regulatornu praksu koja nadilazi standarde većine država članica. EIOPA je tijekom 2015. provodila i usporedne analize povezane sa slobodom pružanja usluga osiguranja, nadzornim praksama strukovnih mirovinskih fondova, funkcioniranjem kolegija nadzornih tijela i procjenom dubine, likvidnosti i transparentnosti tržišta u kojima je Hanfa također sudjelovala.

Zaposlenici Hanfe nastavili su sudjelovati u radu Europskog nadzornog tijela za bankarstvo (EBA), Europskog odbora za sistemske rizike (ESRB), Vijeća i Europske komisije. Pripremali su materijale odnosno pružali informacije potrebne za donošenje odluka i mišljenja povezanih s poslovanjem investicijskih društava za sastanke Odbora nadzornih tijela EBA-e, sudjelovali u analizama EBA-e povezanim s revizijom bonitetnih zahtjeva za investicijska društva temeljem relevantnih propisa, u suradnji s Hrvatskom narodnom bankom započeli su rad na prihvaćanju EBA-inih Smjernica koje se tiču oba nadzorna tijela te rad u sklopu notifikacija unutar EBA-ine baze podataka. Hanfa je sudjelovala na četiri sastanka Općeg odbora ESRB-a i četiri sastanka Savjetodavnog tehničkog odbora ESRB-a. Sudjelovanje u radu Vijeća i Europske komisije uključivalo je sudjelovanje zaposlenika Hanfe na sastancima eksperata koje je organizirala Europska komisija i sudjelovanje u javnoj raspravi o izgradnji Unije tržišta kapitala, u raspravi o reviziji Direktive o prospektu te o ukupnom regulatornom okviru Europske unije za financijske usluge, u izradi stajališta i prijedloga amandmana na tekst Prijedloga Uredbe o sekuritizaciji²⁹ u suradnji s Hrvatskom narodnom bankom i Ministarstvom financija, u radionicama za transpoziciju Direktive MiFID II³⁰ i Direktive CSMAD³¹, odnosno osiguranje primjene Uredbe MiFIR³² i Uredbe MAR³³, u raspravama o mogućim pristupima u izradi prijedloga nove Uredbe o prospektu, u završnoj fazi donošenja

28 Direktiva 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata te o izmjeni direktiva Vijeća 85/611/EEZ i 93/6/EEZ i direktive 2000/12/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage direktive Vijeća 93/22/EEZ, SL L 145/1

29 Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih pravila o sekuritizaciji i uspostavi europskog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju i izmjeni direktiva 2009/65/EZ, 2009/138/EZ, 2011/61/EU i uredaba (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 648/2012, 2015/0226 (COD)

30 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (Tekst značajan za EGP), SL L 173/349

31 Direktiva 2014/57/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o kaznenopravnim sankcijama za zlouporabu tržišta (Direktiva o zlouporabi tržišta), SL L 173/179

32 Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (Tekst značajan za EGP), SL L 173/84

33 Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ (Tekst značajan za EGP), SL L 173/1

Direktive o distribuciji osiguranja³⁴ te sudjelovanje u izradi Ispravka Direktive kojom se mijenja Direktiva o transparentnosti.

Suradnja s domaćim institucijama obuhvaćala je rad na informiranju malih i srednjih poduzetnika o mogućnostima financiranja na tržištu kapitala kroz radionice kojima se nastojalo približiti ove informacije zainteresiranim zajedno s Hrvatskom gospodarskom komorom i Zagrebačkom burzom, uključivanje u rad šest novih radnih skupina na zahtjev Ministarstva financija, sudjelovanje u analiziranju inicijative EBRD-a za izradu zakonodavnog okvira za tržište pokrivenih obveznica u Republici Hrvatskoj zajedno s Ministarstvom financija i Hrvatskom narodnom bankom, kao i nastavak sudjelovanja u radu Vijeća za financijsku stabilnost.

Nastavljene su aktivnosti u pogledu kontrole primjene Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma³⁵ kod subjekata nadzora Hanfe te je provedeno pet neposrednih nadzora, a na temelju obavljenih nadzora iz 2014. i 2015. Hanfa je donijela osam rješenja kojima su naložene mjere za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i nezakonitosti u skladu s kojima su subjekti nadzora postupili. Hanfa je kod svojih subjekata nadzora nadzirala i primjenu međunarodnih mjera ograničavanja raspolaganja imovinom. O provedenim postupcima nadzora Hanfa je izvještavala Ured za sprječavanje pranja novca pri Ministarstvu financija. Hanfa je donijela izmijenjene Smjernice za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za obveznike u nadležnosti Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga u dijelu utvrđivanja političke izloženosti stranih fizičkih osoba te je sudjelovala u izradi projekta Nacionalne procjene rizika koji je Republika Hrvatska provela po metodologiji Svjetske banke.

Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti

U 2015. Hanfa je zaprimila 149 predstavi, od čega se najveći broj odnosio na tržište osiguranja (49,0%), tržište kapitala (12,8%) i tržište leasinga (8,0%). Hanfa je nastavila djelovati u području zaštite potrošača, edukativnih aktivnosti i informiranja javnosti te je izradila i na svojoj internetskoj stranici objavila pet edukativnih brošura namijenjenih korisnicima i potencijalnim korisnicima financijskih usluga, koje razumljivim i jednostavnim jezikom objašnjavaju pojmove povezane s tržištem kapitala, osiguranjem, investicijskim fondovima, mirovinskim fondovima i leasingom. Kako bi osnažila svijest o potrebi poznavanja financijskih proizvoda i povezanih rizika prilikom odlučivanja o ulaganju u takve proizvode, Hanfa je osmislila inovativnu edukativnu kampanju, koja se provodila putem internetskih oglasa koji su vodili na posebno izrađenu Hanfinu informativnu internetsku stranicu, gdje se potencijalne ulagatelje pozvalo na oprez i ukazalo na važnost pravovremenog informiranja o uslugama i proizvodima prije stupanja u poslovni odnos s ponuditeljima financijskih usluga. Zajedno s Hrvatskom narodnom bankom te u suradnji s Ministarstvom financija, Hanfa je provela istraživanje "Mjerenje financijske pismenosti", a na temelju Akcijskog plana za unaprjeđenje financijske pismenosti potrošača za 2015. godinu. Istraživanje je provedeno prema metodologiji Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), a rezultati istraživanja omogućit će usporedbu nacionalne razine pismenosti građana Republike Hrvatske s rezultatima istraživanja provedenih u ostalim zemljama te će biti korisna osnova za što bolje planiranje budućih edukativnih projekata i aktivnosti kao i za ocjenjivanje njihove uspješnosti. Hanfa je u suradnji s fakultetima održala tri studentske debate pod nazivom "Mirovinska štednja – optimalna strategija ulaganja", u kojima su sudjelovali studenti koji su se za debatu pripremali sa zaposlenicima Hanfe i mirovinskih društava te su u debati iznosili mišljenja i stavove u vezi s drugim stupom mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj s posebnim naglaskom na ulaganja mirovinskih fondova odnosno poslovanje mirovinskih društava. Ostale informativne i edukativne aktivnosti uključivale su objave o savjetovanjima sa zainteresiranom javnošću u vezi s nacrtima podzakonskih akata iz Hanfine nadležnosti te pozive na dostavu komentara na njihov sadržaj na središnjem državnom portalu za javna savjetovanja sa zainteresiranom javnošću (e-Savjetovanja) i objavu na Hanfinim

34 Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. godine o distribuciji osiguranja (preinačeni tekst) (Tekst značajan za EGP), SL L 26/19

35 NN, br. 87/08 i 25/12

internetskim stranicama zakonskih i podzakonskih propisa te njihovih pročišćenih verzija, priopćenja za javnost o različitim rizičnim vrstama ulaganja i financijskih poslova, upozorenja s ciljem zaštite ulagatelja, upozorenja ESMA-e i Međunarodne organizacije komisija za vrijednosne papire (IOSCO), edukativnih tekstova, često postavljenih pitanja i odgovora, publikacija, priručnika i podataka o rezultatima poslovanja subjekata nadzora te drugih obavijesti koje sadrže informacije i priopćenja iz djelokruga rada Hanfe. Hanfa je nastavila i sa sudjelovanjem u ESMA-inim i EIOPA-inim odborima koji se bave zaštitom potrošača te održavanjem raznih predavanja na seminarima i konferencijama različitih obrazovnih, profesionalnih i državnih institucija, kao i organiziranjem posjeta studenata i učenika Hanfi. U 2015. Hanfa je također sudjelovala u analiziranju inicijative EBRD-a za izradu zakonodavnog okvira za pokrivene obveznice te je surađivala sa Svjetskom bankom koja zajedno s Ministarstvom poduzetništva i obrta i Hrvatske agencije za malo gospodarstvo, inovacije i investicije provodi projekt osnivanja prvog hrvatskog fonda poduzetničkog kapitala.

Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta

Hanfa je nastavila s unaprjeđenjem poslovnih procesa i svih internih akata kako bi poslovala u skladu s najboljim praksama. Hanfa je odlučila sudjelovati u ESMA-inom projektu Sustav referentnih podataka o financijskim instrumentima, kojim će osigurati da se složeni izračuni transparentnosti računaju centralizirano. Kako je obveza Hanfe kao nadležnog tijela države članice spajanje s EIOPA-inim sustavima uz korištenje određenog formata i modela podataka, bilo je potrebno izabrati i implementirati novi sustav za izvještavanje prema EIOPA-i kao prvu fazu priprema za izvještavanje prema Direktivi Solventnost II. Započet je i projekt za koji su odobrena sredstva iz IPA programa Europske unije, a kojem je cilj unaprjeđenje učinkovitosti nadzora na području financijskih usluga nebankarskog sektora u Republici Hrvatskoj u skladu sa svrhom Europskog sustava nadzora financijskog tržišta kroz implementaciju sustava poslovne inteligencije. U svrhu unaprjeđenja i poboljšanja poslovnih procesa Europska je komisija Hanfi odobrila dva projekta u okviru *Twinning light* programa Prijelazni instrument – Instrument za jačanje kapaciteta. U narednom razdoblju Hanfa planira dodatno nadograditi informacijski sustav, i to kroz uvođenje međunarodno priznatih standarda, zamjenu postojećeg sustava izvještavanja radi omogućavanja razmjene podataka s Hrvatskom narodnom bankom i prikupljanja potrebnih izvještaja te uspostavljanje sustava koji će omogućavati veće funkcionalnosti kod izvješćivanja i razmjene podataka s institucijama Europske unije.

Tijekom 2015. Hanfa se financirala iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora te naknada za pružene usluge. Ukupno ostvareni prihodi iznosili su 52,8 mil. kuna od čega se 98,7%, tj. 52,2 mil. kuna odnosilo na prihode koji su ostvareni iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora, naknada za pružene usluge iz nadležnosti Hanfe i ostalih prihoda po posebnim propisima. Ukupni rashodi iznosili su 45,1 mil. kuna od čega su rashodi za radnike iznosili 31 mil. kuna, materijalni rashodi 12,8 mil. kuna, a rashodi amortizacije 1,1 mil. kuna. Rashodi za radnike, kojih je u 2015. bilo 152, ostali su na razini iz 2014. godine. Na smanjenje materijalnih rashoda u odnosu na 2014. utjecalo je smanjenje troškova zakupa poslovnog prostora ugovaranjem povoljnijih uvjeta zakupa te smanjenje troškova obveznog članstva u ESMA-i i EIOPA-i zbog naknadnog smanjenja ukupnih budžeta tih institucija. Učinci provedenih razvojnih projekata također su utjecali na smanjenje materijalnih rashoda. Provođenje razvojnih IT projekata, uz koje je povezana i nabava dugotrajne imovine, utjecalo je na povećanje rashoda amortizacije za 7,2% u odnosu na 2014. godinu. Hanfa je u 2015. ostvarila višak prihoda nad rashodima u iznosu od 7,7 mil. kuna koji je na kraju godine uplatila u državni proračun Republike Hrvatske.

Održano je 85 sjednica Upravnog vijeća Hanfe na kojima je doneseno 1.442 odluke te su održane četiri sjednice Savjeta na kojima je Savjet davao mišljenja i stručne savjete s ciljem razvoja nadzorne prakse.

Tržište kapitala

1. Tržište kapitala

1.1. Opis tržišta

Smanjenje investicijske aktivnosti i nastavak pada tržišnih pokazatelja obilježili su tržište kapitala u Republici Hrvatskoj u 2015. godini. Trgovanje na Zagrebačkoj burzi d.d. (dalje u tekstu: Zagrebačka burza) u 2015. iznosilo je 3,5 mlrd. kuna, što predstavlja značajan pad (9,3%) u odnosu na prethodnu godinu. Trgovanje dionicama unutar knjige ponuda³⁶ iznosilo je 2,4 mlrd. kuna, što predstavlja pad od 11,5%, dok je trgovanje obveznicama unutar knjige ponuda iznosilo 0,29 mlrd. kuna, što je pad od 20,7% u odnosu na 2014. godinu. Blok promet³⁷ dionicama iznosio je 0,56 mlrd. kuna i porastao je za 45,5%, dok je blok promet obveznicama iznosio 0,21 mlrd. kuna, što predstavlja pad od 39,5% u odnosu na prošlu godinu. Takvom je negativnom trendu uglavnom pridonio pad trgovanja dionicama i obveznicama unutar knjige ponuda te pad blok prometa obveznicama. Povećanje tržišne kapitalizacije obveznica pridonijelo je porastu ukupne tržišne kapitalizacije od 3,3%. Trgovanje strukturiranim vrijednosnim papirima zabilježilo je pad od 17,2%, a njihova je tržišna kapitalizacija u odnosu na prethodnu godinu narasla za 179,6%. Tržišni pokazatelji kretali su se u različitim smjerovima. Dok su glavni dionički indeksi ostvarili pad vrijednosti, obveznički indeksi zabilježili su blagi rast. Glavni dionički indeks CROBEX ostvario je pad od 3,2%, a CROBEX10 pad od 1,8%. Dionički indeks CROBEXTURIST ostvario je značajan rast od 23,7%. Obveznički indeks CROBIS zabilježio je blagi rast od 0,1%, a CROBISr rast od 5,3%.

Godinu su obilježila uvrštenja dionica društva Tankerska Next Generation d.d. i Granolio d.d. na službeno tržište. Riječ je o prvim novim uvrštenjima dionica za koje su sredstva prikupljana putem inicijalne javne ponude nakon 2008. godine. Prodaja TDR d.o.o. i društava u sastavu Adris Grupe d.d. za iznos od 505 mil. eura bio je najznačajniji poslovni događaj, koji je značajno utjecao na promet dionicama ADRS-R-A i ADRS-P-A te na ukupno trgovanje na Zagrebačkoj burzi. Na uređenom tržištu i dalje je bio prisutan trend izvrštavanja izdavatelja.

Provedena je dokapitalizacija Zagrebačke burze u iznosu od 14,9 mil. kuna, čime je u vlasničku strukturu ušla Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD). Stjecanjem 100% dionica Ljubljanske burze d.d. (dalje u tekstu: Ljubljanska burza) od grupacije CEE Stock Exchange Group (CEESEG), Zagrebačka je burza krajem 2015. zaključila proces preuzimanja Ljubljanske burze. Zbog procesa licenciranja društva SKDD-CCP Smart Clear d.d. (dalje u tekstu: SKDD-CCP), Zagrebačka burza provodila je aktivnosti s ciljem uvođenja promjena u sustav poravnanja i namire.

1.1.1. Infrastruktura tržišta kapitala

Zagrebačka burza jedini je operater uređenog tržišta i MTP-a u Republici Hrvatskoj. Na uređenom tržištu trgovalo se dionicama, obveznicama, komercijalnim zapisima i strukturiranim financijskim proizvodima, a na MTP-u dionicama i pravima. Ukupna tržišna kapitalizacija uvrštenih financijskih instrumenata krajem 2015. iznosila je 208,9 mlrd. kuna, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja porast od 3,3%.

Pravo je nematerijalizirani vrijednosni papir koji glasi na ime, a zamjenjivo je isključivo za određene dionice ili poslovne udjele iz portfelja Republike Hrvatske (prije: Hrvatskog fonda za privatizaciju), nakon što takve dionice/poslovni udjeli budu ponuđene na prodaju putem javnih dražbi.

36 Knjiga ponuda dio je trgovinskog sustava koji sadrži sve ponude na temelju kojih se mogu sklopiti transakcije.

37 Blok-transakcija je transakcija financijskim instrumentom uvrštenim na uređeno tržište ili primljenim u trgovinu na multilateralnoj trgovinskoj platformi (dalje u tekstu: MTP) koja uključuje člana ili članove Zagrebačke burze, dogovorena je privatno i sklopljena je putem trgovinskog sustava Zagrebačke burze u skladu s Pravilima Zagrebačke burze.

Tablica 1.1. Broj financijskih instrumenata na uređenom tržištu i MTP-u na dan 31.12.2015.

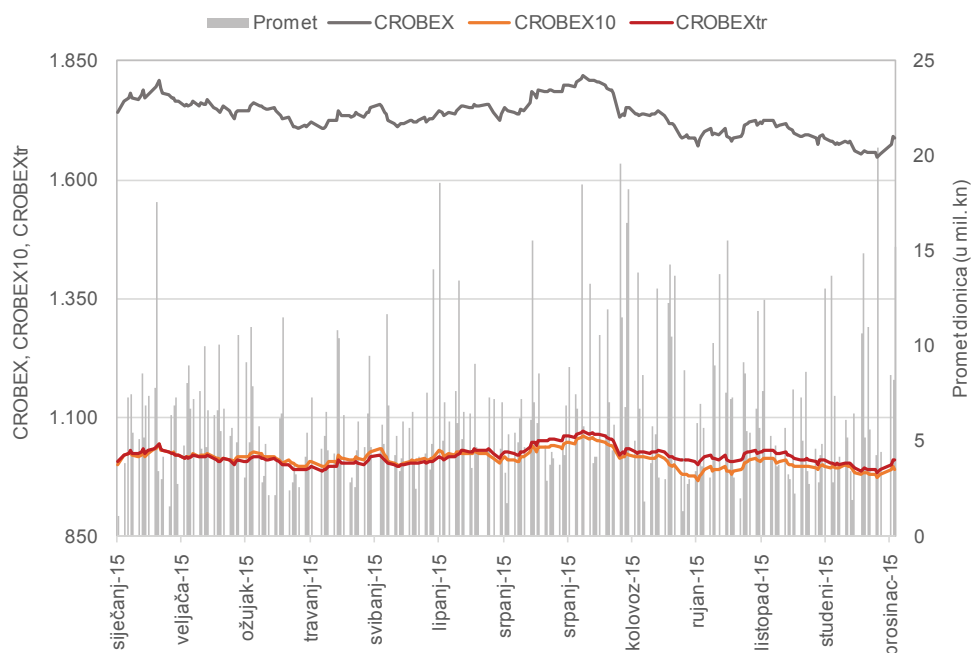
Vrsta tržišta	Broj financijskih instrumenata	31.12.2014.	31.12.2015.	Promjena u odnosu na 2014. (u %)
Uređeno tržište	Dionice	160	152	-5,0
	Službeno tržište	23	27	17,4
	Redovito tržište	137	125	-8,8
	Obveznice (državne, korporativne, municipalne)	39	38	-2,6
	Službeno tržište	36	35	-2,8
	Redovito tržište	3	3	0,0
	Komercijalni zapisi	3	0	-
	Službeno tržište	2	0	-
	Redovito tržište	1	0	-
	Strukturirani proizvodi	43	72	67,4
	Službeno tržište	0	0	0,0
	Redovito tržište	43	72	67,4
MTP	MTP-Fortis	46	46	0,0
	Dionice	44	44	0,0
	Prava	2	2	0,0

Izvor: Zagrebačka burza

Na uređeno tržište Zagrebačke burze uvršteno je 128 novih izdanja (dvije dionice, šest obveznica, tri komercijalna zapisa i 117 strukturiranih vrijednosnih papira). S uređenog tržišta izvršteno je 99 financijskih instrumenata (deset dionica, sedam obveznica, šest komercijalnih zapisa i 76 strukturiranih vrijednosnih papira). Obveznice i komercijalni zapisi i pet strukturiranih vrijednosnih papira izvršeni su zbog dospelosti, a preostali strukturirani vrijednosni papiri zbog toga što im je cijena temeljnog instrumenta dosegla graničnu vrijednost. Dionice su izvršene zbog stečaja (dvije dionice), likvidacije (jedna dionica), preoblikovanja društva (jedna dionica) i odluke glavne skupštine (šest dionica). U trgovanje na MTP-Fortis primljeno je 17 dionica, a isto ih je toliko isključeno iz trgovanja.

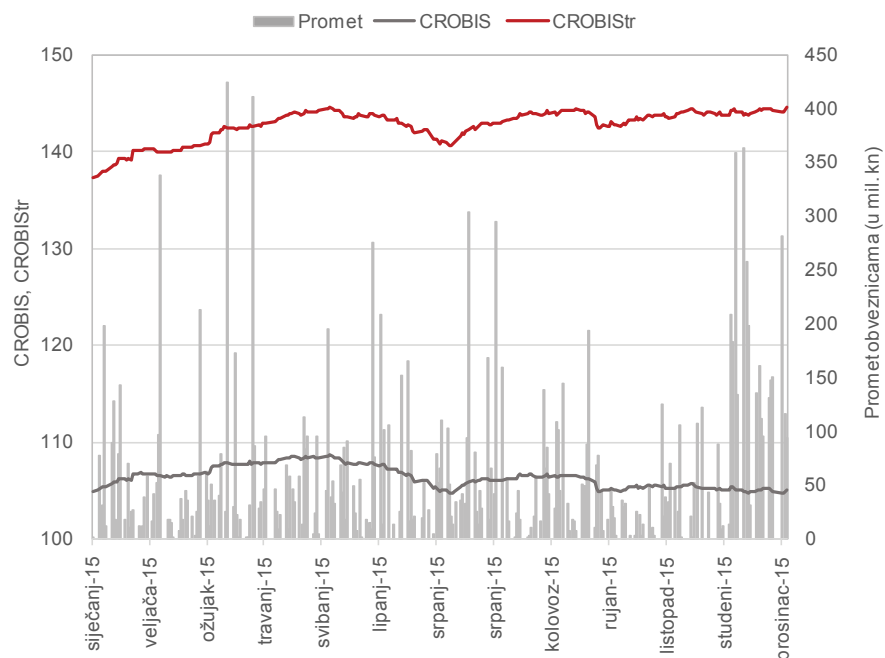
Grafički prikaz kretanja dioničkih indeksa CROBEX, CROBEX 10 i CROBEXtr te obvezničkih indeksa CROBIS i CROBIStr dan je u nastavku.

Grafikon 1.1. Kretanje vrijednosti indeksa CROBEX, CROBEX10, CROBEXtr i prometa dionica u sastavu CROBEX-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2015.

Izvor: Zagrebačka burza

Grafikon 1.2. Kretanje vrijednosti indeksa CROBIS, CROBIStr i prometa obveznica u sastavu CROBIS-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2015.

Izvor: Zagrebačka burza

Krajem 2015. Zagrebačka burza imala je 19 članova, odnosno jednog člana manje u odnosu na 2014. godinu. Zaključena su tri nova specijalistička ugovora, a dva su raskinuta te je krajem 2015. bilo zaključeno ukupno 15 specijalističkih ugovora. Četiri člana bili su specijalisti za deset dionica, od kojih je šest dionica imalo dva specijalista. Tržište strukturiranih vrijednosnih papira održavao je jedan član.

Članovi burze su investicijska društva i kreditne institucije koji su sa Zagrebačkom burzom sklopili ugovor o članstvu.

Središnje klirinško depozitarno društvo d.d. (dalje u tekstu: SKDD) jedino je društvo u Republici Hrvatskoj koje je u 2015. bilo ovlašteno voditi središnji depozitorij vrijednosnih papira i upravljati sustavom poravnanja i namire transakcija vrijednosnim papirima sklopljenih na uređenom tržištu i MTP-u, kao i izvan uređenog tržišta i MTP-a.

Specijalistički ugovor je ugovor koji je zaključen između Zagrebačke burze i člana i kojim su definirane obveze povezane s održavanjem likvidnosti određenih dionica.

Tablica 1.2. Broj pohranjenih vrijednosnih papira

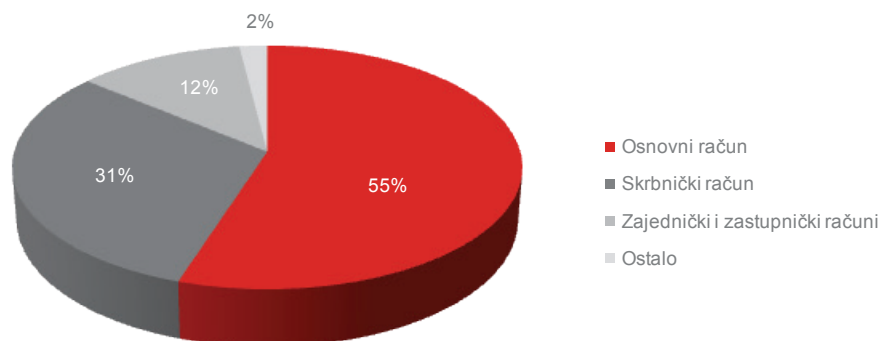
	31.12.2014.	31.12.2015.	Promjena u odnosu na 2014. (u %)
Ukupno pohranjeno	1.052	1.053	0,1
Dionice	904	886	-2,0
Obveznice	60	66	10,0
Ostalo	88	101	14,8

Izvor: SKDD

Tijekom 2015. došlo je do porasta ukupne vrijednosti transakcija namirenih u sustavu poravnanja i namire, kojim upravlja SKDD, u odnosu na prethodnu godinu. Ukupna vrijednost transakcija iznosila je 326,7 mlrd. kuna, što predstavlja porast od 13,3% u odnosu na 2014., kada je ukupna vrijednost transakcija iznosila 288,3 mlrd. kuna. Prema vrsti vrijednosnih papira u ukupnoj vrijednosti transakcija i dalje su prevladavale transakcije obveznicama s udjelom od 59,5% (slično kao u 2014., kada je udjel transakcija obveznicama iznosio 58,1%). Slijedile su transakcije trezorskim i komercijalnim zapisima sa 34,2% (35,8% u 2014.) te transakcije dionicama sa 6,2% (7,7% u 2014.).

S druge strane, u ukupnom broju transakcija transakcije dionicama i dalje su predstavljale većinu, odnosno 85,7% (87,7% u 2014.), dok su transakcije obveznicama unatoč velikom udjelu u ukupnoj vrijednosti transakcija činile tek 6,0% ukupnog broja transakcija (5,6% u 2014.). Unatoč povećanoj vrijednosti došlo je do pada od 13,9% u ukupnom broju transakcija vrijednosnim papirima (227,7 tis. u odnosu na 264,5 tis. u 2014.).

Grafikon 1.3. Struktura računa vrijednosnih papira u depozitoriju SKDD-a na dan 31.12.2015.

Izvor: SKDD

SKDD je za članove depozitorija proveo ukupno 1.712 korporativnih akcija, što predstavlja smanjenje od 5,6% u odnosu na 2014. (kada je provedeno ukupno 1.814 korporativnih akcija). Najveći broj korporativnih akcija odnosio se na korporativnu akciju obračuna prava glasa za glavnu skupštinu (760), a slijedilo je povlačenje vrijednosnih papira (181), dospijeće glavnice (164), isplata dividende u novcu (96) te povećanje temeljnog kapitala (94).

Tijekom 2015. nastavljen je postupak licenciranja društva SKDD-CCP za pružanje usluga središnje druge ugovorne strane prema Uredbi EMIR³⁸. Uz redovitu komunikaciju s drugim članovima kolegija nadzornih tijela (Hrvatska narodna banka (dalje u tekstu: HNB), ESMA³⁹) u kolovozu 2015. održan je i prvi službeni sastanak. U rujnu 2015., nastavno na zaključke kolegija nadzornih tijela, Hanfa je SKDD-CCP-u produljila rok za dostavu potpune dokumentacije za šest mjeseci. Postupak licenciranja SKDD-CCP-a nastaviti će se u 2016. godini.

Hanfa je kontinuirano komunicirala s SKDD-om u vezi s usklađivanjem SKDD-a s odredbama Uredbe CSDR⁴⁰, što podrazumijeva praćenje postupka usvajanja regulatornih i provedbenih tehničkih standarda Uredbe CSDR, kao i aktivno sudjelovanje Hanfe u odborima ESMA-e u postupku njihova donošenja. Hanfa je u okviru radne skupine sudjelovala u izradi Zakona o provedbi Uredbe CSDR, čiji je nositelj Ministarstvo financija i koji će stupiti na snagu u 2016. godini. Uredba CSDR sadrži mjere namijenjene poboljšanju sigurnosti i učinkovitosti namire. Njom se propisuju jedinstveni zahtjevi za namiru financijskih instrumenata u Europskoj uniji, kao i pravila organizacije i poslovanje svih središnjih depozitorija vrijednosnih papira u Europskoj uniji. SKDD će za potrebe nastavka pružanja usluga središnjeg depozitorija vrijednosnih papira morati uskladiti svoje poslovanje s odredbama Uredbe CSDR. Budući da svi regulatorni tehnički standardi Uredbe CSDR još uvijek nisu stupili na snagu, a SKDD je u roku od šest mjeseci od njihova stupanja na snagu obavezan Hanfi podnijeti zahtjev za izdavanje odobrenja za rad prema Uredbi CSDR, početak postupka usklađenja SKDD-a s odredbama Uredbe CSDR predviđa se u 2016. godini. Hanfa će u postupku usklađenja biti nadležno tijelo koje izdaje odobrenje za rad. Dok traje postupak usklađenja, na SKDD će se nastaviti primjenjivati odredbe nacionalnog zakonodavstva.

Radi unaprjeđenja tržišne infrastrukture, u 2015. osnovana je radna skupina pri Ministarstvu financija s ciljem postizanja interoperabilnosti sustava poravnanja i namire kojim upravlja SKDD⁴¹ i Hrvatskog sustava velikih plaćanja kojim upravlja HNB. Radna skupina razmatrala je više rješenja, kao i primjenjive modele koji se koriste na razini Europske unije (primjerice, sustav *Target 2 Securities – T2S*), a u njezinu radu sudjelovali su predstavnici HNB-a, SKDD-a i Hanfe. Tijekom 2015. održano je nekoliko sastanaka, a na posljednjem, održanom u studenom 2015., radna je skupina proširena predstavnicima Hrvatske udruge banaka i vodećih banaka u Republici Hrvatskoj, od kojih je zatražena izrada analize troškova i koristi uvođenja usluge banaka za namiru (engl. *settlement banks*) te računa za namiru koje bi takve banke vodile za klijente. Rad na postizanju interoperabilnosti navedenih sustava nastaviti će se u 2016. godini.

Interoperabilnost u ovom kontekstu podrazumijeva usklađenje trenutaka konačnosti namire naloga u smislu Zakona o konačnosti namire u platnim sustavima i sustavima za namiru financijskih instrumenata⁴¹ koja definiraju ova dva sustava, kao i operativne postupke koji omogućuju provedbu naloga koje su oba sustava definirala kao prihvaćene, konačne i nepozive.

T2S je europska platforma za namiru vrijednosnih papira u kojoj će sudjelovati 24 europska središnja depozitorija, a koja osigurava namiru u novcu središnje banke (engl. central bank money) i koja novčani dio transakcije namiruje preko sustava plaćanja TARGET2.

38 Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju, SL L 201

39 O Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) detaljnije u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e.

40 Uredba (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012, SL L 257

41 Sustavom poravnanja u smislu Uredbe EMIR, u slučaju odobrenja zahtjeva za izdavanje odobrenja za pružanje usluga središnje druge ugovorne strane, u 2016. upravljat će SKDD-CCP te će rješenje koje će predložiti radna skupina obuhvaćati i sustav kojim upravlja SKDD-CCP.

42 NN, br. 59/12

1.1.2. Izdavatelji

Tijekom 2015. na službeno tržište Zagrebačke burze svoje dionice uvrstila su dva nova izdavatelja – Tankerska Next Generation d.d. i Granolio d.d., nakon provedene javne ponude dionica i povećanja temeljnog kapitala. Hanfa je uputila navedene izdavatelje na njihove obveze i način objavljivanja propisanih informacija te im pružila inicijalnu podršku u pogledu primjene pojedinih odredaba Zakona o tržištu kapitala⁴³ (dalje u tekstu: ZTK).

Društva Luka Rijeka d.d., Ilirija d.d. i Hrvatska poštanska banka d.d. su prelaskom s redovitog na službeno tržište promijenila segment tržišta na kojem kotiraju. Istovremeno je provedeno uvrštenje novoizdanih dionica svakog izdavatelja na službeno tržište. Promjenom segmenta tržišta navedeni izdavatelji odlučili su prihvatiti stroža pravila transparentnog izvještavanja investicijske javnosti.

Tablica 1.3. Broj izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište Zagrebačke burze na dan 31.12.2015.

Broj izdavatelja	31.12.2014.	31.12.2015.	Promjena u odnosu na 2014. (u %)
Uređeno tržište			
Dionice	152	144	-5,3
Službeno tržište	22	26	18,2
Redovito tržište	130	118	-9,2
Obveznice (državne, korporativne, municipalne)	18	19	5,6
Službeno tržište	15	16	6,7
Redovito tržište	3	3	0,0
Komercijalni zapisi	2	0	-
Službeno tržište	1	0	-
Redovito tržište	1	0	-
Strukturirani proizvodi	1	1	0,0

Izvor: Zagrebačka burza

Hanfa je na zamolbu Zagrebačke burze imenovala svog predstavnika u radnu skupinu Zagrebačke burze za unaprjeđenje korporativnog upravljanja. Svrha je navedene radne skupine dodatno intenziviranje napora usmjerenih k razvoju korporativne kulture društava čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište.

43 NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13, 159/13, 18/15 i 110/15

1.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

1.2.1. Normativne aktivnosti

Izmjene i dopune Zakona o tržištu kapitala

Zakonima o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala⁴⁴ iz 2015. hrvatsko se zakonodavstvo, između ostalog, uskladilo s Direktivom o prospektu⁴⁵, Direktivom o transparentnosti⁴⁶ i Uredbom EMIR.

Cilj je Direktive o prospektu na razini Europske unije omogućiti poboljšanje funkcioniranja unutarnjeg tržišta osiguravanjem visoke, učinkovite i usklađene razine bonitetnog uređenja i nadzora, zaštitu cjelovitosti, učinkovitosti financijskih tržišta te njihovo uredno funkcioniranje, održavanje stabilnosti financijskog sustava i jačanje međunarodne nadzorne suradnje. Radi usklađenja s Direktivom o prospektu, uvodi se obveza nadležnog tijela matične države članice da konačne uvjete ponude, koje im dostavljaju izdavatelji, dostavljaju nadležnom tijelu države članice domaćina i ESMA-i, za razliku od dosadašnjeg zakonskog rješenja, prema kojem je izdavatelj dužan konačne uvjete dostaviti nadležnom tijelu države članice domaćina.

Izmjene ZTK-a koje su povezane s provedbom određenih odredbi Uredbe EMIR odnose se na uređivanje pravne osnove poslovanja središnje druge ugovorne strane u Republici Hrvatskoj, posljedice otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom u sustavu poravnania i/ili namire, kao i mehanizam upravljanja rizicima koji burzi, investicijskim društvima te središnjim drugim ugovornim stranama i njihovim članovima omogućuje praćenje i upravljanje izloženostima.

Izmjenama ZTK-a u vezi s transparentnošću prvenstveno se dodatno uređuje područje financijskog izvještavanja izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu te područje administrativnih mjera i sankcija. Izdavateljima čije su dionice uvrštene na uređeno tržište i koji imaju sjedište u Republici Hrvatskoj i nadalje je propisana obveza izrade i javne objave godišnjih i polugodišnjih te tromjesečnih financijskih izvještaja. Dodatno se uređuju/produžuju rokovi za izradu i objavu polugodišnjih izvještaja te izvještaja za četvrto tromjesečje, kao i rokovi dostupnosti objavljenih godišnjih, polugodišnjih i tromjesečnih izvještaja. Zadržavanjem obveze izrade i objave navedenih tromjesečnih izvještaja omogućuje se održavanje postignute razine transparentnosti poslovanja izdavatelja vrijednosnih papira, što je u skladu s interesima ulagatelja i zaštite integriteta hrvatskog tržišta kapitala u cjelini. S druge strane, produženjem roka izrade pojedinih periodičnih izvještaja smanjuje se kratkoročni pritisak na izdavatelje vrijednosnih papira te se potiče ulagatelje na osmišljavanje dugoročnije vizije ulaganja. Produženjem roka u kojemu objavljeni financijski izvještaji moraju biti dostupni javnosti s pet na deset godina također se uvažavaju specifičnosti i zahtjevi sudionika tržišta kapitala.

Poboljšava se i transparentnost u pogledu objave korporativnog vlasništva jer obavještanje o promjenama u glasačkim pravima uključuje i sve (nove) vrste financijskih instrumenata koji imaju sličan gospodarski učinak kao vlasništvo dionica i pravo na stjecanje dionica. Dodatno se uređuje mogućnost obustave glasačkih prava u slučaju neizvještavanja o prelascima propisanih pragova glasačkih prava, koja bi se koristila iznimno u slučajevima težih oblika kršenja odredaba o obavje-

44 NN, br. 18/15 i 110/15

45 Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 153/1

46 Direktiva 2013/50/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o izmjenama Direktive 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi s informacijama o izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu (Direktiva o transparentnosti), Direktive 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja u trgovanje (Direktiva o prospektu) i Direktive Komisije 2007/14/EZ o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredaba Direktive 2004/109/EZ (Direktiva o provedbi pojedinih odredaba Direktive o transparentnosti), SL L 294/13

štavanju o glasačkim pravima (primjerice, u slučaju namjernog prikrivanja vlasništva i sl.), a vodeći računa da se izdavatelj ne dovodi u nepovoljan položaj zbog mogućnosti pobijanja odluka glavne skupštine na kojima se glasačka prava (ne)ostvaruju.

Dopunama odredaba u dijelu administrativnih sankcija i mjera, uključujući i prekršajne odredbe, jačaju se ovlasti sankcioniranja propisivanjem primjerenih administrativnih mjera i sankcija (kršenja, ovlasti sankcioniranja, izvršavanje ovlasti sankcioniranja i objavljivanje odluka o sankcijama i mjerama) te se postavljaju odgovarajuće razine administrativnih novčanih sankcija čija je visina određena u svrhu odvraćanja od počinjenja prekršaja. Nalaže se objavljivanje izrečenih administrativnih mjera i sankcija na internetskoj stranici Hanfe. Omogućuje se i preciznije definiranje odabira matične države članice izdavatelja vrijednosnih papira za potrebe izvršavanja obveza objavljivanja informacija, kao i preciznije određenje matične države izdavatelja iz treće države, za potrebe odobravanja prospekta. Dodatno se uređuje službeni registar propisanih informacija (europska elektronička pristupna točka i usklađeni elektronički format za izvješćivanje) koji vodi Hanfa u svrhu uključivanja u mrežu službeno postavljenih nacionalnih mehanizama pohrane i objave propisanih informacija uz razvijanje tehničkih kriterija za pristupanje propisanim informacijama.

Smjer razvoja zakonodavnog okvira tržišta kapitala

Zbog obveze Republike Hrvatske da u nacionalne propise implementira Direktivu MiFID II⁴⁷ te provede Uredbu MiFIR⁴⁸, Uredbu CSDR i Uredbu MAR⁴⁹, Hanfa je u drugoj polovici 2015. sudjelovala u pripremnim aktivnostima kojima je cilj omogućiti uspješno provođenje izmjena postojećeg zakonodavnog okvira tržišta kapitala u budućnosti, kako bi hrvatsko tržište financijskih usluga i dalje bilo u koraku s europskim.

Direktiva MiFID II, čiji je rok za implementaciju 3. srpnja 2016., uvodi organiziranu trgovinsku platformu kao novo mjesto trgovanja na koje mogu biti uvršteni samo dužnički vrijednosni papiri. Za brzorastuće male i srednje izdavatelje Direktiva MiFID II uređuje posebno prilagođeno tržište u okviru već poznate multilateralne trgovinske platforme, a područje primjene predmetne regulative prošireno je i uvođenjem novih financijskih instrumenata kao što su emisijske jedinice. Detaljnije su uređeni zahtjevi za upravljačko tijelo tržišnog operatera uređenog tržišta, a za sam sustav uređenog tržišta propisuju se dodatni zahtjevi za otpornost sustava, sustava za prekid trgovanja, elektroničko trgovanje, po-make cijene i usklađivanje satova poslovanja.

Emisijske jedinice predstavljaju pravo na emisiju jedne tone ekvivalenta ugljikovog dioksida tijekom određenog razdoblja.

Uredbom MiFIR, koja će se primjenjivati od 3. siječnja 2017., detaljno su uređene obveze i način objave informacija prije i poslije trgovanja te provođenje pripadajućih mjera s obzirom na uvjete na tržištu, a koje se odnose na tržišnog operatera i investicijska društva koja upravljaju nekim od mjesta trgovanja.

Uredbom CSDR uvode se izmjene u izdavanju odobrenja za rad i načinu poslovanja središnjih depozitorija vrijednosnih papira te novi režim discipline namire za sve sudionike na tržištu, povećava se otvorenost tržišta Republike Hrvatske središnjim depozitorijima iz drugih država članica Europske unije te se uređuju nove obveze za internalizatore namire.

Internalizator namire provodi naloge za prijenos za račun klijenata ili za svoj vlastiti račun izvan sustava za namiru vrijednosnih papira.

47 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (Tekst značajan za EGP), SL L 173/349

48 Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (Tekst značajan za EGP), SL L 173/84

49 Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ (Tekst značajan za EGP), SL L 173/1

Hanfa u postupku izmjene postojećeg nacionalnog zakonodavnog okvira koji se odnosi na mjesta trgovanja, namiru vrijednosnih papira i središnji depozitorij radi i na izmjenama koje nisu izravno uvjetovane navedenim propisima koje je usvojio Europski parlament i Vijeće Europske unije, već su posljedica potreba za unaprjeđenjem tržišta kapitala i uklanjanjem uočenih nedostataka u njegovu funkcioniranju i razvoju.

Uredba MAR početak će se izravno primjenjivati u Republici Hrvatskoj od 3. srpnja 2016. godine. U odnosu na dosadašnje pravno uređenje to će područje biti usklađeno s novim praksama, instrumentima i tehnologijama na tržištu.

Unija tržišta kapitala

Europski je parlament krajem 2014. usvojio Investicijski plan za Europu predsjednika Europske komisije Jean-Claudea Junckera, kojim su predviđene mjere za ponovno pokretanje gospodarskog rasta nakon višegodišnje gospodarske stagnacije i visoke stope nezaposlenosti u državama članicama Europske unije. U okviru navedenog plana predstavljen je projekt osnivanja Unije tržišta kapitala (engl. *Capital Markets Union*; dalje u tekstu: UTK) s ciljem unaprjeđenja tržišta kapitala u Europskoj uniji.

Kao prvi korak u realizaciji navedenog projekta, Europska je komisija početkom 2015. započela nekoliko javnih savjetovanja, i to o stvaranju UTK-a, mjerama za poticanje ulaganja, Direktivi o prospektu, sekuritizaciji, fondovima rizičnog kapitala, pokrivenim obveznicama te kumulativnom učinku financijskih propisa.

Na konferenciji na visokoj razini održanoj 8. lipnja 2015. Europska je komisija objavila da su povratne informacije u okviru savjetovanja pokazale da bi jedinstveno tržište kapitala pomoglo većoj prekograničnoj podjeli rizika, stvaranju razvijenijih i likvidnijih tržišta te diversifikaciji izvora financiranja u gospodarstvu. Kako bi se ostvarili zadani ciljevi, Europska je komisija u rujnu 2015. pokrenula akcijski plan kojim su predstavljeni prioritetni koraci u ostvarenju UTK-a, a koji su se u načelu odnosili na pokretanje visokokvalitetne sekuritizacije i promicanje dugoročnog ulaganja u infrastrukturu, te je najavljeno da će se do kraja 2015. objaviti prijedlog izmjena Direktive o prospektu kako bi mala i srednja poduzeća jednostavnije i jeftinije mogla prikupljati kapital.

Nakon što je Europska komisija krajem 2015. javno objavila službeni Prijedlog Uredbe o prospektu⁵⁰, u Europskom parlamentu i Vijeću pokrenuta je rasprava o prijedlogu novog propisa kojim se regulira režim prospekta. S obzirom na veliku količinu zaprimljenih primjedbi u vezi s različitostima u primjeni, Europska komisija odlučila se na prijedlog uredbe kao najsnažnijeg zakonodavnog instrumenta s izravnom primjenom. Uzimajući u obzir javno objavljene planove Vijeća Europske unije u pogledu donošenja Uredbe o prospektu i najavljeni vremenski period njihova ostvarenja, očekuje se da će rasprava u Europskom parlamentu i Vijeću o Prijedlogu Uredbe o prospektu trajati do kraja prve polovine 2016., kada bi trebao biti postignut zajednički pristup Europskog parlamenta i država članica Europske unije u Vijeću u pogledu prijedloga tog propisa.

U okviru politike uspostave UTK-a, a nastavno na javnu raspravu o sekuritizaciji koju je Europska komisija provela u prvoj polovini 2015., Hanfa je u suradnji s HNB-om i Ministarstvom financija pratila sastanke radne skupine Vijeća Europske unije za financijske usluge o Prijedlogu Uredbe o sekuritizaciji⁵¹. Prvi prijedlog Uredbe o sekuritizaciji donesen je u rujnu 2015. godine. Osnovni je cilj rada na Uredbi o sekuritizaciji razviti snažan i kvalitetan okvir sekuritizacije u Europskoj uniji za promicanje integracije financij-

Sekuritizacija je proces u kojem pojedina banka ili druga institucija izdvaja određen iznos kredita ili ostale financijske imovine s predvidivim novčanim tokovima iz svoje bilance i pretvara ih u specifičnu vrstu vrijednosnice, koja se zatim prodaje na tržištu kapitala.

50 *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the prospectus to be published when securities are offered to the public or admitted to trading*, 2015/0268 (COD)

51 Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih pravila o sekuritizaciji i uspostavi europskog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju i izmjeni direktiva 2009/65/EZ, 2009/138/EZ, 2011/61/EU i uredaba (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 648/2012, 2015/0226 (COD)

skih tržišta Europske unije. U tom se smislu, uz uvođenje određenih zahtjeva za sve vrste sekuritizacija, želi stvoriti i okvir za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju, tzv. STS sekuritizaciju (engl. *simple, transparent, standardized*), a kako bi se osigurala pravila pod kojima će se jednostavni, transparentni i standardizirani proizvodi bolje diferencirati od složenih, netransparentnih i rizičnih instrumenata. Uredba o sekuritizaciji usvaja se u paketu s izmjenama Uredbe CRR⁵², koja već i sada sadrži odredbe o sekuritizaciji koje se odnose na kapitalne zahtjeve.

S obzirom na to da postupak usvajanja Uredbe o sekuritizaciji nije dovršen u 2015., Hanfa će taj postupak nastaviti pratiti te u njemu sudjelovati i tijekom 2016. godine.

1.2.2. Licenciranje

1.2.2.1. Licenciranje institucija infrastrukture tržišta kapitala

Tijekom 2015. nastavljen je postupak licenciranja društva SKDD-CCP za pružanje usluga središnje druge ugovorne strane prema Uredbi EMIR, a koji je započeo u 2014. godini. Hanfa je kontinuirano komunicirala s SKDD-CCP-om i SKDD-om, kao vladajućim društvom (maticom) SKDD-CCP-a. U veljači, svibnju i rujnu 2015. SKDD-CCP-u izdani su i formalni zaključci kojima je Hanfa naložila dostavu dopuna i izmjena dostavljene dokumentacije, kao i izradu novih dokumenata potrebnih za usklađenje društva s odredbama Uredbe EMIR. Dana 24. travnja 2015. Hanfa je donijela tri privremena rješenja koja se odnose na SKDD-CCP, a koja će se zamijeniti donošenjem konačnih rješenja Hanfe nakon usvajanja konačne odluke o zahtjevu za izdavanje odobrenja SKDD-CCP-u za pružanje usluga središnje druge ugovorne strane u skladu s Uredbom EMIR. Navedena privremena rješenja odnose se na odobrenje SKDD-u za obavljanje administrativnih, računovodstvenih te računalnih i srodnih djelatnosti za povezano društvo SKDD-CCP, a koje je vezano za usluge koje SKDD-CCP planira izdvojiti na SKDD, zatim na suglasnost u vezi s imenovanjem predsjednika uprave društva SKDD-CCP-a i na suglasnost za imenovanje člana uprave društva SKDD-CCP-a.

Zagrebačkoj burzi odobreno je obavljanje djelatnosti dodjeljivanja i administriranja jedinstvenih identifikacijskih oznaka pravnih subjekata (engl. *Legal Entity Identifier – LEI*). Obavljanje predmetne djelatnosti odobrava Odbor za regulatorni nadzor (engl. *Regulatory Oversight Committee – ROC*) sa sjedištem u Baselu. Hanfa je postala član ROC-a u 2015. te je podržala projekt Zagrebačke burze u vezi s obavljanjem spomenute djelatnosti.

Zagrebačkoj burzi Hanfa je izdala prethodno odobrenje za stjecanje udjela koji prelazi 25% glasačkih prava ili udjela u temeljnom kapitalu u društvu Ljubljanska burza.

Identifikacija LEI-jem služi za prepoznavanje subjekata u financijskim transakcijama na svjetskom tržištu financijskim instrumentima. Bitno obilježje LEI-ja je njegova jedinstvenost, koja jamči da se sudionici mogu nedvojbeno identificirati za različite svrhe – regulatorne (otkrivanje nezakonitih aktivnosti), prekogranični nadzor, analize financijske stabilnosti, praćenje sistemskog rizika i drugo.

1.2.2.2. Prospekti i ponude za preuzimanje

Hanfa je u 2015. odobrila 15 zahtjeva za odobrenje prospekta. Dvanaest zahtjeva odnosilo se na odobrenje prospekata u vezi s uvrštenjem vrijednosnih papira na uređeno tržište (od kojih se osam odnosilo na odobrenje prospekata u vezi s uvrštenjem dionica, a četiri u vezi s uvrštenjem obveznica na uređeno tržište). Tri odobrena prospekta izdanja bila su ujedno korištena i za potrebe uvrštenja vrijednosnih papira na uređeno tržište. U 2014. odobreno je sedam prospekata dionica (dva izdanja i pet uvrštenja).

Zaprimljena je ukupno 61 obavijest o iznimkama od obveze objave prospekta u skladu s odredbom članka 354. ZTK-a, kojom je propisana obveza obavještanja Hanfe o namjeri korištenja

⁵² Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (Tekst značajan za EPG), SL L 176/1

iznimke od obveze objave prospekta u vezi s izdanjem i uvrštenjem vrijednosnih papira, dok je u 2014. bilo zaprimljeno 40 takvih obavijesti. Navedene su se obavijesti u 58 slučajeva odnosile na iznimke od obveze objave prospekta kod izdanja vrijednosnih papira. Radilo se o sljedećim iznimkama: ponuda upućena prema manje od 150 fizičkih ili pravnih osoba koje nisu kvalificirani ulagatelji (34), ponuda upućena ulagateljima koji će za upisane vrijednosne papire uplatiti iznos od najmanje 100.000 eura u kunskoj protuvrijednosti po ulagatelju za svaku pojedinačnu ponudu (13) i ponuda upućena isključivo kvalificiranim ulagateljima (10). Ostale zaprimljene obavijesti uglavnom su se odnosile na iznimke u vezi s ponudama upućenim isključivo ulagateljima koji u postupku predstečajne nagodbe sudjeluju u skladu s planom financijskog i operativnog restrukturiranja izdavatelja.

Iznimke povezane s ponudama ograničenom krugu ulagatelja (ponude upućene prema manje od 150 fizičkih ili pravnih osoba ili ponude upućene isključivo kvalificiranim ulagateljima) uvjerljivo su na prvom mjestu korištenja u posljednje dvije godine.

Valja spomenuti i da je, prema podacima Hanfe, u ponudama vrijednosnih papira uz korištenje iznimke od obveze objave prospekta izdanja na tržištu kapitala prikupljeno približno 6 mlrd. kuna, dok je kroz javne ponude vrijednosnih papira uz objavljene prospekte prikupljeno nešto više od 1 mlrd. kuna.

Od nadležnih tijela drugih država članica u 2015. zaprimljeno je ukupno 12 notifikacija prospekata i 25 notifikacija dopuna prospekata. Notificirani prospekti uglavnom su se odnosili na programe izdanja strukturiranih vrijednosnih papira kreditnih institucija (približno 67% svih zaprimljenih notificiranih prospekata). Najveći broj notifikacija zaprimljen je od austrijskog (19) i luksemburškog (10) regulatora, dok je manji broj notifikacija zaprimljen od irskog (4) i engleskog (2) regulatora te od regulatora Kneževine Lihtenštajn (2). Od dana pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji do 31. prosinca 2015. zaprimljeno je ukupno 27 notifikacija prospekata i 81 notifikacija dopuna prospekata.

Notifikacija omogućuje provedbu prekogranične ponude i uvrštenja vrijednosnih papira na uređena tržišta više država članica uz minimalne dodatne troškove za izdavatelja.

U 2015. godini odobrene su dvije ponude za preuzimanje⁵³. Iako se u usporedbi sa 2014., kada je odobreno šest ponuda za preuzimanje, čini da je došlo do drastičnog pada u broju preuzimanja, potrebno je u obzir uzeti da je u 2015. registrirano devet iznimki od obveze objavljivanja ponude za preuzimanje, dok ih je u 2014. bilo registrirano šest. Od devet prijavljenih iznimki od obveze objavljivanja ponude za preuzimanje najveći se broj odnosio na slučaj kada stjecanjem dionica dolazi do nastanka obveze objavljivanja ponude, ali se odlukom glavne skupštine u skladu s člankom 14. stavkom 1. točkom 3. ZPDD-a odobrava stjecanje dionica bez obveze objavljivanja ponude za preuzimanje (ukupno tri) te na slučaj kada prijenosom dionica ciljnog društva nije došlo do promjene osobe koja ostvaruje kontrolu nad ciljnim društvom (ukupno tri). Ostale iznimke povezane su s postupkom predstečajne nagodbe, situacijom kada u društvu postoji dioničar s većim brojem dionica te sa stjecanjem dionica od osobe s kojom je stjecatelj ranije djelovao zajednički.

Za pohranjene dionice na temelju ponuda u 2015. isplaćena su ukupna sredstva od 71 mil. kuna, što je značajno manje nego u 2014., kada je za pohranjene dionice u odobrenim ponudama bio isplaćen ukupno 301 mil. kuna. Ta je razlika posljedica prije svega manjeg broja ponuda za preuzimanje. Neovisno o tome što tijekom 2015. nije bilo puno postupaka povezanih s odobrenjem ponuda za preuzimanje, Hanfa je značajan dio svojih aktivnosti

Dionice koje se u pravnom prometu pojavljuju u obliku elektroničkih zapisa kod središnjeg klirinškog depozitarnog društva pohranjuju se preknjižavanjem s računa dioničara na poseban račun otvoren za potrebe pohrane dionica radi prihvatanja ponude za preuzimanje, s kojega se vraćaju na račun dioničara u slučaju povlačenja dionica iz pohrane.

⁵³ U skladu s člankom 9. stavkom 1. Zakona o preuzimanju dioničkih društava (NN, br. 109/07, 36/09, 108/12, 90/13, 99/13 i 148/13, dalje u tekstu: ZPDD) osoba koja posredno ili neposredno, samostalno ili djelujući zajednički, stekne više od 25% dionica s pravom glasa ciljnog društva obvezna je objaviti ponudu za preuzimanje dionica preostalih dioničara. U skladu s odredbama članaka 24. ZPDD-a Hanfa odobrava ponude za preuzimanje te ih nadzire u skladu s odredbama članka 47. ZPDD-a.

usmjerila na nadzorne postupke u vezi s utvrđivanjem obveze objavljivanja ponude za preuzimanje. Radilo se o složenim postupcima u kojima je bilo potrebno prikupljati i analizirati veliku količinu dokumenata, a u nekim postupcima i saslušavati mnogobrojne svjedoke. Dio nadzornih postupaka koji se vodio u 2015. bit će zbog svoje složenosti nastavljen i tijekom 2016. godine. Jedan od njih rezultirao je donošenjem rješenja kojim se utvrđuje nastanak obveze objavljivanja ponude za preuzimanje. Potrebno je istaknuti kako se u toj vrsti rješenja, u skladu s člankom 50. stavkom 3. ZPDD-a, pravni učinci odgađaju do nastupanja pravomoćnosti.

Hanfa je tijekom 2015. izdala i četiri mišljenja kojima se pojašnjavaju neke od odredaba ZPDD-a i ZTK-a.

1.2.3. Nadzor

1.2.3.1. Nadzor infrastrukture tržišta kapitala

Nadzor Zagrebačke burze i nadzor trgovanja

Neposredni nadzor Zagrebačke burze u 2015. odnosio se na cjelokupno poslovanje u svrhu utvrđivanja rizika kojima je Zagrebačka burza izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju. Nadzorom su bila obuhvaćena sljedeća područja: financijski položaj Zagrebačke burze, upravljanje sukobima interesa, nadzor izdavatelja, trgovanje certifikatima, segment promatranja, sustav nadzora trgovanja – ANCOA, sumnje na manipulaciju, izvanredna revizija indeksa, interna revizija te poslovno planiranje i projekti.

Posredni nadzor obavljao se prikupljanjem izvještaja koje je Zagrebačka burza obvezna dostavljati Hanfi, a koji se odnose na poslovanje uređenog tržišta te na upravljanje MTP-om. Provjeravane su sljedeće obavijesti: mjesečni podaci o vlasničkoj strukturi Zagrebačke burze, mjesečni izvještaji o stjecanju/otpuštanju financijskih instrumenata od strane rukovodećih osoba Zagrebačke burze, obavijesti o uvrštavanju i izvrštavanju financijskih instrumenata na uređeno tržište te o prijemu i prestanku prijama financijskih instrumenata na MTP, obavijesti o tekućem poslovanju i promjenama poslovanja (sklapanje novih ugovora i sl.), obavijesti o novim specijalistima i održavateljima tržišta, obavijesti o dražbama uravnoteženja i obustavama trgovanja, mjesečno izvješće o poništenim transakcijama, promjene u članstvu i revidirani popisi članova Zagrebačke burze te godišnji financijski izvještaj za 2014. zajedno s odgovarajućim izvještajem vanjskog revizora. Hanfa je pratila i analizirala proces preuzimanja Ljubljanske burze od strane Zagrebačke burze te donijela potrebna rješenja kojima je odobreno preuzimanje Ljubljanske burze.

Hanfa je provodila neposredni nadzor trgovanja financijskim instrumentima na uređenom tržištu i MTP-u putem nadzornih stanica u stvarnom vremenu. Pratili su se unos, izmjene i povlačenja ponuda u trgovinskom sustavu, dražbe uravnoteženja, objave vijesti i svrstavanje izdavatelja ili financijskog instrumenta u segment za promatranje. Navedenim nadzorom trgovanja izdvajaju se i analiziraju transakcije financijskim instrumentima koje odstupaju od uobičajenog načina trgovanja te se utvrđuje eventualna sumnja na zlouporabu tržišta od strane sudionika u transakcijama.

Na temelju Pravilnika o manipulaciji i obvezi obavješćivanja o sumnji na zlouporabu tržišta⁵⁴ Hanfa je od Zagrebačke burze i investicijskih društava tijekom 2015. zaprimila četiri prijave sumnji na manipulaciju tržištem i pet prijava sumnji na trgovanje temeljem povlaštene informacije. Temeljem zaprimljenih prijava Hanfa izrađuje analize trgovanja, prikuplja relevantnu dokumentaciju i utvrđuje osnovanost sumnje na zlouporabu tržišta. Prijave za koje postoji osnovana sumnja na zlouporabu tržišta dostavljaju se nadležnim tijelima na daljnje postupanje.

54 NN, br. 05/09

Nadzor SKDD-a

Nadzor poslovanja SKDD-a Hanfa je provodila na posredan i neposredan način. Pri provođenju posrednog nadzora prikupljani su izvještaji koje je SKDD dužan dostavljati u skladu s odredbama ZTK-a, kao i podaci iz drugih izvora. U skladu s odredbama ZTK-a SKDD je Hanfi dostavljao mjesečna izvješća o radu, obavijesti o promjenama u sastavu Uprave odnosno Nadzornog odbora, informacije o imateljima kvalificiranog udjela u SKDD-u, godišnje financijske izvještaje, godišnje izvješće, revizorsko izvješće, izvještaj o stjecanju ili otpuštanju financijskih instrumenata od strane članova Uprave, Nadzornog odbora i zaposlenika SKDD-a, obavijesti o promjenama u članstvu i prestanku članstva te obnovljen popis članova i obavijesti o svakom neispunjenju obveze člana sudionika u vezi s poravnanjem i/ili namirom transakcija na uređenom tržištu i/ili MTP-u i o svakom težem kršenju pravila SKDD-a od strane člana sudionika. Osim toga, SKDD je dostavio Hanfi na odobrenje izmjene i dopune Pravila i Uputa i cjenika.

Nastavljen je nadzor informacijskog sustava SKDD-a, kao i praćenje izvršenja mjera za poboljšanje informacijskog sustava i praćenje rizika koje je Hanfa SKDD-u izrekla u 2014. godini. Nastavljeno je i kontinuirano praćenje projektiranja informacijskog sustava SKDD-CCP-a (kao projekta koji vodi SKDD), a koje je započeto u 2014. godini. U okviru postupka usklađenja s odredbama Uredbe EMIR završena je provedba još jednog neposrednog nadzora nad informacijskim sustavom SKDD-CCP-a, i to u kolovozu 2015. godine. Ponovno provođenje neposrednog nadzora nad informatičkim sustavom SKDD-CCP-a planirano je i za 2016., a provest će se u konačnim fazama postupka licenciranja.

Izveštavanje ESMA-e i nadležnih tijela drugih država članica

Na temelju članka 41. Direktive MiFID⁵⁵ Hanfa je dužna bez odgode obavijestiti ESMA-u i druga nadležna tijela država članica o privremenoj obustavi i/ili isključenju iz trgovanja financijskih instrumenata uvrštenih na uređeno tržište, neovisno o tome tko je inicijator obustave, tj. isključenja. Tu obvezu Hanfa ispunjava kroz portal SARIS, koji je izradila ESMA. Hanfa je tijekom 2015. kroz taj portal dostavila 67 obavijesti o obustavi i prestanku uvrštenja strukturiranih vrijednosnih papira, osam obavijesti o obustavi i nastavku trgovanja dionicama, jednu obavijest o obustavi i nastavku trgovanja obveznicama te deset obavijesti o prestanku uvrštenja dionicama.

U skladu s člankom 11. stavkom 1. Uredbe o kratkoj prodaji⁵⁶, a temeljem zaprimljenih obavijesti obveznika prijave i podataka zaprimljenih od HNB-a, Hanfa je tromjesečno dostavljala ESMA-i sažetak informacija o neto kratkim pozicijama u izdanom dioničkom kapitalu, neto kratkim pozicijama u izdanim državnim dužničkim instrumentima čiji je izdavatelj Republika Hrvatska i nepokrivenim pozicijama u kreditnim izvedenicama na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza iz državnih dužničkih instrumenata.

U skladu s člankom 7. stavkom 2. Uredbe o kratkoj prodaji i odredbama Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 918/2012⁵⁷, a na temelju javno dostupnih podataka objavljenih na internetskoj stranici Ministarstva financija (pregled domaćih i međunarodnih obveznica te statistika aukcija trezorskih zapisa), Hanfa je izvršavala svoje obveze prema ESMA-i u pogledu dostave podataka o duracijom prilagođenom iznosu izdanih državnih dužničkih instrumenata čiji je izdavatelj Republika Hrvatska. U odnosu na 2014. Hanfa je tijekom 2015. zaprimila tri puta manje obavijesti o značajnim neto kratkim pozicijama u državnim dužničkim instrumentima čiji je izdavatelj Republika Hrvatska.

55 Direktiva 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata te o izmjeni direktiva Vijeća 85/611/EEZ i 93/6/EEZ i direktive 2000/12/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage direktive Vijeća 93/22/EEZ, SL L 145/1

56 Uredba (EU) br. 236/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza (Tekst značajan za EGP), SL L 86/1

57 Delegirana uredba Komisije (EU) br. 918/2012 od 5. srpnja 2012. o dopuni Uredbe (EU) br. 236/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza u vezi s definicijama, izračunom neto kratkih pozicija, pokrivenim kreditnim izvedenicama na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza, pragovima za obavješćivanje, pragovima likvidnosti za privremenu obustavu ograničenja, značajnim padom vrijednosti financijskih instrumenata i negativnim događajima (Tekst značajan za EGP), SL L 274/1

Dostava podataka ESMA-i kroz Bazu podataka MiFID (engl. *MiFID Database*)

Člancima 33. i 34. Uredbe u vezi s obvezom vođenja evidencija⁵⁸ propisane su obveze nadležnih tijela povezane s izračunima, procjenama i objavama podataka za dionice uvrštene za trgovanje na uređenom tržištu. U skladu s navedenim člancima Hanfa je bez odgode po završetku svake kalendarske godine obvezna izraditi izračune te ažurirati Bazu podataka MiFID. Obvezna je i ažurirati bazu u roku od šest tjedana od novog uvrštenja te ažurirati bazu kod prestanka uvrštenja. Hanfa je tijekom 2015. obavila godišnje ažuriranje Baze podataka MiFID, tri puta dostavila procjene za nova uvrštenja te ažurala bazu nakon objava prestanka uvrštenja.

1.2.3.2. Nadzor izdavatelja⁵⁹

Hanfa je u 2015. provodila nadzorne, edukativne i ostale aktivnosti u vezi s propisanim informacijama izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište. U okviru nadzornih aktivnosti Hanfa je kontinuirano nadzirala objavu propisanih informacija te rokove, mjesta i sadržaj njihove objave (ako je sadržaj propisan). U slučajevima kada je utvrdila propust u izradi i objavi propisanih informacija, Hanfa je na njega izdavateljima ukazivala, pozivala na ispravljanje nepravilnosti te davala smjernice u vezi s budućim postupanjem. Izdavatelji su tijekom 2015. u službeni registar propisanih informacija (SRPI)⁶⁰, koji vodi Hanfa, dostavili ukupno 5.696 propisanih i ostalih informacija (u kategorijama Godišnji izvještaji i Tromjesečni izvještaj nisu uključeni izvještaji za koje je dostavljen ispravak). Smanjenje broja dostavljenih propisanih i ostalih informacija u SRPI u odnosu na 2014. prvenstveno je posljedica smanjenja broja izdavatelja čiji su vrijednosni papiri bili uvršteni na uređeno tržište tijekom 2015. godine.

Tablica 1.4. Pregled dostave propisanih i ostalih informacija u SRPI

Kategorija informacija	Broj izvještaja 2014.	Broj izvještaja 2015.	Promjena
Godišnji izvještaji	334	308	-26
ukupno revidirani	250	234	-16
konsolidirani revidirani	89	85	-4
neconsolidirani revidirani	161	149	-12
ukupno nerevidirani	84	74	-10
konsolidirani nerevidirani	31	26	-5
neconsolidirani nerevidirani	53	48	-5
Tromjesečni izvještaji	918	806	-112
konsolidirani	301	275	-26
neconsolidirani	617	531	-86
Informacije o promjenama u postotku glasačkih prava	54	64	10
Stjecanje i/ili otpuštanje vlastitih dionica	161	204	43
Obavijesti osoba koje pri izdavatelju obavljaju rukovoditeljske dužnosti	200	205	5

58 Uredba Komisije (EZ) br. 1287/2006 od 10. kolovoza 2006. o provedbi Direktive 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s obvezom vođenja evidencija investicijskih društava, izvještavanjem o transakcijama, transparentnosti tržišta, uvrštavanjem financijskih instrumenata za trgovanje i određenim pojmovima za potrebe navedene Direktive (Tekst značajan za EGP), SL L 241/1

59 Ovo poglavlje odnosi se na nadzor izdavatelja na uređenom tržištu u vezi s njegovim obvezama objavljivanja propisanih informacija nakon uvrštenja u skladu s odgovarajućim odredbama ZTK-a. Predmetne obveze ne odnose se na izdavatelje čiji su financijski instrumenti uvršteni na MTP.

60 Odlukom o obliku i načinu dostave propisanih informacija Hanfi i u službeni registar propisanih informacija od 22. prosinca 2011. dostavom propisanih informacija u sustav SRPI-ja kao elektroničkih isprava potpisanih naprednim elektroničkim potpisom u obliku i na način propisan tom odlukom izdavatelj ujedno ispunjava svoju obvezu dostave navedenih propisanih informacija Hanfi.

Kategorija informacija	Broj izvještaja 2014.	Broj izvještaja 2015.	Promjena
Povlaštene informacije	473	370	-103
Povlaštene informacije-promjena objavljene povlaštene informacije	8	2	-6
Obavijest o promjenama broja dionica i/ili glasačkih prava	6	24	18
Obavijest o promjenama u pravima iz izdanih vrijednosnih papira	3	2	-1
Obavijest o novim izdanjima dužničkih vrijednosnih papira	6	8	2
Glavna skupština – obavijesti o sazivu, protuprijedlozi i odluke	498	394	-104
Godišnji dokument objavljenih informacija	68	40	-28
Ostale propisane informacije	624	465	-159
Ostale informacije koje nisu propisane informacije	285	271	-14
Popis upućenih osoba	57	49	-8
Dokaz o objavi medijima	2.756	2.445	-311
Prijedlog izmjene/dopune statuta	6	4	-2
Očitovanje Hanfi	4	1	-3
Ostalo za dostavu Hanfi	53	34	-19

Izvor: Hanfa

U 2015. provedena su 162 posredna nadzora nad izdavateljima koja su se odnosila na transparentnost odnosno objavljivanje propisanih informacija, 21 posredni nadzor koji se odnosio na stjecanje i otpuštanje dionica izdavatelja od strane osoba na rukovoditeljskim dužnostima i 44 posredna nadzora koja su se odnosila na stjecanje i otpuštanje dionica i ostalih financijskih instrumenata. Kod tri izdavatelja utvrđeni su propusti u procesu upravljanja propisanim informacijama i/ili vođenju popisa upućenih osoba. Stoga je Hanfa tim izdavateljima rješenjima naložila unaprjeđenje internog sustava upravljanja propisanim i povlaštenim informacijama. U 2015. Hanfa je predsjedniku uprave jednog izdavatelja rješenjem izrekla nejavnu opomenu zbog neadekvatnog postupanja s povlaštenim informacijama te je također rješenjem izrekla nejavnu opomenu jednom izdavatelju zbog neadekvatnog postupanja s propisanim informacijama odnosno kašnjenja pri njihovoj objavi.

U okviru edukativnih aktivnosti namijenjenih izdavateljima Hanfa je u 2015. zajedno sa Zagrebačkom burzom i SKDD-om organizirala šesti jednodnevni edukativni skup, na kojem se raspravljalo o tromjesečnom izvještavanju i njegovom utjecaju na transparentnost izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište.

1.2.3.3. Ostali nadzori

U okviru ostalih nadzora poduzete su aktivnosti u vezi s ostvarivanjem pristupa podacima sadržanim u trgovinskim repozitorijima na način da je Hanfa zaključila ugovor i dobila pristup podacima u dva trgovinska repozitorija, i to REGIS-TR iz Luxembourga te DTCC Derivatives Reposotory Ltd iz Londona. Uvid u navedene podatke izrazito je učinkovito sredstvo nadzora nad nefinancijskim drugim ugovornim stranama sa sjedištem u Republici Hrvatskoj u pogledu njihova poštivanja obveza propisanih Uredbom EMIR. Realizacija pristupa podacima u ostalim trgovinskim repozitorijima bit će ostvarena tijekom 2016. godine.

Investicijska društva

2. Investicijska društva

2.1. Opis tržišta

Broj pravnih osoba koje pružaju investicijske usluge i obavljaju investicijske aktivnosti u 2015. nije se mijenjao u odnosu na prethodnu godinu, što upućuje na zaključak da se tržište⁶¹ konsolidiralo nakon višegodišnjeg smanjenja broja sudionika na tržištu. Tijekom godine nije zabilježen prestanak obavljanja djelatnosti ni jedne od pravnih osoba ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti, dok je jedno društvo za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (dalje u tekstu: društvo za upravljanje UCITS fondovima) započelo pružati investicijske usluge tijekom godine. Hanfa je u 2015. zaprimila 142 obavijesti o namjeri neposrednog pružanja investicijskih usluga na području Republike Hrvatske, a na kraju 2015. evidentirano je ukupno 395 investicijskih društava sa sjedištem u državama članicama koja imaju ovlaštenje neposredno pružati određene investicijske usluge na području Republike Hrvatske.

Tablica 2.1. Broj aktivnih investicijskih društava i kreditnih institucija koje se bave pružanjem investicijskih usluga i obavljanjem investicijskih aktivnosti te društava za upravljanje UCITS fondovima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj^{62,63}

Datum	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima
31.12.2013.	9	16	6
31.12.2014.	8	15	7
31.12.2015.	8	15	7

Izvor: Hanfa

Prihodi s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti

Ukupni prihodi investicijskih društava, kreditnih institucija i društava za upravljanje UCITS fondovima koji su u skladu sa Zakonom o tržištu kapitala⁶⁴ (dalje u tekstu: ZTK) ovlašteni pružati investicijske usluge i obavljati investicijske aktivnosti povećani su u 2015. za 23,4% u odnosu na prethodnu godinu. Najveći dio ukupnih prihoda odnosio se na prihode kreditnih institucija (99,2% ukupnih prihoda), a tek manji dio na prihode investicijskih društava (0,5% ukupnih prihoda) i društava za upravljanje UCITS fondovima (0,3% ukupnih prihoda), odakle slijedi zaključak da su kreditne institucije najznačajniji sudionik tog segmenta financijskog tržišta.

Najveći doprinos rastu ukupnih prihoda daje rast prihoda kreditnih institucija (23,4%) dok su prihodi investicijskih društava porasli za 19,7% u odnosu na prethodnu godinu. Prihodi društava za upravljanje UCITS fondovima povećani su za 45,9% temeljem porasta vrijednosti imovine povezane s uslugom upravljanja portfeljem, a samim time i povećanja naknada ostvarenih na temelju te imovine.

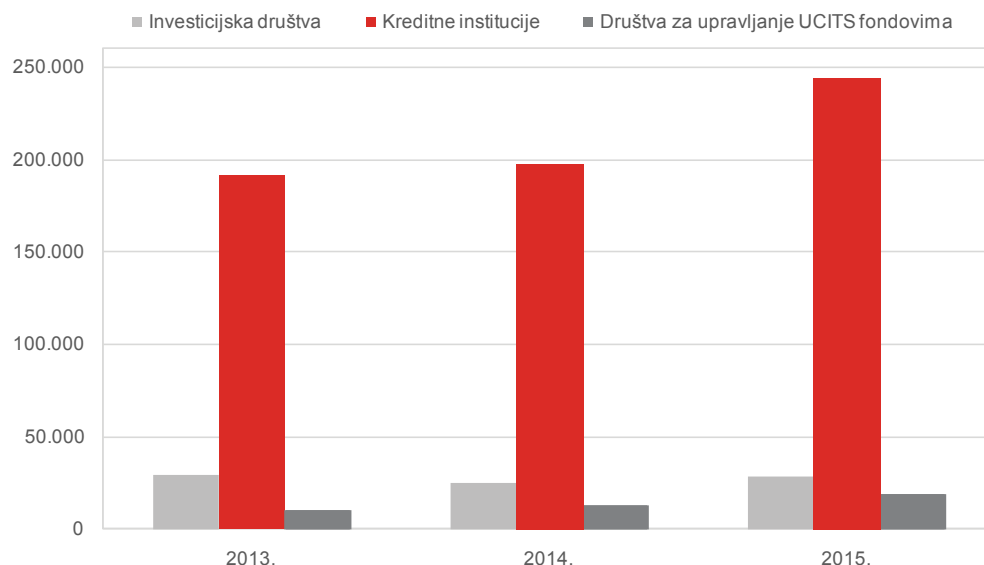
61 Podaci za prethodne godine iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2015. mogu se razlikovati od podataka u godišnjim izvješćima Hanfe za 2013. i 2014. zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 109/07, 54/13 i 121/14), Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, promjene metodologije izvješćivanja kao i uslijed postupanja investicijskih društava po nalogima Hanfe.

62 Ovim izvješćem obuhvaćeni su podaci o investicijskim društvima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Investicijska društva iz drugih država članica koja su Hanfi dostavila notifikacije za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti u Republici Hrvatskoj na temelju slobode pružanja usluga (neposredno) nisu uključena u ovo izvješće.

63 Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr

64 NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13, 159/13, 18/15 i 110/15

Grafikon 2.1. Ukupni prihodi pravnih osoba ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti od 2013. do 2015. (u tis. kn)⁶⁵

Izvor: Hanfa

Kod kreditnih institucija najzastupljenije prihode čine prihodi od usluga ili aktivnosti provedbom ponude i prodaje financijskih instrumenata bez obveze otkupa (32,4% ukupnih prihoda⁶⁶) te skrbništva (12,3% ukupnih prihoda). Prihodi od zaprimanja i prijenosa naloga i izvršavanja naloga za račun klijenata za kreditne su institucije predstavljali relativno mali udjel u izvorima prihoda (5,4%). Najzastupljenije prihode kod investicijskih društava čine prihodi od izvršenja naloga za klijente (5% ukupnih prihoda) te prihodi od pokroviteljstava izdanja financijskih instrumenata (1,7%). Segment tržišta koji se odnosi na uslugu upravljanja portfeljem društava za upravljanje UCITS fondovima zabilježio je značajan rast prihoda u odnosu na prethodnu godinu (46,8%) i čini udjel od 6,4% ukupnih prihoda.

Tablica 2.2. Ukupni prihodi s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti u 2014. i 2015. (u tis. kn)

	2014.				2015.			
	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima	Ukupno	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima	Ukupno
Prihod od zaprimanja i prijenosa i prihod od izvršavanja naloga klijenata	19.977	15.498	0	35.475	18.885	15.804	0	34.689
Prihod od upravljanja portfeljem	542	434	12.693	13.670	561	444	18.631	19.636
Prihod od investicijskog savjetovanja	554	7	145	707	0	10	118	128
Prihod od usluga ili aktivnosti provedbom ponude odnosno prodaje financijskih instrumenata uz obvezu otkupa	0	41.164	0	41.164	0	1.525	0	1.525

⁶⁵ Ukupni prihodi od investicijskih usluga i aktivnosti prikazani su bez prihoda od aktivnosti trgovanja za vlastiti račun.

⁶⁶ Udjeli su iskazani u odnosu na ukupne prihode pravnih osoba ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti bez prihoda od aktivnosti trgovanja za vlastiti račun.

	2014.				2015.			
	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima	Ukupno	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima	Ukupno
Prihod od usluga ili aktivnosti provedbom ponude odnosno prodaje financijskih instrumenata bez obveze otkupa	681	42.215	0	42.896	5.104	94.625	0	99.730
Prihod od pohrane i administriranja financijskih instrumenata za račun klijenata i skrbništva	889	34.013	0	34.901	972	35.907	0	36.879
Prihod od kredita ili zajma ulagatelju kako bi mu se omogućilo zaključenje transakcije	17	2.296	0	2.314	77	3.452	0	3.529
Prihod od savjetovanja o strukturi kapitala, poslovnim strategijama i srodnim pitanjima	1.623	8.359	0	9.983	2.331	32.942	0	35.272
Ukupni prihodi	24.284	143.987	12.839	181.109	27.930	184.709	18.749	231.388

Izvor: Hanfa

Upravljanje portfeljem i skrbništvo nad financijskim instrumentima

Ukupna vrijednost imovine pod uslugom upravljanja portfeljem povećana je na godišnjoj razini za 289,9%, a najznačajniji doprinos tome rastu dala su društva za upravljanje UCITS fondovima s udjelom od 98,6% u ukupnoj imovini i porastom od 301,8% na godišnjoj razini. Razlog je tome taj što je jedno društvo za upravljanje UCITS fondovima koje upravlja imovinom jednog društva za osiguranje tijekom 2015. započelo s pružanjem investicijskih usluga te je na dan 31. prosinca 2015. imalo udjel od 72,5% ukupne imovine pod upravljanjem. Ukupna imovina pod uslugom skrbništva nad financijskim instrumentima smanjena je za 0,3%, pri čemu najveći udjel zauzimaju kreditne institucije 99,3% uz smanjenje od 0,5%.

Tablica 2.3. Portfeljna i skrbnička imovina na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)

	Upravljanje portfeljem		Promjena u %	Skrbništvo nad financijskim instrumentima		Promjena u %
	31.12.2014.	31.12.2015.		31.12.2014.	31.12.2015.	
Investicijska društva	21.274	32.236	51,5	280.908	412.357	46,8
Kreditne institucije	36.851	40.808	10,7	62.029.268	61.717.258	-0,5
Društva za upravljanje UCITS fondovima	1.294.849	5.202.635	301,8	0	0	0,0
Ukupno	1.352.974	5.275.679	289,9	62.310.176	62.129.614	-0,3

Izvor: Hanfa

Godišnji financijski izvještaji investicijskih društava

Na dan 31. prosinca 2015. u strukturi ukupne imovine investicijskih društava najznačajnije udjele zauzimaju financijska imovina (70,9%) uz smanjenje od 8,5% te novčana sredstva i potraživanja (20,5%) uz smanjenje od 20,1% na godišnjoj razini. Ukupna imovina svih investicijskih društava smanjena je na godišnjoj razini za 10,8%. Ukupnu pasivu investicijskih društava čine kapital i rezerve s udjelom 37,0% i smanjenjem od 1,8% te obveze s udjelom 63,0% i smanjenjem od 16,8% na godišnjoj razini.

Tablica 2.4. Izvještaj o financijskom položaju investicijskih društava na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)

	Aktiva	31.12. 2014.	31.12. 2015.	Promjena (u %)
1	Nematerijalna, materijalna imovina i dugotrajna ulaganja	8.939	8.585	-4,0
2	Novčana sredstva i potraživanja	25.813	20.613	-20,1
3	Financijska imovina	77.746	71.155	-8,5
	Ukupno aktiva	112.499	100.353	-10,8
	Pasiva			
1	Kapital i rezerve	36.493	37.146	1,8
2	Obveze	76.005	63.207	-16,8
	Ukupno pasiva	112.499	100.353	-10,8

Izvor: Hanfa

Investicijska su društva u 2015. ostvarila dobit nakon oporezivanja u iznosu od 3 mil. kuna, što predstavlja smanjenje od 11,7% u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajnije udjele u strukturi ukupnih prihoda zauzimaju prihodi od provizija i naknada za obavljene investicijske usluge (79,9%) uz porast od 15,0%, prihodi od kamata (13,1%) uz porast od 86,6% te realizirani dobiti od financijske imovine vrednovane po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka (3,3%) uz porast od 16,7%. U strukturi rashoda opći troškovi poslovanja zauzimaju udjel od 62,3% uz porast od 25,5%, dok rashodi od provizija i naknada za obavljene investicijske usluge imaju udjel od 26,1% uz smanjenje od 7,9%.

Tablica 2.5. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti investicijskih društava za 2014. i 2015. (u tis. kn)

	2014.	2015.	Promjena (u %)
Prihodi od provizija i naknada za obavljene investicijske usluge	24.987	28.732	15,0
Rashodi od provizija i naknada za obavljene investicijske usluge	9.297	8.564	-7,9
Realizirani dobiti financijske imovine FVRDG	1.009	1.178	16,7
Realizirani gubici financijske imovine FVRDG	680	2.271	234,1
Nerealizirani dobiti financijske imovine FVRDG	420	117	-72,2
Nerealizirani gubici financijske imovine FVRDG	181	174	-3,6
Prihodi od kamata	2.527	4.714	86,6
Rashodi od kamata	316	847	167,9
Pozitivne tečajne razlike	772	205	-73,4
Negativne tečajne razlike	191	246	29,2
Ukupno ostali prihodi	745	1.014	36,0
Ukupni prihodi	31.355	35.960	14,7
Ukupni rashodi	27.337	32.748	19,8
Dobit ili gubitak prije oporezivanja	4.018	3.212	-20,1
Porez na dobit	732	140	-80,9
Dobit ili gubitak	3.286	3.072	-6,5
Ukupna sveobuhvatna dobit	3.290	2.904	-11,7

Izvor: Hanfa

Agregirani financijski pokazatelji investicijskih društava

S obzirom na višegodišnju konsolidaciju tržišta praćenu smanjenjem broja pravnih osoba koje pružaju investicijske usluge i obavljaju investicijske aktivnosti, smanjenjem ukupne imovine investicijskih društava, dezinvestiranjem pojedinih društva te smanjenjem likvidnosti tržišta, agregirani financijski pokazatelji investicijskih društava pokazuju relativno malu promjenu u odnosu na prethodnu godinu, signalizirajući djelomičnu stabilizaciju tržišta. Neznatne promjene pokazatelja prinosa te pokazatelja ispunjavanja regulatornih zahtjeva na godišnjoj razini upućuju i na zaključak da nije ostvaren značajniji rast likvidnosti na uređenom tržištu niti je ostvarena pojačana aktivnost ulagatelja.

Tablica 2.6. Agregirani financijski pokazatelji

	2014.	2015.
Omjeri (u %)		
Omjer zaduženosti	70	62
Stopa povrata na ukupnu imovinu	3	3
Stopa povrata ukupnog kapitala	10,4	8,2
Stopa adekvatnosti ukupnog kapitala	33,10	34,3
Iznosi (u tis. kn)		
Ukupna izloženost rizicima	72.886	70.613
Ukupni regulatorni kapital	24.182	24.249
Agregirana dobit/gubitak	3.286	3.072
Agregirana imovina	112.499	100.353

Izvor: Hanfa

2.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

2.2.1. Normativne aktivnosti

Izmjene i dopune Zakona o tržištu kapitala

Direktiva BRRD⁶⁷, kojom se u bitnome utvrđuju pravila i postupci oporavka i sanacije financijskih institucija koje imaju poslovni nastan u Europskoj uniji, financijskog holdinga, matičnog financijskog holdinga investicijskih društava i kreditnih institucija, u hrvatski pravni sustav prenesena je putem Zakona o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava⁶⁸, Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala⁶⁹ (dalje u tekstu: Zakon o izmjenama i dopunama ZTK-a) i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama⁷⁰.

Značajne aktivnosti Hanfe u pogledu Direktive BRRD bile su povezane sa sudjelovanjem zaposlenika Hanfe u pripremi Nacrta prijedloga Zakona o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava te Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala, čiji je

67 Direktiva 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava te o izmjeni Direktive Vijeća 82/891/EEZ i direktiva 2001/24/EZ, 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2005/56/EZ, 2007/36/EZ, 2011/35/EU, 2012/30/EU i 2013/36/EU te uredbi (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (Tekst značajan za EGP), SL L 173/190

68 NN, br. 19/15

69 NN, br. 18/15

70 NN, br. 19/15

nositelj bilo Ministarstvo financija, kao i donošenjem Pravilnika o planovima oporavka investicijskih društava⁷¹.

Zakon o izmjenama i dopunama ZTK-a stupio je na snagu početkom 2015. godine. Izmjene su se odnosile na provedbu odredaba Uredbe EMIR⁷² koje se odnose na uređivanje pravne osnove poslovanja središnje druge ugovorne strane u Republici Hrvatskoj, posljedice otvaranja postupka zbog insolventnosti nad sudionikom u sustavu poravnjenja i/ili namire, kao i mehanizam upravljanja rizicima koji burzi, investicijskim društvima te središnjim drugim ugovornima stranama i njihovim članovima omogućuje praćenje i upravljanje izloženostima. Izmjenama je uveden i novi institut, plan oporavka investicijskih društava.

Planove oporavka dužno je izraditi i primjenjivati investicijsko društvo koje je obvezno imati iznos temeljnog kapitala od minimalno 6.000.000 kn i koje ne podliježe konsolidiranom nadzoru iz članaka 265. i 267. ZTK-a, ono koje je matično investicijsko društvo u Europskoj uniji sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, za svoju grupu i društvo kojem to naloži Hanfa posebnim rješenjem, ako utvrdi da su nastupile okolnosti za izricanje dodatnih nadzornih mjera za upravljanje rizicima iz ZTK-a.

Propisi doneseni na temelju izmjena i dopuna Zakona o tržištu kapitala

U prvom kvartalu 2015. donesen je Pravilnik o planovima oporavka investicijskih društava⁷³, kojim je detaljnije propisan način i opseg primjene zahtjeva povezanih s izradom plana oporavka investicijskog društva, sadržaj i rokovi dostave plana Hanfi te kriteriji za utvrđivanje manjeg opsega plana oporavka i učestalost njegova ažuriranja. Plan oporavka mora sadržavati sažetak ključnih elemenata oporavka, informacije o upravljanju, stratešku analizu, plan komunikacije i javne objave i analizu pripremljenih mjera.

Sudjelovanje u aktivnostima institucija Europske unije

Nastavno na odredbe Direktive CRD IV⁷⁴ i Uredbe CRR⁷⁵ kojima je propisano da će Europska komisija do 31. prosinca 2015. izvijestiti Europski parlament i Vijeće o primjerenom režimu bonitetnog nadzora investicijskih društava, zaposlenici Hanfe su, u suradnji s predstavnicima Hrvatske narodne banke (dalje u tekstu: HNB), sudjelovali u odborima EBA-e⁷⁶ u predmetnoj analizi koju provodi EBA. Na temelju analize predstavljene su tri preporuke za Europsku komisiju, i to:

- uvođenje nove kategorizacije investicijskih društava razlikujući sistemska i ne-sistemska investicijska društva i razvijanje bonitetnog režima za ne-sistemska investicijska društva
- razvijanje specifičnog bonitetnog režima za ne-sistemska investicijska društva na način da bi se posebna pravila mogla razvijati s obzirom na rizike koji proizlaze iz obavljanja investicijskih usluga
- produljenje izuzeća od primjene pojedinih odredaba Uredbe CRR za tvrtke koje trguju robnim izvedenicama do 31. prosinca 2020. godine.

U pogledu navedenih preporuka, u narednom razdoblju očekuje se donošenje konkretnih odluka Europske komisije u vezi s primjerenim režimom bonitetnog nadzora investicijskih društava, odnosno revizija Direktive CRD IV.

⁷¹ NN, br. 26/15

⁷² Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (Tekst značajan za EGP), SL L 201/1

⁷³ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2015. nalazi se u Dodacima.

⁷⁴ Direktiva 2013/36/EU od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ, SL L 176

⁷⁵ Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 176

⁷⁶ Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (engl. *European Banking Authority* – EBA) je udruženje europskih banaka koje okuplja više od 600 članica, a svrha mu je suradnja u nizu bankarskih poslova, standardizacija bankarske tehnike i izvješćavanje članica. O EBA-i detaljnije u poglavlju 9.1.3. Sudjelovanje u radu EBA-e.

Izmjenama Uredbe (EU) br. 1093/2010⁷⁷ definirana je nadležnost EBA-e nad određenim direktivama Europske unije (npr. paket CRD IV, BRRD i sl.), čime je EBA postala i nadnacionalno nadzorno tijelo za sva nadzorna tijela koja u opisu svoje nadležnosti imaju nadzor provedbe navedenih direktiva. U tom smislu, Hanfa kao nadležno nadzorno tijelo za investicijska društva u vezi s prethodno navedenim direktivama ima obvezu izvještavanja EBA-e o poslovanju investicijskih društava, kao i usklađivanja s regulatornim i provedbenim standardima te drugim aktima koje EBA donosi, a koje se odnose na poslovanje investicijskih društava.

2.2.2. Licenciranje

Hanfa je izdala 13 odobrenja za rad brokera i deset odobrenja za rad investicijskih savjetnika. Navedena odobrenja upisana su u Registar brokera odnosno Registar investicijskih savjetnika koje vodi Hanfa. U iste registre upisano je i devet prestanaka važenja odobrenja za rad brokera i četiri prestanka odobrenja za rad investicijskih savjetnika, s obzirom na raskide ugovora o radu u investicijskim društvima/kreditnim institucijama/društvima za upravljanje UCITS fondovima u kojima su oni bili zaposleni.

Izdana su i tri odobrenja za rad vezanih zastupnika. Jedno odobrenje odnosilo se na rad fizičke osobe, dok su dva odobrenja izdana pravnim osobama vezanim zastupnicima. Vezani zastupnici obavljali su u ime investicijskog društva promotivne usluge, ponudu usluga, primanje i prijenos naloga klijenata, plasman financijskih instrumenata te savjetovanje u vezi s financijskim instrumentima i uslugama koje investicijsko društvo nudi. Investicijsko društvo u potpunosti je odgovorno za njihov rad. Prestanak rada utvrđen je za jednog vezanog zastupnika pravnu osobu s obzirom na to da je prestao obavljati poslove vezanog zastupnika.

Jedno društvo za upravljanje UCITS fondovima zatražilo je odobrenje za proširenje poslova pružanja investicijskih usluga na pružanje usluga investicijskog savjetovanja i upravljanja portfeljem u skladu s odredbama ZTK-a. U postupku licenciranja podnositelj je povukao zahtjev za izdavanje odobrenja za pružanje investicijskih usluga. Hanfa je temeljem odredaba Zakona o općem upravnom postupku⁷⁸ obustavila taj postupak, kao i postupak izdavanja odobrenja za rad investicijskog savjetnika povezan s navedenim zahtjevom društva za upravljanje UCITS fondovima za pružanje investicijskih usluga u skladu s odredbama ZTK-a.

Tablica 2.7. Pregled odobrenja i suglasnosti

Izdavanje odobrenja za rad	2014.	2015.
Brokera	10	13
Investicijskih savjetnika	13	10
Vezanih zastupnika	1	3
Investicijskih društava	1	0
Izdavanje suglasnosti za člana uprave	7	0
Izdavanje prethodne suglasnosti kreditnoj instituciji	2	0

Izvor: Hanfa

77 Uredba (EU) br. 1093/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo), kojom se izmjenjuje Odluka br. 716/2009/EZ i stavlja izvan snage Odluka Komisije 2009/78/EZ, SL L 331/12

78 NN, br. 47/09

Tablica 2.8. Prestanci odobrenja za rad

Prestanci odobrenja za rad	2014.	2015.
Brokera	15	9
Investicijskih savjetnika	11	4
Vezanih zastupnika	1	1

Izvor: Hanfa

Hanfa je jednom investicijskom društvu izdala odobrenje za izuzeće temeljem odredbe članka 5. stavka 5. Pravilnika o organizacijskim zahtjevima za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti i pomoćnih usluga, politikama primitaka i kriterijima za značajna investicijska društva⁷⁹ na način da je investicijskom društvu omogućeno da relevantna osoba koja obavlja funkciju praćenja usklađenosti s relevantnim propisima bude uključena u obavljanje usluga ili aktivnosti koje ona nadzire. U tom je konkretnom slučaju investicijsko društvo dokazalo da će se poslovanje društva i dalje odvijati uredno i neovisno.

Nije bilo zahtjeva za odobravanje stjecanja odnosno povećanja kvalificiranih udjela u investicijskim društvima fizičkih i pravnih osoba od 20%, 30% ili 50%, no aktivnost Hanfe bila je usmjerena na promjene imatelja kvalificiranih udjela i iznosa u investicijskim društvima u visini koja ne podliježe odobravanju temeljem odredaba ZTK-a.

Dva investicijska društva dobila su odobrenja za obavljanje dodatnih i drugih djelatnosti, u skladu s odredbama Pravilnika o dodatnim djelatnostima investicijskih društava⁸⁰. Odobrenja su se odnosila na obavljanje poslova organiziranja i provođenja izobrazbe namijenjene sudionicima i korisnicima na tržištu kapitala, zastupanja u osiguranju, nuđenje udjela u investicijskim fondovima i obavljanje poslova ponude mirovinskih programa. Što se tiče drugih djelatnosti, valja spomenuti obavljanje izdavačke djelatnosti, računalne i srodne djelatnosti, kupnju i prodaju robe te promidžbu.

Izdano je jedno službeno mišljenje o postupku osnivanja podružnice stranog investicijskog društva u Republici Hrvatskoj i obvezama takve podružnice. Podnositelju zahtjeva u mišljenju je detaljno objašnjen redoslijed radnji koje je potrebno izvršiti kod osnivanja podružnice te je on upućen na obveze podružnice prema Hanfi, kao i njezine obveze u tijeku poslovanja u Republici Hrvatskoj.

Hanfa je u 2015. zaprimila 142 obavijesti o namjeri neposrednog pružanja investicijskih usluga na području Republike Hrvatske. Na kraju 2015. evidentirano je ukupno 395 investicijskih društava sa sjedištem u državama članicama koja imaju ovlaštenje neposredno pružati određene investicijske usluge na području Republike Hrvatske. Od ukupnog broja zaprimljenih obavijesti u 2015. za neposredno pružanje investicijskih usluga u Republici Hrvatskoj, 62% (88 investicijskih društava) obavijesti odnosilo se na društva sa sjedištem u Ujedinjenom Kraljevstvu. Slijedio je Cipar sa 32 investicijska društva, pet je investicijskih društava sa sjedištem u Malti, tri su društva sa sjedištem u Njemačkoj, dva iz Gibraltara te po jedno investicijsko društvo iz Austrije, Irske, Francuske, Finske, Grčke, Luksemburga, Poljske i Mađarske.

Sloboda kretanja kapitala unutar Europske unije omogućila je investicijskim društvima iz država članica pružanje investicijskih usluga na području Republike Hrvatske bez dobivanja prethodnog odobrenja od strane Hanfe. U skladu s odredbama ZTK-a investicijsko društvo iz treće države (države izvan Europske unije) može na području Republike Hrvatske pružati investicijske usluge samo uz prethodno odobrenje Hanfe.

79 NN br. 31/14

80 NN, br. 98/14

2.2.3. Nadzor

2.2.3.1. Neposredni nadzor

U 2015. Hanfa je pokrenula devet neposrednih postupaka nadzora nad investicijskim društvima, društvima za upravljanje UCITS fondovima i kreditnim institucijama. Nad investicijskim društvima pokrenuta su dva postupka redovnog neposrednog nadzora u dijelu pružanja investicijskih i pomoćnih usluga, od kojih je jedan uključivao i nadzor informacijskog sustava, kao i jedan izvanredni neposredni nadzor. Nad društvima za upravljanje UCITS fondovima pokrenuta su tri postupka redovnog neposrednog nadzora u dijelu pružanja investicijskih usluga upravljanja portfeljem i investicijskog savjetovanja te primjene odredaba Uredbe EMIR u vezi s trgovanjem izvedenicama. Nad kreditnim institucijama pokrenuta su tri postupka redovnog neposrednog nadzora u dijelu pružanja investicijskih i pomoćnih usluga.

Hanfa je u 2015. izdala jedno rješenje koje se odnosi na nadzor pokrenut u 2014., a koje sadrži mjere za poboljšanje poslovanja, odnosno mjere za uklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti. Mjere su izrečene zbog povrede odredaba ZTK-a i pravilnika donesenih na temelju tog zakona i odnose su se na:

- neprijavlivanje osobnih transakcija relevantnih osoba
- nepropisivanje postupanja prilikom trgovanja vrijednosnim papirima
- neizvršavanje Hanfe o izvršenim transakcijama s financijskim instrumentima uvrštenim na uređeno tržište
- neprijavlivanje transakcije s financijskim instrumentom uvrštenim na uređeno tržište koja je sklopljena izvan uređenog tržišta ili MTP-a Zagrebačkoj burzi d.d.

Društvo je postupilo po rješenju Hanfe te je doneseno rješenje kojim se obustavlja postupak nadzora s obzirom na to da su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene.

Nezakonitosti i nepravilnosti utvrđene u ostalim provedenim postupcima neposrednog nadzora otklonjene su od strane subjekta nadzora prije donošenja rješenja kojim se izriče odgovarajuća nadzorna mjera ili je postupak nadzora još u tijeku.

Za utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti u postupku nadzora, Hanfa donosi rješenje s mjerama za poboljšanje poslovanja subjekta nadzora, osim ako subjekt nadzora za vrijeme trajanja postupka nadzora samostalno ne otkloni sve nezakonitosti i nepravilnosti i dostavi dokaze o tome. Po otklanjanju svih nezakonitosti i nepravilnosti, Hanfa donosi rješenje kojim se utvrđuje da su nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene te se postupak nadzora obustavlja. U 2015. doneseno je pet rješenja kojima se obustavlja postupak nadzora s obzirom na to da su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene u postupku nadzora, a pritom se tri rješenja odnose na nadzore iz 2015., a dva rješenja na nadzore započete u prijašnjim godinama.

2.2.3.2. Posredni nadzor

Posredni nadzor provodio se prikupljanjem, analiziranjem i obrađivanjem mjesečnih izvješća investicijskih društava o pokazatelju neto likvidnih sredstava te tromjesečnih izvješća investicijskih društava, kreditnih institucija i društava za upravljanje UCITS fondovima o prihodima i rashodima s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti, kao i o upravljanju sredstvima klijenata. Osim kontrole nadzornih izvještaja Hanfa je analizirala i tromjesečna financijska izvješća i izvješća o adekvatnosti kapitala investicijskih društava.

Na tjednoj osnovi Hanfa je pregledavala i analizirala podatke u vezi sa zaštitom imovine klijenata odnosno podatke o raspolaganju novčanim sredstvima klijenata, koji se dostavljaju na propisanim obrascima (opći podaci o transakcijskim računima, izvještaj o stanju novčanih sredstava klijenata, izvještaj o prometu po računima poslovnih namjena, izvještaj o ostvarenom prometu i obračunatim prihodima s osnove pružanja investicijskih usluga) te periodički tražila i provjeravala dokumentaciju koja je bila podloga za dostavljene podatke. Rezultati provedene analize podataka

služe kao indikator za pokretanje ili pojačan posredan i neposredan nadzor. Osim navedenog, analizirani su i podaci o broju klijenata sa saldom od preko 150.000 kuna kod investicijskih društava te maksimalni potencijalni iznos aktivacije Fonda za zaštitu ulagatelja po investicijskom društvu.

Početak 2015. Hanfa je provela analizu načina na koji investicijska društva provode kontinuiranu procjenu rizika koji proizlaze iz držanja imovine klijenata kod trećih strana (prvenstveno domaće i inozemne kreditne institucije) te analizu samih pisanih procjena adekvatnosti treće strane izrađenih od strane investicijskih društava. Budući da su rezultati analize ukazali na osjetne razlike prilikom ocjenjivanja stabilnosti treće strane od strane investicijskih društava, Hanfa je u lipnju 2015. donijela Smjernice za provođenje procjene adekvatnosti treće strane za pohranu imovine klijenata, koje su namijenjene pravnim osobama koje u skladu s odredbama ZTK-a imaju odobrenje za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti i pomoćnih usluga te su pritom ovlaštene držati novac i/ili financijske instrumente klijenta. Tim smjernicama uređuje se način provođenja procjene adekvatnosti treće strane za pohranu imovine klijenata, kao i minimalni kriteriji koji bi se pritom trebali uzeti u obzir.

Hanfa je izdala jedno rješenje s mjerama kojim je jednom investicijskom društvu naloženo izraditi adekvatnu procjenu adekvatnosti trećih strana za pohranu imovine klijenata.

U skladu s Pravilnikom o planovima oporavka investicijskih društava (kojim je za određena investicijska društva propisan način izrade plana oporavka koji je potrebno primijeniti radi poboljšanja financijskog položaja društva u slučaju njegova značajnog pogoršanja) prve planove oporavka investicijska su društva dostavila Hanfi u traženom roku, do 1. rujna 2015., a Hanfa ih je nakon toga analizirala.

U svrhu kontrole postupanja investicijskih društava po Uredbi EMIR Hanfa je kod investicijskih društava kontrolirala trgovanje izvedenicama i njihovu prijavu trgovinskim repozitorijima.

Kod subjekata nadzora čijim posredstvom klijenti trguju kompleksnim financijskim instrumentima Hanfa je kontrolirala provedbu procjene prikladnosti usluge. Od odabranih kreditnih institucija i investicijskih društava zatraženi su podaci o klijentima koji su trgovali kompleksnim financijskim instrumentima, upitnici za procjenu prikladnosti te interni akti kojima je propisano postupanje društava u vezi s provedbom procjene prikladnosti.

U skladu s Odlukom o načinu provođenja međunarodnih mjera ograničavanja⁸¹ Hanfa je nadležna za nadzor provedbe Zakona o međunarodnim mjerama ograničavanja⁸² te je kod investicijskih društava kontrolirala mjere koje su društva uspostavila za provedbu odredaba navedenog zakona, kao i evidencije o inozemnim klijentima koji pohranjuju imovinu (novčana sredstva, financijske instrumente) na računima otvorenim od strane društva i/ili su trgovali putem društva.

Svrha je Fonda za zaštitu ulagatelja zaštita tražbina klijenata članova Fonda koje član Fonda nije u mogućnosti isplatiti i/ili vratiti klijentu u slučaju kada je nad članom Fonda otvoren stečajni postupak ili ako Hanfa utvrdi da je kod člana Fonda nastupila nemogućnost ispunjavanja obveza prema klijentima.

Tražbine klijenta osigurane su do vrijednosti od najviše 150.000 kuna po klijentu člana Fonda, a članovi Fonda su, ukratko, sva investicijska društva i kreditne institucije koje pružaju određene investicijske usluge, društva za upravljanje investicijskim fondovima te neke podružnice stranih investicijskih društava.

Kompleksni financijski instrumenti su instrumenti čija je vrijednost vezana uz vrijednosti nekog drugog instrumenta ili imovine. Često sadrže polugu i za razumijevanje njihovog funkcioniranja i rizika koji su povezani s takvom vrstom ulaganja potrebna je viša razina znanja i iskustva nego za jednostavne financijske instrumente (dionice, obveznice i sl.). Primjerice, kompleksni financijski instrumenti su certifikati, opcije, budućnosnice, financijski ugovori za razlike (CFD) i dr.

81 NN, br. 78/11

82 NN, br. 139/08 i 41/14

Tijekom 2015. ESMA⁸³ je provela kontrolu nadzornih praksi koje nadzorna tijela koriste u vezi s primjenom Smjernica o određenim aspektima MiFID-ovih zahtjeva povezanim s primjerenošću, u sklopu koje su predstavnici ESMA-e u listopadu posjetili Hanfu i proveli neposredni nadzor. Prema osnovnim zaključcima ESMA-ina tima zaposlenici Hanfe imaju detaljno znanje o savjetodavnom tržištu te licenciranim društvima koja takve usluge pružaju na području Republike Hrvatske. Također se navodi kako je organizacijska struktura Hanfe za nadzor takvih subjekata nadzora adekvatna, kao i razina komunikacije između relevantnih direkcija. Nadalje, ESMA-in tim navodi da se, iako je razina provedenih neposrednih nadzora zadovoljavajuća, u takvim postupcima kontrola provođenja procjene primjerenosti provodi u ograničenom opsegu, ali da je navedeno u konačnici i razumljivo uzimajući u obzir iznimno mali opseg pružanja investicijskih savjeta malim ulagateljima od strane subjekata nadzora kojima se češće pružaju usluge upravljanja portfeljem. U vezi s procjenom primjerenosti, navodi se i kako Hanfa organizira ispite te licencira investicijske savjetnike (fizičke osobe koje u subjektima nadzora pružaju usluge investicijskog savjetovanja i upravljanja portfeljima). Navedeni primjer predstavlja regulatornu praksu koja nadilazi standarde većine država članica.

Hanfa je u 2015. kontrolirala jesu li i na koji su način investicijska društva sa sjedištem u drugoj državi članici Europske unije pružala usluge hrvatskim ulagateljima. Provedenom analizom utvrđeno je da je jedno notificirano društvo nudilo investicijske usluge na području Republike Hrvatske suprotno odredbama ZTK-a, i to na način da je nudilo investicijske usluge na području Republike Hrvatske putem društva iz treće države, što nije u skladu s odredbama ZTK-a ni odredbama Direktive MiFID⁸⁴.

Povezano s navedenim slučajem, a u cilju zaštite ulagatelja, Hanfa je objavila upozorenje za javnost na rizike uspostave poslovnog odnosa i aktivnosti društva iz treće države. Nakon što je obavijestila predmetno notificirano društvo i nadležnog regulatora o spornim aktivnostima, Hanfa je donijela i rješenje kojim je notificiranom društvu zabranila neposredno pružanje usluga na području Republike Hrvatske. Nakon što je notificirano društvo dostavilo dokaze da je započelo s pružanjem investicijskih usluga na području Republike Hrvatske u skladu s odredbama ZTK-a i odredbama Direktive MiFID koje uređuju prekogranično pružanje investicijskih usluga, Hanfa je ukinula zabranu pružanja investicijskih usluga predmetnom društvu na području Republike Hrvatske.

Kada Hanfa utvrdi da određeno društvo ili pojedinac iz druge države članice Europske unije ili iz treće države nudi investicijske usluge hrvatskim ulagateljima suprotno odredbama ZTK-a, o istom izvještava javnost objavom upozorenja na svojim internetskim stranicama te poduzima ostale radnje koje su joj na raspolaganju u skladu s odredbama ZTK-a.

2.2.4. Ispiti za brokere i investicijske savjetnike

Hanfa je održala ciklus ispita za provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad brokera i ciklus ispita za provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad investicijskog savjetnika. Oba ciklusa ispita sadržavala su dva ispitna roka s tim da su, prema tada važećem Pravilniku o uvjetima za stjecanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad brokera i investicijskog savjetnika⁸⁵, pravo pristupa drugom ispitnom roku imali samo oni kandidati koji su pristupili prvom ispitnom roku i nisu ga položili.

83 O Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) detaljnije u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e.

84 Direktiva 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata te o izmjeni direktiva Vijeća 85/611/EEZ i 93/6/EEZ i direktive 2000/12/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage direktive Vijeća 93/22/EEZ, SL EU L 145/1

85 NN, br. 80/10 i 26/15. Pravilnik je prestao važiti danom stupanja na snagu Pravilnika o obrazovnom programu i ispitu za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva, brokera i investicijskog savjetnika (NN, br. 133/15). Novim Pravilnikom određeno je kako kandidat može podnijeti zahtjev za pristupanje ispitu u prvom ili drugom ispitnom roku, a drugom ispitnom roku mogu pristupiti i kandidati koji nisu položili ispit na prvom ispitnom roku.

U ciklusu ispita za provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad brokera ispitu je pristupio 161 kandidat, a 71 kandidat je uspješno položio ispit. U ciklusu ispita za provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad investicijskog savjetnika ispitu je pristupilo 83 kandidata, od kojih je 70 kandidata uspješno položilo ispit.

Obrazovni program za stjecanje stručnih znanja potrebnih za dobivanje odobrenja za rad brokera i investicijskog savjetnika nije održan zbog izrazito malog broja zainteresiranih kandidata za pohađanje obrazovnog programa.

Investicijski fondovi

3. Investicijski fondovi

3.1. Opis tržišta

Tržište investicijskih fondova⁸⁶ stagniralo je u 2015. unatoč izraženom rastu vrijednosti ukupne imovine investicijskih fondova u prvoj polovini godine i oporavku realne gospodarske aktivnosti. Broj otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fond) povećan je za tri u odnosu na isto razdoblje prošle godine, a osnovana su i dva krovna fonda⁸⁷. Pored toga, s radom su započela i četiri fonda istog društva s definiranim vremenskim dospeljem, koji se klasificiraju kao ostali fondovi. Broj alternativnih investicijskih fondova (dalje u tekstu: AIF) ostao je nepromijenjen u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

3.1.1. Društva za upravljanje

Na dan 31. prosinca 2015. bilo je registrirano 20 društava za upravljanje investicijskim fondovima^{90,91}, odnosno tri društva manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Od navedenih društava poslove upravljanja UCITS fondovima i AIF-ovima obavljalo je osam društava, sedam društava upravljalo je samo UCITS fondovima, a pet društava upravljalo je samo AIF-ovima. Hanfa je u 2015. zaprimila 35 notifikacija nadležnih tijela iz drugih država članica Europske unije, a do kraja 2015. ukupno je zaprimljeno 66 notifikacija o namjeri prekograničnog trgovanja udjelima investicijskih fondova, odnosno obavljanja djelatnosti društava za upravljanje.

Na dan 31. prosinca 2015. u neposrednom vlasništvu rezidenata nalazilo se 11 društava za upravljanje investicijskim fondovima, sedam društava bilo je u posrednom vlasništvu nerezidenata, a dva su društva bila u neposrednom vlasništvu nerezidenata. Društva za upravljanje koja su dio bankarskih grupacija upravljala su sa 89,5% imovine svih UCITS fondova, dok su tri društva za upravljanje unutar bankarskih grupacija upravljala sa 12,5% imovine svih AIF-ova na kraju 2015. godine.⁹²

86 Povijesni podaci prikazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2015. mogu se razlikovati od podataka u prethodnim godišnjim izvješćima Hanfe zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 109/07, 54/13 i 121/14), Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja te promjene metodologije izvještavanja, kao i uslijed postupanja subjekata nadzora po nalogu Hanfe.

87 Krovni fond je UCITS fond koji se sastoji od dva ili više pod-fonda i kao takav nema pravnu osobnost.

88 NN, br. 16/13 i 143/14

89 NN, br. 16/13 i 143/14

90 Izvješćem su obuhvaćeni podaci o društvima za upravljanje UCITS fondovima i društvima za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Društva za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ovi iz drugih država članica koji su notificirani u Republici Hrvatskoj nisu uključeni u ovo izvješće.

91 Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr.

92 Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 190.

U Republici Hrvatskoj postoje dvije vrste investicijskih fondova: UCITS fondovi i AIF-ovi. UCITS fondovima i AIF-ovima upravljaju društva za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (dalje u tekstu: društvo za upravljanje UCITS fondovima) odnosno društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (dalje u tekstu: UAIF).

UCITS fond nema pravnu osobnost, a društvo za upravljanje ga osniva i njime upravlja u svoje ime i za zajednički račun imatelja udjela u toj imovini u skladu s odredbama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom⁸⁷ (dalje u tekstu: ZOIFJP), prospekta i pravila toga fonda. UCITS fondovi osnovani su s ciljem prikupljanja novčanih sredstava javnom ponudom udjela u fondu svim zainteresiranim ulagateljima. Prikupljena sredstva od ulagatelja ulažu se u prenosive vrijednosne papire ili u druge oblike likvidne financijske imovine poštujući načela razdijeljene rizika. Ovisno o kretanju vrijednosti imovine u UCITS fondu, ulagatelji ostvaruju određeni prinos te imaju pravo, pored prava na razmjerni udio u dobiti fonda, zahtijevati isplatu udjela i na taj način istupiti iz fonda.

AIF je investicijski fond osnovan sa svrhom i namjenom prikupljanja sredstava javnom ili privatnom ponudom te ulaganja tih sredstava u različite vrste imovine u skladu s unaprijed određenom strategijom i s ciljem ostvarivanja prinosa za ulagatelja. U Republici Hrvatskoj mogu se osnovati AIF-ovi s javnom ponudom, koji mogu biti otvoreni i zatvoreni, te AIF-ovi s privatnom ponudom koji se dijele na osnovne i posebne.

Svaki otvoreni i zatvoreni investicijski fond koji posluje na teritoriju Republike Hrvatske mora imati depozitara, koji za potrebe fonda obavlja poslove pohrane zasebne imovine fonda, poslove vođenja posebnih računa za imovinu fonda i druge poslove u skladu s odredbama ZOIFJP-a i Zakona o alternativnim investicijskim fondovima⁸⁸ (dalje u tekstu: ZAIF). U Republici Hrvatskoj depozitari su kreditne institucije.

Društva za upravljanje investicijskim fondovima ostvarila su u 2015. dobit nakon oporezivanja u iznosu od 53,1 mil. kuna, koja je povećana za 18,2% u odnosu na 2014. godinu. Zabilježen je i rast općih i administrativnih troškova poslovanja od 6,8 mil. kuna uz još izraženiji rast neto rezultata od naknada od upravljanja investicijskim fondovima u odnosu na prethodnu godinu. Najveći udio u ukupnoj aktivni društava za upravljanje investicijskim fondovima na kraju 2015. odnosio se na financijsku imovinu (74,7%), dok su najveći udio u ukupnoj pasivi činili kapital i rezerve (79,5%).^{93,94}

3.1.2. Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom

U 2015. zaustavljen je trend smanjenja broja UCITS fondova, a ukupan broj fondova povećan je za tri u odnosu na prethodnu godinu. Rastu broja UCITS fondova u najvećoj je mjeri pridonijelo povećanje broja ostalih fondova za pet, što se može pripisati osnivanju četiri nova fonda s definiranim vremenskim dospeljem. Na dan 31. prosinca 2015. tri fonda bila su u postupku likvidacije.

U registru Hanfe tijekom 2015. brisana su dva UCITS fonda, izvršeno je jedno pripajanje, a osnovano je osam novih UCITS fondova.

Tablica 3.1. Usporedba broja UCITS fondova na dan 31.12.2014. i 31.12.2015.

UCITS fond	31.12.2014.	31.12.2015.
Novčani	21	20
Obveznički	10	11
Mješoviti	10	9
Dionički	28	27
Ostali	13	18
Ukupno	82	85

Izvor: Hanfa

Tablica 3.2. Neto imovina UCITS fondova na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)

	31.12.2014.	Udio (u %)	31.12.2015.	Udio (u %)	Promjena (u %)	Uplate u 2015.	Isplate u 2015.
UCITS fondovi	12.978.397		13.857.695		6,8	23.685.383	22.963.666
Novčani	9.180.308	70,7	9.256.527	66,8	0,8	19.232.892	19.218.255
Obveznički	934.891	7,2	1.457.602	10,5	55,9	1.073.199	580.745
Mješoviti	749.768	5,8	809.312	5,8	7,9	620.668	604.091
Dionički	1.696.259	13,1	1.630.344	11,8	-3,9	2.348.202	2.425.513
Ostali	417.172	3,2	703.910	5,1	68,7	410.422	135.063

Izvor: Hanfa

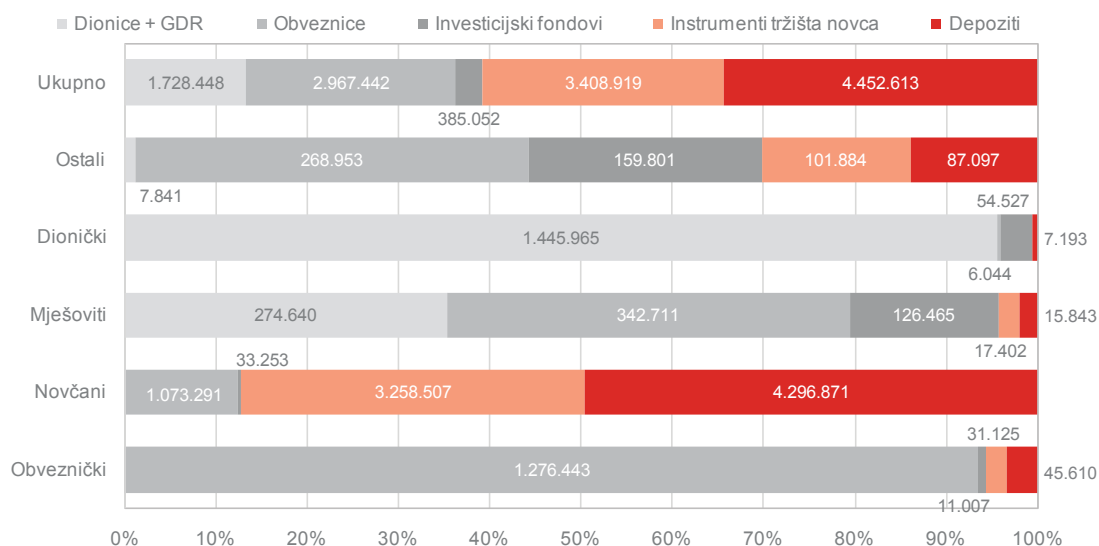
93 Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje investicijskim fondovima i Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje investicijskim fondovima nalazi se u Dodacima. Navedeni financijski izvještaji nisu potpuni za izvještajno razdoblje jer pojedina društva imaju rjeđu frekvenciju izvještavanja temeljem zakonskih odredbi.

94 Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 190.

Neto imovina UCITS fondova povećana je u odnosu na 2014. te je na kraju 2015. iznosila 13,9 mlrd. kuna. Rastu neto imovine UCITS fondova najviše je pridonijelo povećanje neto imovine obvezničkih fondova. U kategoriji ostalih fondova zabilježeno je povećanje ukupne vrijednosti neto imovine od 0,3 mlrd. kuna zbog već spomenutog osnivanja novih fondova s definiranim vremenskih dospeljećem. S druge strane, neto vrijednost imovine smanjena je jedino kod dioničkih fondova, što se može povezati s neto isplata koje su bile najveće u srpnju.

Ako se promatraju prinosi UCITS fondova ostvareni u valuti u kojoj je izražena vrijednost udjela pojedinog UCITS fonda, na kraju 2015. dionički fondovi ostvarili su prinose u rasponu od -13,2% do 21,9% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Od toga je 11 fondova ostvarilo negativne prinose. Pozitivni prinosi većeg broja dioničkih fondova u najvećoj su mjeri posljedica bržeg oporavka svjetskih dioničkih tržišta, dok je domaće dioničko tržište u navedenom razdoblju stagniralo. Prinosi mješovitih investicijskih fondova kretali su se u rasponu od -2,5% do 9,3%. Novčani i obveznički fondovi ostvarili su pozitivne prinose. Međutim, zbog dodatnog popuštanja monetarne politike u europodručju, prinosi novčanih fondova bili su znatno niži nego prošle godine i kretali su se u rasponu od 0,2% do 1,5%, dok su se prinosi obvezničkih fondova kretali u rasponu od 2,1% do 7,5%. Ostvareni prinosi UCITS fondova koji se mogu kategorizirati kao ostali fondovi kretali su se u rasponu od -13,7% do 3,0%.

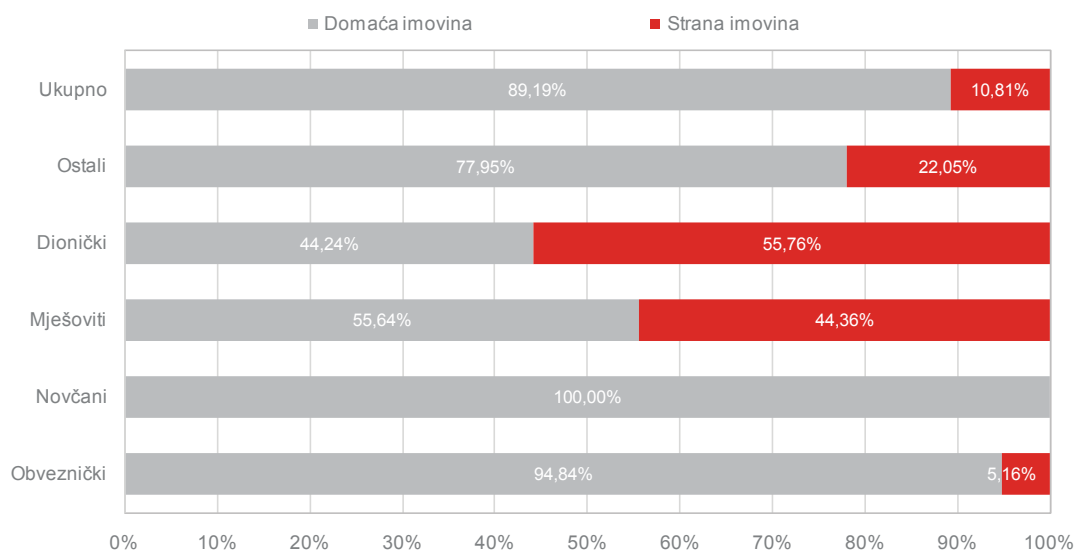
Grafikon 3.1. Struktura ulaganja UCITS fondova na dan 31.12.2015. (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

Na kraju 2015. u strukturi ulaganja UCITS fondova prevladavala su ulaganja u kratkoročne vrijednosne papire, i to prvenstveno depozite (32,1%) i instrumente tržišta novca (24,6%), zbog dominantnog udjela novčanih fondova u ukupnoj imovini UCITS fondova. Obveznički fondovi prednjačili su s ulaganjima u obveznice (84,7%), a u nešto manjem obujmu u obveznice su ulagali i novčani fondovi (11,4%). Ulaganjima u dionice isticili su se dionički fondovi s udjelom od 88,0% u ukupnoj imovini, a zatim i mješoviti fondovi (33,3%). U investicijske fondove najviše su ulagali ostali fondovi i mješoviti fondovi.

Grafikon 3.2. Udjeli domaće i strane imovine u neto imovini UCITS fondova na dan 31.12.2015.

Izvor: Hanfa

Udio domaće imovine u ukupnoj neto imovini UCITS fondova na kraju 2015. dodatno se povećao u odnosu na kraj prethodne godine i iznosio je 89,2%. Ulaganja u stranu imovinu u prvom su se redu odnosila na ulaganja u dionice, zatim u investicijske fondove te manjim dijelom u obveznice. U portfeljima dioničkih fondova prevladavala su ulaganja u stranu imovinu, odnosno dionice i dioničke investicijske fondove. Promatrano prema zemljama, najznačajnija ulaganja u dionice bila su u one izdavatelja iz Slovenije, Sjedinjenih Američkih Država, Srbije, Velike Britanije i Francuske. U stranu imovinu u znatnoj su mjeri ulagali i mješoviti fondovi (44,4%), ponajviše u dionice i udjele u investicijskim fondovima. Među najznačajnijima bila su ulaganja u dionice stranih izdavatelja iz Sjedinjenih Američkih Država, Slovenije, Srbije i Austrije. Za razliku od dioničkih i mješovitih fondova, novčani, obveznički i UCITS fondovi kategorizirani kao ostali fondovi pretežno su ulagali u domaću imovinu. Novčani fondovi ulagali su isključivo u domaću imovinu, i to uglavnom u depozite hrvatskih kreditnih institucija i instrumente tržišta novca, dok su se ulaganja obvezničkih i ostalih fondova u najvećoj mjeri odnosila na državne obveznice.

3.1.3. Alternativni investicijski fondovi

Broj registriranih AIF-ova u Republici Hrvatskoj na kraju 2015. ostao je nepromijenjen u odnosu na prethodnu godinu i iznosio je 28. Pet AIF-ova prekategoriizirano je iz kategorije osnovnih AIF-ova s privatnom ponudom u posebne AIF-ove s privatnom ponudom. Jedan se fond od 7. listopada 2015. vodi kao AIF s privatnom ponudom, a ne više kao AIF s javnom ponudom. Broj alternativnih investicijskih fondova rizičnog kapitala (posebne vrste i fondovi za gospodarsku suradnju) ostao je nepromijenjen. U kategoriji fondova s javnom ponudom broj otvorenih fondova povećao se za jedan, a tim fondom upravlja isto društvo.

Javna ponuda, u skladu sa ZOIFJP-om, svaka je obavijest dana u bilo kojem obliku i uporabom bilo kojeg sredstva koja sadrži dovoljno informacija o uvjetima ponude i o ponuđenim udjelima u investicijskim fondovima da se na temelju njih ulagatelj može odlučiti na upis tih udjela.

Privatna ponuda, u skladu sa ZAIF-om, svaka je obavijest dana u bilo kojem obliku i uporabom bilo kojeg sredstva koja sadrži dovoljno informacija o uvjetima ponude i o ponuđenim udjelima AIF-a da se na temelju njih ulagatelj može odlučiti na upis tih udjela, a koja je po nekoj svojoj karakteristici uvjetovana, primjerice minimalnim iznosom ulaganja, ciljanom skupinom ulagatelja ili brojem ulagatelja.

Tablica 3.3. Usporedba broja AIF-ova na dan 31.12.2014. i 31.12.2015.⁹⁵

AIF	31.12.2014.	31.12.2015.
Privatna ponuda	23	23
osnovni	14	10
hedge (posebne vrste)	2	5
rizičnog kapitala (posebne vrste)	2	2
rizičnog kapitala-fondovi za gospodarsku suradnju (posebne vrste)	5	5
zatvoreni	-	1
Javna ponuda	5	5
otvoreni	1	2
zatvoreni nekretninski	1	1
zatvoreni	3	2
Ukupno	28	28

Izvor: Hanfa

Tablica 3.4. Neto imovina AIF-ova na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)⁹⁶

AIF	31.12.2014.	Udio (u %)	31.12.2015.	Udio (u %)	Apsolutna promjena	Promjena (u %)
Privatna ponuda	1.125.069	43,0%	2.610.917	87,3%	1.485.848	132,1
osnovni	236.761	9,1%	381.020	12,7%	144.259	60,9
hedge (posebne vrste)	8.400	0,3%	57.047	1,9%	48.647	579,1
rizičnog kapitala (posebne vrste)	97.217	3,7%	71.892	2,4%	-25.325	-26,0
rizičnog kapitala – fondovi za gospodarsku suradnju (posebne vrste)	782.691	29,9%	951.589	31,8%	168.898	21,6
zatvoreni	-	-	1.149.368	38,4%	1.149.368	-
Javna ponuda	1.490.679	57,0%	378.477	12,7%	-1.112.202	-74,6
otvoreni	28.480	1,1%	50.183	1,7%	21.703	76,2
zatvoreni	1.343.368	51,4%	251.859	8,4%	-1.091.509	-81,3
zatvoreni nekretninski	118.831	4,5%	76.435	2,6%	-42.396	-35,7
Ukupno	2.615.748	100,0%	2.989.394	100,0%	373.646	14,3

Izvor: Hanfa

Neto imovina AIF-ova u 2015. povećana je u odnosu na 2014., što je posljedica prije svega rasta neto imovine AIF-ova rizičnog kapitala s privatnom ponudom – fondova za gospodarsku suradnju.^{97,98} Osim rasta neto imovine spomenutih AIF-ova rasla je i neto imovina hedge fondova posebne vrste. Neto imovina AIF-ova rizičnog kapitala s privatnom ponudom – fondova za gospodarsku suradnju porasla je u odnosu na 2014. za 168,9 mil. kuna, dok je neto imovina hedge fondova posebne vrste porasla za 48,6 mil. kuna.⁹⁹

⁹⁵ Od 7. listopada 2015. jedan zatvoreni fond evidentira se kao fond s privatnom ponudom.

⁹⁶ Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 190.

⁹⁷ Za neto imovinu AIF-ova rizičnog kapitala s privatnom ponudom – fondova za gospodarsku suradnju iskazani su zadnji dostupni podaci o vrijednosti neto imovine.

⁹⁸ Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 190.

⁹⁹ Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 190.

3.1.4. Fondovi osnovani posebnim zakonima

Pad neto imovine Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i Umirovljeničkog fonda nastavljen je i u 2015. godini. Tako je vrijednost neto imovine prvog smanjena za 61,6 mil. kuna, a drugog za 16,1 mil. kuna u promatranom razdoblju. Navedeno smanjenje vrijednosti neto imovine Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji posljedica je utjecaja tržišta (35,2 mil. kuna) i manjim dijelom neto isplata iz tog fonda (26,3 mil. kuna).

Odlukom Vlade Republike Hrvatske o isplati jednokratnog novčanog primanja iz sredstava koja pripadaju Republici Hrvatskoj kao članu Umirovljeničkog fonda Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje zadužen je za isplatu novčanih sredstava za podmirenje umirovljeničkog duga. Sredstva koja su bila namijenjena za podmirenje umirovljeničkog duga uplaćena su krajem prosinca 2015. na račun državnog proračuna u iznosu od 180 mil. kuna radi isplate jednokratnog novčanog primanja korisnicima mirovina ostvarenih u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti.

Tablica 3.5. Investicijski fondovi osnovani posebnim zakonima na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (neto imovina u tis. kn)

Investicijski fond	Neto imovina 31.12.2014.	Neto imovina 31.12.2015.
Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji	749.507	687.952
Umirovljenički fond	190.673	174.549

Izvor: Hanfa

3.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

3.2.1. Normativne aktivnosti

Izmjene postojećeg zakonodavnog okvira o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom

Tijekom 2015. Hanfa je radila na implementaciji Direktive UCITS V¹⁰⁰ te je pripremljen nacrt novog Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (dalje u tekstu: novi ZOIFJP), u koji je implementirana navedena direktiva te su izvršena poboljšanja u odnosu na važeći ZOIFJP, a na temelju dosadašnjeg iskustva i prakse u primjeni ZOIFJP-a. Usvajanje novog ZOIFJP-a očekuje se tijekom 2016. godine.

Direktiva UCITS V objavljena je u Službenom listu Europske unije 28. kolovoza 2014., pri čemu su države članice obvezne prenijeti odredbe te direktive u nacionalne pravne sustave do 18. ožujka 2016. godine. Direktiva UCITS V dodatno povećava zaštitu ulagatelja u UCITS fondove time što uvodi pravila o odgovornosti depozitara i zahtjeve o nagrađivanju zaposlenika društva za upravljanje. Ujedno, nastoji se osigurati da regulatori u Europskoj uniji koji su nadležni za nadzor društava za upravljanje i UCITS fondova imaju ujednačeni minimum ovlasti za provođenje nadzora i za sankcioniranje subjekata koji postupaju protivno Direktivi UCITS V.

Izmjene koje Direktiva UCITS V donosi odnose se na:

a) obveze depozitara, i to na:

- harmonizaciju pravila o poslovima i obvezama depozitara, a koje uključuju pohranu imovine fondova, praćenje novčanih tokova te nadziranje i kontroliranje rada društva za upravljanje

100 Direktiva 2014/91/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o izmjeni Direktive 2009/65/EZ o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) u pogledu poslova depozitara, politika nagrađivanja i sankcija, SL L 257/186

- zahtjev da države članice osiguraju da je imovina koja se nalazi na skrbništvu kod depozitara ili poddepozitara zaštićena u slučaju njihove insolventnosti
- odgovornost depozitara za gubitak financijskih instrumenata koji se nalaze na skrbništvu
- dodatne zahtjeve koji se odnose na zaštitu imovine u slučaju insolventnosti poddepozitara na kojega je depozitar delegirao skrbništvo te zahtjeve o neovisnosti depozitara i društva za upravljanje

b) dodatno propisane zahtjeve politika primitaka

c) harmonizaciju administrativnih sankcija koje moraju biti dostupne regulatorima u slučaju kršenja odredaba UCITS direktiva.

Slijedom navedenog, u novi ZOIFJP prenesene su odredbe Direktive UCITS V na način da su u odnosu na ZOIFJP izmijenjeni članci o depozitaru te dodani novi članci koji se odnose na politike primitaka.

Odredbe Direktive UCITS V koje se odnose na administrativne sankcije prenesene su u prekršajne odredbe, pri čemu su za teže prekršaje predviđene drugačije visine novčanih kazni (od 1% do 10% od ukupnog prihoda ostvarenog u godini počinjenja prekršaja, koji je utvrđen službenim financijskim izvještajima za tu godinu) te su dodani određeni novi prekršaji.

Izmijenjene su i dopunjene i druge odredbe ZOIFJP-a za koje su dosadašnja praksa i iskustvo pokazali da postoji potreba za njihovim uspješnijim ili podrobnijim uređenjem. Djelomično su izmijenjene odredbe koje se odnose na postupke licenciranja, pri čemu su predmetni postupci pojednostavljeni, ostavljena je mogućnost istovremenog odlučivanja od strane Hanfe i spajanja postupaka te su, u mjeri u kojoj je to bilo moguće, ukinute određene administrativne barijere i zapreke, a sve s ciljem ekonomičnijeg i svrsishodnijeg postupanja te rasterećenja subjekata nadzora.

Navedeno podrazumijeva pojednostavljenje postupka osnivanja društava za upravljanje (pri čemu će se u okviru istog postupka odlučivati o izdavanju odobrenja za društvo, članove uprave te imatelje kvalificiranih udjela) te postupka osnivanja UCITS fondova (što podrazumijeva istovremeno osnivanje fonda, izdavanje odobrenja za izbora depozitara te odobrenja za pravila i prospekt fonda).

Brisan je dio kojim se propisuje obveza Hanfe koja se odnosi na procjenu financijske stabilnosti i prikladnosti svih članova društva za upravljanje, kao i propisivanje uvjeta za sve članove društva za upravljanje, te je propisano da će Hanfa ocjenjivati prikladnost i financijsku stabilnost isključivo u odnosu na kvalificirane članove društava za upravljanje.

S ciljem rasterećenja subjekata nadzora promijenjene su odredbe o obvezi odobravanja delegiranja svih poslova društva za upravljanje koje je društvo za upravljanje dužno obavljati te se izmjenama sužava krug poslova za čije je delegiranje na treće osobe potrebno ishoditi odobrenje Hanfe, na način da se konkretiziraju osnovni poslovi i funkcije.

Odredbe o prijenosu poslova upravljanja UCITS fondovima izmijenjene su na način da su uvažena dosadašnja iskustva iz prakse, čime su pojednostavljeni postupci te su prilagođeni rokovi i potrebna dokumentacija.

Preciznije su propisani glavni i napajajući UCITS fondovi te su odredbe koje su do sada bile sadržane u podzakonskom aktu (a koje su prenesene iz provedbene Direktive 2010/44/EU¹⁰¹) sada navedene u novom ZOIFJP-u i predstavljaju objedinjenu cjelinu.

Također su dopunjene odredbe u dijelu prekograničnog obavljanja djelatnosti i trgovanja udjelima UCITS fondova. Jasnije su razgraničene odgovornosti i nadležnosti Hanfe i stranih regulatora za slučajeve u kojima su UCITS fond i društvo za upravljanje iz različitih država članica Europske unije.

¹⁰¹ Direktiva Komisije 2010/44/EU od 1. srpnja 2010. o provedbi Direktive 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u vezi određenih odredaba o pripajanjima ili spajanjima fondova, strukturama glavnih i napajajućih fondova i postupku obavješćivanja, SL L 176/28

Propisi doneseni na temelju Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i Zakona o alternativnim investicijskim fondovima

Hanfa je u 2015. donijela nekoliko novih pravilnika¹⁰² i izvršila izmjene i dopune postojećih pravilnika radi usklađenja sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom¹⁰³ i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnim investicijskim fondovima¹⁰⁴, koji su doneseni 25. studenoga 2014. i kojima je propisano da je potrebno uskladiti postojeće pravilnike u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu navedenih zakona.

Na temelju ZOIFJP-a Hanfa je donijela dva nova pravilnika koji reguliraju:

- utvrđivanje neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijene udjela u UCITS fondu, metode izračuna vrijednosti imovine i obveza UCITS fonda, učestalost utvrđivanja neto vrijednosti imovine UCITS fonda, način izračuna naknade za upravljanje i naknade depozitaru te način i rokove izvještavanja o neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijeni udjela UCITS fonda
- dopuštena ulaganja i ograničenja ulaganja imovine UCITS fonda, financijske instrumente i poslove na tržištu kapitala u koje se može ulagati imovina UCITS fonda, institucije koje se smatraju drugom ugovornom stranom u transakcijama s OTC izvedenicama, kategorije drugih izdavatelja instrumenata tržišta novca kojima se ne trguje na uređenim tržištima, tržišta koja se smatraju uređenima te uvjete i ograničenja povezana s tehnikama i instrumentima za efikasno upravljanje imovinom UCITS fonda.

Hanfa je u protekloj godini donijela i niz izmjena i dopuna postojećih pravilnika koji reguliraju:

- uvjete za nuđenje udjela UCITS fonda, što društvo za upravljanje treba provjeriti za pravnu osobu s kojom namjerava sklopiti ugovor o poslovnoj suradnji i za zaposlenike te pravne osobe, uvjete koje trebaju zadovoljavati zaposlenici i pravne osobe koji obavljaju poslove nuđenja udjela UCITS fonda, rok dostave Hanfi popisa pravnih osoba s kojima je društvo za upravljanje sklopilo ugovore za nuđenje udjela UCITS fondova kao i što taj popis treba sadržavati
- organizacijske zahtjeve društva za upravljanje, odgovornost viših rukovoditelja, sadržaj operativnih izvješća i izvješća o radu kontrolne funkcije, poslove funkcije praćenja usklađenosti s relevantnim propisima te način na koji je društvo za upravljanje dužno osigurati obavljanje funkcije praćenja usklađenosti s relevantnim propisima, obveze osoba koje obavljaju delegirane poslove za društvo za upravljanje i osoba ovlaštenih za nuđenje udjela UCITS fondova, obveze društva za upravljanje o vođenju računa o likvidnosti financijskih instrumenata i likvidnosti portfelja UCITS fonda
- sadržaj i oblik izvještaja o strukturi financijske imovine i obveza društva za upravljanje kao i razdoblje za koje se sastavlja te rokove za sastavljanje i dostavljanje navedenih izvještaja Hanfi
- promidžbu i ostale informacije za ulagatelje UCITS fonda, mjesečne izvještaje o poslovanju UCITS fonda te su brisane odredbe o odobrenju promidžbenog sadržaja od strane Hanfe.

Na temelju ZAIF-a Hanfa je donijela dva nova pravilnika koji reguliraju:

- utvrđivanje neto vrijednosti imovine AIF-a i cijene udjela AIF-a, kriterije povezane s postupcima primjerenog vrednovanja imovine i obveza AIF-a i izračuna cijene udjela AIF-a, učestalost izračuna neto vrijednosti imovine AIF-a i cijene udjela AIF-a te način i rokove izvještavanja o izračunu neto vrijednosti imovine AIF-a i cijeni udjela AIF-a
- sadržaj zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad UAIF-a i malog UAIF-a te dokumentaciju koja se prilaže uz navedeni zahtjev i uz zahtjev za izdavanje odobrenja za stjecanje ili povećanje kvalificiranog udjela u UAIF-u.

¹⁰² Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2015. nalazi se u Dodacima.

¹⁰³ NN, br. 143/14

¹⁰⁴ NN, br. 143/14

Hanfa je u protekloj godini donijela i niz izmjena i dopuna postojećih pravilnika koji reguliraju:

- uvjete za nuđenje udjela AIF-a s privatnom ponudom, što je UAIF dužan provjeriti za pravnu osobu s kojom namjerava sklopiti ugovor o poslovnoj suradnji i za zaposlenike te pravne osobe, uvjete koje trebaju zadovoljavati zaposlenici te pravne osobe, rok dostave Hanfi popisa pravnih osoba s kojima UAIF ima sklopljene ugovore za nuđenje udjela AIF-ova kao i što taj popis treba sadržavati
- sadržaj i oblik izvještaja o strukturi financijske imovine i obveza UAIF-a kao i razdoblje za koje se sastavlja
- ograničenja ulaganja AIF-ova te krovni AIF i pod-AIF-ove
- prijenos poslova upravljanja AIF-ovima
- sadržaj i način vođenja registra UAIF-ova i AIF-ova, upis u registar UAIF-ova datuma izdavanja odobrenja za rad malog UAIF-a s naznakom da se radi o malom UAIF-u te dostavu obrazaca u elektroničkom obliku za upis podataka u registar UAIF-ova i AIF-ova.

Zakon o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji

Hanfa je tijekom 2015. sudjelovala u radnoj skupini za izradu nacrtu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Sudjelovanje u aktivnostima institucija Europske unije

Hanfa je sudjelovala u radu Stalnog odbora za upravljanje investicijama (engl. *Investment Management Standing Committee*) pri ESMA-i¹⁰⁵ kroz razradu savjeta Europskoj komisiji, tehničkih standarda, kao i smjernica i preporuka koje se odnose na Direktivu UCITS IV¹⁰⁶ i Direktivu AIFMD¹⁰⁷, u cilju poticanja nadzorne usklađenosti među nacionalnim tijelima u području upravljanja ulaganjima. Također je sudjelovala u izradi ESMA-inih Tehničkih savjeta Europskoj komisiji o delegiranim aktima iz Direktive UCITS V.

3.2.2. Licenciranje

Na temelju ZOIFJP-a Hanfa je u postupku licenciranja izdavala odobrenja za osnivanje i rad UCITS fondova, suglasnost na izbor depozitara za UCITS fondove, suglasnost na pravila i odobrenje prospekta UCITS fondova, odobrenje za osnivanje dva krovna UCITS fonda te odobrenje za uključivanje UCITS fondova u krovni fond, odobrenja za bitne promjene prospekta UCITS fonda, suglasnost za promjenu depozitara UCITS fondova i suglasnost za pripajanje UCITS fondova.

Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama ZOIFJP-a posao licenciranja odnosi se i na proučavanje dokumentacije u postupku izdavanja odobrenja za izuzeće od ograničenja ulaganja iz članka 250.b ZOIFJP-a.

Odobren je i prijenos poslova upravljanja UCITS fondova osnovanih u Republici Hrvatskoj kojima je upravljalo društvo za upravljanje iz Republike Hrvatske na društvo za upravljanje UCITS fondovima iz druge države članice Europske unije.

Izdano je i odobrenje za pripajanje jednog društva za upravljanje drugom društvu za upravljanje, suglasnost za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za upravljanje, suglasnost za delegiranje

¹⁰⁵ O Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) detaljnije u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e.

¹⁰⁶ Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa koji se odnose na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire, SL L 176

¹⁰⁷ Direktiva 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjenama i dopunama Direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te Uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010, SL L 174

poslova društva za upravljanje na treću osobu i odobrenja za izuzeće od primjene odredaba članka 7. Pravilnika o organizacijskim zahtjevima za društva za upravljanje UCITS fondovima¹⁰⁸.

Nakon stupanja na snagu ZAIF-a uslijedio je opsežan posao u vezi s usklađenjem poslovanja UAIF-ova s novim zakonodavstvom. Tako je Hanfa tijekom 2015. izdavala odobrenja za rad UAIF-a, odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u UAIF-u, odobrenja za rad AIF-ovima, suglasnosti na izbor depozitara AIF-a te suglasnosti na pravila AIF-ova.

Izdana su i odobrenja za osnivanje i rad dva AIF-a, suglasnost na pravila i promjenu pravila AIF-a, suglasnost na izbor i promjenu depozitara AIF-a te suglasnost za dobrovoljni prijenos poslova upravljanja AIF-ova na drugi UAIF iz Republike Hrvatske.

Poslovi licenciranja na temelju ZOIFJP-a i ZAIF-a odnosili su se i na izdavanje suglasnosti za članove uprave društava za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ova. Također, Hanfa je za dva društva za upravljanje utvrdila prestanak važenja odobrenja za rad za obavljanje djelatnosti osnivanja i upravljanja UCITS fondovima i AIF-ovima te je za jedno društvo utvrdila prestanak važenja odobrenja za rad za obavljanje djelatnosti osnivanja i upravljanja AIF-ovima, i to na vlastiti zahtjev društava za upravljanje.

U 2015. Hanfa je zaprimila ukupno 35 notifikacija nadležnih tijela iz drugih država članica Europske unije o namjeri prekograničnog trgovanja udjelima investicijskih fondova, odnosno obavljanja djelatnosti društava za upravljanje. Pritom se 31 notifikacija odnosila na AIF-ove, a četiri na UCITS fondove. Na Hanfinoj internet-skoj stranici objavljen je popis pružatelja usluga iz drugih država članica Europske unije za koje je Hanfa zaprimila obavijest o namjeri pružanja usluga u Republici Hrvatskoj. Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju pa do kraja 2015. Hanfa je zaprimila ukupno 66 notifikacija o namjeri prekograničnog trgovanja udjelima investicijskih fondova odnosno obavljanja djelatnosti društava za upravljanje, od čega su se 62 notifikacije odnosile na AIF-ove, a četiri na UCITS fondove.

Hanfa je postupala po obavijesti društva za upravljanje o namjeri prekograničnog trgovanja udjelima UCITS fondova osnovanih u Republici Hrvatskoj, a kojima bi se trgovalo u drugoj državi članici Europske unije (Sloveniji) te je navedenu obavijest i potrebnu dokumentaciju prosljedila nadležnom tijelu Slovenije i o tome izvijestila društvo za upravljanje.

Tablica 3.6. Usporedba broja postupaka licenciranja povezanih s poslovanjem društava za upravljanje investicijskim fondovima u 2014. i 2015.

Vrsta predmeta	2014.	2015.
Odobrenje za rad UAIF-a (usklađenje s odredbama ZAIF-a)	12	1
Proširenje odobrenja za rad za obavljanje djelatnosti osnivanja i upravljanja alternativnim investicijskim fondovima	1	0
Oduzeta odobrenja za rad društvima za upravljanje	1	0
Prestanak važenja odobrenja za rad	0	3

Notifikacija je postupak tijekom kojeg Hanfa od nadležnog tijela druge države članice Europske unije zaprima obavijest da društvo za upravljanje UCITS fondovima iz druge države članice odnosno UAIF iz druge države članice namjerava trgovati udjelima UCITS fondova ili AIF-ova osnovanih u državi članici na području Republike Hrvatske ili da namjerava izravno ili putem podružnice obavljati djelatnosti iz članka 13. ZOIFJP-a odnosno iz članka 13. ZAIF-a u Republici Hrvatskoj. Hanfa na svojoj internetskoj stranici objavljuje popis društava za upravljanje UCITS fondovima iz drugih država članica odnosno UAIF-ova iz drugih država članica za koje je, u skladu s propisanom procedurom, zaprimila obavijest o namjeri pružanja usluga u Republici Hrvatskoj te popis njihovih podružnica osnovanih u Republici Hrvatskoj (ukoliko su osnovane), kao i popis djelatnosti koje namjeravaju obavljati u Republici Hrvatskoj te popis UCITS fondova i/ili AIF-ova koje nude u Republici Hrvatskoj.

Hanfa je nadležna za nadzor društava za upravljanje UCITS fondovima iz druge države članice odnosno nad UAIF-ovima iz druge države članice u vezi s djelatnostima koje izravno pružaju i obavljaju u Republici Hrvatskoj te nad podružnicom osnovanom u Republici Hrvatskoj, kao i za trgovanje udjelima UCITS fondova i AIF-ova iz druge države članice na području Republike Hrvatske, u opsegu utvrđenim ZOIFJP-om i ZAIF-om.

108 NN, br. 85/13, 31/14 i 26/15

Vrsta predmeta	2014.	2015.
Odobrenje za osnivanje i rad fonda	15	10
Odobrenje za osnivanje i rad AIF-a (usklađenje s odredbama ZAIF-a)	11	14
Suglasnost na izbor depozitara	27	24
Suglasnost na promjenu depozitara	4	6
Suglasnost na ugovor s depozitarom	19	8
Likvidacija fondova	5	4
Brisanje fondova iz registra fondova koji nisu započeli s radom	7	0
Suglasnost za pripajanje/spajanje fondova	2	2
Odobrenje za izuzeće od ograničenja ulaganja iz čl. 250.b ZOIFJP-a	0	33
Suglasnost za obavljanje funkcija člana uprave	43	13
Odobrenje prospekta i izmjena prospekta	27	9
Suglasnost na pravila i izmjenu pravila fonda	55	19
Promidžbeni sadržaj	9	0
Suglasnost za delegiranje poslova na treću osobu	15	7
Suglasnost za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za upravljanje	15	7
Suglasnost na statusnu promjenu društva (pripajanje)	2	2
Odobrenje izuzeća od primjene odredaba članka 7. Pravilnika o organizacijskim zahtjevima društva za upravljanje UCITS fondovima	6	3
Odobrenje za nuđenje udjela AIF-a malim ulagateljima	1	0
Suglasnost za prijenos poslova upravljanja fondom	1	8

Izvor: Hanfa

3.2.3. Nadzor

3.2.3.1. Neposredni nadzor

Hanfa je tijekom 2015. nastavila s provođenjem ukupno šest neposrednih nadzora nad društvima za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ovima započetih u 2014., čiji cilj je bila provjera usklađenja društava s odredbama ZOIFJP-a i ZAIF-a koje se odnose na organizacijske zahtjeve. U 2015. su pokrenuti i dovršeni nadzori nad jednim društvom za upravljanje UCITS fondovima, dva UAIF-a te jednim društvom koje upravlja UCITS fondovima i UAIF-ovima, a koji su se odnosili na organizacijske zahtjeve, i to na investicijski proces i ulaganje imovine fondova i društva, mehanizme unutarnjih kontrola, koji uključuju funkciju upravljanja rizicima, funkciju usklađenosti s relevantnim propisima i funkciju interne revizije te upravljanje sukobom interesa i osobnim transakcijama. U pogledu organizacijskih zahtjeva za društva za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ove, Hanfa u postupku neposrednih nadzora, s ciljem jasnijeg uvida u poslovanje subjekata nadzora, intenzivno primjenjuje pristup nadzora temeljen na rizicima. Tako se unaprijed, kroz razgovore s rukovodećim osobama subjekata nadzora, dobio jasan uvid u organizaciju poslovanja i podjelu odgovornosti u društvima, ljudsku i tehničku kapacitiranost te poslovno okruženje. Time je do tada uglavnom kvantitativni model nadzora temeljen na rizicima dodatno proširen kvalitativnim pokazateljima. Takav način nadzora predstavlja važan alat u pravovremenom prepoznavanju kritičnih

dijelova poslovanja pojedinih društava ili sistemski bitnih događaja te posljedično usmjeravanju aktivnosti nadzora na njih, a sve u svrhu sprječavanja realizacije identificiranih rizika ili umanjivanja njihova utjecaja.

Jednom je društvu za upravljanje UCITS fondovima izdano rješenje o otklanjanju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, koje se odnosilo na osiguranje učinkovitosti funkcije praćenja usklađenosti s relevantnim propisima, osiguranje učinkovitosti funkcije interne revizije, otklanjanje nezakonitosti u vezi s neusklađenosti okvirnih repo ugovora s primjenjivim propisima te otklanjanje utvrđenih nezakonitosti u vezi s nepodudarnosti politika upravljanja sukobom interesa i osobnim transakcijama s odredbama o sukobu interesa navedenim u pravilima UCITS fondova. Društvo je u skladu s izdanim rješenjem otklonilo nezakonitosti i nepravilnosti te o istome obavijestilo Hanfu.

Izdano je i sedam rješenja društvima za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ovima o otklanjanju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti iz postupaka neposrednih nadzora započetih u 2014., a koja su se odnosila na usklađenja i unaprjeđenja internih akata, uspostavljanje postupaka odlučivanja i organizacijske strukture, izvješćivanje i dostavu informacija na svim relevantnim razinama društva, organizaciju poslovanja u cilju svođenja sukoba interesa na najmanju moguću mjeru, uspostavu sveobuhvatnog i učinkovitog sustava upravljanja rizicima, obvezu propisivanja utjecaja prepoznatih rizika na svaki pojedini fond, obvezu propisivanja, primjenjivanja i redovitog ažuriranja internih ograničenja izloženosti valutnom riziku, obvezu ažuriranja internetskih stranica subjekata nadzora u pogledu prikaza rizika, uspostavljanje primjerenog sustava kontrole mogućeg kršenja ograničenja ulaganja prije provođenja transakcije (tzv. *pre-trade* kontrola), propisivanje primjerene politike postizanja najpovoljnijeg ishoda prilikom izvršenja naloga, kao i politike kojima se određuju druge osobe kojima je dozvoljeno zadavati naloge za trgovanje na izvršenje te ustroj trajne, učinkovite i neovisne funkcije praćenja usklađenosti s relevantnim propisima. Društva su u skladu s izdanim rješenjima otklonila nezakonitosti i nepravilnosti te su o istome obavijestila Hanfu.

Usporedo s pokrenutim neposrednim nadzorima nad društvima za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ovima, pokrenuti su izvanredni neposredni nadzori nad jednim društvom za upravljanje UCITS fondovima te nad jednim UAIF-om. Predmet nadzora bio je proces ostvarivanja upravljačkih prava dioničara koje društvo ostvaruje u svoje ime i za račun fonda kojim upravlja u izdavateljima u čije je dionice uložena imovina fonda, kao i donošenje investicijskih odluka i postupanje po korporativnim akcijama u sklopu pružanja investicijske usluge upravljanja portfeljem u skladu s odredbama Zakona o tržištu kapitala¹⁰⁹.

Hanfa je u navedenim izvanrednim neposrednim nadzorima utvrdila nezakonitosti i nepravilnosti u dijelu propusta obuhvata internim aktom problematike upravljanja svim sukobima interesa koji proizlaze iz ostvarivanja prava glasa, propuste povezane s uspostavom primjerene i učinkovite procedure, odnosno strategije za ostvarivanje glasačkog prava i drugih prava iz instrumenata koji pripadaju imovini AIF-ova kojima društvo upravlja te neuspostavljanje mjera i postupaka za sprječavanje ili upravljanje sukobima interesa koji proizlaze iz ostvarivanja prava glasa, što nije bilo u skladu s odredbama Delegirane Uredbe br. 231/2013¹¹⁰ te odredbama Pravilnika o organizacijskim zahtjevima za društva za upravljanje UCITS fondovima¹¹¹. Navedene nezakonitosti i nepravilnosti subjekti nadzora ispravili su tijekom samog postupka nadzora te im slijedom navedenog nisu izdavane nadzorne mjere za njihovo uklanjanje.

Nadzorne aktivnosti Hanfe u 2015. obilježilo je pokretanje neposrednih nadzora nad UAIF-ovima koji upravljaju otvorenim alternativnim investicijskim fondovima rizičnog kapitala s privatnom ponudom, a što, osim navedenih fondova, uključuje i upravljanje fondovima za gospodarsku suradnju, u kojima putem vlasničkog restrukturiranja ulaganjem dodatnog kapitala, u svrhu poticanja

109 NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13, 159/13, 18/15 i 110/15

110 Delegirana uredba Komisije (EU) br. 231/2013 od 19. prosinca 2012. o dopuni Direktive 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća u odnosu na izuzeća, opće uvjete poslovanja, depozitare, financijsku polugu, transparentnost i nadzor (Tekst značajan za EGP), SL L 083/1

111 NN, br. 85/13, 31/14 i 26/15

razvoja gospodarstva, očuvanja sadašnjih i stvaranja novih radnih mjesta i jačanja postojećih i pokretanja novih gospodarskih subjekata, te u suradnji sa zainteresiranim privatnim ulagateljima sudjeluje i Vlada Republike Hrvatske u skladu s vlastitom Odlukom o sudjelovanju u fondovima za gospodarsku suradnju¹¹² donesenom na sjednici održanoj 28. ožujka 2013. godine. Predmetima navedenih nadzora bili su investicijski proces i ulaganje imovine fondova, uključujući provjeru postupanja u skladu s uvjetima poslovanja UAIF-a, ostvarivanje upravljačkih prava, koja društvo ostvaruje u svoje ime i za račun fondova, u izdavateljima u koje je uložena imovina fondova te mehanizmi unutarnjih kontrola, uključujući funkcije upravljanja rizicima, usklađenosti s relevantnim propisima i interne revizije. U skladu s izdanim rješenjima u postupcima nadzora, društva su otklonila nezakonitosti i nepravilnosti te o istome obavijestila Hanfu.

3.2.3.2. Posredni nadzor

Posredni nadzor poslovanja investicijskih fondova i društava za upravljanje investicijskim fondovima provodio se na temelju analiza dostavljenih dnevnih i periodičnih izvještaja o poslovanju te godišnjih financijskih izvještaja društava za upravljanje investicijskim fondovima i investicijskih fondova revidiranih od strane neovisnog ovlaštenog revizora, kao i analizom ostalih prikupljenih informacija od strane subjekata nadzora. Analize su se provodile u cilju provjere usklađenja poslovanja subjekata nadzora s odredbama ZOIFJP-a, ZAIF-a i pripadajućih podzakonskih akata te s odredbama vlastitih internih akata, prospekta i pravila pojedinih investicijskih fondova.

Tijekom 2015. u posrednom nadzoru naglasak je stavljen na provjeru usklađenosti ulaganja imovine investicijskih fondova s ograničenjima ulaganja, vrednovanje imovine u portfeljima investicijskih fondova, obavještavanje ulagatelja u vidu sadržaja internetskih stranica društava za upravljanje investicijskim fondovima i redovitih izvještaja investicijskih fondova te kapitalnu adekvatnost društava za upravljanje investicijskim fondovima. U sklopu posrednog nadzora izrađivali su se i periodični te *ad-hoc* izvještaji o stanju fondovske industrije i tržišta kapitala općenito te kvalitativno i kvantitativno procjenjivali rizici poslovanja investicijskih fondova i društava za upravljanje investicijskim fondovima. Procjenjivali su se i financijska stabilnost subjekata nadzora, primjerenost računovodstvenih politika društava za upravljanje investicijskim fondovima i investicijskih fondova i izmjene prospekata investicijskih fondova te se izvršavala kontrola izračuna naknada.

Zbog utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti sastavljeno je 12 zapisnika o posrednom nadzoru nad subjektima nadzora, nakon čega su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti u najvećem broju slučajeva otklonjene, dok je u jednom slučaju predviđena mjera izdavanja rješenja subjektu nadzora za uklanjanje utvrđene neusklađenosti ulaganja imovine investicijskog fonda s ograničenjima ulaganja.

112 NN, br. 40/13

Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina

4. Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina

4.1. Opis tržišta

Tržište obveznog i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja¹¹³ bilježilo je od početka mirovinske reforme kontinuirani rast, a s danom 31. prosinca 2015. ukupna neto imovina obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova iznosila je 77,7 mlrd. kuna, što predstavlja rast od 8,2 mlrd. kuna u odnosu na kraj prethodne godine. Navedena pozitivna kretanja prvenstveno su bila posljedica rasta obveznih uplata u drugi stup mirovinskog osiguranja.

4.1.1. Obvezni mirovinski fondovi

Na kraju 2015. u Republici Hrvatskoj poslovala su četiri društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima. Dva su društva bila u neposrednom vlasništvu nerezidenata, jedno u posrednom vlasništvu nerezidenta, dok je jedno bilo u polovičnom neposrednom vlasništvu rezidenta i posrednom vlasništvu nerezidenata^{114,115}. Svako društvo upravljalo je po jednim obveznim mirovinskim fondom svake od kategorija A, B i C.

Tablica 4.1. Članstvo u obveznim mirovinskim fondovima i aktivnosti tijekom 2015.

Kategorije OMF-ova	A	B	C	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2014.	4.827	1.685.594	15.299	1.705.720
Prve prijave	281	1.055	111	1.447
Naknadno dovršene prijave	0	125	0	125
Raspored REGOS-a	0	55.416	0	55.416
Ukupno novih članova	281	56.596	111	56.988
Prelasci u kategorije istog OMF-a	21	5.939	4	5.964
Prelasci iz kategorija istog OMF-a	63	21	5.880	5.964

113 Povijesni podaci prikazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2015. mogu se razlikovati od podataka u prethodnim godišnjim izvješćima Hanfe zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 109/07, 54/13 i 121/14), Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, promjene metodologije izvještavanja, kao i uslijed postupanja subjekata nadzora po nalogima Hanfe.

114 Sva društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima registrirana su i imaju sjedište u Republici Hrvatskoj.

115 Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr

116 NN, br. 19/14 i 93/15

117 NN, br. 19/14

118 NN, br. 49/99, 63/00, 103/03, 177/04, 140/05, 71/07, 124/10, 114/11 i 51/13

Sustav mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje, odnosno osnivanje i upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima u Republici Hrvatskoj (tzv. drugi i treći stup mirovinskog osiguranja) regulirano je Zakonom o obveznim mirovinskim fondovima¹¹⁶ (dalje u tekstu: ZOMF) i Zakonom o dobrovoljnim mirovinskim fondovima¹¹⁷ (dalje u tekstu: ZDMF), koji su stupili na snagu u veljači 2014., čime je izvan snage stavljen Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima¹¹⁸.

Obvezni mirovinski fond je fond koji na temelju odobrenja Hanfe osniva društvo za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima i njime upravlja u svoje ime i za zajednički račun članova fonda u skladu s odredbama ZOMF-a. Obvezni mirovinski fond može biti fond kategorije A, B ili C, koje se razlikuju po vremenskom trajanju članstva u fondu do umirovljenja člana te, u skladu s tim, strategijama ulaganja obzirom na preuzete rizike, pri čemu preuzeti rizik treba biti najmanji u fondu kategorije C, a najveći u fondu kategorije A.

Dobrovoljni mirovinski fond je fond koji na temelju odobrenja Hanfe osniva društvo za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima, društvo za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima ili društvo za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fond) i kojim neko od navedenih društava upravlja u svoje ime, a za zajednički račun članova mirovinskog fonda. Dobrovoljni mirovinski fond može biti otvoreni fond, u koji se, pod uvjetima predviđenima ZDMF-om, mogu učlaniti sve fizičke osobe, te zatvoreni fond, u koji se, pod uvjetima predviđenima ZDMF-om, mogu učlaniti fizičke osobe koje su zaposlene kod poslodavca ili su članovi sindikata, članovi udruge samostalnih djelatnosti ili samozaposlene osobe.

Kategorije OMF-ova	A	B	C	Ukupno
Neto promjena	42	-5.918	5.876	0
Prelasci u drugi OMF	8	302	5	315
Prelasci iz drugih OMF-ova	8	302	5	315
Ukupan prestanak članstva	56	29.315	2.316	31.687
Stanje na dan 31.12.2015.	5.094	1.707.104	18.983	1.731.181
Godišnja promjena (u %)	5,5	1,3	24,1	1,5

Izvor: REGOS

Rast broja članova obveznih mirovinskih fondova nastavljen je i u 2015., i to po prosječnoj stopi od 1,5% u odnosu na godinu prije. Podaci Središnjeg registra osiguranika (dalje u tekstu: REGOS) na agregatnoj razini ukazuju na daljnji rast broja novih članova, ali također i na nisku osvištenost članova obveznih mirovinskih fondova o samostalnom odabiru obveznog mirovinskog fonda. Tako je u 2015. od 56.988 novih članova obveznih mirovinskih fondova njih 1.572 samostalno odabralo obvezni mirovinski fond, što predstavlja udio od 2,8% u ukupnom broju novih članova i pad u odnosu na prethodnu godinu. Tijekom navedenog razdoblja zabilježeno je ukupno 31.687 prestanaka članstva, odnosno zatvaranja računa u obveznim mirovinskim fondovima. Najveći broj izlazaka reflektirao je učinke Uredbe o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima¹¹⁹, koja je stupila na snagu 1. rujna 2015. i kojom su osiguranici zaposleni u vojsci, policiji i druge ovlaštene osobe s beneficiranim radnim stažem imali priliku odabrati da im se u državni proračun prenesu ukupna kapitalizirana sredstva s osobnog računa člana, a Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje će im po stjecanju prava na mirovinu odrediti mirovinu kao da su bili osigurani samo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti.

Tablica 4.2. Neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)

	31.12.2014.	31.12.2015.	Promjena (u %)
OMF-ovi kategorije A	353.517	416.563	17,8
OMF-ovi kategorije B	64.351.054	71.351.783	10,9
OMF-ovi kategorije C	1.576.982	2.236.322	41,8
Ukupno	66.281.554	74.004.667	11,7

Izvor: Hanfa

Ukupna neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31. prosinca 2015. iznosila je 74,0 mlrd. kuna i porasla je za 7,7 mlrd. kuna u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu se porast od 3,5 mlrd. kuna (45,5%) odnosi na neto uplate članova, dok je porast neto imovine od 4,2 mlrd. kuna (54,5%) posljedica ostvarenih prinosa obveznih mirovinskih fondova.

Tablica 4.3. Uplate doprinosa u obvezne mirovinske fondove u 2015. (u tis. kn)

Kategorije OMF-ova	A	B	C	Ukupno
Neto doprinosi	31.789	5.024.156	104.295	5.160.239
Uplate iz drugih OMF-ova	5.601	13.756	651.220	670.577
Isplate u druge OMF-ove	2.280	667.197	1.279	670.757
Isplate sredstava po ispravicima	239	26.792	566	27.597
Isplate sredstava po zatvaranju osobnih računa	5.140	1.394.278	216.025	1.615.443

Izvor: REGOS

119 NN, br. 93/15

Na osobne račune članova obveznih mirovinskih fondova tijekom 2015. uplaćeno je 5,2 mlrd. kuna, dok je 1,6 mlrd. kuna isplaćeno po zatvaranju osobnih računa članova obveznih mirovinskih fondova.

Tablica 4.4. Vrijednost obračunskih jedinica i prinosi obveznih mirovinskih fondova

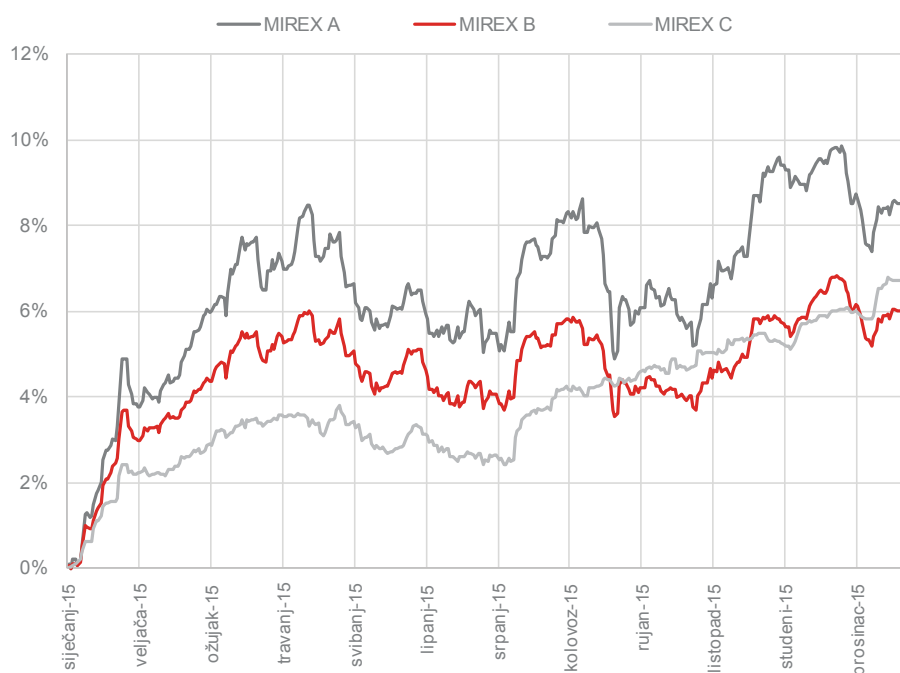
	Vrijednost obračunskih jedinica		Prinosi OMF-ova (u %)	
	31.12.2014.	31.12.2015.	2015.	Anualizirani prinosi od početka poslovanja
MIREX kategorije A	104,6	114,1	9,1	10,2
MIREX kategorije B	205,7	218,4	6,2	5,9
MIREX kategorije C	102,9	109,9	6,8	7,2

Napomena: MIREX kategorije A i MIREX kategorije C izračunavaju se od početka rada obveznih mirovinskih fondova kategorija A i C (21.8.2014.). MIREX kategorije B računa se od 30. travnja 2002.

Izvor: Hanfa

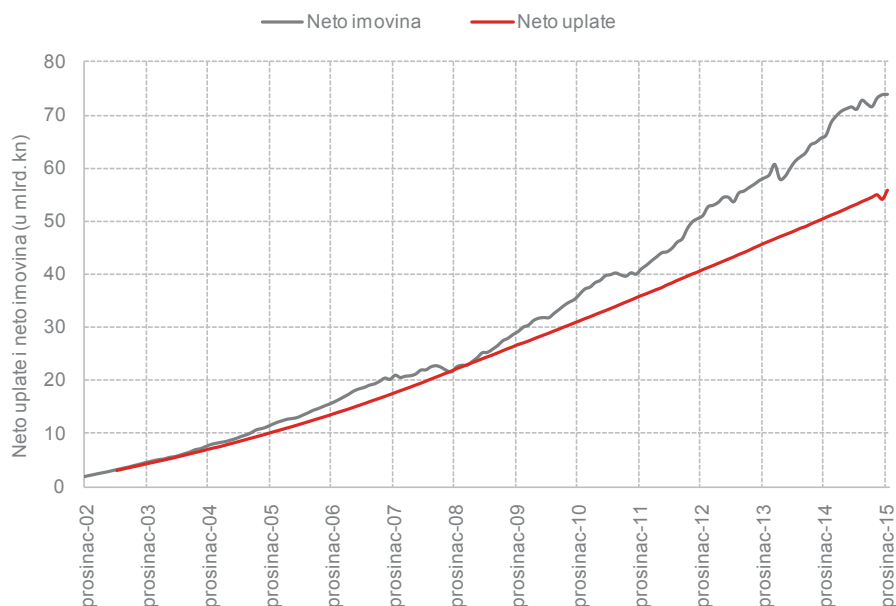
Prinos indeksa MIREX kategorije B iznosio je u 2015. godini 6,2%, pri čemu su se prinosi obveznih mirovinskih fondova kategorije B kretali u rasponu od 5,6% do 7,0%. Prinos indeksa MIREX kategorije A iznosio je 9,1%, a prinos indeksa MIREX kategorije C 6,8%. Obvezni mirovinski fondovi kategorije A ostvarili su prinose u rasponu od 7,2% do 9,7%, dok su obvezni mirovinski fondovi kategorije C ostvarili prinose u rasponu od 5,4% do 8,7%.

Grafikon 4.1. Stope rasta indeksa MIREX A, MIREX B i MIREX C tijekom 2015.

Izvor: Hanfa

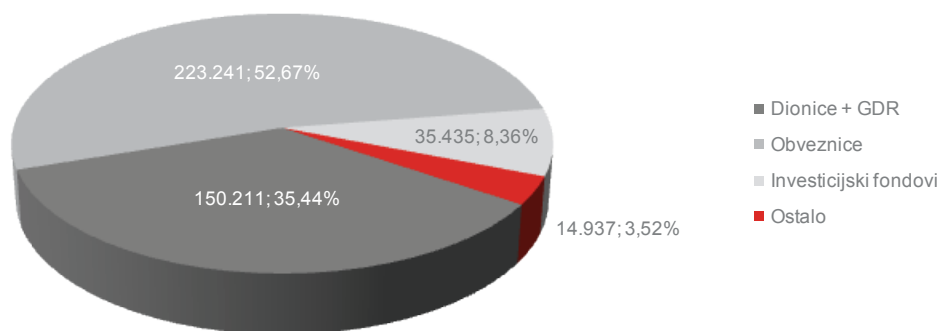
Grafikon 4.2. Odnos neto uplata u obvezne mirovinske fondove i neto imovine obveznih mirovinskih fondova

Izvor: Hanfa

Neto imovina obveznih mirovinskih fondova rasla je konstantno od početka 2002. ponajviše zahvaljujući kontinuiranim uplatama članova obveznih mirovinskih fondova i povoljnim prinosima.

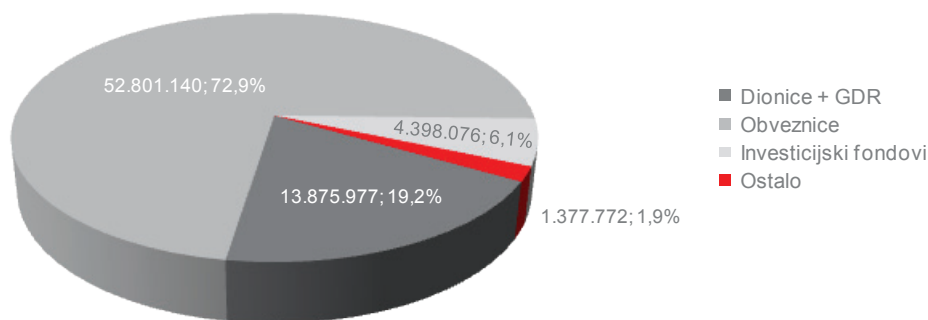
Grafikon 4.3. Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije A u 2015. (u tis. kn i u %)

Izvor: Hanfa

Na dan 31. prosinca 2015. u strukturi ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije A većinski dio činili su dugoročni dužnički vrijednosni papiri, što se prvenstveno odnosi na ulaganja u domaće državne obveznice (92,3%). Pored toga, zamjetan iznos ulaganja u ukupnoj imovini obveznih mirovinskih fondova kategorije A odnosio se na dionice, od čega su prevladavala ulaganja u izdavatelje iz Republike Hrvatske (64,9%). Od dionica stranih izdavatelja najviše ih se odnosilo na izdavatelje iz Sjedinjenih Američkih Država (14,4%) i Slovenije (10,6%). Pored obveznica i dionica, imovina obveznih mirovinskih fondova kategorije A ulagana je i u investicijske fondove, od čega se 93,8% odnosilo na inozemne dioničke fondove, a tek manji dio (6,2%) na domaće fondove.

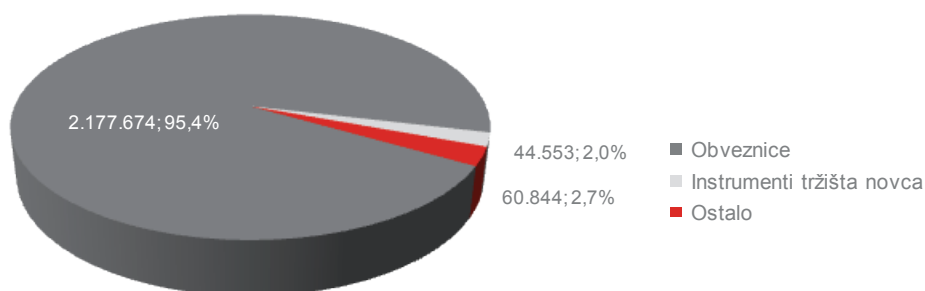
Grafikon 4.4. Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije B u 2015. (u tis. kn i u %)

Izvor: Hanfa

Ukupna ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije B na kraju 2015. u velikoj su se mjeri odnosila na ulaganja u obveznice, od čega su prevladavala ulaganja u domaće državne obveznice (97,6%). Slično kao i kod fondova kategorije A, značajan iznos ulaganja u ukupnim ulaganjima odnosio se na dionice, pri čemu je udio domaćih izdavatelja u spomenutim ulaganjima iznosio 55,1%, dok se ostatak odnosio većinom na dionice izdavatelja iz Slovenije (16,3%) i Sjedinjenih Američkih Država (12,4%). Pored ulaganja u obveznice i dionice, imovina obveznih mirovinskih fondova kategorije B ulagana je i u investicijske fondove, od čega se najveći dio ulaganja odnosio na inozemne dioničke investicijske fondove (78,3%), zatim na domaće UCITS fondove (17,4%) te na domaće i inozemne AIF-ove (4,3%). U kategoriji ostalo izdvajaju se ulaganja u depozite kod domaćih kreditnih institucija (0,9%).

Grafikon 4.5. Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije C u 2015. (u tis. kn i u %)

Izvor: Hanfa

Ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije C na kraju 2015. pretežno su se odnosila na ulaganja u obveznice, i to ponajviše u domaće državne obveznice (96,2%). Manji dio u ukupnim ulaganjima u obveznice činila su ulaganja u domaće korporativne obveznice (3,5%). Obvezni mirovinski fondovi kategorije C ulagali su još i u trezorske zapise Ministarstva financija, depozite kreditnih institucija i domaće investicijske fondove.

4.1.2. Dobrovoljni mirovinski fondovi

Četiri društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima upravljala su s ukupno šest otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova i 17 zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. Dva su društva bila u neposrednom vlasništvu nerezidenata, jedno u posrednom vlasništvu nerezidenta, dok je jedno bilo u neposrednom vlasništvu rezidenta.¹²⁰

¹²⁰ Sva društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima registrirana su i imaju sjedište u Republici Hrvatskoj.

Slično kao i kod obveznih mirovinskih fondova, tijekom 2015. nastavljen je rast broja članova otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. Tako su ukupni bruto doprinosi članova otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova porasli za 8,2% u odnosu na 2014. godinu. Usporedo s rastom broja članova i uplaćenih bruto doprinosa još je izraženije porasla ukupna neto imovina otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (14,8%) u odnosu na prethodnu godinu. Otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi ostvarili su pozitivne prinose, koji su se kretali u rasponu od 2,1% do 6,9%.

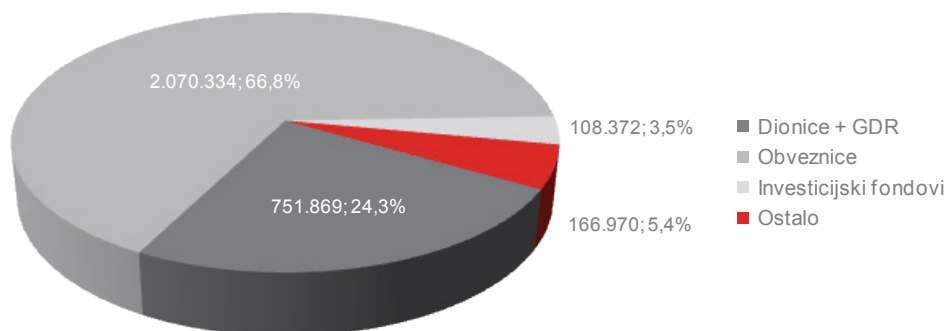
Na temelju ulaganja u dobrovoljne mirovinske fondove članovima se dodjeljuju državna poticajna sredstva na dobrovoljnu mirovinsku štednju u iznosu od 15% od uplaćenog iznosa u jednoj kalendarskoj godini, a najviše do 750 kuna, što je maksimalan godišnji iznos državnih poticajnih sredstava za pojedinog člana bez obzira na članstvo u jednom ili više dobrovoljnih mirovinskih fondova.

Tablica 4.5. Osnovni pokazatelji za otvorene dobrovoljne mirovinske fondove

Podaci	31.12.2014.	31.12.2015.	Promjena (u %)
Ukupno članova ODMF-ova	220.527	236.948	7,4
Ukupno bruto doprinosi ODMF-ova u godini (u tis. kn)	357.339	386.781	8,2
Ukupna neto imovina ODMF-ova (u tis.kn)	2.651.987	3.044.842	14,8

Izvor: Hanfa

Grafikon 4.6. Struktura ulaganja otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u 2015. (u tis. kn i u %)

Izvor: Hanfa

Ukupna ulaganja otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova na kraju 2015. većim su se dijelom odnosila na obveznice, i to prvenstveno na ulaganja u obveznice Republike Hrvatske (93,9%). Osim ulaganja u obveznice, otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi ulagali su i u dionice, pretežito domaćih izdavatelja (62,4%). Od ulaganja na stranim dioničkim tržištima zabilježena su ulaganja u vlasničke vrijednosne papire iz Slovenije (10,7%), Sjedinjenih Američkih Država (8,0%) i Njemačke (7,9%). Osim u obveznice i dionice, otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi ulagali su u investicijske fondove i depozite kreditnih institucija. Pritom su se ulaganja u investicijske fondove velikim dijelom odnosila na inozemne investicijske fondove (98,9%) i na domaće UCITS fondove, dok su se ulaganja u depozite kreditnih institucija odnosila na domaća ulaganja.

Tablica 4.6. Osnovni pokazatelji za zatvorene dobrovoljne mirovinske fondove

Podaci	31.12.2014.	31.12.2015.	Promjena (u %)
Ukupno članova ZDMF-ova	23.927	28.776	20,3
Ukupno bruto doprinosi ZDMF-ova u godini (u tis. kn)	86.400	103.227	19,5
Ukupna neto imovina ZDMF-ova (u tis.kn)	596.188	681.211	14,3

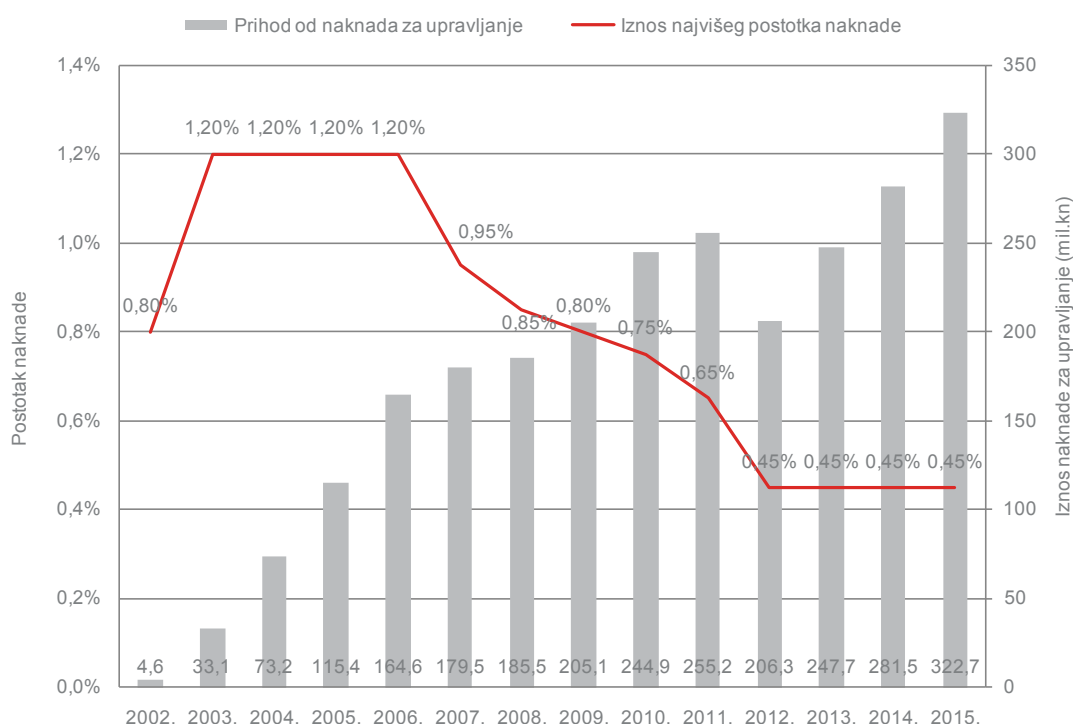
Izvor: Hanfa

Zamjetan rast broja članova dobrovoljnih mirovinskih fondova (20,3%) ostvaren je u 2015. u odnosu na prethodnu godinu, što se očitovalo i u rastu njihove neto imovine (14,3%). U skladu s rastom broja novih članova porasle su i uplate bruto doprinosa članova zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova, i to za 19,5%. Prinosi zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u 2015. kretali su se u rasponu od 3,3% do 8,1%.

4.1.3. Društva za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima

Društva za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima povećala su dobit nakon oporezivanja na 199,2 mil. kuna u 2015., što predstavlja rast od 21,0% u odnosu na dobit ostvarenu prethodne godine. Tako su prihodi od upravljanja obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima u 2015. povećani za 20,1% na godišnjoj razini. Ukupna aktiva društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima bila je veća za 8,8% nego u 2014. godini. Od toga je najveći udio u ukupnoj aktivni činila financijska imovina (86,8%), dok se najveći udio u ukupnoj pasivi odnosio na kapital i rezerve (89,2%).¹²¹

Grafikon 4.7. Naknada za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima

Izvor: Hanfa

4.1.4. Mirovinska osiguravajuća društva

U Republici Hrvatskoj osnovano je i djeluje jedno mirovinsko osiguravajuće društvo (dalje u tekstu: MOD). U 2014. donesen je Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima¹²² (dalje u tekstu: ZMOD), a s njegovim odredbama MOD je u propisanom roku uskladio svoje poslovanje.

¹²¹ Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima i izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima nalaze se u Dodacima.

¹²² NN, br. 22/14

Prema izvještaju o financijskom položaju¹²³ na dan 31. prosinca 2015. vrijednost ukupne imovine MOD-a bila je iskazana u iznosu od 438,3 mil. kuna, što predstavlja porast od 25,7 mil. kuna, odnosno 6,2% u odnosu na imovinu iskazanu na dan 31. prosinca 2014. godine. Navedeni porast imovine prvenstveno je rezultat povećanja ulaganja, koja su činila 97,3% ukupne aktive te su bila za 28,0 mil. kuna veća u odnosu na dan 31. prosinca 2014. godine.

U pasivi na dan 31. prosinca 2015. tehničke pričuve bile su iskazane u iznosu od 371,0 mil. kuna i činile su 84,6% pasive. Kapital i rezerve u iznosu od 43,9 mil. kuna zabilježili su povećanje u odnosu na 2014. zbog porasta zadržane dobiti i dobiti tekućeg razdoblja.

Tehničke pričuve vode se odvojeno za obvezno mirovinsko osiguranje i dobrovoljno mirovinsko osiguranje. Tehničke pričuve dobrovoljnog mirovinskog osiguranja iznosile su 293,8 mil. kuna, dok je imovina za pokriće tehničke pričuve dobrovoljnog mirovinskog osiguranja iznosila 340,8 mil. kuna, odnosno višak imovine u odnosu na pričuvu iznosio je 47,0 mil. kuna. Na tehničke pričuve obveznog mirovinskog osiguranja odnosio se iznos od 37,7 mil. kuna, dok je imovina za pokriće tehničke pričuve obveznog mirovinskog osiguranja iznosila 41,6 mil. kuna, odnosno bila je uložena u iznosu većem za 3,9 mil. kuna od iznosa pričuve.

Tehničke pričuve oblikuju se od doznaka i jednokratnih uplata osoba na račun MOD-a. S obzirom na to da se radi o sredstvima koja su namijenjena pokriću tekućih i budućih obveza prema ugovorima o mirovini, MOD je dužan ta sredstva ulagati u najboljem interesu korisnika mirovine uvažavajući pritom zakonom propisana načela i ograničenja ulaganja.

U razdoblju od 1. siječnja 2015. do 31. prosinca 2015. MOD je kao rezultat poslovanja ostvario dobit nakon oporezivanja u iznosu od 6,4 mil. kuna. Ukupni prihodi iznosili su 255,3 mil. kuna, što je za 46,3 mil. kuna više u odnosu na isto razdoblje 2014. godine. Povećanje prihoda posljedica je povećanja prihoda od ulaganja. U strukturi prihoda najveći udjel (57,7%) činili su prihodi s temelja doznaka mirovinskih društava i izravnih jednokratnih uplata dobrovoljnog mirovinskog osiguranja.

Ukupni rashodi iznosili su 247,4 mil. kuna, što u odnosu na 2014. predstavlja povećanje rashoda od 42,1 mil. kuna. Najveći dio rashoda (61,7%) odnosio se na rashode s temelja ugovora o mirovini, od čega se 127,7 mil. kuna odnosilo na isplate iz mirovinskog osiguranja, a 25,1 mil. kuna na promjenu tehničkih pričuva. Povećanju ukupnih rashoda u 2015. najviše je doprinijelo povećanje rashoda od ulaganja.

Ukupan broj sklopljenih ugovora o mirovini na dan 31. prosinca 2015. iznosio je 15.039, od čega su se 14.904 ugovora odnosila na dobrovoljno mirovinsko osiguranje (III. stup mirovinskog osiguranja i izravne jednokratne uplate), a 135 ugovora na obvezno mirovinsko osiguranje (II. stup mirovinskog osiguranja). U odnosu na dan 31. prosinca 2014. ukupan broj ugovora smanjio se za 389. Ukupan broj korisnika na dan 31. prosinca 2015. iznosio je 14.400, od čega je bilo 14.285 korisnika dobrovoljnog mirovinskog osiguranja i 137 korisnika obveznog mirovinskog osiguranja.

4.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

4.2.1. Normativne aktivnosti

Propisi doneseni na temelju Zakona o obveznim mirovinskim fondovima i Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima

Na temelju ZOMF-a i ZDMF-a donesen je novi pravilnik¹²⁴, kojim je propisan sadržaj i trajanje obrazovnog programa, uvjeti za pristup ispitu i sadržaj ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova i stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva, brokera i investicijskog savjetnika.

¹²³ Financijski izvještaji MOD-a nalaze se u Dodacima (tablice A3 i A4).

¹²⁴ Popis Pravilnika koje je Hanfa donijela u 2015. nalazi se u Dodacima.

Hanfa je u protekloj godini na temelju ZOMF-a donijela i izmjene i dopune tri postojeća pravilnika. Donesene su izmjene i dopune pravilnika kojim su uređena dopuštena ulaganja i dodatna ograničenja ulaganja obveznog mirovinskog fonda i kojim je propisano što se smatra instrumentima tržišta novca te su izvršena terminološka usklađenja.

Izmjenama i dopunama pravilnika kojim je regulirana promidžba i ostale informacije za članove obveznih mirovinskih fondova propisano je da informacije o prinosu mirovinskog fonda trebaju biti prikazane za razdoblje od prethodnih 12 mjeseci od dana za koji se objavljuje prinos mirovinskog fonda te da se struktura ulaganja mirovinskog fonda na mrežnoj stranici mirovinskog društva objavljuje najmanje mjesečno. Također je propisano da je mirovinsko društvo dužno u roku od 30 dana od isteka polugodišta na istaknutom mjestu na mrežnim stranicama objaviti prikaz ulaganja mirovinskog fonda sa stanjem na zadnji dan polugodišta (30. lipnja i 31. prosinca). Prikaz ulaganja mora sadržavati cjelokupan popis ulaganja mirovinskog fonda, uz naznaku količine, cijene i postotnog udjela svake pojedine pozicije u neto imovini mirovinskog fonda. Osim navedenog, uz svako ulaganje mirovinskog fonda potrebno je navesti i kategoriju u koju je navedeno ulaganje klasificirano u skladu s odredbama Međunarodnog računovodstvenog standarda 39 - Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje te metodu vrednovanja.

Izmjenama i dopunama pravilnika kojim je regulirano postupanje REGOS-a i mirovinskih društava prema članovima obveznih mirovinskih fondova propisano je postupanje REGOS-a u slučaju pogrešnog zatvaranja osobnog računa.

Hanfa je 2015. na temelju ZOMF-a donijela i Odluku o najvišem postotku naknade depozitaru¹²⁵, Odluku o zajamčenom prinosu obveznih mirovinskih fondova¹²⁶ te Odluku o usklađenju sredstava jamstvenog pologa¹²⁷.

Izmjene i dopune Zakona o obveznim mirovinskim fondovima

U 2015. izvršene su izmjene i dopune ZOMF-a Uredbom o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima¹²⁸, koju je donijela Vlada Republike Hrvatske, a kojom je regulirano članstvo u obveznom mirovinskom fondu (dalje u tekstu: mirovinski fond) te prestanak članstva u mirovinskom fondu osiguranika čije je pravo iz mirovinskog osiguranja uređeno posebnim propisom koji uređuje prava iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba ili im se mirovina određuje prema tom propisu.

Propisano je i da, ako kod člana mirovinskog fonda nastane djelomični gubitak radne sposobnosti s pravom na invalidsku mirovinu ili pravom na privremenu invalidsku mirovinu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju¹²⁹, član mirovinskog fonda može ostvariti pravo na mirovinu samo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti, kao da je bio osiguran samo u tom osiguranju.

U prijelaznim i završnim odredbama navedene uredbe propisano je da osiguranici čije je pravo iz mirovinskog osiguranja uređeno posebnim propisom koji uređuje prava iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba ili im se mirovina određuje prema tom propisu, a koji su bili članovi mirovinskog fonda do dana stupanja na snagu te uredbe, prestaju biti članovi mirovinskog fonda te se njihova sredstva do 30. studenoga 2015. prenose putem REGOS-a u državni proračun, osim ako do 31. listopada 2015. nisu dali izjavu da i nadalje žele ostati članovi mirovinskog fonda.

Također je propisano da članu mirovinskog fonda korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad kojemu su prava iz mirovinskog osiguranja uređena posebnim propi-

¹²⁵ NN, br. 137/15

¹²⁶ NN, br. 13/15

¹²⁷ NN, br. 13/15

¹²⁸ NN, br. 93/15

¹²⁹ NN, br. 157/13, 151/14, 33/15 i 93/15

som koji uređuje prava iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba ili kojem se mirovina određuje prema tom propisu, a koji je to pravo ostvario do dana stupanja na snagu te uredbe, prestaje članstvo u mirovinskom fondu 1. rujna 2015. godine. Osim toga, članu mirovinskog fonda korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad prema Zakonu o mirovinskom osiguranju koji je bio na snazi do 31. prosinca 2013. odnosno invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti prema Zakonu o mirovinskom osiguranju koji je to pravo ostvario do dana stupanja na snagu te uredbe prestaje članstvo u mirovinskom fondu 1. rujna 2015. godine. Navedenim članovima sredstva su prenesena putem REGOS-a u državni proračun do 30. studenoga 2015. godine, a Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje će bivšem članu mirovinskog fonda nakon ispunjenja uvjeta odrediti mirovinu kao da je bio osiguran samo u obveznom mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti.

Sudjelovanje u aktivnostima institucija Europske unije

Hanfa je aktivno sudjelovala i u radu Odbora nadzornih tijela EIOPA-e (engl. *EIOPA Board of Supervisors* – EIOPA BoS), i to sudjelujući u izradi nacrtu Tehničkih standarda o tehnikama smanjenja rizika za OTC derivative te kroz razradu savjeta Europskoj komisiji u vezi s jedinstvenim tržištem za osobne mirovinske proizvode popunjavanjem Upitnika o osobnim mirovinama te Upitnika o osobnim mirovinskim proizvodima, kao i razradu savjeta kroz popunjavanje Upitnika o samoprocjeni/nadzornim praksama u vezi s Izjavom o načelima ulaganja za Institucije za strukovno mirovinsko osiguranje (dalje u tekstu: IORP).

U radu Odbora za strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *Occupational Pensions Committee* – OPC) Hanfa je sudjelovala putem popunjavanja Upitnika o razvoju tržišta i Upitnika o informiranju članova IORP-ova i korisnika mirovina o mirovinskom programu.

4.2.2. Licenciranje

U postupku licenciranja izdana su odobrenja za osnivanje i upravljanje mirovinskim fondovima, i to za dva zatvorena dobrovoljna mirovinska fonda. Također su izdana i odobrenja za članove uprave i članove nadzornog odbora mirovinskog društva, odobrenja za izbor depozitara za mirovinske fondove, odobrenje na statute i prospekte dobrovoljnih mirovinskih fondova te odobrenje za delegiranje poslova mirovinskog društva koje obavlja djelatnost upravljanja dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Izdano je i odobrenje za pripajanje jednog zatvorenog dobrovoljnog mirovinskog fonda drugom zatvorenom dobrovoljnom mirovinskom fondu.

Tablica 4.7. Broj obrađenih predmeta u vezi s poslovanjem mirovinskih društava i mirovinskih fondova

Vrsta predmeta	2014.	2015.
Odobrenje imenovanja članova uprave obveznog/dobrovoljnog mirovinskog društva	2	5
Odobrenje članova nadzornog odbora obveznog mirovinskog društva	4	8
Odobrenje članova nadzornog odbora dobrovoljnog mirovinskog društva	1	0
Odobrenje za osnivanje i upravljanje obveznim mirovinskim fondom kategorije A	4	0
Odobrenje za osnivanje i upravljanje obveznim mirovinskim fondom kategorije C	4	0
Odobrenje na izbor i promjenu depozitara	8	8
Odobrenje na ugovor s depozitarom	0	8
Odobrenje statuta/izmjena i dopuna statuta obveznog mirovinskog fonda kategorije A, B i C	12	0
Odobrenje statuta/izmjena i dopuna statuta dobrovoljnog mirovinskog fonda	6	18
Odobrenje na izradu ili bitne promjene prospekta dobrovoljnog mirovinskog fonda	0	2

Vrsta predmeta	2014.	2015.
Odobrenje za osnivanje i upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondom	0	2
Odobrenje za pripajanje dobrovoljnih mirovinskih fondova	0	1
Promidžba mirovinskih fondova	4	0
Odobrenje delegiranja poslova na treću osobu	0	2
Odobrenje izuzeća od primjene odredaba članka 7. Pravilnika o organizacijskim zahtjevima za mirovinsko društvo za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima	0	1
Izdavanje/obnova licence za ovlaštenog upravitelja mirovinskog fonda	1	0
Odobrenje za stjecanje kvalificiranog udjela u dobrovoljnom mirovinskom društvu	1	0
Odobrenje povećanja temeljnog kapitala mirovinskog društva	2	0
Proširenje odobrenja za rad mirovinskog društva	2	0
Odobrenje za statusnu promjenu mirovinskog društva (pripajanje)	4	0

Izvor: Hanfa

4.2.3. Nadzor

4.2.3.1. Neposredni nadzor

Hanfa je pokrenula postupke neposrednog nadzora nad poslovanjem četiri društva koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima, čija je tema bila investicijski proces i ulaganje imovine fondova te s tim u vezi uspostava i povezanost mehanizama unutarnjih kontrola, uključujući funkcije upravljanja rizicima i usklađenosti s relevantnim propisima. Navedenim nadzorima investicijskog procesa i sustava upravljanja rizicima dodatno je upotpunjen i unaprijeđen interni pristup provođenja nadzora temeljenog na rizicima. Navedeni nadzori pokrenuti su s ciljem provjere usklađenja poslovanja društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima s novim zakonskim odredbama donesenima u 2014., kojima su u zasebne zakonodavne okvire stavljena poslovanja obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova. U jednom od navedenih društava koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima predmetom nadzora bio je i cjelokupni informacijski sustav društva.

Pokrenut je i neposredni nadzor REGOS-a. Predmet nadzora bio je cjelokupni proces povezan s uplatama doprinosa za mirovinska osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje. Nadzorom su obuhvaćeni način postupanja sa sredstvima na prolaznom i privremenom računu te način prosljeđivanja sredstava, uključujući vođenje jedinstvenog računovodstva osobnih računa članova obveznih mirovinskih fondova, povezivanje podataka o obračunanim doprinosima, obračunavanje naknada i njihovo prosljeđivanje u mirovinsko društvo, preračunavanje uplaćenih doprinosa u obračunske jedinice, vođenje privremenog računa, raspoređivanje članova te izvješćivanje. Također, navedenim su nadzorom obuhvaćeni politike, mjere i postupci za nadzor i zaštitu informacijskog sustava i sustava za elektroničku obradu podataka, kao i pripadajući odgovarajući resursi i sustavi.

Na temelju nalaza iz neposrednog nadzora, REGOS-u je izdano rješenje o otklanjanju utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, koje se odnosilo na obvezu usvajanja i implementiranja primjerenih mjera i postupaka za nadzor i zaštitu informacijskog sustava (u dijelu u kojem poslove elektroničke obrade podataka za njega obavlja Financijska agencija), obvezu izrade Plana unaprijeđenja kontrola informacijskog sustava te uspostave kontrole informacijskog sustava predviđene navedenim planom, unaprijeđenje sustava upravljanja rizicima (na način da on omogućava pravovremeno identificiranje potencijalnih rizika, ispravnu procjenu njihove veličine i utjecaja, definiranje postupanja u slučaju realizacije događaja koji predstavljaju rizik, kontinuirano praćenje i upravljanje identificiranim rizicima, odnosno poduzimanje preventivnih mjera prije realizacije događaja koji predstavljaju rizik te provođenje periodičnih retroaktivnog testiranja i testiranja otpornosti na

stres) i obvezu izrade Plana neprekinutosti poslovanja za ključne poslovne procese i za slučaj nepredviđenog prekida pružanja usluga od strane ključnih vanjskih dobavljača vezanih uz informacijski sustav.

Hanfa je u 2015. obavila neposredni nadzor poslovanja MOD-a u dijelu procesa ugovaranja i isplate doživotnih mirovina na temelju izravnih jednokratnih uplata poslodavaca za svoje zaposlenike u vrijeme njihova umirovljenja.

4.2.3.2. Posredni nadzor

Hanfa je u 2015. provodila posredne kontinuirane nadzore nad društvima za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskim fondovima. Teme posrednih nadzora bile su kontrola ograničenja ulaganja imovine fondova, utvrđivanje vrijednosti imovine, sadržaj mrežne stranice te kontrola objave i sadržaja ključnih podataka za članove mirovinskih fondova, informativnih prospekata te financijskih izvještaja društava i fondova. Subjektima nadzora izdana su tri rješenja koja su se odnosila na odbijanje zahtjeva mirovinskih društava za produženje vremenskog roka za ulaganje mirovinskih fondova u pojedine vrijednosne papire te jedno rješenje mirovinskom društvu o odobravanju produženja roka za usklađenje ulaganja imovine mirovinskog fonda.

4.2.4. Ispiti za ovlaštene upravitelje mirovinskih fondova i ovlaštene upravitelje mirovinskih osiguravajućih društava

Nastavno na prvi ispitni rok ciklusa ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova i prvi rok ciklusa ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva održanih u 2014., drugi ispitni rokovi za navedene ispite organizirani su u 2015. i na njih su pravo izlaska, prema tada važećem Pravilniku o sadržaju i trajanju obrazovnog programa, uvjetima za pristup ispitu i sadržaju ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova¹³⁰ i Pravilniku o sadržaju i trajanju obrazovnog programa, uvjetima za pristup ispitu i sadržaju ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva^{131,132}, imali samo oni kandidati koji su izašli na ispit u prvom ispitnom roku te ga nisu položili. Ispitu za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova pristupilo je šest kandidata, od kojih je dvoje kandidata uspješno položilo ispit. Ispitu za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva pristupio je jedan kandidat, koji je uspješno položio ispit.

130 NN, br. 101/14

131 NN, br. 101/14

132 Pravilnici su prestali važiti danom stupanja na snagu Pravilnika o obrazovnom programu i ispitu za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva, brokera i investicijskog savjetnika (NN, br. 133/15). Novim pravilnikom određeno je kako kandidat može podnijeti zahtjev za pristupanje ispitu u prvom ili drugom ispitnom roku, a drugom ispitnom roku mogu pristupiti i kandidati koji nisu položili ispit na prvom ispitnom roku.

Osiguranje

5. Osiguranje

5.1. Opis tržišta

U 2015. na tržištu osiguranja¹³³ u Republici Hrvatskoj, kao posljedica liberalizacije¹³⁴ cjenika obveznog osiguranja vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama (dalje u tekstu: osiguranje od automobilske odgovornosti), u skupini neživotnih osiguranja nastavljen je trend pada zaračunate bruto premije. Istovremeno, premija životnih osiguranja već četvrtu godinu zaredom bilježi rast koji je, kao i prethodne godine, generiran osiguranjima s jednokratnim uplatama premije.

Na dan 31. prosinca 2015. na tržištu osiguranja poslovala su 23 društva za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.^{135,136} Također, na tržištu osiguranja djelovao je i HUO kao udruženje društava za osiguranje koje obavlja i poslove vođenja Garancijskog fonda te Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU. Poslove zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju¹³⁷ na dan 31. prosinca 2015. obavljalo je 280 društava za zastupanje u osiguranju, 44 društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju, 252 obrta za zastupanje u osiguranju, 26 kreditnih institucija te HP – Hrvatska pošta d.d.

Hanfa je u 2015. zaprimila ukupno 341 notifikaciju društava iz drugih država članica, od čega se 68 notifikacija odnosilo na notifikacije društava za osiguranje za neposredno obavljanje poslova osiguranja u Republici Hrvatskoj, 269 notifikacija odnosilo se na neposredno obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju i reosiguranju, dok su se dvije notifikacije odnosile na obavljanje poslova zastupanja u osiguranju putem podružnice na području Republike Hrvatske. U 2015. osnovane su dvije podružnice društva za osiguranje iz druge države članice u Republici Hrvatskoj u skladu s pravom poslovnog nastana. Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju Hanfa je zaprimila ukupno 870 notifikacija za rad na području Republike Hrvatske, od čega ih se 243 odnosilo na neposredno obavljanje poslova osiguranja društva za osiguranje, 623 na nepo-

133 Pregled stanja tržišta osiguranja u 2015. izrađen je na temelju analize financijskih, statističkih i nadzornih izvještaja dostavljenih Hanfi te provedenog nadzora nad poslovanjem društava za osiguranje i društava za reosiguranje, Hrvatskog POOL-a za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU, Hrvatskog ureda za osiguranje (dalje u tekstu: HUO), društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju, društava za zastupanje u osiguranju, obrta za zastupanje u osiguranju, HP – Hrvatske pošte d.d. te kreditnih institucije koje su imale dozvolu za zastupanje u osiguranju. Podaci za prethodne godine iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2015. mogu se razlikovati od podataka u godišnjim izvješćima Hanfe za 2013. i 2014. zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 109/07, 54/13 i 121/14), Zakona o osiguranju (NN, br. 151/05, 87/08, 82/09 i 94/14; dalje u tekstu: ZOS), Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja usvojenih od strane Europske unije, kao i uslijed postupanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje po nalogima Hanfe.

134 Proces liberalizacije tržišta osiguranja počeo je ukidanjem obvezne primjene zajedničkih uvjeta i Temelnog premijskog sustava za obvezno osiguranje od automobilske odgovornosti u Republici Hrvatskoj te su od 1. siječnja 2008. društva za osiguranje koja provode obvezno osiguranje od automobilske odgovornosti mogla početi primjenjivati vlastite uvjete i cjenike premije obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti. Međutim, uvjeti i cjenici koje su društva od tada primjenjivala nisu se razlikovali (osim nomotehnički) od zajedničkih uvjeta i cjenika premije koji su bili na snazi do kraja 2007. godine. Stvarni proces liberalizacije započeo je kada su se stekli drugi uvjeti za liberalizaciju kao što su odgovarajuća statistika, iskustvo i dr. Navedeno se dogodilo upravo u vrijeme ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, kada društva više nisu bila dužna sustavno dostavljati tehničke osnove premijskih sustava, nego isključivo uvjete osiguranja 60 dana prije početka njihove primjene.

135 Ovim izvješćem obuhvaćeni su podaci o društvima za osiguranje i društvima za reosiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Društva za osiguranje iz drugih država članica koja su Hanfi dostavila notifikacije za obavljanje poslova osiguranja u Republici Hrvatskoj temeljem slobode pružanja usluga (neposredno) kao i temeljem slobode poslovnog nastana (preko podružnice) nisu uključena u ovo izvješće.

136 Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr

137 Ovim izvješćem obuhvaćeni su podaci o društvima i obrtima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koji su u 2015. obavljali poslove zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju. Zastupnici u osiguranju i posrednici u osiguranju i reosiguranju koji su obavljali poslove zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju sa sjedištem u drugim državama članicama neposredno ili putem podružnice nisu uključeni u ovo izvješće.

sredno obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju i reosiguranju i dvije na obavljanje poslova zastupanja u osiguranju putem podružnice te su osnovane dvije podružnice društva za osiguranje iz države članice u skladu s pravom poslovnog nastana.

5.1.1. Društva za osiguranje i društva za reosiguranje

Od ukupno 23 društva za osiguranje, šest društava obavljalo je isključivo poslove životnih osiguranja, devet društava za osiguranje obavljalo je isključivo poslove neživotnih osiguranja, dok je poslove životnih i neživotnih osiguranja obavljalo osam društava za osiguranje. U odnosu na dan 31. prosinca 2014. broj društava za osiguranje manji je za dva zbog pripajanja jednog društva za osiguranje drugome unutar područja Republike Hrvatske te jednog prekograničnog pripajanja. Poslove reosiguranja u 2015. obavljalo je jedno društvo za reosiguranje.

Na dan 31. prosinca 2015. u neposrednom većinskom vlasništvu rezidenata nalazilo se osam društava za osiguranje, dok se 15 društava za osiguranje nalazilo u neposrednom većinskom vlasništvu nerezidenata. U neposrednom većinskom vlasništvu rezidenata bilo je i jedno društvo za reosiguranje.

5.1.1.1. Zaračunata bruto premija

Društva za osiguranje¹³⁸ ostvarila su u 2015. ukupnu zaračunatu bruto premiju u iznosu od 8,7 mlrd. kuna, što je za 0,1 mlrd. kuna ili 1,9% više u odnosu na premiju ostvarenu u 2014. godini. Promatrano prema skupinama osiguranja, zaračunata bruto premija životnih osiguranja iznosila je 2,9 mlrd. kuna, što predstavlja porast od 0,3 mlrd. kuna ili 11,2% u odnosu na prethodnu godinu. S obzirom na to da se na premiju osiguranja s jednokratnim plaćanjem odnosio iznos od čak 1,1 mlrd. kuna, što je za 0,4 mlrd. kuna više u odnosu na 2014., kada je taj iznos bio 738,8 mil. kuna, razvidno je da je rast premije životnih osiguranja prvenstveno generiran osiguranjima s jednokratnim uplatama premije. Premija životnih osiguranja s obročnim plaćanjima premije se smanjuje. Najveći dio zaračunate bruto premije životnih osiguranja odnosio se na vrstu osiguranja 19 – Životna osiguranja, koja je u odnosu na prethodnu godinu povećana za 155,3 mil. kuna. Značajan porast premije u skupini životnih osiguranja od 105,0 mil. kuna zabilježen je i u vrsti osiguranja 23 – Životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja.

Zaračunata bruto premija u skupini neživotnih osiguranja iznosila je 5,8 mlrd. kuna te je u odnosu na 2014. manja za 0,1 mlrd. kuna ili 2,3%. Evidentno najznačajniji pad u skupini neživotnih osiguranja ostvaren je u vrsti 10 – Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila, a on iznosi 332,6 mil. kuna ili 13,7%. Osim u vrsti 10, pad premije u ukupnom iznosu od 45,8 mil. kuna zabilježen je kod još pet vrsta neživotnih osiguranja. Ostalih 12 vrsta neživotnih osiguranja zabilježilo je porast premije od ukupno 244,8 mil. kuna, od čega se najveći dio odnosi na porast premije u vrsti 13 – Ostala osiguranja od odgovornosti (porast od 75,5 mil. kuna) i u vrsti 03 – Osiguranje cestovnih vozila (porast od 68,8 mil. kuna).

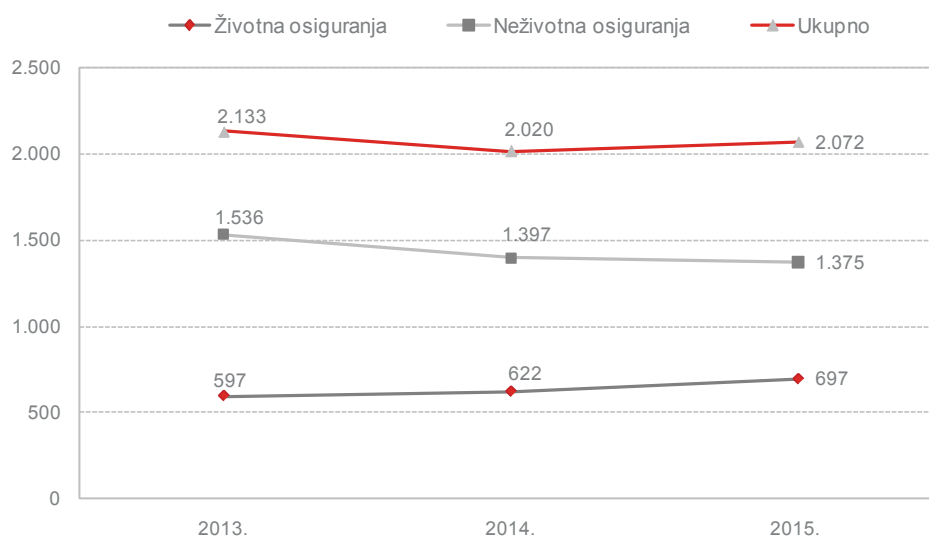
Zaračunata bruto premija reosiguranja u 2015. iznosila je 42,0 mil. kuna i u odnosu na 2014. manja je za 293,7 mil. kuna ili 87,5%.

Gustoća premije osiguranja¹³⁹ u 2015. iznosila je 2.072 kune te je zabilježila blagi porast u odnosu na prethodnu godinu. Gledano prema skupinama osiguranja, nastavljen je trend smanjenja gustoće premije neživotnih osiguranja, dok je u skupini životnih osiguranja gustoća premije u porastu.

¹³⁸ Iznos zaračunate bruto premije uključuje premiju ostvarenu od strane jednog društva za osiguranje koje je u 2015. pripojeno društvu za osiguranje sa sjedištem u drugoj državi članici, dok ostali podaci u ovom izvješću ne uključuju podatke navedenog društva.

¹³⁹ Gustoća premije osiguranja računa se kao omjer zaračunate bruto premije i broja stanovnika. Podaci o broju stanovnika preuzeti su s internetske stranice Državnog zavoda za statistiku (podaci za 2013. i 2014. preuzeti su iz Priopćenja broj 7.1.4. od 11. rujna 2015. i odnose se na procjenu broja stanovnika sredinom godine, dok su za 2015. korišteni prvi rezultati objavljeni u dokumentu *Prirodno kretanje stanovništva* od 10. ožujka 2016.).

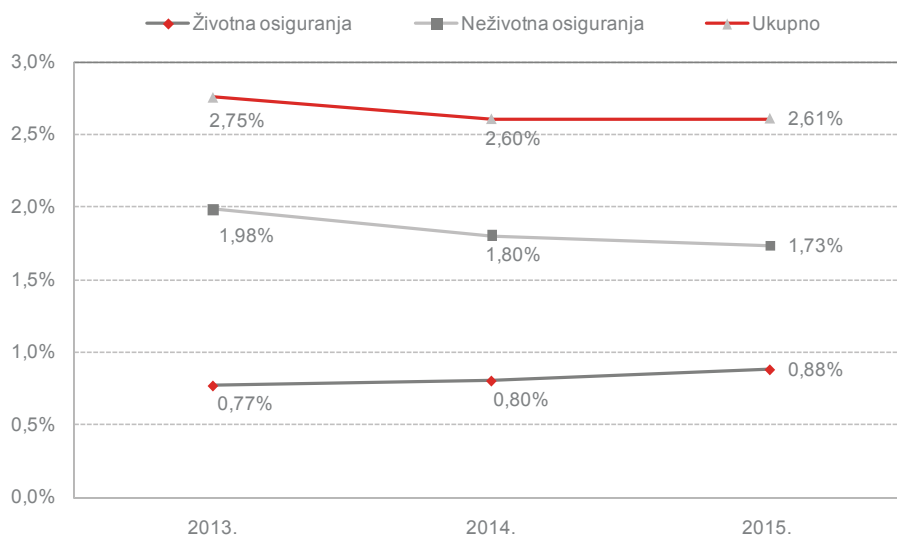
Grafikon 5.1. Gustoća premije osiguranja za razdoblje od 2013. do 2015. (u kn)

Izvor: Hanfa, Državni zavod za statistiku

Udjel zaračunate bruto premije u BDP-u¹⁴⁰ na dan 31. prosinca 2015. bio je 2,61%, što predstavlja neznatan porast u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosio 2,60%. Međutim, promjene su vidljivije promatrano prema skupinama osiguranja pa je tako udjel zaračunate bruto premije životnih osiguranja u BDP-u sa 0,80% u 2014. povećan na 0,88% u 2015., što odražava povećanje zaračunate bruto premije u toj skupini osiguranja. Pad premije neživotnih osiguranja rezultirao je smanjenjem udjela premije te skupine osiguranja u BDP-u sa 1,80% u 2014. na 1,73% u 2015. godini.

Grafikon 5.2. Udjel zaračunate bruto premije u BDP-u za razdoblje od 2013. do 2015.

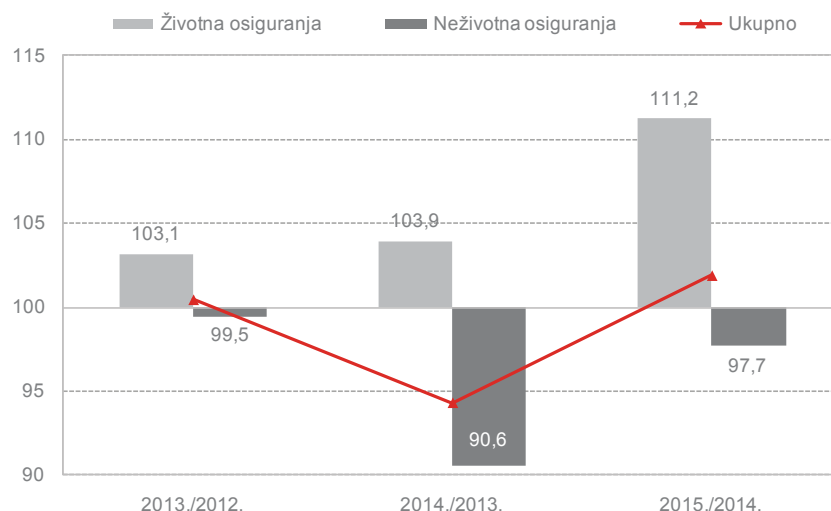

Izvor: Hanfa, Državni zavod za statistiku

¹⁴⁰ Podatak o BDP-u objavljen u Priopćenju Državnog zavoda za statistiku, broj: 12.1.1/4. od 4. ožujka 2016.; podatak za 2015. je privremen i dobiven na temelju preliminarnoga tromjesečnog obračuna.

Koncentracija zaračunate bruto premije u pet najvećih društava za osiguranje smanjila se sa 65,2% u 2014. na 63,4% u 2015. godini. Kod neživotnih osiguranja prisutna je veća koncentracija u odnosu na životna osiguranja pa je tako pet društava za osiguranje ostvarilo 71,0% ukupne premije neživotnih osiguranja, dok je u segmentu životnih osiguranja 65,4% premije bilo koncentrirano u pet društava za osiguranje.

Grafikon 5.3. Indeksi zaračunate bruto premije osiguranja društava za osiguranje u razdoblju od 2013. do 2015.

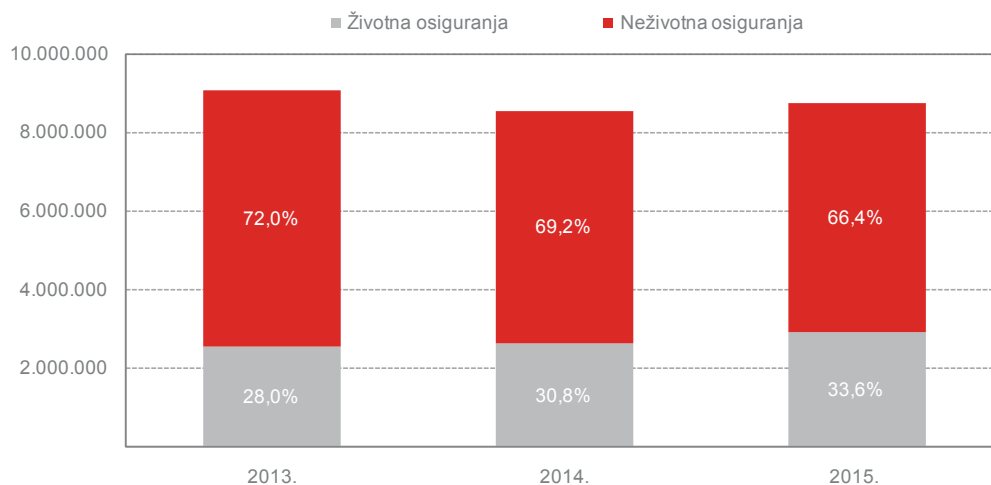

Izvor: Hanfa

U trendu kretanja visine premije prema skupinama osiguranja u 2015. nisu zabilježene promjene te je u skupini neživotnih osiguranja nastavljen trend smanjenja zaračunate bruto premije, dok je u skupini životnih osiguranja već četvrtu godinu zaredom zabilježen porast premije.

Iako su u strukturi zaračunate bruto premije, kao i prethodnih godina, prevladavala neživotna osiguranja s udjelom od 66,4%, njihov se udjel kontinuirano smanjuje, što je najvećim dijelom posljedica značajnog pada premije obveznih osiguranja od automobilske odgovornosti, ali i porasta premije u skupini životnih osiguranja.

Grafikon 5.4. Kretanje udjela životnih i neživotnih osiguranja u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji osiguranja u razdoblju od 2013. do 2015. (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

U skladu s prethodno navedenim kretanjima, u 2015. došlo je do promjene u zastupljenosti pojedinih vrsta osiguranja u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji. Prvi je put najzastupljenija vrsta osiguranja u strukturi zaračunate bruto premije bila vrsta 19 – Životno osiguranje, dok se do sada najzastupljenija vrsta osiguranja – vrsta 10 – Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila nalazi na drugom mjestu po udjelu u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji. Te su dvije vrste osiguranja, kao i prethodnih godina, činile više od polovine ukupne zaračunate bruto premije, ali se njihov udjel kontinuirano smanjuje (smanjenje sa 55,6% u 2014. na 52,5% u 2015.).

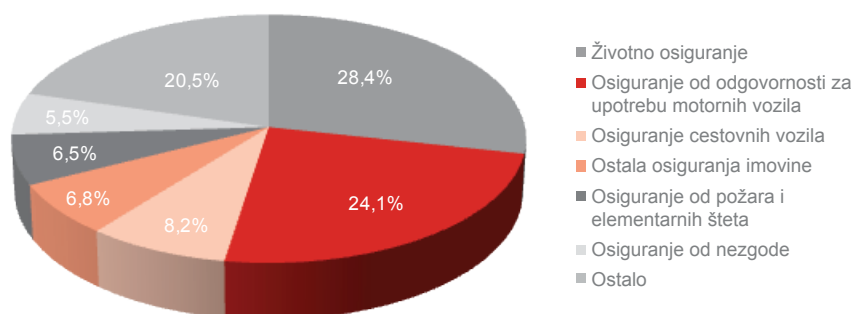
Tablica 5.1. Pregled zaračunate bruto premije po vrstama osiguranja u 2014. i 2015. (u tis. kn)

Šifra	Vrsta osiguranja	2014.	Udjel (u %)	2015.	Udjel (u %)	Promjena (u %)
01	Osiguranje od nezgode	472.817	5,5	477.047	5,5	0,89
02	Zdravstveno osiguranje	278.338	3,3	329.278	3,8	18,30
03	Osiguranje cestovnih vozila	645.487	7,5	714.287	8,2	10,66
04	Osiguranje tračnih vozila	7.097	0,1	7.100	0,1	0,04
05	Osiguranje zračnih letjelica	8.322	0,1	11.105	0,1	33,44
06	Osiguranje plovila	164.128	1,9	160.977	1,8	-1,92
07	Osiguranje robe u prijevozu	45.165	0,5	39.169	0,4	-13,28
08	Osiguranje od požara i elementarnih šteta	554.784	6,5	565.801	6,5	1,99
09	Ostala osiguranja imovine	587.744	6,9	597.660	6,9	1,69
10	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila	2.434.236	28,4	2.101.683	24,1	-13,66
11	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica	5.743	0,1	7.449	0,1	29,70
12	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	41.671	0,5	44.862	0,5	7,66
13	Ostala osiguranja od odgovornosti	301.444	3,5	376.925	4,3	25,04
14	Osiguranje kredita	194.521	2,3	159.649	1,8	-17,93
15	Osiguranje jamstava	6.171	0,1	4.536	0,1	-26,50
16	Osiguranje raznih financijskih gubitaka	115.968	1,4	118.848	1,4	2,48
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	2.735	0,0	2.588	0,0	-5,37
18	Putno osiguranje	55.525	0,6	69.330	0,8	24,86
19	Životno osiguranje	2.322.980	27,1	2.478.271	28,4	6,69
20	Rentno osiguranje	20.083	0,2	60.901	0,7	203,25
21	Dopunska osiguranja životnog osiguranja	151.663	1,8	147.679	1,7	-2,63
22	Osiguranje za slučaj vjenčanja ili rođenja	6.796	0,1	6.304	0,1	-7,24
23	Životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja	136.263	1,6	241.266	2,8	77,06
24	Tontine	0	0,0	0	0,0	-
25	Osiguranje s kapitalizacijom	0	0,0	0	0,0	-
Ukupno neživotna osiguranja (vrste 01 – 18)		5.921.894	69,2	5.788.294	66,4	-2,26
Ukupno životna osiguranja (vrste 19 – 25)		2.637.784	30,8	2.934.421	33,6	11,25
Sveukupno (vrste 01 – 25)		8.559.679	100,0	8.722.715	100,0	1,90

Izvor: Hanfa

Zabilježeno je i daljnje smanjenje udjela osiguranja motornih vozila, koja uključuju osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila (vrsta 10) i osiguranje cestovnih vozila (vrsta 03), koja su u 2015. činila 32,3% ukupne zaračunate bruto premije, dok su iste dvije vrste osiguranja u prethodnoj godini činile 35,9% ukupne zaračunate bruto premije. Navedeno je posljedica pada premije u vrsti 10 od 332,5 mil. kuna (13,7%), što ujedno predstavlja najveći pad premije po pojedinoj vrsti osiguranja u apsolutnom iznosu.

Grafikon 5.5. Struktura premije po vrstama osiguranja u 2015.

Izvor: Hanfa

U vrsti 10 – Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila najveći dio zaračunate bruto premije odnosio se na rizik 10.01. osiguranje od automobilske odgovornosti. Premija osiguranja od automobilske odgovornosti u iznosu od 2,0 mlrd. kuna činila je 23,0% ukupne zaračunate bruto premije u 2015. te je u odnosu na 2014. zabilježila pad od 347,8 mil. kuna (14,8%), a što je posljedica liberalizacije cjenika za osiguranje od automobilske odgovornosti odnosno smanjenja prosječne premije. Naime, prosječna je premija sa 1.196,5 kuna u 2014. pala na 993,0 kune u 2015. godini.

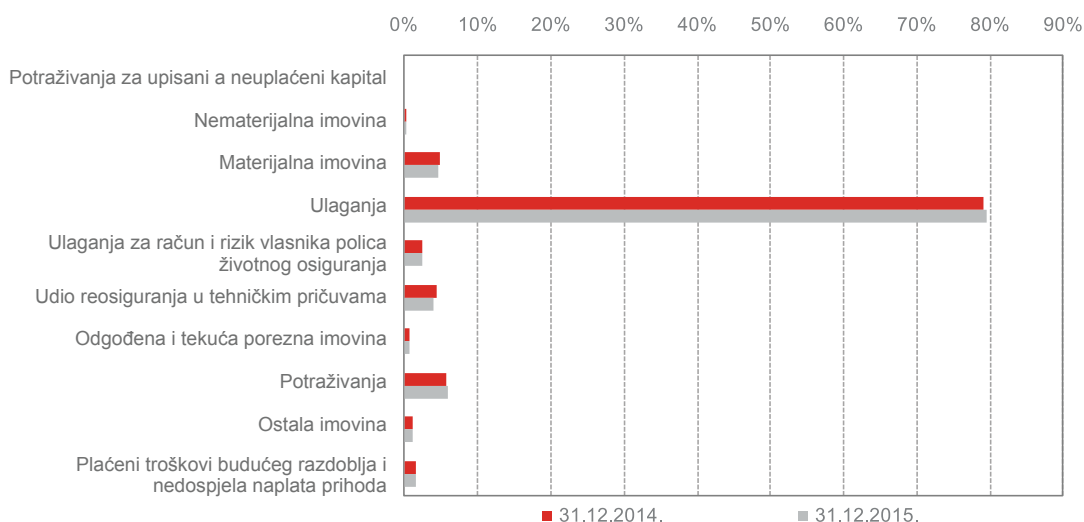
Glavna je značajka liberalizacije ta da društva za osiguranje koja se bave osiguranjem od automobilske odgovornosti ne koriste zajednički tarifni premijski sustav, već poslove rade temeljem vlastitih uvjeta i cjenika, odnosno sama određuju premiju.

Pad premije osiguranja od automobilske odgovornosti zabilježilo je 11 od 13 društava za osiguranje. Kao rezultat poslovanja, za rizik 10.01 na razini tržišta osiguranja ostvarena je dobit poslije oporezivanja u iznosu od 292,1 mil. kuna.

5.1.1.2. Struktura aktive

Ukupna aktiva društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2015. iznosila je 38,5 mlrd. kuna te je u odnosu na prethodnu godinu bila veća za 1,1 mlrd. kuna, odnosno za 2,9%. Porastu aktive na razini djelatnosti osiguranja u najvećoj je mjeri doprinijelo povećanje aktive životnih osiguranja u iznosu od 1,1 mlrd. kuna ili 5,5%. Aktiva životnih osiguranja činila je na dan 31. prosinca 2015. godine 54,2% ukupne aktive društava za osiguranje i društava za reosiguranje. U segmentu neživotnih osiguranja zabilježen je porast aktive od 7,8 mil. kuna ili 0,04%. Aktiva društava za reosiguranje činila je 3,9% ukupne aktive neživotnih osiguranja.

Grafikon 5.6. Struktura aktive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2014. i 2015. (u %)

Izvor: Hanfa

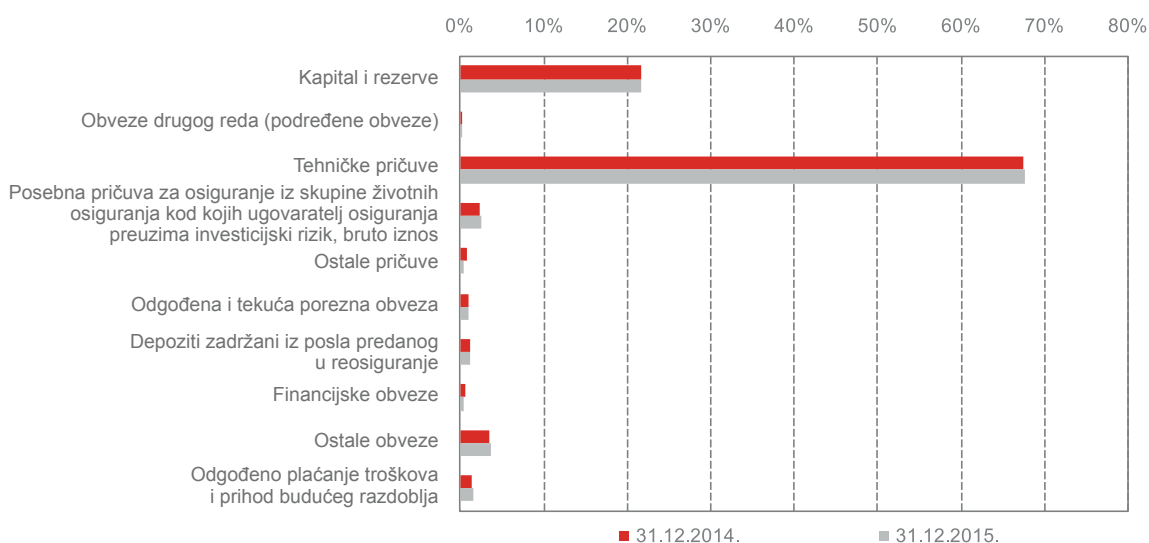
U skupini životnih osiguranja najznačajniji udjel zauzimala su ulaganja, koja su činila 89,1% aktive životnih osiguranja, dok se na ulaganja za račun i rizik vlasnika polica životnog osiguranja odnosilo 4,5% aktive. Kod ulaganja su najzastupljenija bila ulaganja u dužničke vrijednosne papire i druge vrijednosne papire s fiksnim prihodom klasificirane u portfelj ulaganja raspoloživih za prodaju (40,5% aktive životnih osiguranja) te ulaganja u dužničke vrijednosne papire i druge vrijednosne papire s fiksnim prihodom klasificirane u portfelj ulaganja koja se drže do dospelosti (27,3% aktive životnih osiguranja). U skupini životnih osiguranja pet najvećih društava po visini aktive činilo je 67,3% ukupne aktive životnih osiguranja.

Najznačajniji udjel u aktivi neživotnih osiguranja (bez reosiguranja) također su imala ulaganja (67,8%). Kao i kod životnih osiguranja, kod ulaganja su najzastupljenija bila ulaganja u dužničke vrijednosne papire i druge vrijednosne papire s fiksnim prihodom klasificirane u portfelj ulaganja raspoloživih za prodaju (19,4% aktive neživotnih osiguranja). Pored ulaganja, značajan udjel odnosio se na potraživanja (12,1%) te na udio reosiguranja u tehničkim pričuvama (6,3%). U skupini neživotnih osiguranja pet najvećih društva za osiguranje po visini aktive činilo je 77,3% ukupne aktive neživotnih osiguranja.

5.1.1.3. Struktura pasive

U ukupnoj pasivi društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2015. najveći udjel (67,6%) odnosio se na tehničke pričuve, dok su kapital i rezerve činili 21,7% pasive.

Grafikon 5.7. Struktura pasive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2014. i 2015. (u %)

Izvor: Hanfa

U strukturi pasive životnih osiguranja najznačajnija stavka bile su tehničke pričuve s udjelom od 78,8%, pri čemu je matematička pričuva u iznosu od 16,2 mlrd. kuna (77,6% pasive životnih osiguranja) činila njihov najveći dio. Značajan udjel odnosio se na kapital i rezerve, koji su u strukturi pasive životnih osiguranja sudjelovali sa 12,6%, dok je posebna pričuva za osiguranje iz skupine životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima investicijski rizik u bruto iznosu činila 4,4% pasive životnih osiguranja.

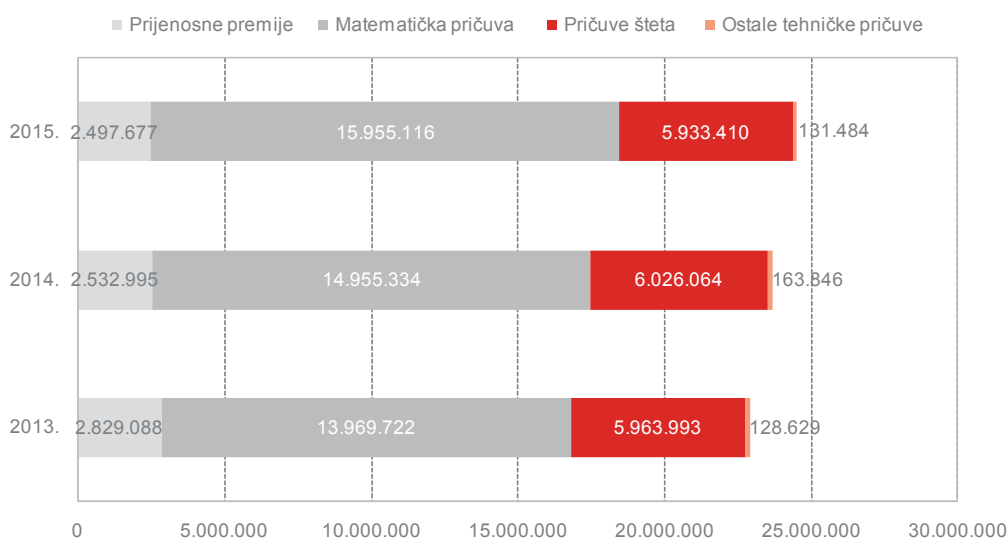
U pasivi neživotnih osiguranja (bez reosiguranja) najveći udjel (54,5%) također se odnosio na tehničke pričuve, koje su se u najvećoj mjeri odnosile na pričuvu šteta, koja je iznosila 6,3 mlrd. kuna (36,9% pasive). Kapital i rezerve činili su 32,1% pasive, dok su ostale obveze imale udjel od 6,6%.

5.1.1.4. Tehničke pričuve

Neto tehničke pričuve društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2015. u izvještaju o financijskom položaju bile su iskazane u visini od 24,5 mlrd. kuna te su bile veće za 839,4 mil. kuna, odnosno 3,5% u odnosu na dan 31. prosinca 2014. godine. Porastu neto tehničke pričuve najviše je doprinijelo povećanje matematičke pričuve od 999,8 mil. kuna, odnosno 6,7%. Pričuve šteta zabilježile su pad vrijednosti u iznosu od 92,7 mil. kuna, odnosno 1,5%, dok je, kao posljedica pada premije neživotnih osiguranja, pričuva za prijenosne premije bila za 35,3 mil. kuna, odnosno 1,4% manja u odnosu na prethodnu godinu.

Društvo za osiguranje dužno je tehničke pričuve oblikovati u vezi sa svim poslovima osiguranja koje obavlja, a namijenjene su pokriću budućih obveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika koji proizlaze iz poslova osiguranja koje obavlja.

Grafikon 5.8. Kretanje neto tehničke pričuve za razdoblje od 2013. do 2015. (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

Matematička pričuva ujedno je bila najzastupljenija stavka u strukturi neto tehničke pričuve te je nastavljen trend porasta udjela matematičke pričuve u ukupnoj tehničkoj pričuvi, koji se u zadnje tri godine kretao od 61,0% u 2013. do 65,1% u 2015. godini. Navedeno kretanje rezultat je rasta premije životnih osiguranja. Osim u matematičku pričuvu, društva su značajan dio sredstava ukupne neto tehničke pričuve izdvojila u pričuvu šteta. Za razliku od matematičke pričuve, udjel pričuve šteta u ukupnoj neto tehničkoj pričuvi kontinuirano se smanjivao, te se kretao od 26,1% u 2013. do 24,2% u 2015. godini. Udjel pričuve za prijenosne premije također se smanjivao iz godine u godinu te se u posljednje tri godine kretao od 12,4% u 2013. do 10,2% u 2015. godini.

5.1.1.5. Ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve

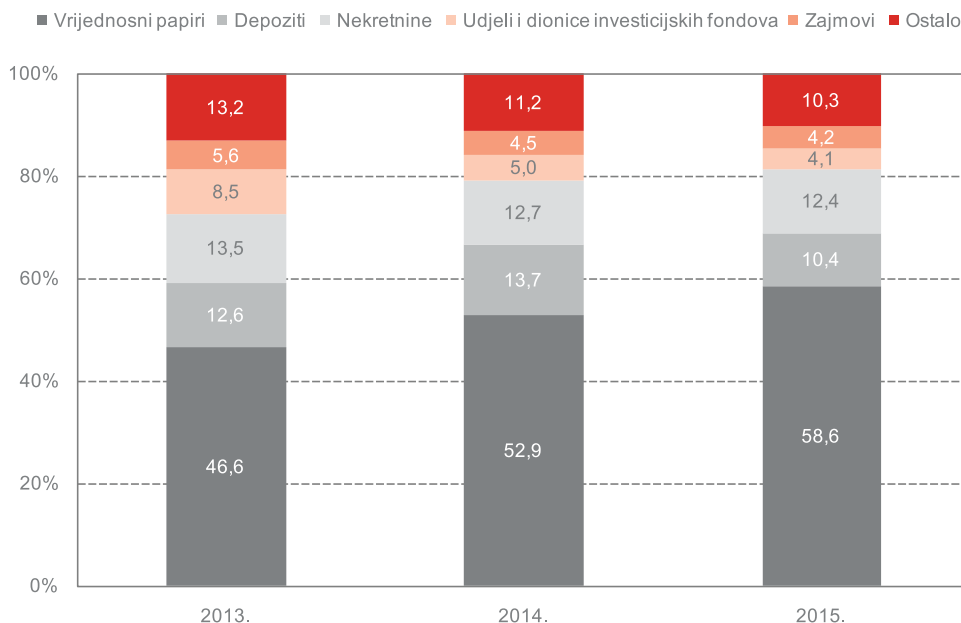
Društva za osiguranje i društva za reosiguranje bila su do kraja 2015. dužna ulagati imovinu za pokriće tehničke pričuve u skladu s odredbama Zakona o osiguranju¹⁴¹ (dalje u tekstu: ZOS) kojima su propisane vrste i ograničenja dopuštenih ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve te u skladu s odredbama Pravilnika o vrstama i obilježjima imovine za pokriće tehničkih pričuva, pravilima za disperziju i ograničenje ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva, njihovom vrednovanju, usklađenosti, pravilima za upotrebu izvedenih financijskih instrumenata te načinu i rokovima izvješćivanja¹⁴² (dalje u tekstu: Pravilnik o ulaganjima). Na dan 31. prosinca 2015. tra-

¹⁴¹ NN, br. 151/05, 87/08, 82/09, 54/13 i 94/14

¹⁴² NN, br. 119/09, 155/09, 01/12, 39/12, 79/13 i 105/13

ženo pokriće tehničke pričuve osim matematičke pričuve¹⁴³ iznosilo je 8,4 mlrd. kuna. Društva za osiguranje i društva za reosiguranje za pokriće tehničke pričuve ukupno su uložila 9,3 mlrd. kuna, odnosno 0,9 mlrd. kuna ili 10,7% više od traženog pokrića.

Grafikon 5.9. Struktura ulaganja iz sredstava tehničke pričuve za razdoblje od 2013. do 2015. (u %)

Izvor: Hanfa

U strukturi ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve na razini djelatnosti osiguranja najveći udjel odnosio se na ulaganja u vrijednosne papire¹⁴⁴, koja su činila 58,6% ukupnih ulaganja, što predstavlja porast u odnosu na 2014., kada je njihov udjel bio 52,9%. Ulaganja u vrijednosne papire najvećim su se dijelom odnosila na ulaganja u vrijednosne papire čiji je izdavatelj Republika Hrvatska, čiji je udjel u ukupnim ulaganjima iznosio 48,5%. Sve ostale vrste ulaganja zabilježile smanjenje udjela u ukupnim ulaganjima u odnosu na 2014. godinu.

5.1.1.6. Ulaganja imovine za pokriće matematičke pričuve

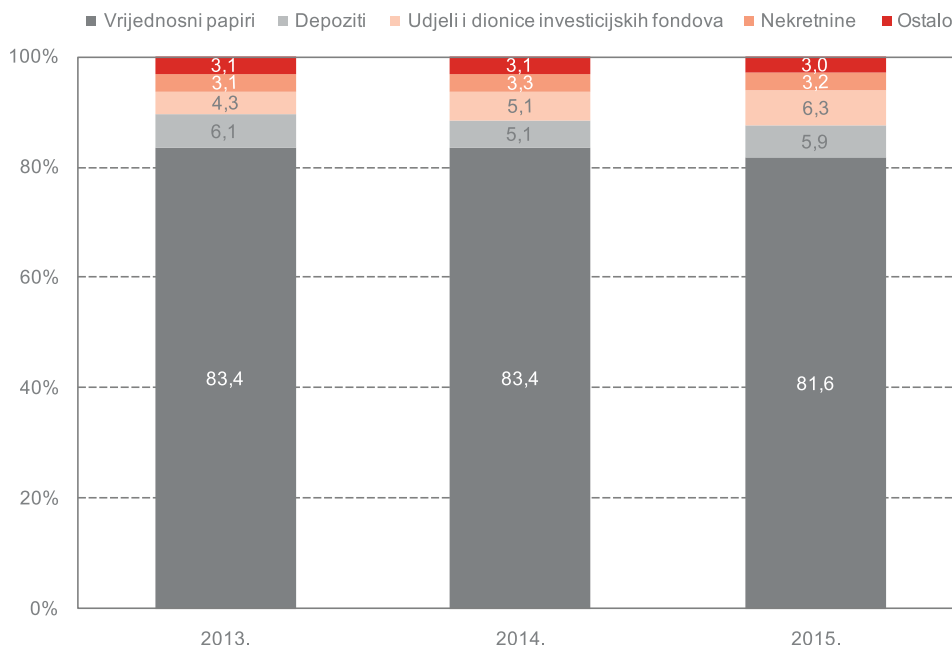
Imovinu za pokriće matematičke pričuve društva za osiguranje bila su do kraja 2015. dužna ulagati u skladu s odredbama ZOS-a kojima su propisane vrste i ograničenja dopuštenih ulaganja imovine za pokriće matematičke pričuve te u skladu s odredbama Pravilnika o ulaganjima, uzimajući u obzir vrste poslova osiguranja koje obavljaju, s tim da je zajamčena sigurnost, isplativost te odgovarajuća raznovrsnost ulaganja. Također, prema odredbama ZOS-a, vrijednost imovine za pokriće matematičke pričuve trebala je u svakom trenutku biti najmanje jednaka visini traženoga pokrića koje obuhvaća matematičku priču.

143 Traženo pokriće tehničke pričuve osim matematičke pričuve čine pričuve za prijenosne premije, pričuve za bonuse i popuste, pričuve šteta, pričuve za kolebanje šteta te druge tehničke pričuve osiguranja.

144 Navedena ulaganja propisana su člankom 115. stavkom 1. točkama 1. – 8. ZOS-a.

Na dan 31. prosinca 2015. društva za osiguranje uložila su za pokriće matematičke pričuve imovinu u iznosu od 16,7 mlrd. kuna, što je za 0,6 mlrd. kuna, odnosno 3,9% više sredstava od traženog pokrića matematičke pričuve¹⁴⁵, koje je iznosilo je 16,1 mlrd. kuna.

Grafikon 5.10. Struktura ulaganja iz sredstava matematičke pričuve za razdoblje od 2013. do 2015. (u %)

Izvor: Hanfa

Najveći dio sredstava za pokriće matematičke pričuve bio je uložen u vrijednosne papire¹⁴⁶ (81,6%), pri čemu se najveći udjel odnosio na vrijednosne papire čiji je izdavatelj Republika Hrvatska, koji su u strukturi ulaganja imovine za pokriće matematičke pričuve sudjelovali sa 66,0%, dok se na vrijednosne papire čiji je izdavatelj druga država članica odnosilo 9,3% od ukupne imovine za pokriće matematičke pričuve.

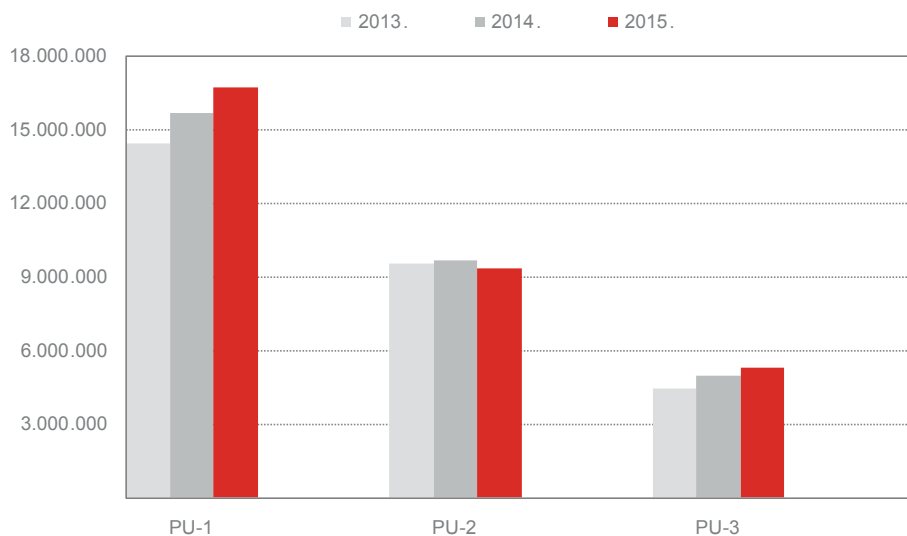
5.1.1.7. Ulaganja imovine iz kapitala i ostalih sredstava (osim imovine za pokriće matematičke pričuve i imovine za pokriće tehničke pričuve)

Na dan 31. prosinca 2015. društva za osiguranje i društva za reosiguranje iskazala su ulaganja imovine iz kapitala i ostalih sredstava, osim imovine za pokriće matematičke pričuve i imovine za pokriće tehničke pričuve (dalje u tekstu: ulaganja imovine iz kapitala) u iznosu od ukupno 5,3 mlrd. kuna, od čega se 1,4 mlrd. kuna, odnosno 27,2% odnosilo na životna osiguranja, a 3,9 mlrd. kuna, odnosno 72,8% na neživotna osiguranja. Od ukupnih ulaganja imovine iz kapitala najveći dio (38,3%) činili su depoziti, zajmovi i potraživanja u iznosu od 2,0 mlrd. kuna te ulaganja raspoloživa za prodaju (31,8%) u iznosu od 1,7 mlrd. kuna. U usporedbi s prethodnom godinom ukupna ulaganja imovine iz kapitala u 2015. porasla su za 363,2 mil. kuna, odnosno za 7,3%.

¹⁴⁵ Traženo pokriće matematičke pričuve čine matematička pričuva, pričuve za prijenosne premije kod vrsta rizika za koje je nužno oblikovati matematičku priču, pričuve za štete kod vrsta rizika za koje je nužno oblikovati matematičku priču te pričuve za bonuse i popuste kod vrsta rizika za koje je nužno oblikovati matematičku priču.

¹⁴⁶ Navedena ulaganja propisana su člankom 122. stavkom 1. točkama 1. – 6. ZOS-a.

Grafikon 5.11. Ulaganja iz sredstava matematičke pričuve¹⁴⁷, tehničke pričuve, osim matematičke pričuve¹⁴⁸ te ulaganja imovine iz kapitala¹⁴⁹ od 2013. do 2015. (u tis. kn)

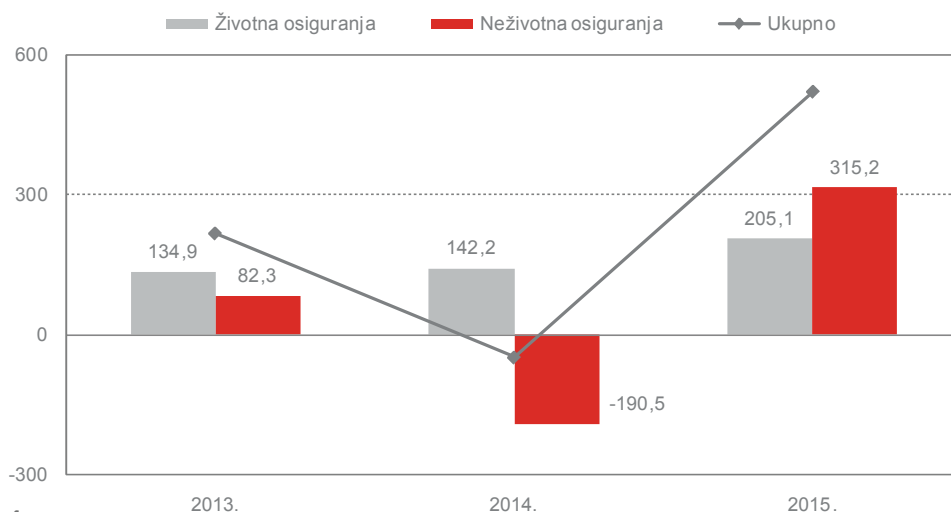

Izvor: Hanfa

5.1.1.8. Financijski rezultat poslovanja

Društva za osiguranje i društva za reosiguranje ostvarila su u 2015. kao rezultat poslovanja dobit od 520,3 mil. kuna, za razliku od 2014., kada je ostvaren gubitak od 48,2 mil. kuna¹⁵⁰. Od toga je u 2015. neto dobit u iznosu od ukupno 589,7 mil. kuna iskazalo 17 društava za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje, dok je gubitak od 69,4 mil. kuna iskazalo šest društava za osiguranje.

Grafikon 5.12. Rezultat poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje od 2013. do 2015. (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

147 Podaci o ulaganjima iz sredstava matematičke pričuve preuzeti su iz obrazaca Pregled stanja ulaganja imovine za pokriće matematičke pričuve (obrazac PU-1).

148 Podaci o ulaganjima iz sredstava tehničke pričuve, osim matematičke pričuve preuzeti su iz obrazaca Pregled stanja ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve, osim matematičke pričuve (obrazac PU-2).

149 Podaci o ulaganjima iz kapitala preuzeti su iz obrazaca Pregled stanja ulaganja imovine iz kapitala i ostalih sredstava (obrazac PU-3).

150 Ostvarivanje gubitka u 2014. rezultat je provedenih procesa restrukturiranja društava za osiguranje, odnosno društava za reosiguranje.

U skupini neživotnih osiguranja ostvarena je dobit od 315,2 mil. kuna. Od navedenog iznosa, na dobit 15 društava za osiguranje i jednog društva za reosiguranje odnosilo se 384,6 mil. kuna, dok su gubitak od ukupno 69,4 mil. kuna iskazala tri društva za osiguranje. U skupini životnih osiguranja kao rezultat poslovanja ostvarena je dobit od 205,1 mil. kuna, od čega se 214,4 mil. kuna odnosilo na dobit 11 društava za osiguranje, dok su gubitak od ukupno 9,3 mil. kuna iskazala tri društava za osiguranje.

5.1.1.9. Adekvatnost kapitala

Društvo za osiguranje odnosno društvo za reosiguranje dužno je održavati razinu kapitala adekvatnu opsegu i vrstama poslova osiguranja koje obavlja te s obzirom na rizike kojima je izloženo. Kako bi društvo za osiguranje odnosno društvo za reosiguranje bilo kapitalno adekvatno, mora ispunjavati tri uvjeta propisana ZOS-om. Kapital društva mora biti najmanje jednak granici solventnosti, jamstveni kapital društva mora biti najmanje jednak jednoj trećini granice solventnosti i jamstveni kapital mora biti najmanje jednak minimalnom temeljnom kapitalu.

Na dan 31. prosinca 2015. sva društva za osiguranje i društva za reosiguranje ispunjavala su propisane uvjete adekvatnosti kapitala.

U skupini životnih osiguranja omjer kapitala i granice solventnosti pojedinih društava za osiguranje kretao se od 1,5 do 29,4, omjer jamstvenog kapitala i jedne trećine granice solventnosti bio je od 4,4 do 88,6, dok se omjer jamstvenog kapitala i minimalnog temeljnog kapitala kretao između 1,1 i 10,0. Omjer kapitala i granice solventnosti pojedinih društava za osiguranje i društava za reosiguranje u skupini neživotnih osiguranja kretao se od 1,4 do 32,0, omjer jamstvenog kapitala i jedne trećine granice solventnosti bio je od 4,3 do 97,3, dok je omjer jamstvenog kapitala i minimalnog temeljnog kapitala iznosio između 1,1 i 53,3.

Kvota šteta predstavlja odnos zbroja bruto iznosa likvidiranih šteta i bruto iznosa promjena pričuva (pričuva za štete, matematičke pričuve, ostalih tehničkih pričuva i tehničkih pričuva životnih osiguranja kada ugovaratelj snosi rizik ulaganja) te zbroja zaračunate bruto premije, premije suosiguranja, ispravka vrijednosti i naplaćenog ispravka vrijednosti premije osiguranja/suosiguranja i promjene bruto pričuva prijenosnih premija.

5.1.1.10. Pokazatelji tržišta osiguranja

Najznačajniji pokazatelji tržišta osiguranja¹⁵¹ koji se koriste za praćenje poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje jesu kvota šteta, kvota troškova i kombinirana kvota.

Kvota šteta u 2015. iznosila je 64,0% te je bila nešto povoljnija u odnosu na 2014., kada je iznosila 64,1%. Za skupinu životnih osiguranja kvota šteta iznosila je 93,1%, što je manje u odnosu na 2014., kada je bila na razini od 96,6%. Za skupinu neživotnih osiguranja kvota šteta iznosila je 49,2% te se smanjila u odnosu na 2014., kada je iznosila 51,0%.

Kvota troškova iznosila je 39,8% što predstavlja smanjenje u odnosu na 2014., kada je iznosila 43,5%. Za skupinu životnih osiguranja kvota troškova iznosila je 26,8% što je povoljnije u odnosu na 2014., kada je iznosila 31,3%. Za skupinu neživotnih osiguranja navedeni pokazatelj iznosio je 46,4%, što je manje u odnosu na 2014., kada je iznosila 48,4%.

Kvota troškova predstavlja odnos zbroja iznosa poslovnih rashoda (troškovi pribave i troškovi uprave) i ostalih tehničkih troškova te zbroja zaračunate bruto premije, premije suosiguranja, ispravka vrijednosti i naplaćenog ispravka vrijednosti premije osiguranja/suosiguranja i promjene bruto pričuva prijenosnih premija.

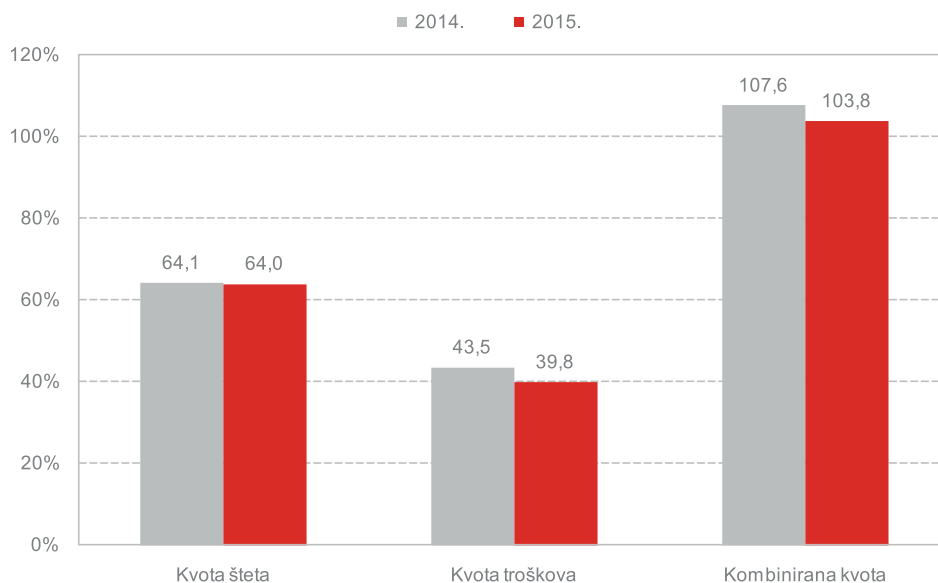
Kombinirana kvota iznosila je 103,8% te je bila nešto povoljnija u odnosu na 2014., kada je iznosila 107,6%. Za skupinu životnih osiguranja kombinirana kvota iznosila je 119,9%, što je manje u odnosu na 2014., kada je njezina vrijednost bila 127,8%. Isti je pokazatelj za skupinu neživotnih osiguranja iznosio 95,6%, što predstavlja poboljšanje u odnosu na 2014., kada je bio na razini

Kombinirana kvota računa se kao zbroj razmjera šteta i razmjera troškova, a pokazuje rezultat poslovanja prije uključivanja prihoda od ulaganja.

¹⁵¹ Podaci o pokazateljima za 2014. i 2015. koji se izračunavaju temeljem podataka iz izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti ne uključuju podatke društava za osiguranje koja su u navedenim godinama pripojena drugim društvima za osiguranje zbog računovodstvenih efekata pripajanja, a ne uključuju ni podatke društva koje je pripojeno drugom društvu za osiguranje sa sjedištem u drugoj državi članici.

od 99,4%. Općenito se smatra da je pokazatelj kombinirane kvote bolji ako je manji od 100%, a kao pokazatelj je relevantniji za neživotna osiguranja budući da kod životnih osiguranja treba uzeti u obzir i rezultat ulaganja jer je kamatna stopa implicitno uračunata u premiju osiguranja i matematičku priču.

Grafikon 5.13. Pokazatelji tržišta osiguranja za 2014. i 2015. (u %)

Izvor: Hanfa

Za praćenje poslovanja važni su pokazatelji i rezultat ulaganja, rentabilnost imovine ili povrat na uloženu imovinu (ROA) i rentabilnost vlastitih sredstava ili povrat na uloženi vlastiti kapital (ROE).

Rezultat ulaganja u 2015. iznosio je 4,0%, dok je u 2014. bio 3,2%. Za skupinu životnih osiguranja rezultat ulaganja iznosio je 4,5%, što predstavlja smanjenje u odnosu na 2014., kada je iznosio 4,9%. Za skupinu neživotnih osiguranja navedeni pokazatelj iznosio je 3,2% što je znatno povoljnije u odnosu na 2014., kada je njegova vrijednost bila 0,6%.

Rentabilnost imovine ili povrat na uloženu imovinu (ROA) na razini tržišta osiguranja u 2015. bila je 1,3%, dok je u 2014. bila negativna i iznosila -0,1%. Za skupinu životnih osiguranja rentabilnost imovine iznosila je 1,0%, što predstavlja poboljšanje u odnosu na 2014., kada je bila na razini od 0,7%. Za skupinu neživotnih osiguranja taj je pokazatelj iznosio 1,8%, za razliku od prethodne godine, kada je navedeni pokazatelj bio negativan i iznosio -1,1%. Smatra se da je rentabilnost imovine bolja što je navedeni koeficijent veći.

Ukupna rentabilnost vlastitih sredstava u 2015. iznosila je 6,6%, što u odnosu na 2014., kada je bila negativna i iznosila -0,6%, predstavlja značajno poboljšanje. Za skupinu životnih osiguranja rentabilnost vlastitih sredstava iznosila je 8,5% te se povećala u odnosu na 2014., kada je iznosila 5,7%. Za skupinu neživotnih osiguranja taj je pokazatelj iznosio 5,8%, za razliku od 2014., kada je iznosio -3,4%.

Rezultat ulaganja računa se kao odnos prihoda od ulaganja umanjenih za troškove ulaganja za obračunsko razdoblje i stanja ulaganja na zadnji dan obračunskog razdoblja.

Rentabilnost imovine ili povrat na uloženu imovinu (ROA) računa se kao odnos dobiti ili gubitka obračunskog razdoblja poslije poreza i ukupne aktive.

Rentabilnost vlastitih sredstava ili povrat na uloženi vlastiti kapital (ROE) predstavlja odnos između dobiti ili gubitka obračunskog razdoblja poslije poreza i vlastitih sredstava (upisani kapital, premija na emitirane dionice, revalorizacijske rezerve, rezerve i prenesena (zadržana) dobit ili gubitak), a pokazuje koliko dobiti ili gubitka obračunskog razdoblja poslije poreza donosi 100 kuna vlastitih sredstava.

5.1.2. Hrvatski ured za osiguranje¹⁵²

5.1.2.1. Redovita djelatnost

Prema podacima iz bilance Redovite djelatnosti HUO-a¹⁵³, na dan 31. prosinca 2015. ukupna imovina HUO-a iznosila je 10,4 mil. kuna, što je za 2,3% više u odnosu na 2014. godinu. Ukupne obveze HUO-a na dan 31. prosinca 2015. iznosile su 3,7 mil. kuna, što je za 3,8% manje u odnosu na prethodnu godinu. Izvori financiranja u iznosu od 6,7 mil. kuna sastojali su se od vlastitih izvora financiranja od osnivača te viška prihoda nad rashodima. Višak prihoda čine sva neutrošena sredstva od početka poslovanja HUO-a te sve nabavke dugotrajne imovine iz sredstava dobivenih prema proračunu, a umanjene za ispravke vrijednosti dugotrajne imovine.

Tablica 5.2. Skraćena bilanca Redovite djelatnosti HUO-a na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)

Redni broj	Opis pozicije	2014.	2015.	Promjena (u %)
Aktiva				
Ukupno imovina		10.161	10.391	2,3
1	Nefinancijska imovina	6.366	6.139	-3,6
2	Financijska imovina	3.795	4.252	12,0
Pasiva				
Ukupno obveze i vlastiti izvori		10.161	10.391	2,3
1	Obveze	3.801	3.654	-3,8
2	Izvori financiranja	6.360	6.737	5,9

Izvor: Hanfa

Prihodi iz Redovite djelatnosti HUO-a (bez Oporezive djelatnosti) u razdoblju od 1. siječnja 2015. do 31. prosinca 2015. iznosili su 8,9 mil. kuna, a najvećim su se dijelom odnosili na prihode od članova HUO-a, dok su se rashodi iz Redovite djelatnosti u iznosu od 8,2 mil. kuna najvećim dijelom odnosili na rashode za plaće i naknade i na funkcionalne rashode (rashodi za obavljanje redovne djelatnosti HUO-a i dodatne projekte).

Ukupni prihodi iz Oporezive djelatnosti HUO-a u 2015. iznosili su 1,0 mil. kuna, a obuhvaćali su prihode Centra za edukaciju djelatnika u osiguranju (dalje u tekstu: CEDOH), prihode od usluga savjetovanja, prihode od usluga leasing društvima te prihode od usluga društvima za zastupanje u osiguranju. Rashode Oporezive djelatnosti u iznosu od 1,2 mil. kuna činili su rashodi organizacije stručnih savjetovanja, rashodi organizacije seminara CEDOH-a te ostali rashodi.

¹⁵² HUO za svoje članove obavlja sljedeće poslove: poslove nacionalnog ureda zelene karte osiguranja i druge poslove utvrđene međunarodnim sporazumima o osiguranju vlasnika vozila od odgovornosti za štete nanese trećim osobama, poslove predstavljanja i zastupanja interesa društava za osiguranje u međunarodnim institucijama, poslove vođenja Garancijskog fonda, poslove statistike osiguranja, poslove rješavanja pritužbi osiguranih osoba odnosno oštećenih osoba, poslove izvansudskog rješavanja sporova između osiguranih osoba odnosno ugovaratelja osiguranja odnosno potrošača i društava za osiguranje odnosno ponuditelja usluga osiguranja. HUO obavlja i druge poslove od općeg i zajedničkog interesa za djelatnost osiguranja.

¹⁵³ Bilanca Redovite djelatnosti obuhvaća neprofitni segment poslovanja, koji se financira iz sredstava članova, te profitni segment (dalje u tekstu: Oporeziva djelatnost), koji se odnosi na organizaciju seminara i savjetovanja i druge aktivnosti koje nisu financirane iz sredstava članova HUO-a.

Tablica 5.3. Prihodi i rashodi iz Redovite djelatnosti HUO-a za 2014. i 2015. (u tis. kn)

Redni broj	Opis	2014.	2015.	Promjena (u %)
A	Prihodi	11.024	9.940	-9,8
1	Ukupni prihodi – Redovita djelatnost	9.906	8.891	-10,2
2	Ukupni prihodi – Oporeziva djelatnost	1.118	1.048	-6,2
B	Rashodi	9.115	9.370	2,8
1	Ukupni rashodi – Redovita djelatnost	7.826	8.185	4,6
2	Ukupni rashodi – Oporeziva djelatnost	1.289	1.186	-8,0

Izvor: Hanfa

5.1.2.2. Garancijski fond

U skladu s odredbama članka 45. stavka 1. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu¹⁵⁴ (dalje u tekstu: ZOOP) društvo za osiguranje koje obavlja poslove obveznih osiguranja¹⁵⁵ dužno je HUO-u uplaćivati doprinose za Garancijski fond, razmjerno premiji ili broju rizika ostvarenim u određenoj vrsti obaveznog osiguranja u tekućoj godini.

HUO je imovinu Garancijskog fonda dužan voditi na posebnom računu i odvojeno od ostale imovine HUO-a. Ukupna imovina Garancijskog fonda na dan 31. prosinca 2015. iznosila je 22,6 mil. kuna, što je za 24,8% više u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 5.4. Skraćena bilanca Garancijskog fonda za 2014. i 2015. (u tis. kn)

Redni broj	Opis pozicije	2014.	2015.	Promjena (u %)
Aktiva				
	Ukupno imovina	18.132	22.620	24,8
1	Nefinancijska imovina	416	416	0,0
2	Financijska imovina	17.716	22.204	25,3
Pasiva				
	Ukupno obveze i vlastiti izvori	18.132	22.620	24,8
1	Obveze	1.307	1.257	-3,9
2	Izvori financiranja	16.825	21.363	27,0

Izvor: Hanfa

5.1.3. Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU

U skladu s odredbom članka 270. stavka 1. ZOS-a dva društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje ili više njih mogu, radi obavljanja poslova osiguranja odnosno reosiguranja koji pokrivaju rizike velikih šteta od odgovornosti za atomske štete odnosno drugih velikih šteta, osnovati udruhu (engl. *pool*) osiguranja odnosno reosiguranja. U Republici Hrvatskoj osnovana je jedna takva udruga – Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU (dalje u tekstu:

¹⁵⁴ NN, br. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 i 152/14

¹⁵⁵ Člankom 2. stavkom 1. ZOOP-a propisano je da su obvezna osiguranja u prometu osiguranje putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja, osiguranje vlasnika odnosno korisnika vozila od odgovornosti za štete nanese trećim osobama i putnicima, osiguranje zračnog prijevoznika odnosno operatora zrakoplova od odgovornosti za štete nanese trećim osobama i putnicima te osiguranje vlasnika odnosno korisnika brodice na motorni pogon odnosno jahte od odgovornosti za štete nanese trećim osobama.

HN POOL), koja je na dan 31. prosinca 2015. imala pet članova (četiri društva za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje). Članovi HN POOL-a zajednički preuzimaju izvanredne rizike koji se odnose na osiguranje, suosiguranje i reosiguranje nuklearnih postrojenja, odnosno rizika u vezi s uporabom nuklearne energije u mirnodopske svrhe.

5.1.3.1. Financijski izvještaji

Ukupna aktiva HN POOL-a na dan 31. prosinca 2015. iznosila je 95,9 mil. kuna i u odnosu na isti dan prethodne godine povećala se za 10,9%. Najveći udjel u aktivni (79,2%) odnosio se na stavku ulaganja u iznosu od 75,9 mil. kuna. Najznačajniji udjel u pasivi (77,3%) zauzimale su tehničke pričuve u iznosu od 74,1 mil. kuna.

Kao rezultat poslovanja HN POOL-a u razdoblju od 1. siječnja 2015. do 31. prosinca 2015. iskazana je dobit u iznosu od 10,4 tis. kuna, koja se u odnosu na isto razdoblje prethodne godine smanjila za 69,1%. Ukupni prihodi iznosili su 14,8 mil. kuna, što u odnosu na prihode u 2014. predstavlja smanjenje od 39,4%, a što je većim dijelom posljedica smanjenja prihoda od ulaganja. Najznačajniji dio prihoda činile su zaračunate bruto premije, koje su u 2015. iznosile 26,3 mil. kuna te su u odnosu na prethodnu godinu zabilježile porast od 46,8%. Zaračunata bruto premija sastojala se od premije reosiguranja u iznosu od 14,4 mil. kuna i premije osiguranja u iznosu od 11,9 mil. kuna. Prihodi od ulaganja u iznosu od 2,3 mil. kuna zabilježili su u odnosu na 2014. smanjenje od 67,9%.

Ukupni rashodi iznosili su 14,8 mil. kuna, što je za 39,4% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Smanjenju rashoda najviše je doprinijelo smanjenje nastalih šteta (koje se sastoje od izdataka za osigurane slučajeve i promjene pričuva za štete i drugih pričuva) od 76,6% na 2,1 mil. kuna kao i smanjenje troškova pribave od 21,0% na 10,3 mil. kuna.

Prihodi iz kojih se financira provođenje redovnog poslovanja HN POOL-a sastojali su se od dijela naplaćenih premija osiguranja i dijela naplaćenih premija reosiguranja te od ostvarenih prihoda od ulaganja, a u 2015. iznosili su 5,0 mil. kuna, dok su materijalni i nematerijalni rashodi iznosili ukupno 3,0 mil. kuna.

5.1.4. Zastupanje u osiguranju i posredovanje u osiguranju i reosiguranju

Podaci o djelatnosti zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju prikupljeni su na temelju financijskih i statističkih izvješća koja su društva za zastupanje u osiguranju, društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju, obrti za zastupanje u osiguranju, HP – Hrvatska pošta d.d. i kreditne institucije sa sjedištem u Republici Hrvatskoj dužna dostavljati u opsegu, rokovima i na način propisanim Pravilnikom o obliku i sadržaju financijskog i statističkog izvješća društava za zastupanje u osiguranju, odnosno društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju¹⁵⁶. Prema podacima dostavljenim Hanfi ukupni prihodi od usluga zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju u 2014. iznosili su 425,1 mil. kuna, što je za 39,2 mil. kuna, odnosno 10,2% više u odnosu na prethodnu godinu.

Društva za zastupanje u osiguranju ostvarila su prihod s osnove zastupanja u osiguranju u iznosu od 152,9 mil. kuna, što predstavlja 36,0% ukupnih prihoda na razini djelatnosti zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju. Kreditne institucije s prihodima od zastupanja u osiguranju od 151,3 mil. kuna sudjelovale su u strukturi ukupnih prihoda sa 35,6%. Prihodi društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju iznosili su 78,6 mil. kuna, što predstavlja 18,5% ukupnih prihoda od zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju. Prihodi od obrta za zastupanje u osiguranju u iznosu od 39,4 mil. kuna činili su 9,3% ukupnog prihoda s osnove te djelatnosti.

¹⁵⁶ NN, br. 149/09, 42/10, 52/13 i 151/14

5.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

5.2.1. Pripremna faza za Solventnost II

Anticipativna procjena vlastitih rizika društva utemeljena na načelima ORSA-e (FLAOR)

Hanfa je u 2015. nastavila s pripremnom fazom za Solventnost II s obzirom na stupanje na snagu nove regulative s danom 1. siječnja 2016. godine. Početkom 2015. Hanfa je poslala EIOPA-i¹⁵⁷ izvješće o provedbi procesa i napretku pripreme faze za Solventnost II. U ožujku 2015. donesen je novi Zakon o osiguranju¹⁵⁸ (dalje u tekstu: novi ZOS), koji je usklađen s odredbama Direktive Solventnost II¹⁵⁹ s punom primjenom od 1. siječnja 2016. godine. S obzirom na to da je u prosincu 2014. održan prvi krug razgovora s društvima za osiguranje, Hanfa je u travnju 2015. održala drugi krug razgovora s društvima u vezi s Izvješćima za FLAOR¹⁶⁰/ORSA¹⁶¹ za 2014. te provela planirane aktivnosti za navedeni proces u 2015. godini. Obavljeni su razgovori s društvima koja čine 80% ukupnog tržišta osiguranja u Republici Hrvatskoj. Na navedeni način provedena je procjena kontinuirane usklađenosti s regulatornim kapitalnim zahtjevima, zahtjevima u vezi s tehničkim pričuvama te procjena značajnosti odstupanja profila rizičnosti od pretpostavki na kojima se temelji standardna formula. Osim navedenog, razmijenjena su mišljenja s predstavnicima društava za osiguranje s ciljem unaprjeđenja procesa FLAOR/ORSA izvještavanja te provedbe tog procesa u 2015. godini. U zadnjem tromjesečju 2015. Hanfa je intenzivirala pripreme za FLAOR/ORSA izvješća za 2015. s ciljem pripreme za analizu FLAOR izvješća za 2015. godinu.

Ključne odrednice prilikom komunikacije s društvima bile su izrada sažetka/zaključka ključnih pretpostavki i rezultata FLAOR/ORSA procesa, prikaz rizičnog profila odnosno materijalno značajnih rizika, rizici obuhvaćeni u izračunu potrebnog solventnog kapitala¹⁶², rizici koji nisu definirani u izračunu SCR-a, odstupanja, kvantifikacija i mjere za upravljanje rizicima, vlastiti kapitalni zahtjevi (ekonomski kapital), razdoblje obuhvaćeno projekcijama, rizik usklađenosti imovine i obveza¹⁶³, korištenje krivulja za diskontiranje obveza, tretman i utjecaj koncentracije ulaganja u obveznice Republike Hrvatske – prijelazne mjere, osiguranja motornih vozila – scenariji, tretman ulaganja u povezana društva, provođenje testiranja otpornosti na stres i različiti scenariji. Nakon provedenih analiza dostavljenih Izvješća za FLAOR/ORSA utvrđene su manjkavosti koje se općenito mogu svrstati u sljedeće kategorije: uloga uprave, analize i pojašnjenja ključnih rizika, identificiranje i ukazivanje na rizike u nastajanju, pojašnjenje utvrđivanja ukupnih potreba solventnosti, projekcije i prikazivanje kapitalnih potreba, obrazloženje testiranja otpornosti na stres te utjecaj rizika rezultata na buduću strategiju. Nastavno na utvrđene manjkavosti Izvješća za FLAOR/ORSA dostavljenih u pripreмноj fazi za Solventnost II, dane su preporuke o otklanjanju istih u punoj primjeni Solventnosti II.

Izvješće za FLAOR/ORSA mora biti objedinjen i dokumentiran izvještaj koji uključuje poslovnu strategiju, upravljanje rizicima, procjenu kapitalnih zahtjeva i testiranje otpornosti na stres (stres test) te je namijenjen upravi društva kako bi mogla donositi pravovaljane, učinkovite i neophodne odluke, a ne nadzornom tijelu, te mora biti odobren od strane uprave društva.

157 O Europskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) detaljnije u poglavlju 9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e.

158 NN, br. 30/15

159 Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o pokretanju i obavljanju poslova osiguranja i reosiguranja, SL L 335/1

160 Anticipativna procjena vlastitih rizika, engl. *Forward Looking Assessment of Own Risks* – FLAOR

161 Procjena vlastitih rizika i solventnosti, engl. *Own Risk and Solvency Assessment* – ORSA. ORSA predstavlja redovitu praksu procjene ukupnih potreba solventnosti s obzirom na specifični profil rizičnosti.

162 Potrebni solventni kapital, engl. *Solvency Capital Requirement* – SCR

163 Upravljanje imovinom i obvezama, engl. *Asset-Liability Management*

Izvjestavanje i validacija izvještaja

U skladu sa Smjernicama za podnošenje informacija nacionalnim nadležnim tijelima¹⁶⁴ (dalje u tekstu: Smjernice) Hanfa je tijekom 2015. bila uključena u proces izvještavanja i validacije izvještaja u okviru pripremne faze za Solventnost II. Izvjestavanje i validacija izvještaja u pripremnoj fazi imali su sljedeće ciljeve: testiranje sustava i procesa prije pune primjene Solventnosti II, pravilno ispunjavanje izvještaja od strane društava, testiranje procesa slanja i zaprimanja izvještaja te provedbu njihove validacije, pripremu društava na Solventnost II i uspostavu odgovarajućih sustava i struktura koji će omogućiti adekvatnu razmjenu informacija te korištenje pripremne faze za poboljšanje dostavljenih izvještaja.

Hanfa je tijekom pripremne faze za Solventnost II bila uključena u aktivnosti radne grupe HUO-HANFA-HAD¹⁶⁵ za drugi i treći stup te je društvima za osiguranje uputila poziv na sudjelovanje i pripremu za novi način izvještavanja. Istovremeno je Hanfa poduzela niz različitih aktivnosti prije provedbe pilot projekta slanja i zaprimanja izvještaja, što je uključivalo implementaciju programskog rješenja, koje se sastoji od testnog i produkcijskog dijela, dodatne edukacije zaposlenika Hanfe, izradu internih uputa za validaciju te usku suradnju s odborima EIOPA-e.

Spomenuti pilot projekt Hanfa je provodila u razdoblju od 1. ožujka do 28. svibnja 2015. putem internetskoj sučelja na svojoj internetskoj stranici, a uključivao je slanje izvještaja od strane društava, provjeru tehničke ispravnosti izvještaja te usklađenost izvještaja s kontrolama koje je definirala EIOPA. Nakon pilot projekta uslijedili su dostavljanje i validacija godišnjih kvantitativnih informacija te opisnog izvješća (kvalitativne informacije) dostavljenih u skladu s rokovima i na način kako je predviđeno Smjernicama (kvantitativne informacije dostavljene su prema sadržaju propisanom u QRT obrascima¹⁶⁶, dok su opisna izvješća dostavljena u elektronički čitljivom formatu). Validacijom su bila obuhvaćena 23 društva, od kojih je 11 društava bilo obvezno dostaviti kvantitativne informacije i opisno izvješće, dok se dodatnih 12 društava odazvalo pozivu Hanfe na sudjelovanje i pripremu za novi način izvještavanja. Tijekom priprema za validaciju, u tijeku samog njezinog obavljanja, a i nakon završetka navedenog procesa, Hanfa je održavala otvorenu komunikaciju s društvima te je naposljetku, nakon provedenih validacija, poslala izvještaje EIOPA-i u zadanim rokovima.

Pripremna faza uključivala je i dostavu kvantitativnih tromjesečnih informacija u opsegu i na način propisan Smjernicama pa je tako Hanfa zaprimila izvještaje 20 društava. U postupku validacije primarno je obuhvaćeno pet društava koja su bila obvezna dostaviti propisani opseg informacija te se nakon toga obavljala i validacija izvještaja društava koja nisu bila obveznici podnošenja kvantitativnih informacija. Izvještaji pet društava obveznika u zadanom su roku uspješno dostavljeni EIOPA-i.

Prvo izvješće koje Hanfa zaprima u punoj primjeni Solventnosti II, prema odredbama članka 314. Delegirane uredbe o dopuni Direktive Solventnost II¹⁶⁷, odnosi se na kvantitativne i kvalitativne informacije u vezi s početnim izvještavanjem u punoj primjeni Solventnosti II, odnosno *Day 1* izvještavanje. Referentni datum početnog izvještaja prvi je dan financijske godine društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje koja počinje na dan 1. siječnja 2016. godine. *Day 1* podrazumijeva izvještavanje o početnim vrijednostima imovine i obveza te o vrijednostima minimalnog potrebnog kapitala, potrebnog solventnog kapitala i prihvatljivih vlastitih sredstava društva od datuma početnog financijskog izvještaja. Također, u svrhu što boljeg razumijevanja početnog stanja bilance, propisana je i dostava kvalitativnih objašnjenja glavnih razlika između početnih vrijednosti imovine i obveza i vrijednosti imovine i obveza izračunatih u skladu s prethodnim su-

¹⁶⁴ EIOPA-CP-13/010

¹⁶⁵ Hrvatsko aktuarsko društvo

¹⁶⁶ Kvantitativni obrasci izvještavanja, engl. *Quantitative Reporting Templates* – QRT

¹⁶⁷ Delegirana Uredba Komisije (EU) br. 2015/35 od 10. listopada 2014. o dopuni Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) (Tekst značajan za EGP), SL L 12/1

stavom solventnosti, zasebno za svaku značajnu kategoriju imovine i obveza. Rok za dostavu navedenih informacija je 20 tjedana od referentnog datuma početnog financijskog izvještaja odnosno 20. svibnja 2016. godine. U skladu s naprijed navedenim, sva društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje dostavila su tražene informacije u propisanom roku i na propisani način čime je formalno započelo izvještavanje u punoj primjeni Solventnosti II.

5.2.2. Normativne aktivnosti

Novi Zakon o osiguranju

Hanfa je bila uključena u aktivnosti izrade novog ZOS-a s obzirom na to da su države članice bile dužne prenijeti odredbe Direktive Solventnost II u nacionalno zakonodavstvo do 31. ožujka 2015. godine.

Dana 6. ožujka 2015. donesen je novi ZOS s punom primjenom od 1. siječnja 2016. godine. Određene odredbe novog ZOS-a stupile su na snagu u 2015., s obzirom na to da je Direktivom Solventnost II propisano postupno uvođenje navedene regulative. Odredbama novog ZOS-a koje su stupile na snagu u travnju 2015. uvedene su značajne promjene u dijelu odlučivanja o odobrenju pomoćnih vlastitih sredstava, razvrstavanja stavki vlastitih sredstava i provođenja posebnih parametara, primjene prijelaznih mjera na tehničke pričuve, određivanja razine i opsega grupnog nadzora, određivanja tijela nadležnog za nadzor grupe te uspostave kolegija nadzornih tijela. Nadalje, odredbama novog ZOS-a koje su stupile na snagu u srpnju 2015. uvedene su značajne promjene u dijelu određivanja izbora metode izračuna solventnosti grupe te prema potrebi odlučivanja o primjeni prijelaznih mjera.

Važno je istaknuti da se novim ZOS-om osiguravaju pretpostavke za provedbu Delegirane Uredbe o dopuni Direktive Solventnost II. Navedena delegirana uredba sadrži provedbena pravila za Solventnost II te se utvrđuju postupci za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Europskoj komisiji, što je definirano člankom 301.a u Direktivi Solventnost II.

Novim ZOS-om uspostavlja se novi regulatorni okvir za osigurateljnu industriju. Neki od relevantnijih noviteta jesu viša razina zaštite potrošača, novi izračun adekvatnosti kapitala koji uzima u obzir profil rizičnosti društva, veća transparentnost poslovanja te način upravljanja i učinkovitost društva u upravljanju rizicima. Proces provođenja nadzora temeljit će se na rizicima. Pristup temeljen na riziku pojačava nadzor društava za osiguranje i promiče pristup najbolje prakse za nadzor. Cilj takvoga pristupa jest identifikacija i kontrola rizika društava za osiguranje, ocjena financijske ranjivosti na potencijalno negativna iskustva kroz testove otpornosti na stres, identifikacija postojećih i potencijalnih nedostataka u poslovanju društava za osiguranje te u konačnici promicanje i očuvanje stabilnosti financijskog sustava i nadzor zakonitosti poslovanja. Novim ZOS-om uvodi se i novi način izvještavanja i objave.

Novi ZOS također uvodi novi sustav poslovanja i nadzora društava za osiguranje odnosno reosiguranje u skladu s Direktivom Solventnost II te Direktivom Omnibus II¹⁶⁸, Uredbom o agencijama

Kod procjene rizika, svi rizici u poslovanju društava za osiguranje odnosno reosiguranje trebali bi biti kvalitativno i kvantitativno prepoznati i upravljani, a izloženost i upravljanje rizicima društva odredilo bi potrebnu razinu kapitala – adekvatnost kapitala. Kod kvalitativne procjene rizika radi se o procjeni područja aktivnosti i učinkovitosti sustava upravljanja na temelju procjena ovlaštenih osoba (uprava i nositelji ključnih funkcija, direktori, voditelji). Kvantitativna procjena podrazumijeva izračun indikatora (opći pokazatelji, pokazatelji solventnosti, pokazatelji likvidnosti, pokazatelji efikasnosti i pokazatelji profitabilnosti...) temeljen na podacima dostupnim nadzornom tijelu kao i provođenje testiranja otpornosti na stres.

168 Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 153/1

za kreditni rejting¹⁶⁹ i uredbama o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje)¹⁷⁰ u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala).

Solventnost II dugoročni je projekt u Europskoj uniji, pokrenut prije više od deset godina s ciljem revidiranja dosadašnjih kapitalnih zahtjeva, odnosno zamjene postojećeg sustava adekvatnosti kapitala i granice solventnosti zasnovanog na pravilima i mjerama koje uređuju granicu solventnosti koju moraju ispuniti društva za osiguranje odnosno reosiguranje. Stari sustav funkcionirao je na način da se u obzir uzimao samo osiguratelj rizik na načelu indeksa premije i šteta te su tijekom razvoja novog sustava uzeta u obzir i iskustva nedavne financijske krize.

Cilj prijenosa gore navedenih direktiva jest postaviti nova, čvršća pravila i zahtjeve za adekvatnost kapitala, uvesti promjene u upravljanju rizicima, unaprijediti pravila za vrednovanje imovine i obveza (što uključuje i tehničke pričuve), uvesti nadzor temeljen na rizicima te predvidjeti sankcije za loše upravljanje rizicima i uvesti nov način izvještavanja i objave, što će u konačnici dovesti do bolje zaštite osiguranika odnosno korisnika osiguranja te spriječiti poremećaje na tržištu osiguranja.

Svrha implementacije navedenih direktiva u pravni sustav Republike Hrvatske, odnosno u novi ZOS, jest veća zaštita osiguranika te veća transparentnost i kompetitivnost tržišta u Republici Hrvatskoj s cjelokupnim tržištem Europske unije i ostalim financijskim institucijama. Novim pravilima pospješit će se upravljanje rizicima koje će imati središnje značenje u upravljanju društva te će time pridonijeti boljem poznavanju, prepoznavanju i upravljanju rizicima. To u konačnici može pozitivno utjecati na ukupnu izloženost i sigurnost poslovanja. Pretpostavka je da će se novim pravilima kroz Direktivu Solventnost II povisiti razina potrebnog kapitala, što bi moglo rezultirati daljnjom dokapitalizacijom ili drugačijem promišljanju poslovne i investicijske politike kako bi se ostvarila značajnija kapitalna olakšanja i smanjili kapitalni zahtjevi za pojedine rizike. Konačno, postići će se veća diversifikacija rizika, odnosno upotreba instrumenata osiguranja i transfera rizika.

Društvo za osiguranje dužno je imati prihvatljiva osnovna vlastita sredstva za pokriće minimalnog potrebnog kapitala. Minimalni potrebni kapital predstavlja najnižu dopuštenu razinu kapitala, dok potrebni solventni kapital predstavlja onu razinu kapitala koja omogućuje društvu za osiguranje odnosno društvu za reosiguranje apsorpciju gotovo svih štetnih događaja i solventno poslovanje s obzirom na preuzete rizike.

Nadalje, društvo za osiguranje dužno je svake godine izraditi i na svojim mrežnim stranicama objaviti izvješće o solventnosti i financijskom stanju koje sadrži opis poslovanja i rezultata društva, opis sustava upravljanja i procjenu njegove primjerenosti za profil rizičnosti društva, opis izloženosti riziku i dr. Također je propisano iscrpno redovito izvještavanje i izvještavanje na zahtjev Hanfe.

Kao novost također je uvedeno da će društvo za osiguranje moći istovremeno obavljati poslove osiguranja i reosiguranja, odnosno poslove reosiguranja moći će obavljati društvo za reosiguranje i društvo za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje ima odobrenje Hanfe za obavljanje poslova reosiguranja i društvo za reosiguranje i društvo za osiguranje sa sjedištem u drugoj državi članici koje ima odobrenje nadležnog nadzornog tijela za obavljanje poslova reosiguranja i koje ima pravo obavljati poslove reosiguranja putem slobode pružanja usluga ili poslovnog nastana.

Kod zastupanja u osiguranju novost je da će poslove zastupanja u osiguranju u stanicama za tehnički pregled društva za zastupanje u osiguranju moći obavljati u sljedećim vrstama osiguranja:

169 Uredba (EZ) br. 1060/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o agencijama za kreditni rejting (Tekst značajan za EGP), SL L 302/1

170 Uredba (EU) br. 1094/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje), o izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i o stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/79/EZ (L 331/48) i Uredba (EU) br. 1095/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331/84

- osiguranje od nezgode
- osiguranje cestovnih vozila
- osiguranje robe u prijevozu
- osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila
- osiguranje troškova pravne zaštite
- osiguranje pomoći/asistencija.

Do sada su društva za zastupanje u osiguranju mogla obavljati samo osiguranje od nezgode i osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila u stanicama za tehnički pregled.

Također, jasnije je propisano da osobe koje obavljaju poslove zastupanja u osiguranju na temelju zaposlenja u društvu za osiguranje ne mogu zaposliti pomoćnika u osiguranju.

Novim ZOS-om omogućeno je i da posrednici u osiguranju i reosiguranju koji imaju najmanje trogodišnje iskustvo u području poslova osiguranja, reosiguranja, zastupanja ili posredovanja i najmanje 180 ECTS¹⁷¹ bodova također mogu obavljati poslove posredovanja u osiguranju i reosiguranju uz ispunjenje ostalih uvjeta.

Propisi doneseni na temelju novog Zakona o osiguranju

Tijekom 2015. na snagu je stupilo pet novih pravilnika¹⁷² koji reguliraju:

- način provedbe vlastite procjene rizika i solventnosti društva za osiguranje i društva za reosiguranje, opseg tržišta te rokove izvješćivanja Hanfe o rezultatima svake vlastite procjene rizika i solventnosti
- sadržaj zahtjeva te dokumentaciju i podatke koji se Hanfi dostavljaju uz zahtjev za izdavanje odobrenja društvu koje želi pripojiti drugo društvo odnosno drugu pravnu osobu sa sjedištem u Republici Hrvatskoj ili izvan nje, odobrenja društvu koje se želi pripojiti drugom društvu, odobrenja društvima koja se namjeravaju spojiti, odobrenja za provođenje razdvajanja društvu koje namjerava svu svoju imovinu prenijeti na dva ili više novih društava ili društava koja već postoje te odobrenja za provođenje odvajanja društvu koje namjerava jedan ili više dijelova svoje imovine prenijeti na jedno ili više novih društava ili jedno ili više društava koja već postoje
- dokumentaciju koju je potrebno dostaviti uz Zahtjev za primjenu umanjenja iz prijelaznih mjera na tehničke pričuve
- dokumentaciju koju je potrebno dostaviti uz Zahtjev za primjenu prijelazne mjere za relevantnu vremensku strukturu bezrizičnih kamatnih stopa
- dokumentaciju koju je potrebno dostaviti uz Zahtjev za primjenu prilagodbe za volatilnost na relevantnu vremensku strukturu bezrizičnih kamatnih stopa u izračunu najbolje procjene.

Sudjelovanje u aktivnostima institucija Europske unije

I u 2015. Hanfa je, tijekom pripremne faze za novi regulatorni sustav kako ga propisuje Direktiva Solventnost II (dalje u tekstu: Pripremne smjernice¹⁷³), provodila postupak usklađivanja sa Smjernicama o sustavu upravljanja¹⁷⁴, Smjernicama za anticipativnu procjenu vlastitih rizika društva (utemeljenu na načelima ORSA-e)¹⁷⁵ i Smjernicama za podnošenje informacija nacionalnim nadležnim tijelima¹⁷⁶. Društvima se omogućavala direktna komunikacija s Hanfom radi što učinko-

¹⁷¹ Sustav ocjenjivanja definiran od strane Europske komisije, engl. *European Credit Transfer and Accumulation System*

¹⁷² Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2015. nalazi se u Dodacima.

¹⁷³ Pripremne smjernice propisuju postupke i način na koji se lokalna nadzorna tijela trebaju pripremati za nadolazeću regulativu Solventnost II.

¹⁷⁴ (EIOPA-CP-13/08)

¹⁷⁵ (EIOPA-CP-13/09)

¹⁷⁶ (EIOPA-CP-13/10)

vitijeg načina pripreme za nadolazeću regulativu Solventnost II. Uslijedilo je prvo izvještavanje prilikom kojeg su, tijekom testne faze, društvima dane detaljnije upute za promptno i ažurno izvještavanje.

Temeljem izdanog 1. seta smjernica EIOPA-e za Solventnost II, Hanfa je 27. ožujka 2015. iskazala namjeru i uskladila se sa smjernicama u primjeni od 1. travnja 2015., i to sa Smjernicama za operativno funkcioniranje kolegija¹⁷⁷ (izuzev smjernice br. 17. i 18., koje se primjenjuju od 1. siječnja 2016.), Smjernicama o ograničenjima ugovora¹⁷⁸, Smjernicama o vrednovanju tehničkih pričuva¹⁷⁹, Smjernicama o pomoćnim vlastitim sredstvima¹⁸⁰, Smjernicama o razvrstavanju vlastitih sredstava¹⁸¹, Smjernicama o namjenskim fondovima¹⁸², Smjernicama o postupanju prema povezanim društvima, uključujući sudjelujuće udjele¹⁸³, Smjernicama o pristupu na temelju uvida u temeljnu izloženost¹⁸⁴, Smjernicama o riziku osnove¹⁸⁵, Smjernicama o primjeni pasivnih ugovora o reosiguranju na podmodul preuzetog rizika neživotnog reosiguranja¹⁸⁶, Smjernicama o postupanju prema izloženosti tržišnom riziku i riziku neispunjenja obveza druge ugovorne strane u standardnoj formuli¹⁸⁷, Smjernicama o primjeni modula preuzetog rizika životnog osiguranja¹⁸⁸, Smjernicama o podmodulu rizika katastrofe zdravstvenog osiguranja¹⁸⁹, Smjernicama o parametrima specifičnim za društvo¹⁹⁰, Smjernicama o uporabi unutarnjih modela¹⁹¹, Smjernicama za solventnost grupe¹⁹² i Smjernicama za metodologiju procjena istovjetnosti koje provode nacionalna nadzorna tijela temeljem Direktive Solventnost II¹⁹³.

Hanfa je istog datuma također iskazala namjeru usklađivanja sa Smjernicama o sposobnosti tehničkih pričuva i odgođenih poreza da pokriju gubitke¹⁹⁴ i Smjernicama za postupak nadzornog pregleda¹⁹⁵ iz 1. seta, a koje se primjenjuju od 1. siječnja 2016. godine. Namjera usklađivanja s izdanim smjernicama EIOPA-e za Solventnost II iskazana je 13. studenog 2015. i za 2. set smjernica, koje se primjenjuju od 1. siječnja 2016. od strane Hanfe, i to sa: Smjernicama o metodama za određivanje tržišnih udjela radi izvješćivanja¹⁹⁶, Smjernicama o izvješćivanju za potrebe financijske stabilnosti¹⁹⁷, Smjernicama o produljenju razdoblja oporavka u iznimnim nepovoljnim situacijama¹⁹⁸, Smjernicama o izvješćivanju i javnoj objavi¹⁹⁹, Smjernicama o provedbi mjera o dugo-

177 (EIOPA-BoS-14/146)

178 (EIOPA-BoS-14/165)

179 (EIOPA-BoS-14/166)

180 (EIOPA-BoS-14/167)

181 (EIOPA-BoS-14/168)

182 (EIOPA-BoS-14/169)

183 (EIOPA-BoS-14/170)

184 (EIOPA-BoS-14/171)

185 (EIOPA-BoS-14/172)

186 (EIOPA-BoS-14/173)

187 (EIOPA-BoS-14/174)

188 (EIOPA-BoS-14/175)

189 (EIOPA-BoS-14/176)

190 (EIOPA-BoS-14/178)

191 (EIOPA-BoS-14/180)

192 (EIOPA-BoS-14/181)

193 (EIOPA-BoS-14/182)

194 (EIOPA-BoS-14/177)

195 (EIOPA-BoS-14/179)

196 (EIOPA-BoS-15/106)

197 (EIOPA-BoS-15/107)

198 (EIOPA-BoS-15/108)

199 (EIOPA-BoS-15/109)

ročnim jamstvima²⁰⁰, Smjernicama o sustavnoj razmjeni informacija unutar kolegija²⁰¹, Smjernicama o priznavanju i vrednovanju imovine i obveza osim tehničkih pričuva²⁰², Smjernicama o sustavu upravljanja²⁰³ i Smjernicama o vlastitoj procjeni rizika i solventnosti²⁰⁴.

Od ostalih važećih smjernica Hanfa nastavlja s provođenjem odredaba iz smjernica s kojima se uskladila prethodnih godina, i to iz Zajedničkih smjernica o konvergenciji nadzornih praksi koje se odnose na dosljednost sporazuma o nadzornoj suradnji za financijske konglomerate²⁰⁵, Smjernica o uporabi identifikacijske oznake pravne osobe (engl. *Legal Entity Identifier* – LEI)²⁰⁶, Smjernica za postupanje s pritužbama od strane posrednika u osiguranju²⁰⁷ i Smjernica za postupanje s pritužbama od strane društava za osiguranje²⁰⁸.

5.2.3. Licenciranje

Primljeno je i riješeno 11 zahtjeva za izdavanje odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave u društvu za osiguranje, jedan zahtjev za izdavanje odobrenja za prijenos portfelja osiguranja, dva zahtjeva za izdavanje odobrenja za pripajanje društva za osiguranje i pet zahtjeva za izdavanje odobrenja za pripajanje društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju.

Također je primljeno i riješeno 13 zahtjeva za izdavanje uvjerenja o uspješno obavljenoj provjeri stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara i zahtjeva za izdavanje ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.

Na temelju zaprimljenih zahtjeva za izdavanje dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju, Hanfa je izdala dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju za devet društava za zastupanje u osiguranju i 103 obrta za zastupanje u osiguranju. Izdane su i dozvole za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju i reosiguranju za dva društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju. Na temelju zaprimljenih zahtjeva za izdavanje dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju na stanicama za tehnički pregled vozila izdane su dozvole za jedno društvo za zastupanje u osiguranju za obavljanje poslovanja zastupanja u osiguranju na stanicama za tehnički pregled vozila. Na temelju zaprimljenih obavijesti o prestanku poslovanja donesena su rješenja kojima se utvrđuje prestanak važenja dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju za šest društava za zastupanje u osiguranju, 22 obrta za zastupanje u osiguranju, tri društva za zastupanje u osiguranju i jedan obrt za zastupanje u osiguranju za rad na stanicama za tehnički pregled vozila te Financijskoj agenciji. Na temelju primljene obavijesti o prestanku obavljanja poslova zastupanja u osiguranju doneseno je rješenje o prestanku važenja prethodne suglasnosti za rad kreditnoj instituciji.

Održano je ukupno šest ispitnih rokova²⁰⁹, kojima je pristupilo 1.509 kandidata. Ispitu za zastupnika u osiguranju pristupilo je 1.477 kandidata, a ispitu za posrednika u osiguranju i reosiguranju 32 kandidata. Ispit je položilo ukupno 1.358 kandidata (1.330 zastupnika u osiguranju i 28 posrednika u osiguranju i reosiguranju), dok 151 kandidat nije položio ispit.

200 (EIOPA-BoS-15/111)

201 (EIOPA-BoS-15/112)

202 (EIOPA-BoS-15/113)

203 (EIOPA-BoS-15/253)

204 (EIOPA-BoS-15/259)

205 (JC/GL/2014/01)

206 (EIOPA-BoS-14/026)

207 (EIOPA-BoS-13/164)

208 (EIOPA-BoS-12/069)

209 Ispiti za fizičke osobe tijekom kojih se provodi provjera stručnih znanja potrebnih za dobivanje ovlaštenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju.

Hanfa je u 2015. zaprimila ukupno 341 notifikaciju društava iz drugih država članica, od čega se 68 notifikacija odnosilo na notifikacije društava za osiguranje za neposredno obavljanje poslova osiguranja u Republici Hrvatskoj, 269 notifikacija odnosilo se na neposredno obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju i reosiguranju, dok su se dvije notifikacije odnosile na obavljanje poslova zastupanja u osiguranju putem podružnice na području Republike Hrvatske. U 2015. osnovane su dvije podružnice društva za osiguranje iz druge države članice u Republici Hrvatskoj u skladu s pravom poslovnog nastana. Istovremeno su od četiri tuzemna društva za osiguranje i jednog društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju zaprimljene obavijesti o namjeri neposrednog pružanja usluga u Europskoj uniji, koje je Hanfa prosljedila nadležnim nadzornim tijelima.

Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju Hanfa je zaprimila ukupno 870 notifikacija za rad na području Republike Hrvatske, od čega ih se 243 odnosilo na neposredno obavljanje poslova osiguranja društva za osiguranje, 623 na neposredno obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju i reosiguranju i dvije na obavljanje poslova zastupanja u osiguranju putem podružnice te su osnovane dvije podružnice društva za osiguranje iz države članice u skladu s pravom poslovnog nastana.

5.2.4. Nadzor

5.2.4.1. Neposredni nadzor

Hanfa je provodila 12 postupaka neposrednih nadzora nad subjektima tržišta osiguranja, od kojih su četiri neposredna nadzora bila izvanredna, a preostalih osam redovni. Dva su postupka započeta u 2014., a završena u 2015. godini. Devet postupaka započeto je i završeno u 2015., dok je jedan postupak započet u 2015. nastavljen i u 2016. godini.

Od spomenutih 12 postupaka neposrednih nadzora devet postupaka odnosilo se na društva za osiguranje, jedan postupak na društvo za zastupanje u osiguranju te jedan postupak na HN POOL.

Nadzor poslovanja društava za osiguranje obuhvatio je proces oblikovanja i dostatnosti pričuva šteta za vrstu 3. Osiguranje cestovnih vozila i vrstu 10. Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila, proces obračuna i evidencije troškova poslovanja, proces ulaganja, proces izvještavanja, proces upravljanja operativnim rizicima, sigurnost i adekvatnost informatičkog sustava, sustav upravljanja rizicima, poslovni proces sklapanja ugovora o osiguranju i obrade šteta, proces ulaganja u dionice, njihovo vrednovanje i iskazivanje u poslovnim knjigama te ostvarivanje upravljačkih prava i provedba Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma²¹⁰ (dalje u tekstu: ZSPNFT) i propisa donesenih temeljem navedenog zakona.

Provedenim nadzorima nad poslovanjem društava za osiguranje utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti koje su se odnosile prvenstveno na:

- nepravilnosti u dijelu procesa oblikovanja i kontrole oblikovanja pričuva šteta te izlaganje operativnom riziku oblikovanja odgovarajućih tehničkih pričuva
- neadekvatan proces obrade i likvidacije šteta
- neadekvatno praćenje i izlaganje riziku dostatnosti premije prema pojedinoj vrsti osiguranja
- neprovođenje mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma
- nepostojanje, nepridržavanje i neadekvatnost internih akata i procedura
- neadekvatnost sustava upravljanja rizicima
- nepridržavanje pripadajućih uvjeta osiguranja prema nadzorom obuhvaćenim vrstama osiguranja
- omogućavanje obavljanja djelatnosti zastupanja u osiguranju pravnim osobama bez zakonski propisane dozvole.

210 NN, br. 87/08 i 25/12

Postupak nadzora nad poslovanjem društva za zastupanje u osiguranju obuhvatio je poslovni proces zastupanja u osiguranju te financijsko poslovanje društava za zastupanje u osiguranju, pri čemu su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti koje su se odnosile na postupanje protivno internim aktima, nepotpune knjigovodstvene isprave te nepridržavanje načela savjesnosti i poštenja pri zastupanju društava za osiguranje.

Sve utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti odnosile su se na nepridržavanje odredaba Zakona o osiguranju²¹¹, ZOS-a, ZOOP-a, Zakona o računovodstvu, Zakona o obveznim odnosima²¹², Zakona o trgovačkim društvima²¹³ te ZSPNFT-a, kao i propisa donesenih na temelju tih zakona.

Hanfa je donijela ukupno osam rješenja o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti, koja se odnose na postupke neposrednih nadzora završenih u 2014. i 2015. godini. Subjekti nadzora postupali su u skladu s naloženim u izreci rješenja te u skladu s rokovima propisanim rješenjima. Pored navedenih osam rješenja, Hanfa je donijela i pet rješenja o okončanju postupka neposrednog nadzora, i to sve za subjekte nadzora u čijem poslovanju nisu utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti ili su one otklonjene tijekom obavljanja neposrednog nadzora.

5.2.4.2. Posredni nadzor

Hanfa je provodila posredni nadzor subjekata nadzora putem kontinuirane provjere pravilnog obavljanja poslova osiguranja te usklađenosti društava za osiguranje s nadzornim odredbama na temelju analize izvještaja koje su društva za osiguranje dužna u propisanim rokovima dostavljati Hanfi te prikupljanjem i provjerom dokumentacije, obavijesti i podataka dostavljenih Hanfi na poseban zahtjev, kao i prikupljanjem i provjerom podataka i saznanja iz drugih izvora, provjerom i procjenom poslovanja na temelju dostavljenih izvještaja i prikupljenih informacija te provođenjem razgovora s članovima uprave, članovima nadzornog odbora i drugim odgovornim osobama.

Nastavljene su i radnje započete tijekom 2014. koje se odnose na radnje u okviru posrednog nadzora na temelju analiza godišnjih i tromjesečnih financijskih, nadzornih i statističkih izvještaja (kretanje pokazatelja poslovanja, financijsko stanje, adekvatnost kapitala), analize poslovnog modela i mjera društva na negativna odstupanja ključnih pokazatelja, ocjena ukupne rizičnosti svakog pojedinog društva u dijelu osiguranja motornih vozila (vrsta 03 i 10) u odnosu na tržište, trenda smanjenja dostatnosti premije u riziku 10.01 i trenda nedostatnosti premije u vrsti 03. To je rezultiralo s 12 postupaka posrednog nadzora (devet upravnih i tri neupravna postupka), koji su tematski bili usmjereni na dostatnost premije u vrsti osiguranja 03 Osiguranje cestovnih vozila i riziku 10.01 Obvezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama te adekvatnost kapitala (zatražena očitovanja za sva društva koja obavljaju poslove u vrsti osiguranja 03 i riziku 10.01, provedena analiza očitovanja, pokrenuti upravni postupci i izdana rješenja za devet društava te za tri društva neupravni postupci na temelju kojih društva mjesečno izvještavaju o postupanjima).

Na temelju analiza revidiranih financijskih izvještaja, revizorskog pregleda, provedenog testiranja otpornosti na stres 2014. u dijelu vrednovanja financijske imovine za potrebe izračuna solventnosti te primjena Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 13 Mjerenje fer vrijednosti postupalo se po predmetima nadzora vrednovanje financijske imovine kod četiri društva za osiguranje. Na temelju analiza nadzornih izvještaja i dodatno prikupljenih informacija u dijelu reosigurateljnog pokrića obavljani su neupravni postupci posrednog nadzora kod tri društva, dok je kod jednog društva za osiguranje proveden postupak posrednog nadzora i izdano je rješenje u vezi pružanja informacija ugovaratelju osiguranja prije sklapanja ugovora o osiguranju odnosno pružanje informacija ugovaratelju osiguranja za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju.

Osim navedenih tematskih posrednih nadzora koji su se odnosili na stabilizaciju tržišta osiguranja u dijelu vrsta osiguranja 03 i 10 te vrednovanja financijske imovine, značajan dio aktivnosti bio je

211 NN, br. 151/05, 87/08, 82/09 i 54/13

212 NN, br. 35/05, 41/08 i 125/11

213 NN, br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12 i 68/13

usmjeren na pripremnu fazu za Solventnost II, što je uključivalo zaprimanje, analizu i pregled FLAOR (ORSA) izvještaja za 2014. i 2015., izvještavanje prema novim regulatornim zahtjevima te kontinuiranu komunikaciju s društvima, uključujući i održavanje radnih sastanaka s predstavnicima društava.

Zaposlenici Hanfe sudjelovali su na kolegijima nadzornih tijela organiziranim od strane tijela nadležnog za nadzor pojedine grupe osiguravatelja, i to za svako pojedino društvo koje posluje u Republici Hrvatskoj, a koje je član grupe sa sjedištem u drugoj državi članici. Kolegiji nadzornih tijela, osim sudjelovanja na sastancima u državi članici u kojoj se nalazi sjedište pojedine grupe, podrazumijevaju i kontinuiranu suradnju Hanfe s tijelima nadležnim za nadzor grupe. Takva suradnja uključuje redovito izvještavanje o poslovanju društava za osiguranje koja posluju u Republici Hrvatskoj, održavanje bilateralnih i multilateralnih telefonskih konferencija te općenito sudjelovanje u rješavanju problema i novonastalih situacija povezanih s društvima koja su članovi grupe. Zaposlenici Hanfe sudjelovali su na ukupno devet sastanaka i dvije telefonske konferencije u okviru kolegija nadzornih tijela.

Tijekom 2015. dodatno su se intenzivirale aktivnosti Hanfe u dijelu zaštite potrošača, posebice u dijelu proizvoda osiguranja života kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja, kako bi se ugovaratelji i osiguranici što bolje upoznali s karakteristikama navedenih osiguranja. Naglasak je bio na tome tko snosi koji rizik (rizik ulaganja snosi ugovaratelj osiguranja, a rizik osiguranja osiguratelj), kolika je visina osiguranih svota i premije koju je potrebno uplatiti, koji su načini plaćanja premije, kakve mogu biti vrste ulaganja štednog dijela premije (konzervativnije ili rizičnije) te postoje li eventualne garantirane isplate i tko je nositelj tih garancija. Osim navedenog, člancima 380. do 382. novog ZOS-a, koji stupa na snagu 1. siječnja 2016., propisano je koje su informacije osiguratelji dužni dati ugovarateljima prije sklapanja ugovora o osiguranju i tijekom trajanja ugovora o osiguranju te koji je sadržaj obavijesti kojom se dostavljaju navedene informacije.

Leasing

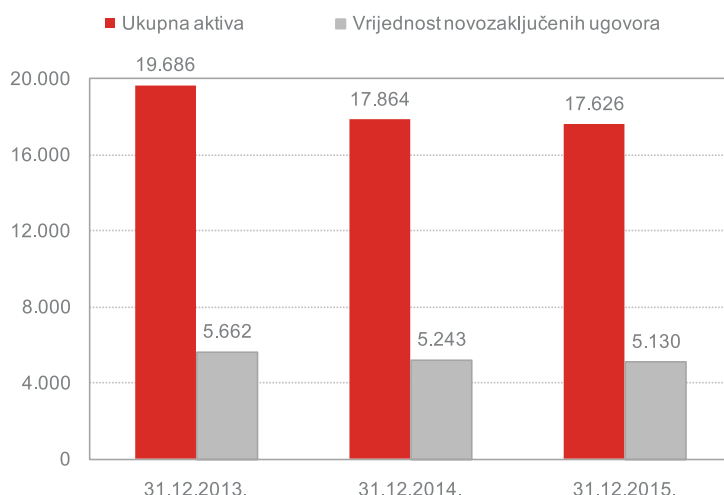

6. Leasing

6.1. Opis tržišta

Na tržištu leasinga²¹⁴ na dan 31. prosinca 2015. poslovalo je 21 leasing društvo²¹⁵, dok su u 2014. aktivna bila 23 leasing društva. Tijekom 2015. dva društva pokrenula su postupak likvidacije. Većina leasing društava u Republici Hrvatskoj pripada grupama financijskih institucija. Temeljni kapital leasing društava na dan 31. prosinca 2015. iznosio je 1.059 mil. kuna, od čega je udjel kapitala nerezidenata iznosio 84,9% ili 898,9 mil. kuna, dok se 15,1% ili 160 mil. kuna odnosilo na temeljni kapital u neposrednom vlasništvu rezidenata. Na navedeni dan u stvarnom vlasništvu rezidenata bila su samo dva leasing društva.

Grafikon 6.1. Aktiva i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u razdoblju od 2013. do 2015. (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

6.1.1. Struktura aktive

Ukupna imovina leasing društava na dan 31. prosinca 2015. iznosila je 17,6 mlrd. kuna i bila je za 237,3 mil. kuna ili 1,3% manja u odnosu na isti dan prethodne godine. Na smanjenje aktive u odnosu na prethodnu godinu najvećim su dijelom utjecale likvidacija društava čija imovina na dan 31. prosinca 2015. nije obuhvaćena u izvješću (u iznosu od 246,6 mil. kuna) te smanjenje imovine triju neaktivnih društava u iznosu od 218,5 mil. kuna. Kada bi se nave-

Posao leasinga pravni je posao u kojem davatelj leasinga pribavlja objekt leasinga na način da od dobavljača objekta leasinga kupnjom stekne pravo vlasništva na objektu leasinga te primatelju leasinga odobrava korištenje tog objekta leasinga kroz određeno vrijeme, a primatelj leasinga obvezuje se za to plaćati naknadu. Iznimno od navedenog, davatelj leasinga može obavljati poslove leasinga s objektima leasinga koje ima u svom vlasništvu stečenom i na drugi zakonom propisan način. U tom slučaju davatelj leasinga ujedno je i dobavljač objekta leasinga.

S obzirom na sadržaj i obilježja posla leasinga, leasing može biti financijski ili operativni leasing. Posao financijskog leasinga pravni je posao u kojem primatelj leasinga u razdoblju korištenja objekta leasinga plaća davatelju leasinga naknadu koja uzima u obzir cjelokupnu vrijednost objekta leasinga, snosi troškove amortizacije tog objekta i opcijom kupnje može steći pravo vlasništva nad tim objektom po određenoj cijeni koja je u trenutku izvršenja te opcije manja od stvarne vrijednosti objekta u tom trenutku, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu većim dijelom prenose se na primatelja leasinga. Posao operativnog leasinga pravni je posao u kojem primatelj leasinga u razdoblju korištenja objekta leasinga plaća davatelju leasinga određenu naknadu koja ne mora uzimati u obzir cjelokupnu vrijednost objekta, davatelj leasinga snosi troškove amortizacije tog objekta i primatelj leasinga nema ugovorenu opciju kupnje, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu leasinga većim dijelom ostaju na davatelju leasinga, odnosno ne prenose se na primatelja leasinga.

214 Podaci za prethodne godine iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2015. mogu se razlikovati od podataka u godišnjim izvješćima Hanfe za 2013. i 2014. zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 109/07, 54/13 i 121/14), Zakona o leasingu (NN, br. 135/06 i 141/13), Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, promjene metodologije izvješćivanja, kao i uslijed postupanja leasing društava po nalogima Hanfe.

215 Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr.

dena društva izuzela iz razmatranja, imovina 18 aktivnih leasing društava ostvarila je u odnosu na dan 31. prosinca 2014. rast od 227,9 mil. kuna ili 1,5%.

Navedeno smanjenje aktive u odnosu na prethodnu godinu najvećim je dijelom posljedica smanjenja zaliha od 294,8 mil. kuna, materijalne imovine dane u operativni leasing od 167,3 mil. kuna, potraživanja po osnovi financijskog leasinga od 157,9 mil. kuna te danih zajmova od 120,8 mil. kuna. Istovremeno, najveći porast bio je evidentiran kod ostalih potraživanja (183,6 mil. kuna), ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate (156,4 mil. kuna) te novca na računu i blagajni (77,7 mil. kuna).

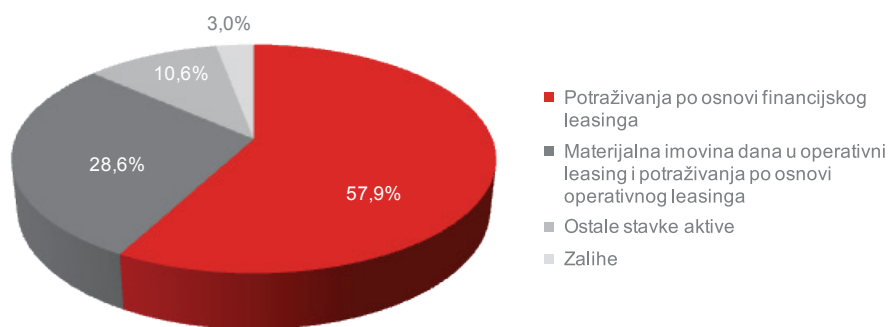
Tablica 6.1. Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)

Opis	31.12.2014.	31.12.2015.	Promjena (u %)
Materijalna imovina dana u operativni leasing	5.032.341	4.865.000	-3,3
Potraživanja po osnovi operativnog leasinga	176.992	174.127	-1,6
Potraživanja po osnovi financijskog leasinga	10.359.497	10.201.614	-1,5
Dani zajmovi	265.242	144.486	-45,5
Zalihe	816.369	521.579	-36,1
Ostala imovina	1.213.060	1.719.446	41,7
Ukupna aktiva	17.863.501	17.626.251	-1,3

Izvor: Hanfa

Potraživanja po osnovi financijskog leasinga činila su 57,9% aktive te su bila najznačajnija stavka u strukturi aktive u 2015. godini. U navedenoj stavci na kratkotrajna potraživanja odnosilo se 2,9 mlrd. kuna, a na dugotrajna potraživanja 7,3 mlrd. kuna. Materijalna imovina dana u operativni leasing i potraživanja po operativnom leasingu činili su 28,6% aktive.

Grafikon 6.2. Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2015.

Izvor: Hanfa

Udjel deset najvećih leasing društava po visini aktive u ukupnoj aktivi leasing društava u 2015. iznosio je 79,1% te je bio nešto veći u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosio 77,5%. Svih deset najvećih leasing društava dio su bankarskih grupa.

6.1.2. Struktura pasive

Tijekom 2015. došlo je do promjene u strukturi financiranja leasing društava u odnosu na prethodnu godinu na način da su se smanjile obveze prema bankama i financijskim institucijama, a povećao vlastiti kapital (kapital i rezerve). Imovina leasing društava u najvećoj je mjeri bila financirana kreditima banaka i financijskih institucija te se čak 79,1% ukupne pasive leasing društava

odnosilo na obveze za kredite domaćih i inozemnih banaka te financijskih institucija. Ukupne obveze za kredite banaka i financijskih institucija na dan 31. prosinca 2015. bile su iskazane u visini od 13,9 mlrd. kuna i u odnosu na prethodnu godinu bile su manje za 1,9 mlrd. kuna ili za 12%. Na smanjenje predmetne stavke najvećim je dijelom utjecala likvidacija dvaju društava čije obveze za kredite (u iznosu od 232,8 mil. kuna) na dan 31. prosinca 2015. nisu obuhvaćene u izvješću te smanjenje obveza za kredite triju neaktivnih društava u iznosu od 1,5 mlrd. kuna. Obveze za kredite i zajmove inozemnih banaka i financijskih institucija zabilježile su smanjenje od 1,85 mlrd. kuna uz istovremeno smanjenje obveza za kredite i zajmove domaćih banaka i financijskih institucija od 52,7 mil. kuna. Obveze za depozite i jamstva koje se odnose na jamčevine po ugovorima o operativnom leasingu, u skladu sa smanjenjem vrijednosti aktivnih ugovora, zabilježile su pad od 67,4 mil. kuna ili 13,4%.

Stavka kapital i rezerve na dan 31. prosinca 2015. iznosila je 1,8 mlrd. kuna ili 10,3% pasive i povećana je za 1,5 mlrd. kuna u odnosu na prethodnu godinu, a najvećim je dijelom rezultat uplata u kapitalne rezerve četiri leasing društva izvršenih u svrhu postizanja kapitalne adekvatnosti predmetnih društava. Na razini svih leasing društava stavka temeljni kapital iznosila je 1,1 mlrd. kuna te je smanjena za 132,6 mil. kuna u odnosu na prethodnu godinu. Smanjenje predmetne stavke najvećim je dijelom rezultat postupka likvidacije dvaju leasing društava tijekom 2015., a čiji temeljni kapital (u iznosu od 139,4 mil. kuna) nije obuhvaćen ovim izvješćem.

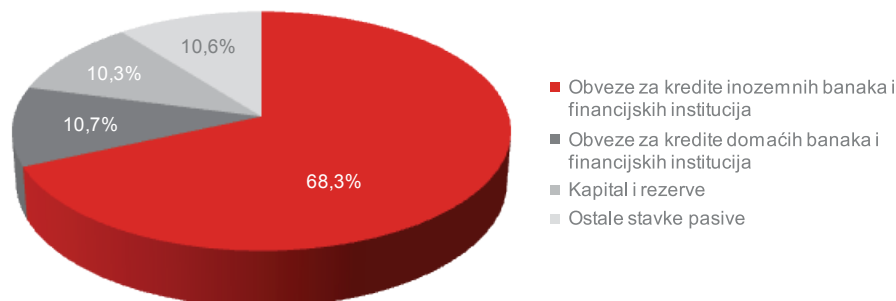
Tablica 6.2. Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)

Opis	31.12.2014.	31.12.2015.	Promjena (u %)
Kapital i rezerve	351.991	1.815.507	415,8
Obveze za kredite inozemnih banaka i financijskih institucija	13.900.409	12.046.495	-13,3
Obveze za kredite domaćih banaka i financijskih institucija	1.943.929	1.891.240	-2,7
Ostale obveze	1.667.173	1.873.009	12,3
Ukupna pasiva	17.863.501	17.626.251	-1,3

Izvor: Hanfa

Iako je u 2015. došlo do smanjenja zaduživanja leasing društava, struktura pasive pokazuje kako se njihova imovina i dalje u najvećoj mjeri financira kreditima i zajmovima inozemnih banaka i financijskih institucija, koji čine 68,3% ukupne pasive leasing društava. Većina leasing društava u većinskom je vlasništvu inozemnih banaka i s njima povezanih financijskih institucija, koje ujedno i financiraju njihovo poslovanje.

Grafikon 6.3. Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2015.

Izvor: Hanfa

6.1.3. Financijski rezultat poslovanja

U 2015. na razini leasing društava bio je iskazan negativan rezultat poslovanja, koji se ogleda u gubitku nakon oporezivanja, koji je iznosio 742,1 mil. kuna (u 2014. gubitak je iznosio 1,3 mlrd. kuna). Na navedeni gubitak najvećim je dijelom utjecao iskazani gubitak nakon oporezivanja jednog leasing društva u iznosu 1,1 mlrd. kuna (a on je najvećim dijelom nastao zbog iskazanih troškova ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja tog društva). Kada bi se rezultat poslovanja navedenog društva izostavio iz izvještaja, preostala leasing društva ostvarila su u 2015. dobit nakon oporezivanja od 325,4 mil. kuna.

Tablica 6.3. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti leasing društava u 2014. i 2015. (u tis. kn)

Opis	1.1.-31.12.2014.	1.1.-31.12.2015.	Promjena (u %)
Prihodi od kamata	672.351	573.185	-14,7
Rashodi po osnovi kamata	383.280	319.462	-16,7
Dobit/gubitak od kamata	289.071	253.723	-12,2
Prihodi od provizija i naknada	40.177	48.917	21,8
Rashodi za provizije i naknade	28.230	22.604	-19,9
Dobit/gubitak od provizija i naknada	11.946	26.312	120,3
Ostali poslovni prihodi	1.857.427	1.844.875	-0,7
Ostali poslovni rashodi	2.316.092	1.848.226	-20,2
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	-458.665	-3.351	-99,3
Dobit/gubitak prije troškova ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja	-157.648	276.684	-
Troškovi ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja (troškovi vrijednosnog usklađenja)	1.119.664	943.129	-15,8
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	-1.277.312	-666.445	-47,8
Porez na dobit	51.807	75.654	46,0
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	-1.329.119	-742.099	-44,2

Izvor: Hanfa

Dobit nakon oporezivanja u iznosu od 372,6 mil. kuna ostvarilo je 17 društava, dok su gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 1,1 mlrd. kuna iskazala četiri leasing društva.

6.1.4. Struktura portfelja leasing društava

Vrijednost novozaključenih ugovora glavni je pokazatelj aktivnosti tržišta leasinga. U strukturi portfelja leasing društava tijekom 2015. došlo je do porasta ukupnog broja ugovora uz istovremeno blago smanjivanje vrijednosti novozaključenih ugovora u odnosu na prethodnu godinu. Broj aktivnih ugovora se povećao uz istovremeno smanjivanje ukupne vrijednosti aktivnih ugovora. Iz usporedbe udjela vrijednosti novozaključenih u aktivnim ugovorima razvidno je da je navedeni udjel u 2015. iznosio 37,3% (u 2014. je iznosio 36,7%), što ukazuje na povećanje poslovnih aktivnosti na razini djelatnosti leasinga.

Tablica 6.4. Struktura portfelja leasing društava na dan 31.12.2014. i 31.12.2015.

Datum/ razdoblje od 01.01. do	Novozaključeni ugovori u razdoblju			Aktivni ugovori na dan		
	Broj novozaključenih ugovora	Vrijednost novozaključenih ugovora (u tis. kn)	Prosječna vrijednost novozaključenih ugovora (u tis. kn)	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (u tis. kn)	Prosječna vrijednost aktivnih ugovora (u tis. kn)
31.12.2014.	34.809	5.243.429	151	110.651	14.298.426	129
31.12.2015.	36.363	5.129.588	141	112.320	13.740.852	122

Izvor: Hanfa

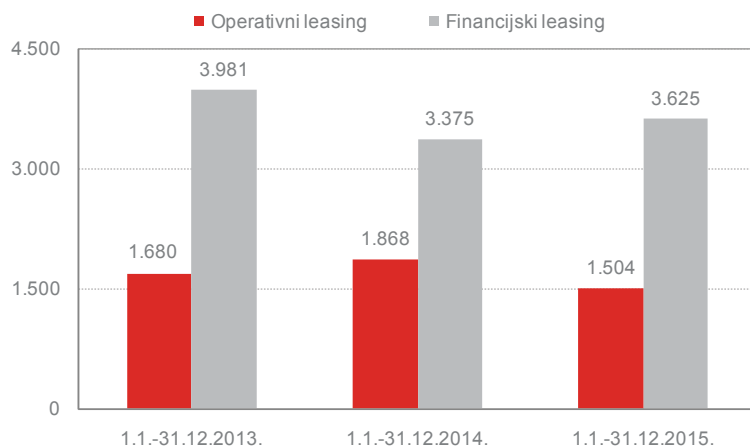
Vrijednost novozaključenih ugovora u operativnom leasingu u 2015. smanjena je za 363,8 mil. kuna, dok je vrijednost novozaključenih ugovora u financijskom leasingu povećana za 250 mil. kuna u odnosu na prethodnu godinu. U skladu s navedenim, udjel operativnog leasinga u strukturi ukupne vrijednosti novozaključenih ugovora u 2015. iznosio je 29,3%, dok je udjel financijskog leasinga iznosio 70,7%. Smanjenje udjela operativnog leasinga u 2015. u odnosu na prethodnu godinu posljedica je izostanka značajnijeg obujma financiranja obnove vozničkih parkova državne uprave u postupcima javne nabave, koja se u 2014. u pravilu provodila putem operativnog leasinga. Na povećanje udjela financijskog leasinga najvećim je dijelom utjecalo povećanje financiranja gospodarskih vozila.

Tablica 6.5. Broj i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u 2014. i 2015.

Vrsta leasinga/ razdoblje	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju			Vrijednost novozaključenih ugovora u razdoblju (u tis. kn)		
	1.1.-31.12. 2014.	1.1.-31.12. 2015.	Promjena (u %)	1.1.-31.12. 2014.	1.1.-31.12. 2015.	Promjena (u %)
Operativni leasing	17.308	17.798	2,8	1.868.046	1.504.247	-19,5
Financijski leasing	17.501	18.565	6,1	3.375.383	3.625.340	7,4
Ukupno	34.809	36.363	4,5	5.243.429	5.129.588	-2,2

Izvor: Hanfa

Grafikon 6.4. Struktura portfelja leasing društava – usporedba vrijednosti novozaključenih ugovora u razdoblju od 2013. do 2015. (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

S obzirom na to da je leasing društvima zabranjeno odobravanje zajmova, portfelj zajmova leasing društava u strukturi vrijednosti aktivnih ugovora konstantno se smanjuje budući da se ugovori o zajmu koji su bili aktivni do zakonske regulacije djelatnosti leasinga (21. prosinca 2006.) drže do isteka bez mogućnosti produljenja aktivnih ugovora.

Tablica 6.6. Broj i vrijednost aktivnih ugovora leasing društava u 2014. i 2015.

Vrsta plasmana/ stanje na dan	Broj aktivnih ugovora na dan			Vrijednost aktivnih ugovora na dan (u tis. kn)		
	31.12.2014.	31.12.2015.	Promjena (u %)	31.12.2014.	31.12.2015.	Promjena (u %)
Operativni leasing	50.736	50.998	0,5	3.757.482	3.356.963	-10,7
Financijski leasing	58.126	60.112	3,4	10.419.586	10.308.096	-1,1
Zajmovi	1.789	1.210	-32,4	121.359	75.793	-37,5
Ukupno	110.651	112.320	1,5	14.298.426	13.740.852	-3,9

Izvor: Hanfa

Struktura portfelja novozaključenih ugovora leasing društava od 2009. bila je uvjetovana smanjenjem gospodarskih aktivnosti. Trend poslovanja djelatnosti leasinga posljednjih nekoliko godina bio je usmjeren na financiranje osobnih i gospodarskih vozila. Istovremeno je nastavljen trend smanjivanja vrijednosti novozaključenih ugovora za nekretnine. Najveći broj i vrijednost novozaključenih ugovora u 2015. odnosio se na osobna vozila, a slijedila su ih gospodarska vozila, koja su u strukturi portfelja novozaključenih ugovora u 2015. zabilježila najveće povećanje vrijednosti. Najveće smanjenje vrijednosti novozaključenih ugovora iskazano je za financiranje osobnih vozila te postrojenja, strojeva, transportnih uređaja i opreme.

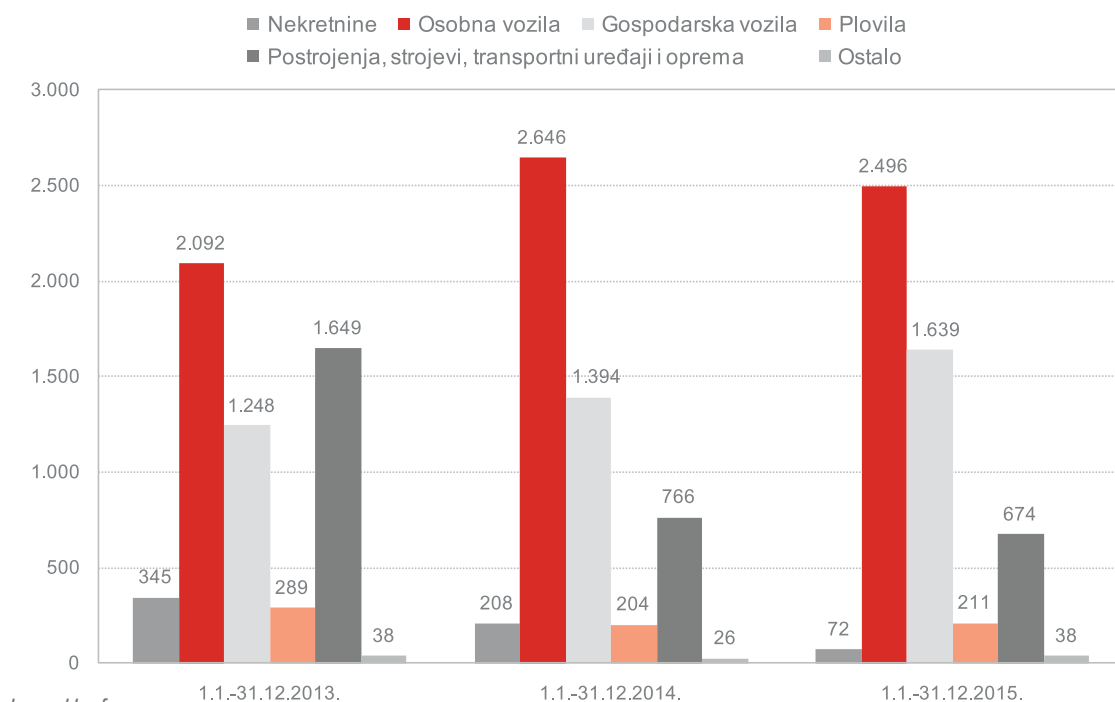
U strukturi vrijednosti novozaključenih ugovora prema sektorima u 2015. došlo je do smanjenja udjela državnih jedinica (1,7%) u odnosu na 2014., kada je taj udjel iznosio 3,6%. Smanjenje navedenog udjela u odnosu na prethodnu godinu posljedica je izostanka značajnijeg obujma financiranja obnove voznih parkova državne uprave u postupcima javne nabave.

Tablica 6.7. Vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava prema objektima leasinga u 2014. i 2015. (u tis. kn)

Objekt leasinga	Vrijednost novozaključenih ugovora u razdoblju				
	1.1.-31.12. 2014.	Udjel (u %)	1.1.-31.12. 2015.	Udjel (u %)	Promjena (u %)
Nekretnine	208.135	4,0	72.098	1,4	-65,4
Osobna vozila	2.645.634	50,5	2.495.798	48,7	-5,7
Gospodarska vozila	1.394.110	26,6	1.638.860	31,9	17,6
Plovila	203.605	3,9	211.465	4,1	3,9
Letjelice	0	0,0	854	0,0	0,00
Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	765.539	14,6	673.720	13,1	-12,0
Ostalo	26.408	0,5	36.793	0,7	39,3
Ukupno	5.243.429	100,0	5.129.588	100,0	-2,2

Izvor: Hanfa

Grafikon 6.5. Struktura portfelja leasing društava – vrijednost novozaključenih ugovora prema objektima leasinga u razdoblju od 2013. do 2015. (u mil. kn)

Najveća vrijednost aktivnih ugovora prema objektima leasinga/zajma na dan 31. prosinca 2015. odnosila se na osobna vozila i iznosila je 4,1 mlrd. kuna ili 29,6% vrijednosti aktivnih ugovora, dok je vrijednost aktivnih ugovora za nekretnine iznosila 3,4 mlrd. kuna ili 24,7% vrijednosti aktivnih ugovora.

Do kraja 2010. najznačajniji udjel u ukupnoj vrijednosti portfelja aktivnih ugovora leasing društava odnosio se na osobna vozila, dok su nekretnine bile druge po zastupljenosti u ukupnom portfelju. U razdoblju od 2011. do 2014., unatoč velikom padu prometa na tržištu nekretnina u proteklih sedam godina, nekretnine su bile iskazane kao pojedinačno najvažnija stavka u vrijednosti aktivnih ugovora zbog njihove veće vrijednosti i ugovorenog dužeg razdoblja otplate u odnosu na većinu drugih objekata leasinga.

Tablica 6.8. Vrijednost aktivnih ugovora leasing društava prema objektima leasinga/zajma na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)

Objekt leasinga/zajma	Vrijednost aktivnih ugovora na dan				
	31.12.2014.	Udjel (u %)	31.12.2015.	Udjel (u %)	Promjena (u %)
Nekretnine	4.152.129	29,0	3.396.350	24,7	-18,2
Osobna vozila	3.934.117	27,5	4.070.627	29,6	3,5
Gospodarska vozila	2.739.685	19,2	3.065.636	22,3	11,9
Plovila	521.282	3,6	451.029	3,3	-13,5
Letjelice	482	0,0	804	0,0	66,9
Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	2.879.924	20,1	2.645.340	19,3	-8,1
Ostalo	70.809	0,5	111.067	0,8	56,9
Ukupno	14.298.426	100,0	13.740.852	100,0	-3,9

Izvor: Hanfa

6.1.4. Adekvatnost kapitala

Leasing društvo dužno je održavati razinu kapitala na način propisan Zakonom o leasingu²¹⁶ (dalje u tekstu: ZOL) i Pravilnikom o kapitalu leasing društva²¹⁷. Kako bi leasing društvo bilo kapitalno adekvatno, mora ispunjavati dva uvjeta: ni temeljni kapital društva ni kapital društva ne smiju biti manji od milijun kuna.

Na dan 31. prosinca 2015. jedno leasing društvo nije ispunjavalo propisane uvjete o adekvatnosti kapitala. Osim navedenog još su tri društva tijekom 2015. bila kapitalno neadekvatna, ali su negativan kapital riješila dokapitalizacijom (uplatama vlasnika u temeljni kapital, odnosno kapitalne rezerve). U kapitalne rezerve četiriju navedenih društava u 2015. ukupno je uplaćeno 2,3 mlrd. kuna.

6.1.5. Pokazatelji poslovanja djelatnosti leasinga

Koeficijent (stupanj) zaduženosti pokazuje koliki je dio imovine leasing društava financiran iz tuđih sredstava (zajmova i kredita banaka i financijskih institucija te ostalih izvora). Iznos pokazatelja zaduženosti od 0,897 na dan 31. prosinca 2015. upućuje na to da je 89,7% cjelokupne aktive leasing društava bilo financirano tuđim sredstvima, a u skladu s uobičajenom praksom poslovanja leasing društava, koja svoje poslovanje temelje na zaduživanju. Navedeni koeficijent na dan 31. prosinca 2014. bio je veći i iznosio je 0,98.

Pokazatelji profitabilnosti promatrani zajedno pokazuju ukupnu učinkovitost poslovanja društva. Poželjno je da pokazatelji profitabilnosti budu što veći.

Stopa povrata na ukupnu aktivu (ROA) izračunava se kao omjer neto dobiti i ukupnih sredstava (imovine) leasing društava. ROA leasing društava na agregiranoj osnovi na dan 31. prosinca 2015. iznosio je -4,2%. Negativna vrijednost navedenog pokazatelja uvjetovana je iskazanim gubitkom nakon oporezivanja na razini leasing društava u 2015. godini. Navedeni je pokazatelj na dan 31. prosinca 2014. iznosio -7,4%.

6.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

6.2.1. Normativne aktivnosti

Hanfa je donijela Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o registru objekata leasinga²¹⁸, kojim su se brisale odredbe o plaćanju naknade za vođenje Registra leasinga, koje su sada obuhvaćene pravilnicima kojima se propisuje plaćanje naknada Hanfi.

Izdano je 12 mišljenja o primjeni ZOL-a i odgovarajućih pravilnika, koja su se odnosila na zakonitosti odredaba ugovora o leasingu i obveza primatelja leasinga u slučaju raskida ugovora o leasingu, pitanja radnih odnosa članova uprave leasing društva i mogućnost naplatnog ustupa dospjelih neplaćenih tražbina iz neaktivnih ugovora o leasingu na drugo leasing društvo te određena djelatnosti leasing društva. Uz navedeno, Hanfa je kontinuirano odgovarala na upite u vezi s primjenama navedenih propisa.

6.2.2. Licenciranje

U registru leasing društava na dan 31. prosinca 2015. bila su evidentirana 23 leasing društva koja imaju odobrenje za obavljanje poslova leasinga. Od toga su dva leasing društva u 2015. donijela

216 NN, br. 141/13

217 NN, br. 60/14

218 NN, br. 16/15

odluku o otvaranju postupka redovne likvidacije. S obzirom na zakonske odredbe, odobrenje za obavljanje poslova leasinga zadržavaju i leasing društva koja su u likvidaciji. Likvidacije tih leasing društava posljedica su prisutnih problema i poteškoća, između ostalog, u poslovanju njihovih članova. U skladu sa svojim ovlastima i nadležnostima, Hanfa kontinuirano prati odvijanje postupka likvidacije kod tih leasing društava.

U pogledu postupaka izdavanja suglasnosti po pojedinačnim zahtjevima kandidata za članove uprave društva doneseno je 12 rješenja kojima se daje prethodna suglasnost za imenovanje članova uprave leasing društava, najčešće zbog redovnog isteka mandata. U određenim slučajevima radilo se o prijevremenom prestanku mandata (npr. ostavka), kada su izdane suglasnosti za nove članove uprave. U jednom postupku doneseno je rješenje o obustavi postupka zbog odustajanja stranke od podnesenog zahtjeva.

U postupcima izdavanja suglasnosti za stjecanje kvalificiranih udjela u leasing društvima doneseno je pet rješenja o izdavanju suglasnosti, od kojih su dva rješenja donesena u objedinjenom postupku, tj. od kojih su dvama rješenjima izdane suglasnosti za šest zahtjeva namjeravanih stjecatelja. U navedenim slučajevima radilo se o unutargrupnim preslagivanjima, i to u državama članica Europske unije u kojima je sjedište matičnog društva. To je na posredan način dovelo do promjene u vlasničkoj strukturi domaćih leasing društava zbog pripadnosti istoj grupi.

Što se tiče stjecanja kvalificiranog udjela od strane leasing društva u drugom društvu, izdano je jedno rješenje o suglasnosti za takvo stjecanje.

6.2.3. Nadzor

Nadzorne aktivnosti bile su usmjerene na provjeru usklađenosti s odredbama ZOL-a i pravilnicima donesenima u 2014., i to putem redovnog posrednog nadzora. Posredni nadzor leasing društava provodio se na temelju analize izvještaja koje su leasing društva bila dužna u propisanim rokovima dostaviti Hanfi, na temelju praćenja, prikupljanja i provjere dokumentacije, obavijesti i dobivenih podataka, kao i na temelju praćenja, prikupljanja i provjere podataka i saznanja iz drugih izvora.

Hanfa je ukupno sastavila 27 zapisnika o provedenom nadzoru, 11 dopuna zapisnika te donijela ukupno 20 rješenja kojima se nalažu otklanjanje nepravilnosti i 11 rješenja kojima se utvrđuje da su nepravilnosti otklonjene i postupci nadzora okončani.

Aktivnosti u sklopu provedbe nadzora bile su usmjerene na provjeru usklađenosti ugovora o leasingu s odredbama ZOL-a i Pravilnika o sadržaju i obliku ugovora o leasingu te metodologiji izračuna efektivne kamatne stope²¹⁹. Navedeni je posredni nadzor temeljem utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti rezultirao otvaranjem upravnih postupaka nad 15 leasing društava, po kojima je sastavljeno 15 zapisnika i devet dopuna zapisnika. Utvrđene su i nepravilnosti u dijelu ugovora o leasingu kojim se reguliraju prava i obveze ugovornih strana kod prijevremenog prestanka i redovnog isteka ugovora o leasingu, u vezi s preglednim i jasnim propisivanjem svih elemenata izračuna te rokova dostave konačnog obračuna ugovora o leasingu. Uz navedeno, utvrđene su i nepravilnosti u dijelu usklađenosti ugovora o leasingu s odredbama Zakona o potrošačkom kreditiranju²²⁰.

Na temelju provedenih postupaka nadzora Hanfa je donijela 13 rješenja, kojima se društvima nalaže otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, dok je za dva društva Hanfa dopunom zapisnika utvrdila da su utvrđene nepravilnosti u međuvremenu otklonjene. Postupanje leasing društava na temelju rješenja kojima je naloženo ispravljanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u dijelu usklađenosti ugovora o leasingu s odredbama ZOL-a i Pravilnika o sadržaju i obliku ugovora o leasingu te metodologiji izračuna efektivne kamatne stope očekuje se u 2016. godini.

219 NN, br. 66/14

220 NN, br. 75/09, 112/12, 143/13, 147/13, 09/15 i 78/15

Hanfa je tijekom godine nastavila s provjerom upisa objekata leasinga u Registar objekata leasinga (dalje u tekstu: ROL). Na temelju utvrđenih nepravilnosti u procesu upisa objekata leasinga u ROL sastavljeno je pet zapisnika, kojima su utvrđene nepravilnosti u procesu upisa podataka o objektima leasinga u ROL. Nepravilnosti su se odnosile na neadekvatnost internih akata, neispravnost upisanih podataka, kao i kašnjenje u njihovu upisu. Od navedenih pet zapisnika četiri su rezultirala rješenjima kojima je Hanfa naložila otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti i po kojima su leasing društva postupila, nakon čega su predmetni nadzori okončani u 2015. godini. Za jedno društvo koje je otklonilo nezakonitosti i nepravilnosti prije izrade rješenja sastavljena je dopuna zapisnika, nakon čega je postupak nadzora okončan.

Osnovni je cilj ROL-a sprječavanje prijevara u poslovima leasinga te su davatelji leasinga u svrhu minimiziranja rizika nastanka prijevara dužni objekte leasinga u ROL upisivati u skladu sa ZOL-om te Pravilnikom o Registru objekata leasinga.

Analiza zaprimljenih financijskih izvještaja rezultirala je otvaranjem upravnog postupka nad jednim leasing društvom te izradom zapisnika po predmetu nadzora koji se odnosio na vrednovanje financijske imovine, čime je nadzor i okončan.

Nad pet leasing društava Hanfa je obavila posredan nadzor u dijelu provjere evidentiranja poslovnih događaja po ugovoru o financijskom leasingu. Kod jednog društva nisu utvrđene nepravilnosti, dok su kod preostala četiri društva utvrđene nepravilnosti koje su se odnosile na evidentiranje poslovnih događaja po ugovoru o financijskom leasingu protivno Odluci o kontnom planu leasing društva²²¹ i Uputi za primjenu kontnog plana za leasing društva.

Aktivnosti Hanfe odnosile su se i na provjeru ustroja mehanizama unutarnjih kontrola leasing društava u skladu s odredbama ZOL-a i Pravilnika o organizacijskim zahtjevima leasing društva²²², kao i na provjeru sustava izvještavanja Hanfe odnosno izvještavanja Hanfe u skladu sa ZOL-om i pravilnicima kojima je uređeno izvještavanje leasing društava.

Kontinuirano se provjeravala usklađenost adekvatnosti kapitala leasing društava s odredbama ZOL-a i Pravilnika o kapitalu leasing društva. Pritom je Hanfa, uslijed utvrđene neadekvatnosti kapitala na tromjesečnoj razini kod tri leasing društva, postupala u skladu s odredbama ZOL-a, što je rezultiralo dokapitalizacijom leasing društava (uplatama vlasnika u temeljni kapital, odnosno kapitalne rezerve).

Sastavljen je jedan zapisnik na temelju neposrednog nadzora započetog u 2014. godini. Predmet navedenog nadzora bilo je upravljanje kreditnim rizikom, postupanje po okončanju ugovora o leasingu te provedba Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma²²³. Navedenim zapisnikom utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti u dijelu upravljanja kreditnim rizikom, u dijelu postupanja prilikom izrade konačnog obračuna ugovora o leasingu, u dijelu neusklađenosti internih akata kojima je propisana izrada konačnog obračuna ugovora o leasingu s odredbama općih uvjeta ugovora o leasingu te u dijelu prenošenja rizika povezanih s vlasništvom nad objektom leasinga na primatelja leasinga. Izdano je i rješenje kojim se nalaže otklanjanje navedenih utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti.

221 NN, br. 103/07

222 NN, br. 68/14

223 NN, br. 87/08 i 25/12

Faktoring

7. Faktoring

7.1. Opis tržišta

U 2015. Hanfa je izdala tri odobrenja za obavljanje poslova faktoringa za tri društva koja su i prije stupanja na snagu Zakona o faktoringu²²⁴ (dalje u tekstu: ZOF) obavljala poslove faktoringa. Time su na dan 31. prosinca 2015. na tržištu faktoringa poslovala tri faktoring društva i deset društava za koje Hanfa ima saznanja da obavljaju poslove faktoringa (dalje u tekstu: faktoring društva)^{225,226}, a s obzirom na to da je razdoblje usklađenja s odredbama ZOF-a produženo do 31. ožujka 2016. godine.

Prema podacima iz statističkih izvješća prikupljenih od faktoring društava, na dan 31. prosinca 2015. u Republici Hrvatskoj dominirali su poslovi otkupa mjenica. U poslovima faktoringa dominirao je domaći faktoring (88,1% ukupnih faktoring potraživanja), kod kojeg su predmet otkupa fakture od kupaca iz Republike Hrvatske. Prvi su put od 2007. poslovi faktoringa većim dijelom sklopljeni bez prava regresa (64,4% ukupnih faktoring potraživanja), pri čemu cjelokupni rizik naplate tereti pružatelja usluge faktoringa, a dobavljač ne odgovara za naplativost predmeta faktoringa. Imovina faktoring društava bilježila je na dan 31. prosinca 2015. smanjenje vrijednosti od 15,8% u odnosu na dan 31. prosinca 2014. godine.

Na dan 31. prosinca 2015. od navedenih 13 faktoring društava tri su se društva nalazila u stvarnom vlasništvu nerezidenata. Međutim, udjel tih društava u ukupnoj imovini faktoring društava iznosio je 77,1%.

Rastući trend imovine faktoring društava bio je prisutan u razdoblju od 2007. do 2009. godine. Nakon pada zabilježenog u 2010. imovina faktoring društava ponovno raste u razdoblju od 2011. do 2013., da bi u 2014. i 2015. ponovno zabilježila pad.

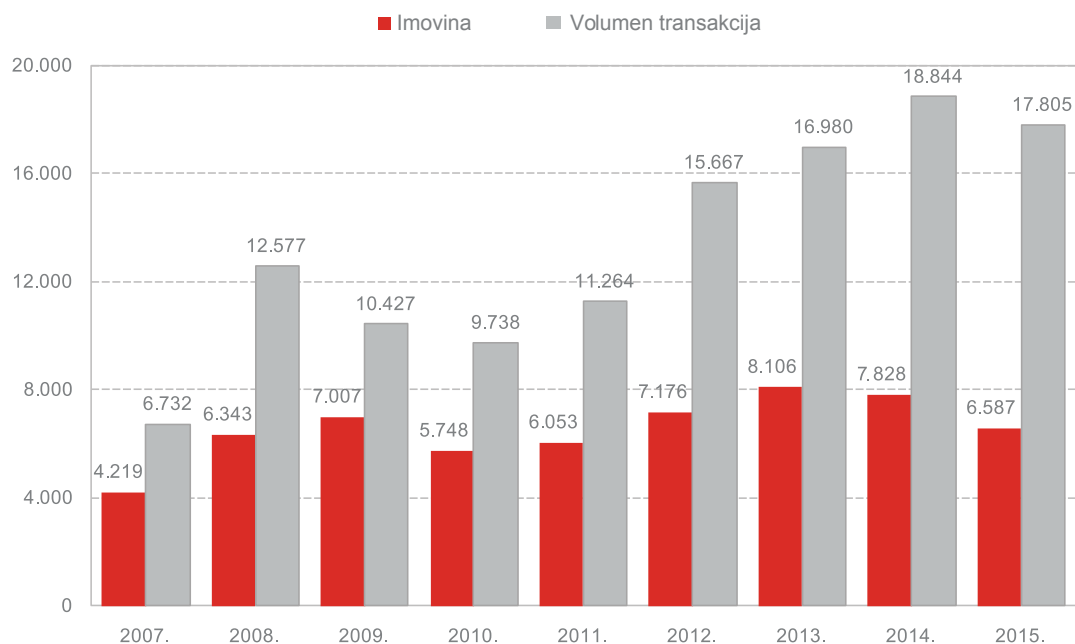
Faktoring je pravni posao u kojemu pružatelj usluga faktoringa, na temelju i u skladu s ugovorom o faktoringu sklopljenim s dobavljačem i/ili kupcem, kupuje predmete faktoringa s pravom ili bez prava na regres. Faktoring s obzirom na svoja obilježja može biti tuzemni ili inozemni, regresni ili bezregresni. Tuzemni faktoring je faktoring u kojemu su svi subjekti rezidenti u smislu zakona kojim se uređuje devizno poslovanje. Inozemni faktoring je faktoring u kojemu je najmanje jedan od subjekata nerezident u smislu zakona kojim se uređuje devizno poslovanje. Regresni faktoring je posao faktoringa u kojemu dobavljač jamči pružatelju usluga faktoringa za obvezu kupca. Bezregresni faktoring je faktoring u kojemu cjelokupni rizik naplate tereti pružatelja usluge faktoringa, a dobavljač ne odgovara na naplativost predmeta faktoringa. Dobavljački (obrnuti) faktoring posebna je vrsta faktoringa u kojemu pružatelj usluge faktoringa i kupac ugovaraju program plaćanja kupčevih dugova dobavljačima na način da se pružatelj usluge faktoringa obvezuje plaćati tražbine koje kupčevi dobavljači imaju prema kupcu prije dospijeca ili o dospijecu predmeta faktoringa na zahtjev dobavljača ili po uputi kupca, uz prijenos tako isplaćenih predmeta faktoringa s dobavljača na pružatelja usluge faktoringa. Faktoring društvo može vršiti otkup samo onih mjenica koje su izdane kao sredstvo podmirenja tražbine nastale s osnove isporuke dobara i pružanja usluga u tuzemstvu ili inozemstvu.

224 NN, br. 94/14 i 85/15

225 Podaci i pokazatelji za faktoring društva odnose se na faktoring društva kojima je Hanfa izdala odobrenja za obavljanje poslova faktoringa te na društva za koja Hanfa ima saznanja da obavljaju poslove faktoringa i od kojih Hanfa prikuplja podatke na obrascu Statističko izvješće faktoring društva. Podaci iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2015. mogu se razlikovati od podataka u godišnjim izvješćima Hanfe u razdoblju od 2007. do 2014. zbog različite metodologije iskazivanja podataka.

226 Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr.

Grafikon 7.1. Agregirana imovina i volumen transakcija faktoring društava u razdoblju od 2007. do 2015. (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

Tržišni udjel tri najveća faktoring društva nije značajnije oscilirao u razdoblju od 2013. do 2015. te je na dan 31. prosinca 2015. iznosio 78,5% ukupne imovine, što i nadalje ukazuje na visok stupanj koncentracije tržišta. Tržišni lider s najvećim udjelom u ukupnoj imovini faktoring društava nepromijenjen je, promatrajući tri kalendarske godine unatrag. Udjel preostalih deset faktoring društava u ukupnoj imovini na dan 31. prosinca 2015. iznosio je 21,5% imovine.

7.1.1. Struktura aktive

Aktiva faktoring društava na dan 31. prosinca 2015. bila je za 1,2 mlrd. kuna manja u odnosu na dan 31. prosinca 2014. godine. U strukturi aktive na kratkotrajnu se imovinu odnosilo, upravo kao i na isti dan prethodne godine, čak 98,0% ukupne aktive. To je uobičajeno s obzirom na predmetnu djelatnost faktoring društava. Najznačajnija stavka kratkotrajne imovine bili su poslovi eskonta mjenica (58,7% aktive).

Tablica 7.1. Agregirana aktiva faktoring društava na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)

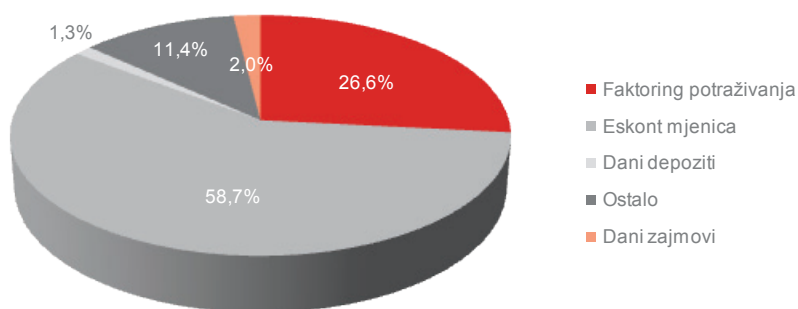
Aktiva	31.12.2014.	31.12.2015.	Promjena (u %)
Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital	0	0	0,0
Dugotrajna imovina	142.768	123.058	-13,8
Kratkotrajna imovina	7.675.183	6.452.212	-15,9
Faktoring potraživanja	1.503.175	1.752.740	16,6
Domaći faktoring	1.318.766	1.544.585	17,1
Izvozni faktoring	56.300	33.554	-40,4
Uvozni faktoring	128.109	174.601	36,3
Eskont mjenica	4.809.197	3.867.882	-19,6
Dani zajmovi	256.565	130.426	-49,2

Aktiva	31.12.2014.	31.12.2015.	Promjena (u %)
Dani depoziti	457.543	84.627	-81,5
Novac na računu i blagajni	516.016	484.298	-6,1
Ostala kratkotrajna imovina	132.686	132.239	-0,3
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	9.911	11.950	20,6
Ukupna aktiva	7.827.862	6.587.220	-15,8

Izvor: Hanfa

Na pad imovine najviše je utjecalo smanjenje potraživanja po osnovi eskonta mjenica u iznosu od 941,3 mil. kuna u odnosu na 2014. uz istovremeni porast potraživanja po osnovi faktoringa u iznosu od 249,6 mil. kuna.

Grafikon 7.2. Struktura aktive faktoring društava na dan 31.12.2015.

Izvor: Hanfa

7.1.2. Struktura pasive

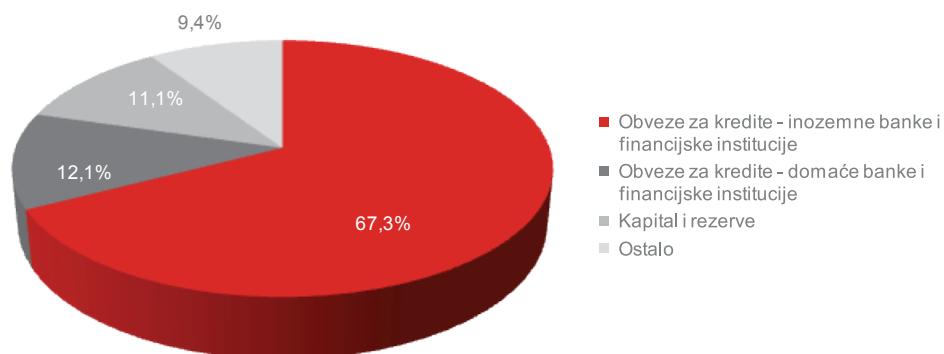
Stavka kapital i rezerve činila je na dan 31. prosinca 2015. godine 11,1% pasive te je u apsolutnom iznosu bila veća za 28,9% u odnosu na isti dan prethodne godine, kada je činila 7,2% pasive. Porast stavke kapitala i rezervi najvećim je dijelom posljedica iskazane dobiti faktoring društava u 2015. godini.

Tablica 7.2. Agregirana pasiva faktoring društava na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)

Opis pozicije	31.12.2014.	31.12.2015.	Promjena (u %)
Kapital i rezerve	566.436	730.100	28,9
Dugoročne obveze	754.087	307.306	-59,2
Obveze za kredite – domaće banke i financijske institucije	7.780	21.229	172,9
Obveze za kredite – inozemne banke i financijske institucije	689.532	183.241	-73,4
Ostale dugoročne obveze	56.775	102.836	81,1
Kratkoročne obveze	6.493.302	5.538.974	-14,7
Obveze za kredite – domaće banke i financijske institucije	1.555.775	772.986	-50,3
Obveze za kredite – inozemne banke i financijske institucije	4.484.939	4.249.217	-5,3
Ostale kratkoročne obveze	452.588	516.771	14,2
Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja	14.036	10.840	-22,8
Ukupna pasiva	7.827.862	6.587.220	-15,8

Izvor: Hanfa

Grafikon 7.3. Struktura pasive faktoring društava na dan 31.12.2015.

Izvor: Hanfa

U financiranju faktoring društava dominirale su strane banke i financijske institucije, a njihov je udjel u pasivi na kraju 2015. iznosio 67,3% te se povećao za 1,2% u odnosu na kraj 2014. godine. Udjel kredita domaćih banaka i financijskih institucija činio je 12,1% pasive te se u odnosu na kraj 2014. smanjio za 7,9%. Promatraju li se obveze po ročnosti, uočava se da je došlo do promjene u strukturi navedenih obveza u odnosu na kraj 2014., odnosno da su se dugoročne obveze smanjile sa 9,6% na 4,7%.

Grafikon 7.4. Struktura najvećih stavki obveza u ukupnoj pasivi na dan 31.12.2015. te njihovo kretanje tijekom razdoblja od 2013. do 2015. (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

7.1.3. Financijski rezultat poslovanja

Neto dobit faktoring društava za 2015. iznosila je 212,5 mil. kuna, što je za 1,2% manje u odnosu na 2014. godinu.

Tablica 7.3. Agregirani račun dobiti i gubitka faktoring društava u 2014. i 2015. (u tis. kn)

Opis	1.1.-31.12.2014.	1.1.-31.12.2015.	Promjena (u %)
Prihodi od kamata	494.870	408.975	-17,4
Rashodi od kamata	250.074	187.067	-25,2
Dobit/gubitak od kamata	244.797	221.909	-9,3
Prihodi od naknada i provizija	88.273	69.943	-20,8
Rashodi od naknada i provizija	33.812	25.037	-26,0
Dobit/gubitak od naknada i provizija	54.461	44.906	-17,5
Ostali poslovni prihodi	206.124	362.194	75,7
Ostali poslovni rashodi	235.722	362.979	54,0
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	-29.598	-784	-97,4
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	269.660	266.030	-1,3
Porez na dobit	54.529	53.568	-1,8
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	215.131	212.462	-1,2

Izvor: Hanfa

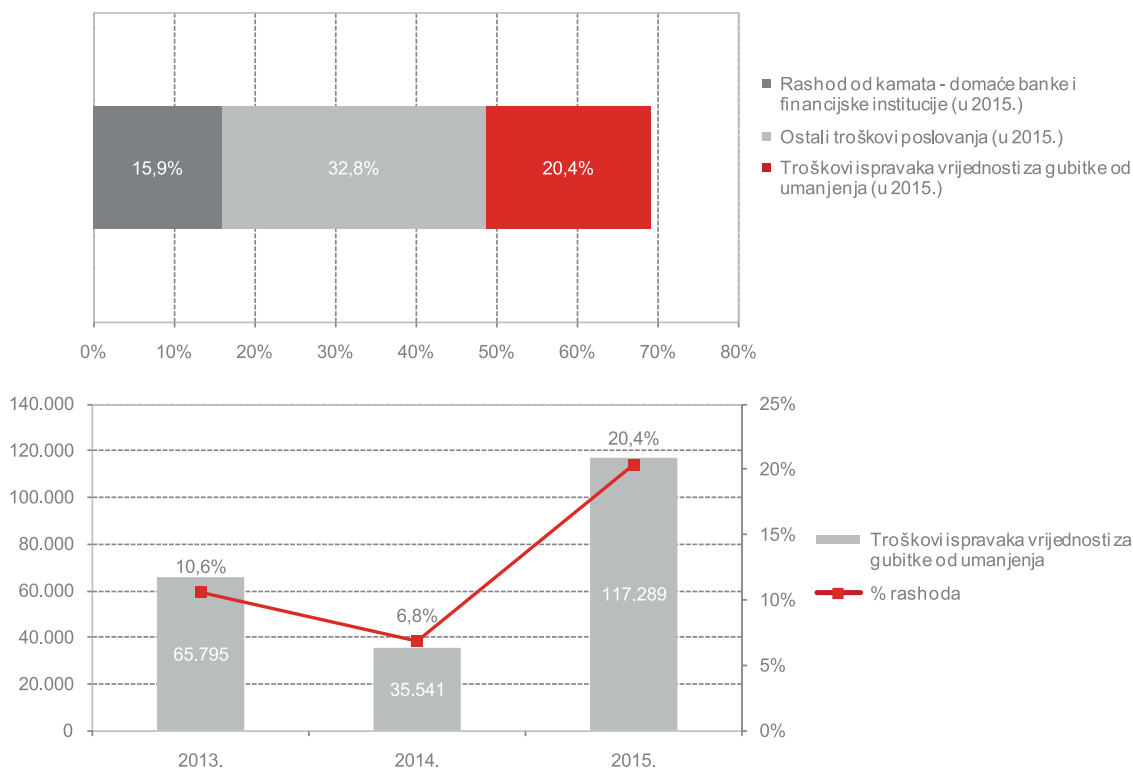
Ukupni prihodi faktoring društava u 2015. iznosili su 841,1 mil. kuna i bili su za 51,8 mil. kuna veći u odnosu na prethodnu godinu, dok su rashodi s iznosom od 575,1 mil. kuna bili za 55,5 mil. kuna veći u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje.

U strukturi prihoda najveći je udjel otpadao na prihode od kamata, koji čine 48,6% iskazanog ukupnog prihoda u 2015. godini. Unutar navedenih prihoda najveći su udjel, kao i u prethodnom izvještajnom razdoblju, činili prihodi od kamata iz eskonta mjenica i poslova faktoringa, koji i predstavljaju glavne djelatnosti faktoring društava.

Najveći udjel u ukupnim rashodima činili su ostali poslovni rashodi sa 63,1% i unutar njih najznačajnija su stavka bili ostali troškovi poslovanja, koji su činili 32,8% ukupnih rashoda, a koji su se uglavnom odnosili na negativne tečajne razlike. Rashodi od kamata činili su 32,5% ukupnih rashoda, od čega se na rashode od kamata kod domaćih banaka i financijskih institucija odnosilo 15,9% ukupnih rashoda, a na rashode od kamata kod inozemnih banaka i financijskih institucija 14,3% ukupnih rashoda.

Troškovi ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja plasmana faktoring društava u 2015. iznosili su 117,3 mil. kuna s udjelom od 20,4% ukupnih rashoda. Navedeni troškovi značajno su porasli u odnosu na 2014., kada su iznosili 6,8% ukupnih rashoda.

Grafikon 7.5. Struktura najvećih stavki rashoda tijekom 2015. te prikaz troškova ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja tijekom razdoblja od 2013. do 2015. (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

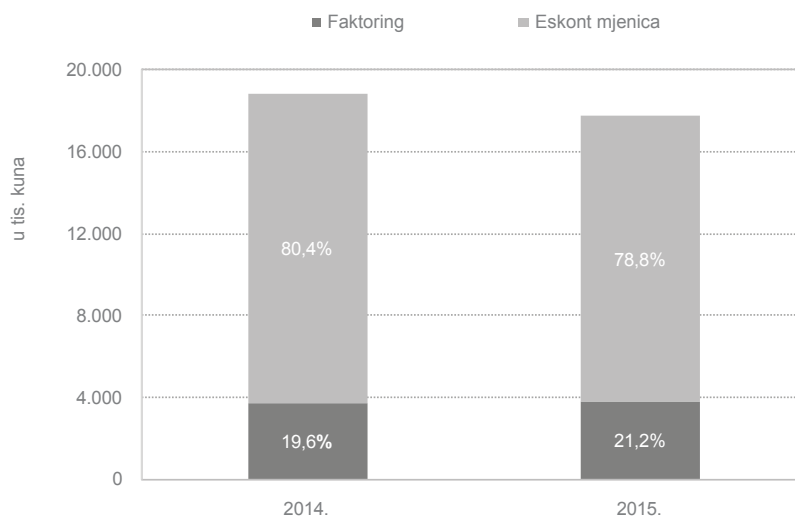
Od 13 faktoring društava njih 11 je u 2015. iskazalo dobit nakon oporezivanja u ukupnom iznosu od 212,7 mil. kuna. Istovremeno su dva faktoring društva ostvarila gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 0,2 mil. kuna.

7.1.4. Volumen transakcija

Volumen transakcija predstavlja kumulativni iznos otkupljenih faktura kod poslova faktoringa te kumulativni iznos eskontiranih mjenica. U 2015. volumen transakcija iznosio je 17,8 mlrd. kuna, što je smanjenje od 5,9% u odnosu na 2014. godinu.

U razdoblju od 1. siječnja 2015. do 31. prosinca 2015. faktoring društva otkupila su fakture po poslovima faktoringa u vrijednosti od 3,8 mlrd. kuna te mjenice u vrijednosti od 14,0 mlrd. kuna.

Grafikon 7.6. Struktura volumena transakcija prema vrsti poslova u 2014. i 2015.

Izvor: Hanfa

7.1.5. Pokazatelji poslovanja faktoring društava

Koeficijent zaduženosti za faktoring društva u 2015. iznosio je 0,89, što predstavlja neznatan pad u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosio 0,93. Navedeno ukazuje na to da se imovina faktoring društava i nadalje najvećim dijelom financira tuđim sredstvima, dok je evidentan trend smanjenja u korist vlastitih izvora financiranja.

Stopa povrata na ukupnu aktivu (ROA) faktoring društava na agregiranoj osnovi iznosila je 3,2% i povećala se u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosila 2,7%.

Stopa povrata kapitala (ROE) faktoring društava na agregiranoj osnovi na dan 31. prosinca 2015. iznosila je 29,1% te se smanjila u odnosu na dan 31. prosinca 2014., kada je iznosila 38,0%.

7.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

7.2.1. Normativne aktivnosti

S obzirom na činjenicu da je ZOF stupio na snagu 8. kolovoza 2014. te da je njime propisan rok od 12 mjeseci za usklađivanje onih pravnih osoba koje su na dan njegovog stupanja na snagu obavljale poslove faktoringa i koje su upisane u sudski registar, navedeni rok odnosio se i na dio 2015. godine. U pogledu tog roka Vlada Republike Hrvatske donijela je 30. srpnja 2015. Uredbu o izmjeni ZOF-a²²⁷, kojom se rok od 12 mjeseci za usklađivanje društava iz članka 117. stavka 2. ZOF-a, koji je istekao 8. kolovoza 2015., produžuje do 31. ožujka 2016. godine.

Nastavno na normativne aktivnosti u donošenju pravilnika po ZOF-u započete u 2014., kada su donesena tri pravilnika, Hanfa je u propisanom roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ZOF-a donijela sve predviđene pravilnike. Tako je u 2015. doneseno sedam pravilnika²²⁸, kojima se detaljnije razrađuju odredbe ZOF-a koje reguliraju likvidaciju faktoring društava, prekogranično

²²⁷ NN, br. 85/15

²²⁸ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2015. nalazi se u Dodacima.

obavljanje djelatnosti faktoringa tj. obavljanje te djelatnosti od strane društava iz država članica i trećih država na području Republike Hrvatske, uvjete i način obavljanja djelatnosti faktoring društva, sadržaj ugovora o faktoringu, kapital faktoring društva, obavljanje poslova interne revizije faktoring društva, financijske i dodatne izvještaje te kontni plan faktoring društva.

Zbog izmjene odredbe ZOF-a kojom se rok za usklađivanje onih pravnih osoba koje su na dan njegovog stupanja na snagu obavljale poslove faktoringa i koje su upisane u sudski registar produžio do 31. ožujka 2016., donesena je izmjena pravilnika kojim se propisuju financijski i dodatni izvještaji te kontni plan faktoring društva, a kojom je prvobitno propisani rok za početak primjene kontnog plana prolongiran za 2017. godinu.

U svrhu pojašnjenja postupaka i radnji koje društva za poslove faktoringa trebaju poduzimati u postupku usklađenja, Hanfa je u veljači 2015. na svojim internetskim stranicama objavila Obavijest u vezi s postupanjem društava koja ispunjavaju zakonske uvjete za pribavljanje odobrenja kroz postupak njihovog usklađivanja sa ZOF-om. Također je na temu usklađenja sa ZOF-om u travnju 2015. održano i savjetovanje s Udruženjem faktoring društava pri Hrvatskoj gospodarskoj komori.

U 2015. izdana su tri mišljenja o primjeni odredaba ZOF-a. Jedno mišljenje dano je u vezi s primjenom ZOF-a, i to o tzv. sekundarnom tržištu faktoringa i pitanju zakonske mogućnosti preprodaje faktoring tražbina. Drugo se mišljenje odnosilo na primjenu ZOF-a u vezi s tretmanom otkupa mjenica u odnosu na poslove faktoringa, dok se treće mišljenje odnosilo na tzv. tihi faktoring. Također, Hanfa je odgovarala na mnogobrojne zaprimljene upite, koji su se uglavnom odnosili na statusna pitanja u primjeni ZOF-a, najviše u pogledu usklađenja s odredbama ZOF-a, osnivanja faktoring društva, brisanja djelatnosti faktoringa, izdavanja suglasnosti prema ZOF-u, likvidacije faktoring društava, prekograničnog poslovanja, registra faktoring društava, dokumentacije potrebne za postupke izdavanja odobrenja/suglasnosti i dr.

7.2.2. Licenciranje

U prvoj polovici 2015. pozitivno je okončan jedan postupak po zahtjevu za izdavanje odobrenja za obavljanje poslova faktoringa, i to od društva koje je i prije stupanja na snagu ZOF-a obavljalo poslove faktoringa i koje je pribavilo odobrenje za obavljanje poslova faktoringa kroz postupak usklađenja sa ZOF-om. U drugom polugodištu 2015. zaprimljena su i pozitivno riješena još dva zahtjeva, tj. izvješća o usklađivanju društava koja obavljaju poslove faktoringa. U okviru objedinjenih postupaka radi izdavanja odobrenja društvu za obavljanje poslova faktoringa vođeni su i postupci za izdavanje suglasnosti članovima uprave te imateljima kvalificiranih udjela.

Zbog nedostatka zakonske osnove za odlučivanje, pa time i odustajanja stranke od zahtjeva, u 2015. doneseno je jedno rješenje o obustavi postupka za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu koje obavlja poslove faktoringa.

7.2.3. Nadzor

S obzirom na to da je rok za usklađenje faktoring društava sa ZOF-om produžen do 31. ožujka 2016., Hanfa u 2015. nije obavljala neposredne nadzore nad faktoring društvima. Svoje nadzorne aktivnosti, kao i u prethodnoj 2014., Hanfa je usmjerila na posredni nadzor i analizu zaprimljenih financijskih i dodatnih izvještaja faktoring društava. Težište nadzornih aktivnosti prvenstveno se odnosilo na analizu tržišta faktoringa u Republici Hrvatskoj s aspekta analize rizika djelatnosti faktoringa te vrsta i karakteristika pojedinih proizvoda i poslova koje faktoring društva obavljaju.

Sudski postupci

8. Sudski postupci

Hanfa kao ovlašteni tužitelj, kada utvrdi postojanje prekršaja, podnosi odgovarajuću prijavu nadležnim tijelima (prekršajnim sudovima i Financijskom inspektoratu Republike Hrvatske). U stadiju prekršajnog postupka u kojem se dostavljaju obavijesti o pokretanju prekršajnog postupka te nakon započinjanja postupka zaposlenici Hanfe aktivno sudjeluju u postupku (dostavljanjem obavijesti o pokretanju prekršajnog postupka, odlascima na rasprave, sastavljanjem očitovanja te poduzimanjem svih drugih radnji za koje je Hanfa kao ovlašteni tužitelj po zakonu ovlaštena).

U skladu s odredbama Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga²²⁹ (dalje u tekstu: Zakon o Hanfi), kojim se uređuje pravni položaj te ciljevi, načela, djelokrug i nadležnost Hanfe, na postupke koje u okviru svoje nadležnosti provodi Hanfa primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku²³⁰, ako zakonom nije drugačije propisano. Protiv akata Hanfe može se pokrenuti upravni spor budući da su akti Hanfe na temelju Zakona o Hanfi konačni.

U skladu s odredbama članka 204. Zakona o kaznenom postupku²³¹ Hanfa je nadležnom državnim odvjetništvu podnijela kaznenu prijavu nakon što je utvrdila osnove sumnje za počinjenje kaznenog djela zloporabe povlaštenih informacija.

Člankom 15. točkom 4. Zakona o Hanfi propisano je da je Hanfa u obavljanju svojih javnih ovlasti ovlaštena poticati, organizirati i nadgledati mjere za učinkovito funkcioniranje financijskog tržišta, dok je točkom 6. istog članka određeno da Hanfa ima ovlast informirati javnost o načelima po kojima djeluje financijsko tržište. U skladu s načelima anonimizacije sudskih odluka Hanfa objavljuje pravomoćne sudske odluke u prekršajnim i upravnosudskim postupcima u kojima je stranka. Objavom anonimiziranih sudskih odluka na Hanfinoj internetskoj stranici zainteresiranoj javnosti omogućeno je i pretraživanje odluka upravnih i prekršajnih sudova.

U kontinuiranom procesu usklađivanja s pravnom stečevinom Europske unije predstavnici Hanfe sudjelovali su u Radnoj skupini Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske za izmjene i dopune Prekršajnog zakona. Zakonom o izmjenama i dopunama Prekršajnog zakona²³² tako je propisana mogućnost da se posebnim zakonima propišu novčane kazne za prekršaje u iznosima koje zahtijevaju direktive i uredbe Europske unije. Ovlaštenim tužiteljima, pravnim osobama s javnim ovlastima, kojima je posebnim zakonom utvrđen status neovisnog regulatora, omogućuje se da javno objavljuju odluke o prekršajima na svojim internetskim stranicama, a ujedno je i predviđena mogućnost nadležnim sudovima da izriču zaštitne mjere u trajanju nužnom radi usklađenja s pravnom stečevinom Europske unije.

8.1. Prekršajni postupci

Hanfa je u provedenim postupcima nadzora u području tržišta kapitala, leasinga, investicijskih fondova i osiguranja utvrdila počinjenje prekršaja propisanih Zakonom o tržištu kapitala²³³, Zakonom o preuzimanju dioničkih društava²³⁴, Zakonom o otvorenim investicijskim fondovima s javnom

229 NN, br. 140/05 i 12/12

230 NN, br. 47/09

231 NN, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13 i 145/13

232 NN, br. 110/15

233 NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13 i 159/13

234 NN, br. 109/07, 36/09, 108/12, 90/13, 99/13 i 148/13

ponudom²³⁵, Zakonom o osiguranju²³⁶, Zakonom o računovodstvu²³⁷ i Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma²³⁸ te na temelju svojih ovlasti u 2015. nadležnim prekršajnim sudovima i Financijskom inspektoratu Republike Hrvatske podnijela ukupno 17 optužnih prijedloga.

Tablica 8.1. Pregled optužnih prijedloga podnesenih u 2015.

Područje	Zakon	Broj optužnih prijedloga
Investicijski fondovi	Zakon o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom	1
	Ukupno	1
Tržište kapitala	Zakon o tržištu kapitala	3
	Zakon o preuzimanju dioničkih društava	1
	Ukupno	4
Tržište osiguranja	Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma	5
	Zakon o osiguranju	6
	Ukupno	11
Leasing i faktoring	Zakon o računovodstvu	1
	Ukupno	1
Ukupno podnesenih optužnih prijedloga u 2015.	Sveukupno	17

Izvor: Hanfa

Hanfa je od osnivanja 1. siječnja 2006. do 31. prosinca 2015. podnijela ukupno 437 optužnih akata za pokretanje prekršajnog postupka.

Tablica 8.2. Pregled optužnih prijedloga podnesenih u razdoblju od 2006. do 2015.

Godina	Optužni prijedlozi	Pravomoćna osuda	Obustava*	Zastara	U tijeku
2006.	75	33	15	27	0
2007.	72	15	13	43	1
2008.	65	13	6	45	1
2009.	49	13	1	34	1
2010.	52	14	2	30	6
2011.	33	11	1	4	17
2012.	27	3	1	5	18
2013.	30	8	0	0	22
2014.	17	4	0	0	13
2015.	17	2	0	0	15
Ukupno	437	116	39	188	94

* predmeti u kojima nije bilo pravnog kontinuiteta između optužnog akta i kasnije izmjene zakona ili je Hanfa povukla optužni akt ili je sud odbacio optužni akt

Izvor: Hanfa

235 NN, br. 16/13 i 143/14

236 NN, br. 151/05, 87/08 i 82/09

237 NN, br. 109/07 i 54/13

238 NN, br. 87/08 i 25/12

8.1.1. Tržište kapitala

Nadzorom je utvrđeno počinjenje prekršaja iz područja tržišta kapitala te je Hanfa u 2015. podnijela tri optužna prijedloga protiv počinitelja prekršajnih djela zbog kršenja odredaba Zakona o tržištu kapitala i jedan zbog kršenja odredaba Zakona o preuzimanju dioničkih društava. U jednom optužnom prijedlogu optužena je pravna osoba i odgovorne osobe u njoj zato što nisu u propisanom roku objavile javnosti godišnji izvještaj izdavatelja i revizorsko izvješće niti su u propisanom roku osigurale da godišnji izvještaj bude dostupan javnosti te zato što kao pravna osoba – izdavatelj i odgovorna osoba u izdavatelju nisu u propisanom roku objavile javnosti tromjesečni izvještaj izdavatelja niti su u propisanom roku osigurale da tromjesečni izvještaj bude dostupan javnosti te zato što kao pravna osoba – izdavatelj i odgovorne osobe u pravnoj osobi nisu u skladu s odredbama Zakona o tržištu kapitala na propisan način i pod propisanim uvjetima obavijestile javnost o povlaštenoj informaciji koja se izravno odnosi na izdavatelja. Također, u jednom je optužnom prijedlogu zbog kršenja odredaba Zakona o tržištu kapitala optužena pravna osoba – izdavatelj i odgovorne osobe u izdavatelju zato što nisu surađivale tijekom postupka nadzora te nisu dopustile pristup dokumentima, odnosno nisu dale tražene informacije koje su bile potrebne radi ispunjenja svrhe nadzora. Ujedno je optužena pravna osoba i odgovorne osobe u pravnoj osobi zato što nisu, u skladu s odredbom članka 341.a stavka 1. Zakona o tržištu kapitala²³⁹, burzi prijavile transakciju financijskim instrumentom uvrštenim na uređeno tržište koja je sklopljena izvan uređenog tržišta ili multilateralne trgovinske platforme. Optužnim su prijedlogom zbog kršenja odredaba Zakona o preuzimanju dioničkih društava optužene fizičke osobe koje obavljaju funkciju člana uprave zato što nisu, u skladu s odredbama članka 41. stavka 1. Zakona o preuzimanju dioničkih društava, objavile obrazloženo mišljenje o ponudi za preuzimanje.

8.1.2. Investicijski fondovi

Nadzorom je utvrđeno počinjenje prekršaja iz područja investicijskih fondova te je Hanfa u 2015. podnijela jedan optužni prijedlog protiv počinitelja prekršajnih djela zbog kršenja odredaba Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom. Optužnim prijedlogom optužena je pravna osoba i dvije odgovorne osobe u njoj, i to zato što kapital društva za upravljanje u svakom trenutku nije bio veći ili jednak većem od iznosa iz članka 21. Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom²⁴⁰ te zato što je pravna osoba – društvo za upravljanje obavljalo djelatnost iz članka 13. Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom za koje nije dobilo odobrenje za rad Hanfe.

8.1.3. Tržište osiguranja

Od 11 podnesenih optužnih prijedloga iz područja osiguranja tijekom 2015., šest optužnih prijedloga podneseno je zbog kršenja odredaba Zakona o osiguranju protiv članova uprave društava za osiguranje, i to zbog neizvršavanja njihovih obveza u skladu s navedenim zakonom, odnosno zato što su propustili osigurati poslovanje društva za osiguranje prema odredbama tog zakona. Pet optužnih prijedloga podneseno je Financijskom inspektoratu Republike Hrvatske protiv društva za osiguranje i odgovornih osoba zbog obavljanja naplate u gotovini u iznosu koji prelazi iznos propisan Zakonom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

8.1.4. Tržište leasinga

Optužni prijedlog iz područja leasinga podnesen je protiv leasing društva i odgovornih osoba u leasing društvu zato što kao pravna osoba i odgovorne osobe u pravnoj osobi nisu sastavile i prezentirale godišnje financijske izvještaje primjenom Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI 7, MSFI 13, MRS 39), a što je protivno Zakonu o računovodstvu.

239 NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13 i 159/13

240 NN, br. 16/13 i 143/14

8.2. Upravni sporovi

Protiv rješenja i zaključaka Hanfe tijekom 2015. podnošenjem tužbe pred upravnim sudovima Republike Hrvatske pokrenuto je 14 upravnih sporova, na koje je Hanfa u skladu sa Zakonom o upravnim sporovima²⁴¹ dala odgovor na tužbu i dostavila zatražene spise iz kojih proistječu pobijane odluke Hanfe. Zbog pokrenutih postupaka na temelju navedenih tužbi zaposlenici Hanfe pristupili su raspravama održanim pred upravnim sudovima u Rijeci, Splitu i Zagrebu. Od 14 pokrenutih upravnih sporova 12 ih se odnosilo na upravne akte iz područja tržišta kapitala, od čega su četiri upravna spora pokrenuta zbog priznavanja svojstva stranke u postupku preuzimanja dioničkih društava, jedan upravni spor pokrenut je zbog poništavanja zaključka u postupku preuzimanja dioničkog društva, jedan upravni spor pokrenut je protiv rješenja kojim se obustavlja postupak preuzimanja dioničkog društva, dok su dva upravna spora pokrenuta radi oglašavanja ništavim rješenja u postupku preuzimanja dioničkih društava. Nadalje, pokrenut je upravni spor radi donošenja rješenja u postupku preuzimanju dioničkih društava kao i spor radi obnove postupka preuzimanja dioničkog društva. Također su pokrenuta dva upravna spora protiv istog rješenja o utvrđivanju obveze za preuzimanje dioničkog društva. Preostala dva upravna spora odnose se na područje investicijskih fondova, a u vezi s otklanjanjem nezakonitosti i nepravilnosti utvrđenih nadzorom nad poslovanjem društva za upravljanje investicijskim fondovima te radi odbijanja zahtjeva za izdavanje suglasnosti za člana uprave. Od 14 podnesenih upravnih tužbi na koje je Hanfa dostavila odgovore jedna je tužba odbačena kao nedopuštena, a u jednom upravnom sporu doneseno je rješenje o obustavi postupka. Preostalih 12 postupaka još je u tijeku.

8.3. Kaznene prijave

Hanfa je tijekom obavljanja svoje redovite djelatnosti uočila postojanje osnova sumnje da je počinjeno kazneno djelo te je u 2015. podnijela jednu kaznenu prijavu protiv tri fizičke osobe. Riječ je o kaznenoj prijavi protiv dvije fizičke osobe zbog kaznenog djela zlorabe povlaštenih informacija opisanog i kažnjivog prema članku 259. stavku 2. Kaznenog zakona²⁴² te protiv jedne osobe zbog kaznenog djela zlorabe povlaštenih informacija opisanog i kažnjivog prema članku 259. stavku 3. Kaznenog zakona u vezi s člankom 259. stavkom 1. točkom 1. Kaznenog zakona.

²⁴¹ NN, br. 20/10, 143/12 i 152/14

²⁴² NN, br. 125/11 i 144/12

Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja

9. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja

9.1. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije

Zaposlenici Hanfe bili su u 2015. uključeni u rad i koordinaciju u vezi s pitanjima usklađivanja s propisima i praksama Europske unije u okviru financijskog sektora, i to kako s relevantnim državnim tijelima tako i s institucijama Europske unije. Pri tome treba napomenuti kako ti radni zadaci postavljaju sve veće zahtjeve pred zaposlenike Hanfe, što se odrazilo na njihov povećani angažman na tim poslovima, i to više nego prijašnjih godina. Ovaj dodatni angažman sve više zaokuplja resurse Hanfe te se sa sigurnošću može tvrditi da će u narednim godinama biti sve veći kako pojedine politike i postupci od strane Europske unije budu zahtijevali dodatnu uključenost zaposlenika Hanfe i odvajanje sve većeg dijela radnog vremena za rad na tim poslovima. S postojećim kapacitetima već je sada izuzetno teško ići u korak s novim zahtjevima, a opterećenje postaje iz dana u dan sve veće.

9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e

Tijekom 2015. predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su na sedam sastanaka Odbora nadzornih tijela ESMA-e.

Strateški ciljevi ESMA-e u 2015. bili su zaštita potrošača, financijska stabilnost i funkcioniranje tržišta, dok su njezini operativni ciljevi bili harmonizacija, nadzor rizika i analize te jedinstvena knjiga pravila i nadzor.

Predstavnici Hanfe bili su uključeni u rad 11 odbora, triju mreža stručnjaka i jedne radne skupine ESMA-e:

- Odbor za ekonomske i tržišne analize (engl. *Committee for Economic and Markets Analysis*)
- Stalni odbor za poslovne financije (engl. *Corporate Finance Standing Committee*)
- Stalni odbor za poslovno izvještavanje (engl. *Corporate Reporting Standing Committee*)
- Tehnički odbor za agencije za kreditni rejting (engl. *CRA Technical Committee*)
- Stalni odbor za integritet tržišta (engl. *Market Integrity Standing Committee*)
- Stalni odbor za financijske inovacije (engl. *Financial Innovation Standing Committee*)
- Stalni odbor za upravljanje investicijama (engl. *Investment Management Standing Committee*)
- Stalni odbor za zaštitu ulagatelja i posrednika (engl. *Investor Protection & Intermediaries Standing Committee*)
- Odbor za IT upravljanje (engl. *IT Governance*)

Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala (engl. European Securities and Markets Authority – ESMA) osnovano je 1. siječnja 2011. Uredbom o ESMA-j²⁴², kao sljednik Odbora europskih nadzornih tijela za vrijednosne papire (CESR). Kao nadzorno tijelo neovisno je tijelo Europske unije i dio je Europskog sustava financijskih nadzornih tijela (ESFS). ESMA je usmjerena na doprinos stabilnosti financijskog sustava Europske unije kroz osiguranje cjelovitosti, transparentnosti, učinkovitosti i urednog djelovanja financijskih tržišta te kroz povećanje zaštite ulagatelja.

ESMA i EIOPA imaju dva glavna organa, Odbor nadzornih tijela i Upravu, pri čemu je Odbor nadzornih tijela sastavljen od predstavnika nacionalnih nadzornih tijela i odgovoran je za odluke o operativnim i tehničkim pitanjima administracije, dok je Uprava, koja je sastavljena od predsjednika i šest članova, odgovorna za organizacijska pitanja kao što su godišnji proračun, kadrovska politika i godišnji plan rada.

243 Uredba (EU) br. 1095/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331/84

- Stalni odbor za poslijetrgovinske usluge (engl. *Post Trading Standing Committee*)
- Stalni odbor za sekundarno tržište (engl. *Secondary Market Standing Committee*)
- Mreža za ponude za preuzimanja (engl. *Takeover Bids Network*)
- Mreža pravnika (engl. *Legal Network*)
- Radna skupina za izvješćivanje o tržišnim podacima (engl. *Market Data Reporting Working Group*)
- Mreža prevoditelja (engl. *Translation Network*)
- Stalna radna skupina za usklađenost nadzora u području financijskog izvještavanja (engl. *European Enforcement Coordination Sessions*).

Hanfa je krajem godine prvi put bila subjektom neposrednog nadzora stručnjaka ESMA-e u sklopu Procjene stručnjaka ESMA-e o nadzornim praksama nacionalnih nadzornih tijela (engl. *on-site peer review*). Tema je bila usklađenost s odredbama Direktive MiFID²⁴⁴ koje uređuju provođenje procjene primjerenosti odnosno kontrola načina na koji odabrani nacionalni regulatori nadziru provođenje procjene primjerenosti kod društava koja daju investicijske savjete malim ulagateljima. U sklopu tog postupka tim stručnjaka ESMA-e provodi usporednu analizu nadzornih praksi i postupanja pojedinih regulatora na unaprijed definiranu temu. Rezultat postupka mogu biti preporuke regulatoru za unaprjeđenje nadzornih postupaka ili izdavanje generalnih preporuka temeljem prepoznate najbolje prakse.

9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e

Tijekom 2015. predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su na pet sastanaka Odbora nadzornih tijela EIOPA-e. Predstavnici Hanfe bili su uključeni u rad devet odbora, jedne radne skupine te mreže jezičnih redaktora EIOPA-e.

EIOPA je u 2015. počela pomicati naglasak s regulatornog okvira na nadzorni. Jačanje uloge dobrovoljnog mirovinskog osiguranja bilo je u žarištu djelovanja, što se predviđa i za naredno razdoblje. Nastoji se jačati uloga mirovinskog osiguranja na dobrovoljnoj osnovi i osnažiti povjerenje potrošača u taj segment osiguranja.

Osnovni ciljevi EIOPA-e u 2015. bili su:

- osigurati transparentnost, jednostavnost, dostupnost i pravičnost za potrošače na čitavom unutarnjem tržištu
- razvijati pouzdana i razborita pravila koja podržavaju unutarnje tržište Europske unije
- poboljšati kvalitetu, učinkovitost i dosljednost nadzora europskih osiguravatelja i strukovnih mirovina
- prepoznati, procijeniti, ublažiti i upravljati rizicima i prijetnjama financijskoj stabilnosti sektora osiguranja i strukovnih mirovina
- osigurati djelovanje EIOPA-e kao suvremene, sposobne i stručne organizacije, s učinkovitim sustavom upravljanja, učinkovitim procesima i ugledom.

Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (engl. European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA) osnovano je 1. siječnja 2011. Uredbom o EIOPA-²⁴⁴, kao sljednik Odbora europskih nadzornih tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (CEIOPS), te je ustrojeno kao neovisno tijelo Europske unije i dio Europskog sustava financijskih nadzornih tijela (ESFS). EIOPA-ina je zadaća doprinosti stabilnosti financijskog sustava Europske unije kroz osiguranje integriteta, transparentnosti, učinkovitosti i urednog djelovanja financijskih tržišta te kroz povećanje zaštite osiguranika, korisnika i vlasnika mirovina, a provodeći svoje zadatke djeluje neovisno, objektivno i u interesu Europske unije.

Sve EIOPA-ine aktivnosti u 2015. bile su povezane s navedenih pet zacrtanih ciljeva.

²⁴⁴ Direktiva 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata te o izmjeni direktiva Vijeća 85/611/EEZ i 93/6/EEZ i direktive 2000/12/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage direktive Vijeća 93/22/EEZ, SL L 145/1

²⁴⁵ Uredba (EU) br. 1094/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje), o izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331/12

Hanfa je sudjelovala u radu EIOPA-e i kroz popunjavanje Registra IORP-ova²⁴⁶ (engl. *Register of IORPs*) i Registra prudencijalnih odredaba za IORP-ove (engl. *Register of IORPs Prudential Provisions*), a sudjelovala je i u Testnom projektu popunjavanja baze podataka mirovinskih planova i proizvoda (engl. *Test Database Pension Plans and Products*).

Hanfa je sudjelovala u razmjeni iskustava i nadzorne prakse, koordinirala svoj rad s ostalim nadzornim tijelima država članica te dostavljala relevantne informacije putem sudjelovanja i rada u sljedećim odborima, radnim skupinama i mrežama EIOPA-e:

- Odbor za financijske zahtjeve (engl. *Financial Requirements Committee – FRC*)
- Odbor za istovjetnost (engl. *Equivalence Committee – EC*),
- Odbor za upravljanje, nadzor i izvještavanje (engl. *Internal Governance, Supervisory Review and Reporting Committee – IGSRRRC*)
- Odbor za financijsku stabilnost (engl. *Financial Stability Committee – FSC*)
- Odbor za unutarnje modele (engl. *Internal Models Committee – IMC*)
- Odbor za IT i podatke (engl. *IT and Data Committee – ITDC*)
- Odbor za nadzor grupe osiguratelja (engl. *Insurance Group Supervision Committee – IGSC*)
- Odbor za strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *Occupational Pensions Committee – OPC*)
- Odbor za zaštitu potrošača i financijske inovacije (engl. *Committee on Consumer Protection and Financial Innovation – CCPFI*)
- Podskupina za testiranje otpornosti na stres (engl. *Stress Test Subgroup – STSG*)
- Mreža jezičnih redaktora (engl. *Network of Quality Checks for Translation*).

Odbori ESMA-e i EIOPA-e u 2015. donijeli su ukupno više od stotinu odluka te vodili više od stotinu i pedeset rasprava, koje se uglavnom tiču odobravanja mnogobrojnih dokumenata za javnu raspravu, smjernica i preporuka, donošenja tehničkih i provedbenih standarda, analiza trendova, rizika i ranjivosti financijskog sektora, uređivanja zajedničkog tržišta te u tom svjetlu ujednačavanja nadzornih praksi, djelovanja trgovinskih repozitorija i agencija za kreditni rejting u nadležnosti ESMA-e, sudjelovanja u testovima otpornosti na stres EIOPA-e, izrade mišljenja prema Europskoj komisiji ili drugim europskim nadzornim tijelima, suzbijanja pranja novca i financiranja terorizma, prepoznavanja novih instrumenata i usluga na financijskim tržištima te budućih trendova i utjecaja na potrošače i financijsku stabilnost europskog prostora, procjena istovjetnosti nadzornih sustava trećih zemalja i dr. Na njihovim su pripremama kroz prikupljanje podataka, informacija i mišljenja te izradu analiza na nacionalnim razinama radili stručni odbori i radne skupine ESMA-e i EIOPA-e te stručne službe tih europskih nadzornih tijela.

EIOPA je tijekom 2015. provodila i usporedne analize (engl. *Peer review*) u sljedećim područjima:

- sloboda pružanja usluga osiguranja (engl. *Freedom to Provide Services*)
- nadzorne prakse za IORP u vezi s Izjavom o načelima ulaganja (engl. *Statement of Investment Policy Principles*)
- funkcioniranje kolegija nadzornih tijela (engl. *Colleges*)
- procjena dubine, likvidnosti i transparentnosti tržišta (engl. *Deep, liquid and transparent assessment*).

Odbori i radne skupine ESMA-e i EIOPA-e te Hanfini članovi u njima radili su na pripremi svih relevantnih dokumenata koji su bili potrebni kako za donošenje odluka tako i za vođenje rasprava po određenim pitanjima te za rad posebnih skupina za provedbu procjena stručnjaka po pojedinim temama važnim za rad i djelovanje u okviru cjelokupnog europskog financijskog tržišta.

²⁴⁶ Prema hrvatskom zakonodavnom okviru zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi i mirovinska osiguravajuća društva čine institucije za strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *Institutions for Occupational Retirement Provision – IORP*).

9.1.3. Sudjelovanje u radu EBA-e

U skladu s člankom 16. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga²⁴⁷ zaposlenici Hanfe sudjeluju i u pripremanju materijala odnosno pružanju informacija potrebnih za donošenje odluka i mišljenja povezanih s poslovanjem investicijskih društava za sastanke Odbora nadzornih tijela EBA-e²⁴⁸.

Hanfa sudjeluje i u analizama EBA-e povezanim s revizijom bonitetnih zahtjeva za investicijska društva temeljem Direktive CRD IV²⁴⁹ i Uredbe CRR²⁵⁰ odnosno drugim izvještavanjima povezanim sa zahtjevima iz Direktive BRRD²⁵¹.

U suradnji s Hrvatskom narodnom bankom započeo je rad na prihvaćanju EBA-inih Smjernica koje se tiču oba nadzorna tijela te rad u sklopu notifikacija unutar EBA-ine baze podataka.

9.1.4. Sudjelovanje u radu ESRB-a

Tijekom 2015. predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su na četiri sastanka Općeg odbora, dok je predstavnik Hanfe sudjelovala na četiri sastanka Savjetodavnog tehničkog odbora ESRB-a.

Rasprava o rizicima i ranjivostima financijskog sustava bila je i tijekom 2015. jedna od glavnih tema ESRB-a, pri čemu je više pažnje posvećeno specifičnim rizicima (niska razina kamatnih stopa, mehanizmi indirektna zaraze financijskog sustava, tržišna likvidnost, makrobonitetna pitanja povezana sa središnjim drugim ugovornim stranama, nekretnine, tretman državnih izdanja i sl.).

ESRB je nastavio svoj rad na makrobonitetnoj analizi i identifikaciji rizika te analizi makrobonitetnih politika država članica i procjeni nacionalnih makrobonitetnih mjera.

Nastavljen je i proces procjene implementacije izdanih preporuka. ESRB je sudjelovao u dizajniranju testa otpornosti na stres na razini Europske unije, koji su provela sva tri europska nadzorna tijela i ESRB.

Europski odbor za sistemske rizike neovisno je tijelo Europske unije, osnovano Uredbom o ESRB-u²⁵¹, odgovorno za makrobonitetni nadzor financijskog sustava unutar Europske unije, koje pridonosi sprječavanju ili smanjivanju sistemskih rizika za financijsku stabilnost Europske unije, a uzimajući u obzir makroekonomska kretanja kako bi se izbjegla razdoblja financijskih poremećaja širokih razmjera. ESRB pridonosi neometanom djelovanju unutarnjeg tržišta i time osigurava sustavan doprinos financijskog sektora gospodarskom razvoju.

247 NN, br. 140/05 i 12/12

248 Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo (engl. *European Banking Authority* – EBA) zajedno s Europskim nadzornim tijelom za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) i Europskim nadzornim tijelom za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) čini Europski sustav nadzornih tijela (engl. *European Supervisory Authorities* – ESAs). Detaljnije o EIOPA-i i ESMA-i u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e i 9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e.

249 Direktiva 2013/36/EU od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ, SL L 176

250 Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL EU L 176

251 Direktiva 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava te o izmjeni Direktive Vijeća 82/891/EEZ i direktiva 2001/24/EZ, 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2005/56/EZ, 2007/36/EZ, 2011/35/EU, 2012/30/EU i 2013/36/EU te uredbi (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (Tekst značajan za EGP), SL L 173/190

252 Uredba (EU) br. 1092/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o makrobonitetnom nadzoru financijskog sustava i osnivanju Europskog odbora za sistemske rizike, SL EU L 331/1 te Uredba Vijeća (EU) br. 1096/2010, od 17. studenoga 2010. kojom se dodjeljuju specifični zadaci Europskoj središnjoj banci u pogledu djelovanja ESRB-a, SL L 331/162

9.1.5. Sudjelovanje u radu Vijeća i Europske komisije

Tijekom 2015. Hanfa je sudjelovala u javnim raspravama i sastancima eksperata koje je Europska komisija inicirala u sklopu svoje politike o uspostavi Unije tržišta kapitala²⁵³ (dalje u tekstu: UTK). Hanfa je sudjelovala u javnoj raspravi o izgradnji UTK-a i raspravi o reviziji Direktive o prospektu²⁵⁴ te o ukupnom regulatornom okviru Europske unije za financijske usluge.

U sklopu aktivnosti povezanih s UTK-om, nastavno na provedene javne rasprave, Europska je komisija u 2015. objavila dva prijedloga novih propisa, i to Prijedlog Uredbe o prospektu²⁵⁵, koja zamjenjuje postojeću Direktivu o prospektu, te Prijedlog Uredbe o sekuritizaciji²⁵⁶. Hanfa je sudjelovala u izradi stajališta i prijedloga amandmana na tekst Prijedloga Uredbe o sekuritizaciji u suradnji s Hrvatskom narodnom bankom i Ministarstvom financija u sklopu rasprave u Radnoj skupini za financijske usluge Vijeća.

Hanfa je sudjelovala i u radu Ekspertne skupine Europskog odbora za vrijednosne papire pri Europskoj komisiji (EGESC). Aktivnosti su uključivale radionice za transpoziciju Direktive MiFID II i Direktive CSMAD²⁵⁷ odnosno osiguranje primjene Uredbe MiFIR²⁵⁸ i Uredbe MAR²⁵⁹. Hanfa je sudjelovala i na sastancima i radionicama EGESC-a koji su se odnosili na aktivnosti u vezi s UTK-om, i to na pitanja u vezi s preprekama za slobodno kretanje kapitala koje mogu proizlaziti iz primjene propisa Europske unije, nacionalnih propisa ili poslovnih praksi u pojedinim državama članicama. Hanfa je sudjelovala i na sastancima EGESC-a na kojima se raspravljalo o mogućim pristupima u izradi prijedloga nove Uredbe o prospektu.

Hanfa je u 2015. sudjelovala u završnoj fazi donošenja Direktive o distribuciji osiguranja²⁶⁰, u rješavanju pitanja povezanih s ujednačavanjem terminologije iz financijskih usluga na hrvatskom jeziku, kao i pitanja povezanih s novim terminima koji se pojavljuju u tom propisu. Sudjelovala je i u izradi Ispravka Direktive kojom se mijenja Direktiva o transparentnosti²⁶¹ i kojom su se ispravile određene pogreške u tekstu direktive na hrvatskom jeziku.

253 Više o Uniji tržišta kapitala u poglavlju 1. Tržište kapitala

254 Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 153/1

255 *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the prospectus to be published when securities are offered to the public or admitted to trading*, 2015/0268 (COD)

256 Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih pravila o sekuritizaciji i uspostavi europskog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju i izmjeni direktiva 2009/65/EZ, 2009/138/EZ, 2011/61/EU i uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 648/2012, 2015/0226 (COD)

257 Direktiva 2014/57/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o kaznenopravnim sankcijama za zlouporabu tržišta (Direktiva o zlouporabi tržišta), SL L 173/179

258 Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL EU L 173/84

259 Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ (Tekst značajan za EGP), SL L 173/1

260 Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. godine o distribuciji osiguranja (preinačeni tekst) (Tekst značajan za EGP), SL L 26/19

261 Ispravak Direktive 2013/50/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o izmjenama Direktive 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi s informacijama o izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu, Direktive 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja u trgovanje i Direktive Komisije 2007/14/EZ o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredbi Direktive 2004/109/EZ (SL L 294, 6.11.2013.), SL L 41/54

9.2. Suradnja s domaćim i međunarodnim institucijama

U 2015. Hanfa je u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom i Zagrebačkom burzom započela rad na informiranju malih i srednjih poduzetnika o mogućnostima financiranja na tržištu kapitala kroz radionice kojima se nastojalo približiti te informacije zainteresiranim. Hanfa je tijekom pripremne faze za Solventnost II također bila uključena i u aktivnosti radne grupe HUO-HANFA-HAD za drugi i treći stup.

Hanfa se na zahtjev Ministarstva financija u 2015. uključila u rad šest novih radnih skupina:

- Operativnu radnu skupinu za analizu postojećeg stanja i iznalaženja mogućih rješenja u vezi s tretmanom državnih obveznica s valutnom klauzulom prema delegiranoj uredbi Europske komisije
- Radnu skupinu za izradu Nacrta Zakona o tržištu kapitala
- Radnu skupinu za izradu paketa zakona za investicijske fondove
- Radnu skupinu za provedbu obveza iz Zakona o kritičnim infrastrukturama²⁶²
- Radnu skupinu za praćenje inicijative Europske komisije o Uniji tržišta kapitala
- Ad-hoc radnu podskupinu MIRS za Registar stvarnih vlasnika.

Hanfa je također sudjelovala, zajedno s Ministarstvom financija i Hrvatskom narodnom bankom, u analiziranju inicijative Europske banke za obnovu i razvoj za izradu zakonodavnog okvira za tržište pokrivenih obveznica u Republici Hrvatskoj. U 2015. Hanfa je surađivala s predstavnicima Svjetske banke na projektu osnivanja prvog hrvatskog fonda poduzetničkog kapitala koji Svjetska banka provodi u suradnji s Ministarstvom poduzetništva i obrta i Hrvatske agencije za malo gospodarstvo, inovacije i investicije. Uloga Hanfe odnosila se na pitanje primjene relevantnih propisa na osnivanje takvog fonda.

U 2015. Hanfa je nastavila sudjelovati i u aktivnostima Vijeća za financijsku stabilnost, u čijem radu također sudjeluju Hrvatska narodna banka, Ministarstvo financija i Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka. Vijeće je u protekloj godini održalo dvije sjednice.

U skladu s potpisanim Multilateralnim memorandumom o razumijevanju, Hanfa je kao članica Međunarodne organizacije komisija za vrijednosne papire (IOSCO), temeljem prava i obaveza koje proizlaze iz predmetnog memoranduma, razmjenjivala relevantne informacije s ostalim potpisnicama memoranduma u svojim postupcima nadzora odnosno za potrebe nadzora drugih potpisnica memoranduma.

9.3. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma i međunarodne mjere ograničavanja

Hanfa kao sudionik sustava za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma putem Odbora za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma izrađuje relevantne podzakonske akte, predlaže mišljenja i odgovore na pitanja, organizira i sudjeluje u edukaciji svojih zaposlenika i predstavnika subjekata nadzora te obavlja druge aktivnosti u vezi sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma.

U 2015. Hanfa je nastavila s aktivnostima u pogledu kontrole primjene Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma²⁶³ (dalje u tekstu: ZSPNFT) kod subjekata nadzora. U pet provedenih neposrednih nadzora u dijelu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma nadzorne aktivnosti uključivale su kontrolu provedbe mjera za otkrivanje i sprječavanje pranja novca

²⁶² NN, br. 56/13

²⁶³ NN, br. 87/08 i 25/12

i financiranja terorizma. Na temelju nalaza iz nadzora utvrđene su sljedeće nezakonitosti i nepravilnosti:

- neadekvatnost internih akata kojima se propisuju postupanja u vezi sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma
- zaprimanje gotovinskih transakcija u iznosu od preko 105.000 kuna
- neadekvatnost mjera dubinske analize i procjene rizičnosti klijenata
- neadekvatna provjera identiteta stranke koja je pravna osoba
- izostanak praćenja poslovne aktivnosti klijenata i nepoduzimanje svih mjera za praćenje poslovne aktivnosti
- neadekvatna izrada programa godišnjeg stručnog osposobljavanja i izobrazbe na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca te financiranja terorizma
- neprovođenje interne revizije u skladu s odredbama ZSPNFT-a.

U 2015. Hanfa je na temelju obavljenih nadzora iz 2014. i 2015. donijela osam rješenja, kojima su naložene mjere za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i nezakonitosti u dijelu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, a u skladu s kojima su subjekti nadzora i postupili.

Osim redovitog provođenja nadzora zakonitosti rada svojih subjekata nadzora Hanfa je u skladu s odredbama Odluke o načinu provođenja međunarodnih mjera ograničavanja raspolaganja imovinom²⁶⁴, a u vezi sa Zakonom o međunarodnim mjerama ograničavanja²⁶⁵, kod njih nadzirala i primjenu međunarodnih mjera ograničavanja raspolaganja imovinom.

Pored navedenog, jedna je od obveza nadzornih tijela međusobna razmjena podataka i informacija u postupku nadzora te je Hanfa nastavila izvještavati Ured za sprječavanje pranja novca pri Ministarstvu financija o provedenim postupcima nadzora.

U pogledu izrade podzakonskih akata u vezi sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma Hanfa je početkom 2015. donijela izmijenjene Smjernice za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za obveznike u nadležnosti Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga u dijelu utvrđivanja političke izloženosti stranih fizičkih osoba.

U cilju sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma Hanfa je kontinuirano davala mišljenja subjektima nadzora u vezi s primjenom odredaba ZSPNFT-a, a tijekom 2015. održala je i dvije edukacije za predstavnike subjekata nadzora Hanfe (Hrvatska gospodarska komora – Nacionalna procjena rizika i odgovori na upite udruženja i Akademija Zagrebačke burze – Sustav upravljanja rizikom sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma) te jednu edukaciju za zaposlenike Hanfe (način provedbe nadzora u dijelu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma).

Hanfa je aktivno sudjelovala i u radu Međuinstitucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: MIRS), kojom presjeda Ured za sprječavanje pranja novca. Glavne teme sastanaka MIRS-a odnosile su se na dovršetak projekta Nacionalne procjene rizika, pripremu izvještaja (engl. *Follow-up Report*) za evaluaciju Republike Hrvatske od strane Odbora stručnjaka Vijeća Europe za procjenu mjera protiv pranja novca i financiranja terorizma (engl. *Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism* – MONEYVAL), provedbu Akcijskog plana za provedbu mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, koji je donijela Vlada Republike Hrvatske, te ostala pitanja iz područja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Na nacionalnoj razini Hanfa je sudjelovala u izradi projekta Nacionalne procjene rizika, koji je Republika Hrvatska provela po metodologiji Svjetske banke. Projekt Nacionalne procjene rizika finaliziran je tijekom 2015., a njegov je cilj bio definiranje ocjena rizičnosti pojedinih sektora i poslova kako bi se u skladu s identificiranim rizikom izradio Akcijski plan s jasno definiranim mjerama

264 NN, br. 78/11

265 NN, br. 139/08 i 41/14

koje se trebaju poduzimati radi umanjenja rizika sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u sustavu Republike Hrvatske.

Za potrebe izvješćivanja MONEYVAL-a u sklopu redovne procedure izvješćivanja o napretku usklađenosti Republike Hrvatske s međunarodnim standardima na području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, Hanfa je pripremila izvještaj o poduzetim mjerama u područjima svoje nadležnosti te je predstavnik Hanfe sudjelovao na 48. plenarnoj sjednici MONEYVAL-a, koja je održana u Strasbourgu u rujnu 2015. godine.

Hanfa je u okviru međuinstitucionalne suradnje dostavljala odgovore, podatke i mišljenja na upite subjekata nadzora povezane s međunarodnim mjerama ograničavanja.

Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti

10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti

10.1. Zaštita potrošača i edukativne aktivnosti

Hanfa je u 2015. zaprimila 149 predstavki, a taj broj uključuje predstavke koje su podnesene zbog postupanja nekog od subjekata nadzora Hanfe, predstavke koje nisu u nadležnosti Hanfe te druge vrste općenitih upita i podnesaka. Najviše predstavki Hanfa je zaprimila od strane fizičkih osoba, a u nastavku je dan prikaz broja zaprimljenih predstavki prema podnosiocu.

Hanfa u obzir uzima sve predstavke koje zaprimi te na osnovi onih koje se odnose na njezinu nadležnost traži dokumentaciju i očitovanja subjekata protiv kojih je predstavka podnesena, a po potrebi može pokrenuti i nadzor kroz upravni postupak.

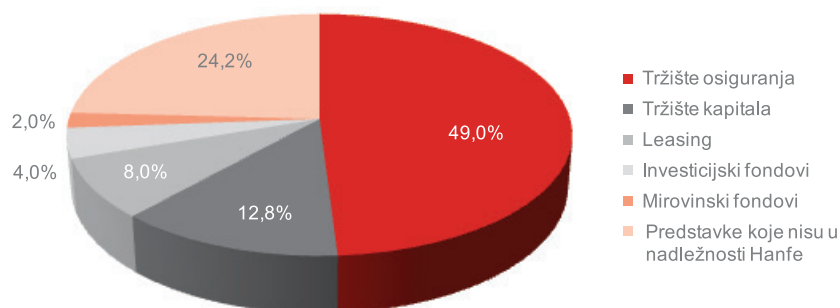
Tablica 10.1. Broj predstavki zaprimljenih u 2014. i 2015. prema podnosiocu

Vrsta predstavke	Broj predstavki zaprimljenih u 2014.	Broj predstavki zaprimljenih u 2015.
Predstavke fizičkih osoba	107	122
Predstavke pravnih osoba	29	24
Anonimne predstavke	11	3
Ukupno	147	149

Izvor: Hanfa

Najveći postotak zaprimljenih predstavki odnosio se na područja tržišta osiguranja, tržišta kapitala i tržišta leasinga, a 24,2% zaprimljenih predstavki nije se odnosilo na djelokrug i nadležnost Hanfe, kako je prikazano grafikonom u nastavku. Nije zaprimljena ni jedna predstavka koja se odnosila na područje faktoringa ili investicijskih društava.

Grafikon 10.1. Predstavke prema području nadležnosti Hanfe

Izvor: Hanfa

Iz područja tržišta osiguranja zaprimljeno je 73 predstavki. Pritom se 39,7% predstavki odnosilo na nezadovoljstvo obradom štete, što obuhvaća nezadovoljstvo visinom isplaćene osigurnine i neisplatu osigurnine, a 23,3% predstavki odnosilo se na sklapanje ugovora o osiguranju, što obuhvaća previsoko zaračunatu premiju, odobravanje popusta na tržištu osiguranja te nepravilnu primjenu bonus/malus sustava. Na spor iz ugovora o osiguranju, što obuhvaća neizvršenje obveza iz ugovora i uvjeta osiguranja, odnosilo se 16,4% predstavki, a 15,1% predstavki odnosilo se na rad subjekta nadzora, odnosno općenito na poslovanje suprotno odredbama zakonodavnih

okvira. Ostalih 5,5% predstavki odnosilo se na otkupne vrijednosti police životnih osiguranja. Hanfa je pokrenula upravni postupak neposrednog nadzora nad poslovanjem dvaju društava za osiguranje na temelju zaprimljenih predstavki koje su se odnosile na obavljanje poslova zastupanja u osiguranju od strane društva koje nema dozvolu za obavljanje navedenih poslova te na ulaganje u dionice, njihovo vrednovanje i iskazivanje u poslovnim knjigama te ostvarivanje upravljačkih prava.

Iz područja tržišta kapitala zaprimljeno je 19 predstavki, od kojih se 31,6% odnosilo na preuzimanje dioničkih društava, 26,3% na manipulaciju tržištem, 10,5% na neizvršavanje obveza transparentnosti te 10,5% na preknjižbu dionica. Ostale predstavke odnosile su se na stečajni postupak, postupanje udruge dioničara, nezakonito postupanje subjekta nadzora te na financijsko izvješćavanje. Hanfa promiče važnost instituta predstavki kao djelotvornog sredstva zaštite prava građana pa su predstavke razmatrane u okviru kontinuiranog nadzora koji Hanfa provodi nad subjektima nadzora.

Od 12 zaprimljenih predstavki koje su se odnosile na područje tržišta leasinga 33,3% ih se odnosilo na obračun i način naplate dugovanja i povezanih troškova po prijevremenom prekidu ugovora o leasingu, a 33,3% predstavki odnosilo se na povrat i prodaju objekta leasinga nakon prijevremenog prekida ugovora o leasingu. Ostale predstavke podnesene su zbog promjene uvjeta osiguranja objekta leasinga, prijevremene otplate ugovora, obračuna promjenjive kamate te spora iz ugovora o otkupu dospjelog potraživanja. Nakon analize predstavki na postupanje leasing društava zaprimljenih tijekom prethodnih godina Hanfa je pokrenula posredni nadzor ugovornih odredaba leasing ugovora. Svrha je navedenog nadzora zaštita interesa potrošača i ostalih primatelja leasinga te što ujednačenije i transparentnije ugovorne odredbe ugovora o leasingu.

Od šest zaprimljenih predstavki iz područja investicijskih fondova 50,0% ih se odnosilo na postupanje subjekta nadzora u vezi sa zakonitošću poslovanja subjekta nadzora i upravljanja fondom, 33,3% predstavki odnosilo se na nezadovoljstvo načinom kupnje i otkupom udjela u fondu, a 16,7% predstavki odnosilo se na postupanje subjekta nadzora u vezi s objavom informacija.

Tri zaprimljene predstavke iz područja mirovinskih fondova odnosile su se na postupak zatvaranja osobnog računa u obveznom mirovinskom fondu i nasljeđivanje sredstava iz obveznog mirovinskog fonda, na postupanje subjekta nadzora u vezi s nepridržavanjem tajnosti podataka o stanju računa člana dobrovoljnog mirovinskog fonda te na postupanje subjekta nadzora u vezi s načinom upravljanja obveznim mirovinskim fondom.

Na sve zaprimljene predstavke iz svog djelokruga Hanfa je podnositeljima odgovarala promptno, a najkasnije u roku 30 dana. Taj se odgovor, ovisno o specifičnosti pojedinog slučaja, odnosi na davanje informacija o tijeku postupka ili o ishodu rješavanja. U slučajevima kada nije bila nadležna za davanje odgovora na određeni upit ili predstavku, Hanfa je podnositelje uputila na odgovarajuća nadležna tijela.

Osim rješavanjem zaprimljenih predstavki korisnika financijskih usluga Hanfa je nastavila djelovati u području zaštite potrošača na način da je i dalje upoznavala javnost s ulogom i načinom funkcioniranja financijskog sustava te poduzimala različite aktivnosti kako bi korisnicima financijskih usluga omogućila pravodobno dobivanje potrebnih informacija. Te su aktivnosti bile usmjerene na preventivno djelovanje, i to kroz posredni i neposredni nadzor, te na razvijanje svijesti o rizicima u vezi s ulaganjima u financijske instrumente, kao i o pravima i obvezama subjekata nadzora i korisnika njihovih usluga. Navedene aktivnosti Hanfa je provodila putem objava o savjetovanjima sa zainteresiranom javnošću u vezi s nacrtima podzakonskih akata iz svoje nadležnosti te pozivanja na dostavu komentara na njihov sadržaj, i to na središnjem državnom portalu za javna savjetovanja sa zainteresiranom javnošću (e-Savjetovanja). Na svojim internetskim stranicama objavljivala je zakonske i podzakonske propise i njihove pročišćene verzije, priopćenja za javnost o različitim rizičnim vrstama ulaganja i financijskih poslova, upozorenja s ciljem zaštite ulagatelja, upozorenja ESMA-e²⁶⁶ i IOSCO-a, edukativne tekstove, često postavljena pita-

266 O Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) detaljnije u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e.

nja i odgovore, publikacije, priručnike i podatke o rezultatima poslovanja subjekata nadzora te druge obavijesti koje sadrže informacije i priopćenja iz djelokruga rada Hanfe.

U području zaštite potrošača Hanfa je bila aktivna i u sklopu ESMA-ina Stalnog odbora za financijske inovacije (engl. *Financial Innovation Standing Committee*) i EIOPA-ina²⁶⁷ Odbora za zaštitu potrošača i financijske inovacije (engl. *Committee on Consumer Protection and Financial Innovation*). Pratila je dostavljene dokumente, dostavljala zatražene podatke i izvještaje o predstavkama te razmjenjivala iskustva s drugim državama članicama u vezi s pitanjima zaštite potrošača.

Uz kontinuirane aktivnosti u području zaštite potrošača Hanfa je pokrenula ili sudjelovala u raznim edukativnim aktivnostima. Drugu godinu zaredom Hanfa se uključila u obilježavanje Svjetskog tjedna novca te prvi put u obilježavanje Europskog tjedna novca, i to u tjednu od 9. do 17. ožujka 2015. godine. Tom je prilikom u suradnji s Ministarstvom financija, Ministarstvom gospodarstva, Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta, Hrvatskom udrugom banaka, Hrvatskom narodnom bankom, Hrvatskim uredom za osiguranje i Hrvatskom udrugom poslodavaca organizirala okrugli stol pod nazivom "Financijskom pismenošću do zadovoljnijih građana". Tijekom događaja su kroz prezentacije i otvorene panel rasprave predstavljene dosadašnje i najavljene buduće aktivnosti državnih institucija i nevladinog sektora povezane s tematikom financijske edukacije, a poseban naglasak stavljen je na potrebu uključivanja financijske edukacije u formalno obrazovanje. Hanfa je u tom tjednu sudjelovala i na panel raspravi u sklopu predstavljanja rezultata preliminarne istraživanja financijske pismenosti na Ekonomskom institutu.

Edukativne aktivnosti u obrazovnim institucijama na području Republike Hrvatske Hanfa je nastavila putem održavanja studentskih debata pod nazivom "Mirovinska štednja – optimalna strategija ulaganja". Održane su tri debate u suradnji s tri fakulteta, a u debatama su sudjelovali studenti koji su iznosili mišljenja i stavove u vezi s drugim stupom mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj s posebnim naglaskom na ulaganja mirovinskih fondova odnosno poslovanje mirovinskih društava. Studenti su se za debatu pripremali sa zaposlenicima Hanfe i mirovinskih društava, a njezina je svrha bila širenje svijesti o potrebi da članovi fondova kao budući korisnici mirovina budu aktivniji kod praćenja poslovanja mirovinskih fondova i mirovinskih društava te informiranje o važnosti poznavanja funkcioniranja mirovinskog sustava, što uključuje i samostalan odabir fonda. Hanfa priprema održavanje studentskih debata i za 2016., a teme novih debata bit će povezane s osiguranjem te leasingom i faktoringom.

Radi upoznavanja šire javnosti s pojmovima povezanim s financijskim uslugama te načinom funkcioniranja financijskih tržišta Hanfa je izradila i na svojoj internetskoj stranici objavila pet edukativnih brošura namijenjenih korisnicima i potencijalnim korisnicima financijskih usluga. Brošure razumljivim i jednostavnim jezikom objašnjavaju pojmove povezane s tržištem kapitala, osiguranjem, investicijskim fondovima, mirovinskim fondovima i leasingom. U svrhu predstavljanja edukativnih brošura javnosti Hanfa je održala konferenciju pod nazivom "Financijske usluge – što znati i na što paziti? Ciljevi i trendovi u edukaciji i zaštiti potrošača". Izlagači na konferenciji bili su predstavnici Hanfe, Ministarstva financija, Ministarstva gospodarstva i ESMA-e. Predstavnik Hanfe naglasio je važnost pravovremenog informiranja korisnika usluga u svrhu upoznavanja s rizicima povezanim s određenom financijskom uslugom ili proizvodom prije stupanja u poslovni odnos, a svaki od izlagača također je iz perspektive svoje institucije govorio o važnosti edukacije i zaštite potrošača te razvoja financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj.

Kako bi osnažila svijest o potrebi poznavanja financijskih proizvoda i povezanih rizika prilikom odlučivanja o ulaganju u takve proizvode, Hanfa je osmislila inovativnu edukativnu kampanju koja se provodila putem privlačno izrađenih internetskih oglasa (*display banner*) i oglasa koji su se pojavljivali prilikom internetskog pretraživanja određenih riječi, a u kojima su izmišljene osobe, predstavljene kao najbogatiji Hrvati, pozivale na trgovanje izmišljenim financijskim proizvodima nazvanim KPN-ovima (Kompliciranim Proizvodima za Neinformirane). Već pri sljedećem kliku oglasi su vodili do posebno izrađene Hanfine informativne internetske stranice, gdje se potenci-

267 O Europskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) detaljnije u poglavlju 9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e.

jalne ulagače pozvalo na oprez i ukazalo na važnost pravovremenog informiranja o uslugama i proizvodima prije stupanja u poslovni odnos s ponuditeljima financijskih usluga. Edukativna kampanja provodila se korištenjem modernih tehnologija kojima se služe pružatelji onih usluga i proizvoda na koje je Hanfa kampanjom ukazivala te se takvim pristupom željela doseći ciljna skupina koje takvi i slični oglasi i inače privlače. Tijekom dva mjeseca trajanja edukativne kampanje zabilježeno je više od 36.000 klikova na navedene oglase. U svrhu edukacije šire javnosti Hanfa je tijekom provedbe kampanje putem internetskih portala i tiska objavila članke u kojima je također ukazivala na potrebu edukacije u području financija te davala informacije o Hanfinim edukativnim aktivnostima i materijalima te podacima iz područja financija koji su putem Hanfine internetske stranice dostupni javnosti (edukativne brošure, registri ovlaštenih pružatelja usluga, upozorenja o društvima na čiji je rad iz nekog razloga potrebno obratiti pozornost, statistika, kvantitativni podaci, podaci koje je Hanfa dala u obliku edukativnih tekstova i odgovora na često postavljena pitanja).

Zajedno s Hrvatskom narodnom bankom te u suradnji s Ministarstvom financija Hanfa je provodila istraživanje "Mjerenje financijske pismenosti", a na temelju Akcijskog plana za unaprjeđenje financijske pismenosti potrošača za 2015. godinu. Istraživanje je provedeno prema metodologiji Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), koja financijsku pismenost definira kao kombinaciju informiranosti, znanja, vještina, stavova i ponašanja potrebnih za donošenje ispravnih financijskih odluka radi ostvarenja individualne dobrobiti. Stoga je bilo predviđeno da se istraživanjem mjere tri osnovne kategorije: financijsko znanje, financijsko ponašanje i odnos prema trošenju novca. Mjerenje financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj provedeno je u sklopu drugog međunarodnog ciklusa nacionalnih testiranja koje koordinira OECD. Upitnik koji je služio kao mjerni instrument izrađen je 2009., a prvi puta primijenjen je 2010. tijekom koordiniranog mjerenja u 14 zemalja. Od tada do danas još se 30 zemalja služilo njime u svrhu prikupljanja podataka o financijskoj pismenosti svojih građana. S obzirom na to da se Republika Hrvatska uključila u novi ciklus provedbe konkretnog istraživanja na međunarodnoj razini, rezultati tog istraživanja omogućit će i usporedbu nacionalne razine pismenosti građana Republike Hrvatske s rezultatima istraživanja provedenih u ostalim zemljama. Takvo mjerenje financijske pismenosti bit će korisna osnova za što bolje planiranje budućih edukativnih projekata i aktivnosti te ocjenjivanje njihove uspješnosti. Predstavljanje rezultata mjerenja financijske pismenosti planira se za 2016. godinu.

Edukativne aktivnosti provodile su se i putem organizacije edukativnih posjeta studenata i učenika Hanfi. U tim prilikama objašnjeni su im djelokrug i nadležnost Hanfe s naglaskom na tematiku pravnog okvira iz nadležnosti Hanfe, aktivnosti ESMA-e i EIOPA-e te pojmovi povezani uz članstvo Hanfe u tim institucijama, postupci posrednog i neposrednog nadzora te licenciranja, kao i provođenje ispita iz Hanfine nadležnosti. Predstavnici Hanfe održali su i razna predavanja na seminarima i konferencijama različitih obrazovnih, profesionalnih i državnih institucija. Teme njihovih predavanja odnosile su se, između ostalog, na djelokrug i nadležnost Hanfe, poslovanje investicijskih fondova, osiguratelja i mirovinskih fondova kao institucionalnih ulagatelja na financijskom tržištu u Republici Hrvatskoj, Solventnost II, pripremu za vlastitu procjenu rizika i solventnosti, institut pomoćnika zastupnika u osiguranju i prekogranično pružanje usluga, zaštitu potrošača u osiguranju, pravo osiguranja, računovodstvo osiguranja i mirovinskog osiguranja, nadzor tržišta vrijednosnih papira, MiFID II, regulatorni okvir faktoringa, sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, tržište leasinga i ugovor o leasingu, skupno financiranje, provedbu revizije informacijskog sustava subjekata nadzora od strane revizorskog društva i sl.

10.2. Javnost rada

Najvažnija promjena u 2015. povezana sa Zakonom o pravu na pristup informacijama²⁶⁸ bila je njegova izmjena i dopuna²⁶⁹, kojom su uvedene nove obveze tijelima javne vlasti. Tako je uvedeno savjetovanje sa zainteresiranom javnošću putem središnjeg državnog internetskog portala za savjetovanje sa javnošću, e-Savjetovanje, za tijela državne uprave kao obvezno, a kao preporuka za ostala tijela javne vlasti. Kao obveznik primjene Zakona o pravu na pristup informacijama Hanfa je odmah po stupanju na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama uvela savjetovanja u vezi s podzakonskim aktima putem navedenog središnjeg državnog portala. Uvođenjem ovog postupka savjetovanja, Hanfa je prestala provoditi savjetovanja putem svoje internetske stranice, na kojoj je objavljivala samo obavijesti o otvaranju i zatvaranju savjetovanja u vezi s podzakonskim aktima na središnjem državnom portalu.

Provedeno je ukupno 45 savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u vezi s pravilnicima iz nadležnosti i djelovanja Hanfe, konkretno s područja investicijskih i mirovinskih fondova, investicijskih društava i tržišta kapitala, područja osiguranja, faktoringa, kao i s područja općih poslova Hanfe. Prilikom izrade prijedloga podzakonskih akata, a nakon provedene stručne rasprave, Hanfa je uzimala u obzir primjedbe i sugestije zainteresirane javnosti koje je smatrala relevantnim za donošenje tih akata. Nakon svakog provedenog savjetovanja, koja su se u pravilu provodila u razdoblju od 30 dana, objavljena su Izvješća o provedenom savjetovanju u rokovima određenim za njihovu objavu.

Kako bi se savjetovanja Hanfe provela što točnije i urednije, zaposlenici Hanfe u više su navrata sudjelovali na edukacijskim radionicama na poziv Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Hanfa je također u svojim prostorijama organizirala radionicu za sve svoje zaposlenike uključene u provođenje postupaka savjetovanja, na kojoj su službenici Ureda za udruge pružili pomoć u pogledu stjecanja znanja oko provođenja postupka savjetovanja putem portala e-Savjetovanje. Zaposlenici Hanfe sudjelovali su i na okruglom stolu pod nazivom "Ponovna uporaba informacija i otvoreni podaci javne uprave – potpora društvenom razvoju i inovativnom gospodarstvu" u organizaciji Povjerenika za informiranje/Ministarstva uprave.

Primjenjujući odredbe Zakona o pravu na pristup informacijama Hanfa je transparentno i na vrijeme objavljivala sve relevantne informacije iz svog područja rada kako bi javnost mogla biti pravovremeno i u potpunosti informirana. Tako internetska stranica Hanfe sadrži između ostalog sve propise iz područja njezina rada, odluke sa sjednica Upravnog vijeća, informacije o unutarnjem ustrojstvu, sve potrebne informacije o pravu na pristup informacijama, odgovore na najčešća pitanja, registre i baze podataka te informacije o raspisanim natječajima, kao i o rezultatima provedenog natječajnog postupka.

Na internetskim stranicama Hanfe objavljen je Godišnji plan savjetovanja Hanfe s javnošću za 2016. s pregledom planiranih podzakonskih akata, rokovima njihova donošenja, planiranim trajanjem savjetovanja i načinima provođenja savjetovanja.

Zaprimljeno je osam zahtjeva za pristup informacijama i svi zahtjevi riješeni su u zakonskom roku. Najvećim brojem zahtjeva podnositelji su tražili informacije s područja mirovinskih fondova, tržišta kapitala, osiguranja i faktoringa. Jedan je zahtjev odbijen zato što je zatražena informacija poslovna tajna i predstavljala je ograničenje propisano Zakonom o pravu na pristup informacijama. Hanfa je odbila zahtjev za pristup informaciji, u bitnom, s obzirom na obvezu zaposlenika o čuvanju isprava i podataka koje su saznali u obavljanju svojih dužnosti i poslova, propisanu Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga²⁷⁰.

Izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama detaljnije je određena i definirana ponovna uporaba informacija. Hanfa je u svojim evidencijama registrirala 13 zahtjeva za

268 NN, br. 25/13 i 85/15

269 NN, br. 85/15

270 NN, br. 140/05 i 12/12

ponovnu uporabu informacija, koji su joj dostavljeni putem portala imamopravoznati.org. Od tog broja nije riješen samo jedan zahtjev, a razlog tome bio je tehničke prirode, no podnositelju je priopćeno da će se zahtjev riješiti čim se steknu uvjeti za njegovo udovoljavanje. Jedan zahtjev riješen je izvan roka od 15 dana.

Dostavljanje dokumenata u Središnji katalog službenih dokumenata Republike Hrvatske nastavljeno je i tijekom 2015. tako da se na stranicama Digitalno informacijsko-dokumentacijskog ureda Vlade Republike Hrvatske nalaze i ažurirani podaci koji se odnose na Hanfu.

U skladu s odredbama Zakona o pravu na pristup informacijama Hanfa je u 2015. ispunila svoju obvezu prema Povjereniku za informiranje dostavljanjem izvješća o provedbi tog zakona, kao i prema Uredu za udruge Vlade Republike Hrvatske dostavljanjem podataka o provedenim godišnjim savjetovanjima sa zainteresiranom javnošću.

Hanfa je i putem medija omogućila da javnost bude upoznata s njezinim djelovanjem. Mediji su svoje upite Hanfi dostavljali putem elektroničke pošte na adresu press@hanfa.hr, a kod odgovaranja na novinarske upite u obzir se uzimala potreba za brzinom dostave zatraženih informacija te je naglasak bio na pružanju potpune informacije. Hanfa je zaprimila i odgovorila na 37 novinarskih upita. Komuniciranje s javnošću odvijalo se i putem priopćenja te razgovora s članovima Upravnog vijeća objavljenih u medijima.

Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta

Hanfa Godišnje izvješće 2015.

11. Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta

11.1. Operativno poslovanje i ljudski resursi

Hanfa je, osim Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga²⁷¹ (dalje u tekstu: Zakon o Hanfi) te Statutom Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, uređena i nizom internih akata. Svrha je svih internih akata transparentnost, otvorenost i efikasnost procesa. Također je u vidu transparentnosti te kontrole i poboljšanja procesa uspostavljena interna revizija još 2006. godine. Poslovni procesi kao i svi interni akti kontinuirano se unaprjeđuju kako bi Hanfa poslovala u skladu s najboljim praksama. U razdoblju od 2012. Hanfa je znatno unaprijedila sustave poslovnih procesa te samog poslovanja kako bi postala moderna europska institucija. Uvedeni su sustavi poput elektroničkog sustava za upravljanje dokumentima i e-Pisarnice te brojna IT rješenja potrebna za zaprimanje podataka od subjekata nadzora i prosljeđivanje podataka EIOPA-i²⁷² i ESMA-i²⁷³.

Izvještavanje prema EIOPA-i i ESMA-i

Obveza Hanfe kao nadležnog tijela države članice prema ESMA-inim sustavima podrazumijevaju uvođenje sustava za spajanje i razmjenu podataka te aktivno sudjelovanje u razmjeni podataka s ESMA-inim sustavima.

Započet je postupak unaprjeđenja IT infrastrukture kroz izradu kataloga informacija i digitalizaciju dostave podataka od strane subjekata nadzora, a u svrhu izrade skladišta podataka (DWH), koja bi olakšala provođenje procesa nadzora. Budući da će se sa stupanjem na snagu Direktive MiFID II²⁷⁴ i Uredbe MiFIR²⁷⁵ povećati obujam podataka i izračuna koje će Hanfa kao nadzorno tijelo morati prosljeđivati ESMA-i, Hanfa je odlučila sudjelovati u ESMA-inom projektu Sustav referentnih podataka o financijskim instrumentima (engl. *Financial Instruments Reference Data System – FIRDS*), kojim će se osigurati da se složeni izračuni transparentnosti, koji će obuhvaćati sve financijske instrumente, a ne samo dionice, računaju centralizirano. Nadalje, novi zahtjevi Uredbe MiFIR te Uredbe MAR²⁷⁶ obvezuju mjesta trgovanja i sistematske internalizatore da dostave referentne podatke za relevantne financijske instrumente nadležnim tijelima, koja su te podatke obvezna dostaviti ESMA-i za naknadno objavljivanje na internetskim stranicama. Paralelno s navedenim nadogradnjama ESMA implementira informatički sustav koji bi omogućio centralizirani pristup transakcijskim podacima kako bi se omogućio prihvrat upita od nadležnih tijela te prosljeđivanje upita prema trgovinskim repozitorijima.

Obveza je Hanfe kao nadležnog tijela države članice spajanje s EIOPA-inim sustavima uz korištenje XBRL formata i DPM modela podataka. Stoga je bilo potrebno implementirati novi sustav za

271 NN, br. 140/05 i 12/12

272 O Europskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (EIOPA) detaljnije u poglavlju 9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e.

273 O Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (ESMA) detaljnije u poglavlju 9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e.

274 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU, SL L 173/349

275 Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 173/84

276 Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ (Tekst značajan za EGP), SL L 173/1

prihvat, validaciju i prosljeđivanje izvještaja prema EIOPA-i kao prvu fazu priprema za izvještavanje prema Direktivi Solventnost II²⁷⁷.

IPA projekt

Cilj je IPA projekta unaprjeđenje učinkovitosti nadzora na području financijskih usluga nebankarskog sektora u Republici Hrvatskoj u skladu sa svrhom Europskog sustava nadzora financijskog tržišta kroz implementaciju sustava poslovne inteligencije, a sredstva od 150.400 eura odobrena su iz IPA programa Europske unije.

Unaprjeđenjem IT infrastrukture kroz implementaciju sustava poslovne inteligencije Hanfa će moći efikasnije udovoljiti zahtjevima za izvještavanje europskih nadzornih tijela te će unaprijediti kapacitet svojih nadzornih aktivnosti koje se provode na načelima nadzora temeljenog na rizicima, kao i kontinuirano praćenje i upravljanje sistemskim rizikom cijelog nebankarskog sektora.

Twinning light projekti

Hanfa je u svrhu unaprjeđenja i poboljšanja poslovnih procesa predložila dva projekta u okviru Twinning light programa Prijelazni instrument – Instrument za jačanje kapaciteta (engl. *Transition Facility – Institution Building Envelope*).

Predviđena vrijednost projekta “Unaprjeđenje procesa izvještavanja o izloženosti izvedenicama i trgovanju izvedenicama u Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga” iznosi 100 tis. eura, a projekta “Integracija i poboljšanje nadzora na temelju rizika u Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga” 190 tis. eura. Oba je projekta odobrila Europska komisija te je u tijeku raspisivanje natječaja.

Nadogradnja informacijskog sustava

Uspostava naprednih IT rješenja i automatizacija poslovnih aktivnosti kroz IT znači i veću poslovnu vrijednost i ovisnost o IT-ju. Paralelno s rastom participacije IT-ja u poslovanju potrebno je podići i nivo zrelosti IT-ja kroz uvođenje međunarodno priznatih standarda ISO 20000 i 27001 kako bi se smanjio operativni rizik. Imajući navedeno u vidu, Hanfa je započela s opsežnim pripremama radi usklađenja sa zahtjevima iz tih standarda u budućnosti.

Cilj je nadogradnje i obnavljanja infrastrukture uspostaviti pouzdan rad informacijskog sustava na način da se osigura adekvatno vrijeme odziva informacijskog sustava, vjerojatnost ispada smanji na prihvatljivu razinu te omogućiti brzi oporavak.

Radi efikasnijeg provođenja Smjernica Europske središnje banke (ESB)(ECB/2014/15) u segmentu izvještavanja registra financijskih institucija (RIAD) te unaprjeđenja postojećeg modela razmjene podataka o populaciji financijskih institucija koje regulira i nadzire Hanfa, potrebno je zamijeniti postojeći sustav izvještavanja na način koji omogućuje razmjenu podataka iz Registara financijskih institucija Hanfe s Hrvatskom narodnom bankom te prikupljanje potrebnih izvještaja.

Za potrebe izvješćivanja institucija Europske unije potrebno je u što kraćem roku uspostaviti sustav koji uz već postojeće funkcionalnosti zaprimanja elektronički potpisanih izvještaja omogućuje i zaprimanje i validiranje podataka u novim formatima (XBRL, novi XML), definiranje shema i kontrola izvješća na osnovi specifikacija zadanih eksterno (EIOPA i ESMA), pospremanje podataka u unaprijed definirane strukture, verzioniranje te slanje podataka u predviđenim strukturama prema institucijama Europske unije.

²⁷⁷ Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja, SL L 335

Ljudski resursi

Temeljem Zakona o poticanju zapošljavanja²⁷⁸ Hanfa je u 2015. na stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa primila četiri polaznika stručnog osposobljavanja koji su završili pravni fakultet.

Kako bi omogućila zapošljavanje najkvalitetnijih studenata prije nego što počnu aktivno tražiti posao na tržištu rada, a radi pravovremenog osiguravanja potrebnog broja kvalitetnih kadrova, Hanfa je za akademsku godinu 2015./2016. objavila natječaj za dodjelu stipendija za studenta/studenticu zadnje godine diplomskih studija u Republici Hrvatskoj, a koji iskazuju želju za početak svoje karijere u Hanfi.

Kao i prethodnih godina Hanfa je nastavila s kontinuiranim provođenjem stručnog usavršavanja svojih zaposlenika kroz seminare i stručne edukacije, većinom u organizaciji EIOPA-e, Joint Vienna instituta i ATTF-a, te interne radionice. Stručno usavršavanje provodilo se s ciljem kontinuiranog unapređenja znanja i kompetencija zaposlenika sa svrhom pravodobnog, efikasnog i stručnog izvršavanja svojih ciljeva i zadataka. S obzirom na značajne izmjene u regulatornom okviru Europske unije potrebno je bilo usvojiti nova znanja koja su se primijenila u izradi novih i izmjeni postojećih propisa.

11.2. Financijsko poslovanje Hanfe

Hanfa od 1. siječnja 2015. u vođenju računovodstva i financijskog poslovanja primjenjuje odredbe novog Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija²⁷⁹ te odredbe podzakonskih propisa donesenih na temelju navedenog zakona.

U skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija obavljena je vanjska revizija financijskih izvještaja Hanfe za 2015. te je Izvješće neovisnog revizora objavljeno na internetskim stranicama Hanfe.

U skladu s odredbama Zakona o fiskalnoj odgovornosti²⁸⁰ Hanfa je tijekom 2015. provela samoprocjenu sustava financijskog upravljanja i kontrola te je u vezi s time Izjava o fiskalnoj odgovornosti za 2014. dostavljena Hrvatskom saboru. Glavni tajnik, u čijoj su nadležnosti financijsko-računovodstveni poslovi Hanfe, davanjem Izjave o fiskalnoj odgovornosti potvrdio je zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava te učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola u okviru financijskim planom utvrđenih sredstava.

Ukupna imovina Hanfe na dan 31. prosinca 2015. iznosila je 33,4 mil. kuna, od čega se 83,2% odnosilo na financijsku imovinu, dok je nefinancijska imovina činila 16,8% ukupne imovine Hanfe. Na dan 31. prosinca 2015. ukupne obveze iznosile su 5,7 mil. kuna, što je 17,0% ukupne pasive, dok su vlastiti izvori činili 83,0% ukupne pasive.

Tablica 11.1. Skraćena bilanca Hanfe na dan 31.12.2015. (u tis. kn)²⁸¹

Aktiva	33.359
Nefinancijska imovina	5.603
Financijska imovina	27.756
Pasiva	33.359
Obveze	5.679
Vlastiti izvori	27.680

Izvor: Hanfa

278 NN, br. 57/12 i 120/12

279 NN, br. 121/14

280 NN, br. 139/10 i 19/14

281 Detaljna bilanca Hanfe prikazana je u Tablici 3.1. u poglavlju Dodaci.

Tijekom 2015. Hanfa se financirala iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora te naknada za pružene usluge, u skladu s člankom 20. Zakona o Hanfi.

Izračun i visina naknada te način i izvršenje naplate naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora koje je Hanfa naplatila za 2015. definirani su Pravilnikom o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2015. godinu²⁸², dok su vrsta i visina naknada i administrativnih pristojbi Hanfe za pružanje usluga iz njezine nadležnosti i djelokruga u 2015. definirane Pravilnikom o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga²⁸³.

Ukupno ostvareni prihodi u 2015. iznosili su 52,8 mil. kuna, dok su ukupni rashodi iznosili 45,1 mil. kuna.

Tablica 11.2. Skraćeni račun prihoda i rashoda Hanfe za 2015. (u tis. kn)²⁸⁴

Prihodi	52.851
Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	52.166
Prihodi ostvareni temeljem Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2015.	46.291
Prihodi ostvareni temeljem Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hanfe	5.834
Ostali prihodi po posebnim propisima	41
Prihodi od imovine	194
Ostali prihodi	491
Rashodi	45.081
Rashodi za radnike	30.957
Materijalni rashodi	12.799
Naknade troškova radnicima	1.749
Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	12
Rashodi za usluge	6.281
Rashodi za materijal i energiju	711
Ostali nespomenuti materijalni rashodi	4.047
Rashodi amortizacije	1.138
Financijski rashodi	28
Ostali rashodi	159

Izvor: Hanfa

11.2.1. Prihodi

Hanfa je u 2015. ostvarila prihode u iznosu od 52,8 mil. kuna, od čega se 98,7%, tj. 52,2 mil. kuna odnosilo na prihode po posebnim propisima iz ostalih izvora, a koji su ostvareni iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora, naknada za pružene usluge iz nadležnosti Hanfe i ostalih prihoda po posebnim propisima. Manje od 1% ostvarenih prihoda odnosio se na prihode od imovine i na ostale nespomenute prihode.

Glavninu ostvarenih prihoda po posebnim propisima iz ostalih izvora (87,6%) činili su prihodi ostvareni temeljem odredbi Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj

282 NN, br. 151/14 i 69/15

283 NN, br. 151/14

284 Detaljni izvještaj o prihodima i rashodima Hanfe prikazan je u Tablici br. 3.2. u poglavlju Dodaci.

agenciji za nadzor financijskih usluga za 2015. godinu, dok je 11,0% ukupnih prihoda ostvareno temeljem odredbi Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga. Ukupno ostvareni prihodi u 2015. manji su za 1,1% u odnosu na prihode ostvarene u 2014. godini.

Hanfa je 28. kolovoza 2015., na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2015. godinu, donijela Odluku o oslobođanju plaćanja dijela naknada, kojom su subjekti nadzora oslobođeni plaćanja dijela naknada za određena razdoblja u 2015. godini. Navedena odluka donesena je u cilju financijskog rasterećenja subjekata nadzora u 2015. godini.

U nastavku slijedi prikaz prihoda ostvarenih iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2015. godinu.

Tablica 11.3. Prihodi od naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora ostvareni u 2015. (u tis. kn)

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2015.	Iznos u tis. kn	Udio u ukupnim prihodima (u %)
Prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima	24.281	45,9
Prihodi od društava za osiguranje i društava za reosiguranje	5.018	9,5
Prihodi od kreditnih institucija	4.861	9,2
Prihodi od društava za upravljanje investicijskim fondovima	4.768	9,0
Prihodi od leasing društava	3.453	6,5
Prihodi od faktoring društava	1.442	2,7
Prihodi od Središnjeg klirinškog depozitarnog društva	1.346	2,5
Prihodi od Zagrebačke burze	378	0,7
Prihodi od posrednika i zastupnika u osiguranju	317	0,6
Prihodi od društava za upravljanje fondovima osnovanim posebnim zakonima	290	0,5
Prihodi od mirovinskih osiguravajućih društava	111	0,2
Prihodi od investicijskih društava	26	0,0
Ukupno	46.291	87,6

Izvor: Hanfa

Na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2015. godinu Hanfa je ostvarila prihode od naknade za nadzor, koja se računa od ukupne imovine i prihoda subjekata nadzora, u ukupnom iznosu od 46,3 mil. kuna.

Ukupna naknada naplaćena na temelju navedenog pravilnika činila je 87,6% ukupnih prihoda u 2015., a najveći udio u ukupnim prihodima (45,9%) činili su prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima.

Na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga Hanfa naplaćuje naknade za pružene usluge iz svoje nadležnosti i djelokruga na temelju ovlaštenja propisanih Zakonom o Hanfi, Zakonom o tržištu kapitala²⁸⁵ (dalje u tekstu: ZTK), Zakonom o preuzimanju dioničkih društava²⁸⁶ (dalje u tekstu: ZPDD), Zakonom o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom²⁸⁷ (dalje u tekstu: ZOIFJP), Zakonom o

285 NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13, 159/13, 18/15 i 110/15

286 NN, br. 109/07, 36/09, 108/12, 90/13, 99/13 i 148/13

287 NN, br. 16/13 i 143/14

alternativnim investicijskim fondovima²⁸⁸ (dalje u tekstu: ZAIF), Zakonom o osiguranju²⁸⁹ (dalje u tekstu: ZOS), Zakonom o obveznim mirovinskim fondovima²⁹⁰ (dalje u tekstu: ZOMF), Zakonom o dobrovoljnim mirovinskim fondovima²⁹¹ (dalje u tekstu: ZDMF), Zakonom o mirovinskim osiguravajućim društvima²⁹² (dalje u tekstu: ZMOD), Zakonom o doživotnoj otpremnini odnosno dokupu mirovine²⁹³, Zakonom o leasingu²⁹⁴ (dalje u tekstu: ZOL), Zakonom o faktoringu²⁹⁵ (dalje u tekstu: ZOF) i Zakonom o provedbi Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju²⁹⁶.

Obveznici plaćanja naknada i administrativnih pristojbi su subjekti nadzora Hanfe, kao i sve ostale pravne i fizičke osobe te subjekti bez pravne osobnosti koje se obraćaju Hanfi sa zahtjevom za poduzimanje radnji iz njezina djelokruga i nadležnosti. Obveznici su i sve ostale stranke koje se obraćaju Hanfi s obavijestima ili zahtjevima za poduzimanje radnji iz djelokruga i nadležnosti Hanfe ili putem nadležnih nadzornih tijela država članica dostavljaju obavijesti o pružanju usluga u Republici Hrvatskoj.

Naknade su prihod Hanfe, dok se administrativne pristojbe uplaćuju u državni proračun Republike Hrvatske. Prihodi od naknada koji su ostvareni u 2015. temeljem navedenog pravilnika iznose 5,8 mil. kuna.

U sljedećoj tablici daje se detaljniji prikaz prihoda ostvarenih od pruženih usluga iz nadležnosti Hanfe na temelju posebnih zakona, a koji čine 11,0% ukupnih prihoda ostvarenih u 2015. godini.

Tablica 11.4. Prihodi od pruženih usluga iz nadležnosti Hanfe na temelju posebnih zakona u 2015. (u tis. kn)

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hanfe	Iznos u tis. kn	Udio u ukupnim prihodima (u %)
Prihodi ostvareni na temelju ZOS-a	3.013	5,7
Prihodi ostvareni na temelju ZTK-a	1.101	2,1
Prihodi ostvareni na temelju ZPDD-a	298	0,6
Prihodi ostvareni na temelju ZOIFJP-a	496	0,9
Prihodi ostvareni na temelju ZOMF-a, ZDMF-a i ZMOD-a	249	0,5
Prihodi ostvareni na temelju ZAIF-a	148	0,3
Prihodi ostvareni na temelju ZOL-a	175	0,3
Prihodi ostvareni na temelju Zakona o Hanfi (izdavanje mišljenja i preslika)	101	0,2
Prihodi ostvareni na temelju ZOF-a	160	0,3
Prihodi od vođenja registra objekata leasinga	94	0,2
Ukupno	5.834	11,0

Izvor: Hanfa

288 NN, br. 16/13 i 143/14

289 NN, br. 30/15

290 NN, br. 19/14 i 93/15

291 NN, br. 19/14

292 NN, br. 22/14

293 NN, br. 153/13

294 NN, br. 141/13

295 NN, br. 94/14 i 85/15

296 NN, br. 54/13

Iz tablice je razvidno kako je Hanfa u 2015. najveći iznos naknada za pružene usluge iz svoje nadležnosti naplatila na temelju odredaba ZOS-a (5,7% ukupnih prihoda Hanfe), i to u najvećem dijelu po osnovi provjere stručnih znanja i izdavanja ovlaštenja i dozvola za obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju.

11.2.2. Rashodi

Hanfa je u 2015. ostvarila rashode poslovanja u ukupnom iznosu od 45,1 mil. kuna, što je za 1% manje u odnosu na ukupne rashode iz 2014. godine.

Najveći udjel u ostvarenim rashodima činili su rashodi za radnike (68,7%). Rashodi za radnike ostvareni u 2015. iznosili su 31 mil. kuna i zadržali su razinu iz 2014. unatoč povećanom prosječnom broju zaposlenih na osnovi stanja krajem izvještajnog razdoblja sa 145 u 2014. na 152 u 2015. godini.

Sljedeću značajnu stavku rashoda Hanfe čine materijalni rashodi, koji su u 2015. ostvareni u iznosu od 12,8 mil. kuna i činili su 28,4% ukupnih rashoda. Tijekom 2015. ostvareno je 4,5% manje materijalnih rashoda u odnosu na 2014., što iznosi 609 tis. kuna.

Učinak provođenja razvojnih projekata u Hanfi, osim na optimizaciji poslovnih procesa, razvidan je i u smislu smanjenja pojedinih kategorija troškova pa je tako primjerice uvođenje digitalizacije rezultiralo smanjenjem troškova fotokopirnog papira i tonera za 60,0%.

Hanfa je u 2015. smanjila i cijenu zakupa poslovnih prostora ugovaranjem povoljnijih uvjeta zakupa, uslijed čega su troškovi zakupa smanjeni za 18,0%, što na godišnjoj razini iznosi oko 570 tis. kuna.

Troškovi obveznih članarina u ESMA-i i EIOPA-i iznosili su 3,8 mil. kuna u 2015., što je za 8,2% manje u odnosu na 2014., kada su iznosili 4,1 mil. kuna. U 2015. ostvareno je 335,9 tis. kuna manje troškova članarina u navedenim tijelima zbog naknadnog smanjenja ukupnih budžeta navedenih institucija, što je dovelo do manjih rashoda Hanfe u odnosu na planirane te u odnosu na 2014. godinu.

Predmetni troškovi godišnje članarine, ne uključujući druge rashode povezane s obveznim sudjelovanjem Hanfe u radu europskih nadzornih tijela, činili su 29,5% materijalnih rashoda te 8,4% ukupnih rashoda Hanfe u 2015. godini.

Provođenje razvojnih IT projekata, uz koje je povezana i nabava dugotrajne imovine, utjecalo je na povećanje rashoda amortizacije od 7,2% u odnosu na 2014. godinu. Rashodi amortizacije iznosili su 1,1 mil. kuna i bili su za 76 tis. kuna veći u odnosu na 2014. godinu.

Na temelju iskazanih podataka o ukupnim prihodima i rashodima Hanfa je u 2015. ostvarila višak prihoda nad rashodima u iznosu od 7,7 mil. kuna.

U skladu s odredbama Zakona o Hanfi ostvareni višak prihoda nad rashodima na kraju godine uplaćuje se u državni proračun pa je tako višak prihoda nad rashodima ostvaren u 2015. u iznosu od 7,7 mil. kuna Hanfa uplatila u državni proračun Republike Hrvatske.

11.2.3. Sjednice Upravnog vijeća i Savjeta Hanfe

Upravno vijeće donijelo je u 2015. godini 1.442 odluke na ukupno 85 održanih sjednica, od kojih je njih 50 bilo redovno, dok je 35 sjednica bilo izvanredno.

Savjet je savjetodavno tijelo Hanfe, koje je osnovano na temelju članka 11. Zakona o Hanfi. Savjet čini devet članova – troje imenovanih od Vlade Republike Hrvatske, dok petoricu biraju predstavnici udruga subjekata nadzora organiziranih pri Hrvatskoj gospodarskoj komori. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe član je Savjeta po službenoj dužnosti.

U 2015. održane su četiri sjednice Savjeta, i to 3. ožujka, 9. lipnja, 15. rujna i 8. prosinca, na kojima je Savjet u skladu sa svojim ovlastima iz članka 12. Zakona o Hanfi davao mišljenja te stručne savjete s ciljem razvoja nadzorne prakse.

Dodaci

12. Dodaci

Dodatak 1: Upravno vijeće, Savjet Hanfe i unutrašnji ustroj Hanfe

Članovi Upravnog vijeća na dan 31. prosinca 2015.:

Petar-Pierre Matek (predsjednik)

Gordana Letica (zamjenica predsjednika)

Branka Bjedov Kostelac

Silvana Božić

Mario Radaković

Članovi Savjeta Hanfe na dan 31. prosinca 2015.:

Boris Galić (predsjednik Savjeta), predstavnik Udruženja osiguravatelja pri Hrvatskoj gospodarskoj komori

Petar-Pierre Matek, predsjednik Upravnog vijeća, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
Nikolina Ptiček, imenovana od Vlade Republike Hrvatske

Ivana Ravlić Ivanović, imenovana od Vlade Republike Hrvatske

Ivana Matovina, imenovana od Vlade Republike Hrvatske

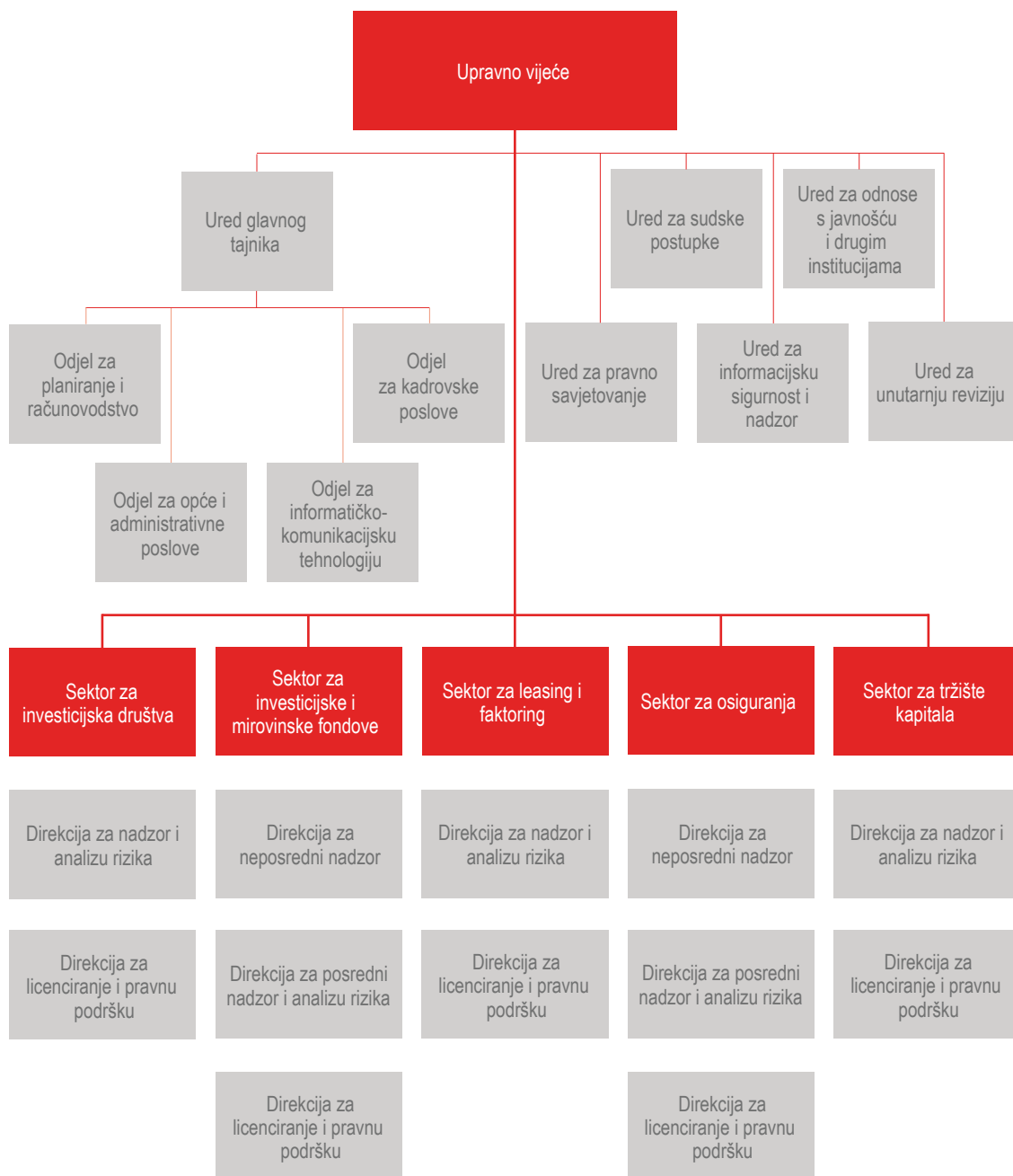
Eugen Paić-Karega, predstavnik Udruženja leasing društava pri Hrvatskoj gospodarskoj komori

Ivan Tadin, predstavnik Udruženja za poslovanje i posredovanje na financijskim tržištima pri Hrvatskoj gospodarskoj komori

Josip Glavaš, predsjednik Uprave, predstavnik Udruženja društava za upravljanje investicijskim fondovima pri Hrvatskoj gospodarskoj komori

Damir Grbavac, predstavnik Udruženja društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih društava pri Hrvatskoj gospodarskoj komori.

Unutrašnji ustroj:

Dodatak 2: Popis pravilnika donesenih u 2015. godini

Tržište kapitala

1. Pravilnik o obrazovnom programu i ispitu za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva, brokera i investicijskog savjetnika (NN, br. 133/15)

Investicijska društva

1. Pravilnik o planovima oporavka investicijskih društava (NN, br. 26/15)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o provedbi Provedbene Uredbe Komisije (EU) br. 680/2014 (NN, br. 52/15)
3. Pravilnik o obrazovnom programu i ispitu za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva, brokera i investicijskog savjetnika (NN, br. 133/15)
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o nadzornim izvještajima za pravne osobe ovlaštene za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti (NN, br. 140/15)

Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za nuđenje udjela UCITS fonda (NN, br. 26/15)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o organizacijskim zahtjevima za društva za upravljanje UCITS fondovima (NN, br. 26/15)
3. Pravilnik o dozvoljenim ulaganjima i ograničenjima ulaganja UCITS fonda (NN, br. 26/15)
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja društva za upravljanje UCITS fondovima (NN, br. 28/15)
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o dozvoljenim ulaganjima i ograničenjima ulaganja UCITS fonda (NN, br. 37/15)
6. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o promidžbi i ostalim informacijama za ulagatelje UCITS fonda (NN, br. 78/15)
7. Pravilnik o utvrđivanju neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijene udjela u UCITS fondu (NN, br. 101/15)

Alternativni investicijski fondovi

1. Pravilnik o izdavanju odobrenja za rad UAIF-a i malog UAIF-a te stjecanju kvalificiranog udjela UAIF-a (NN, br. 26/15)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za nuđenje udjela AIF-a s privatnom ponudom (NN, br. 26/15)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih financijskih izvještaja i drugih izvještaja društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 28/15)
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o vrstama alternativnih investicijskih fondova (NN, br. 28/15)
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o prijenosu poslova upravljanja AIF-ovima (NN, br. 81/15)
6. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja registra UAIF-ova i AIF-ova (NN, br. 81/15)
7. Pravilnik o utvrđivanju neto vrijednosti imovine AIF-a i cijene udjela AIF-a (NN, br. 101/15)

Obvezni mirovinski fondovi

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o dozvoljenim ulaganjima i dodatnim ograničenjima ulaganja obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 67/15)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o promidžbi i ostalim informacijama za članove obveznih mirovinskih fondova (NN, br. 128/15)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postupanju Središnjeg registra osiguranika i mirovinskih društava prema članovima obveznih mirovinskih fondova (NN, br. 135/15)
4. Pravilnik o obrazovnom programu i ispitu za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva, brokera i investicijskog savjetnika (NN, br. 133/15)

Dobrovoljni mirovinski fondovi

1. Pravilnik o obrazovnom programu i ispitu za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva, brokera i investicijskog savjetnika (NN, br. 133/15)

Mirovinska osiguravajuća društva

1. Pravilnik o obrazovnom programu i ispitu za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva, brokera i investicijskog savjetnika (NN, br. 133/15)

Društva za dokup mirovine

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o vođenju računovodstva društva za dokup mirovine (NN, br. 125/15)

Osiguranje

1. Pravilnik o sadržaju zahtjeva i dokumentaciji koja se dostavlja uz zahtjev za izdavanje odobrenja za provođenje statusnih promjena društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 1/15)
2. Pravilnik o provedbi vlastite procjene rizika i solventnosti (NN, br. 1/15)
3. Pravilnik o sadržaju dokumentacije za izdavanje odobrenja za primjenu prilagodbe za volatilnost na relevantnu vremensku strukturu bezrizičnih kamatnih stopa u izračunu najbolje procjene (NN, br. 133/15)
4. Pravilnik o sadržaju dokumentacije za izdavanje odobrenja za primjenu prijelazne mjere za relevantnu vremensku strukturu bezrizičnih kamatnih stopa (NN, br. 133/15)
5. Pravilnik o sadržaju dokumentacije za izdavanje odobrenja za primjenu umanjenja iz prijelaznih mjera na tehničke pričuve (NN, br. 133/15)

Leasing

1. Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o registru objekata leasinga (NN, br. 16/15)

Factoring

1. Pravilnik o kapitalu faktoring društva (NN, br. 12/15)
2. Pravilnik o načinu obavljanja poslova interne revizije faktoring društva (NN, br. 12/15)
3. Pravilnik o financijskim i dodatnim izvještajima te kontnom planu faktoring društva (NN, br. 16/15)
4. Pravilnik o sadržaju ugovora o faktoringu (NN, br. 16/15)
5. Pravilnik o uvjetima i načinu obavljanja djelatnosti faktoring društva (NN, br. 16/15)

6. Pravilnik o primjeni odredaba Zakona o faktoringu i drugih propisa na faktoring društva u likvidaciji (NN, br. 52/15)
7. Pravilnik o obavljanju poslova faktoringa faktoring društava iz drugih država članica i trećih država na području Republike Hrvatske (NN, br. 58/15)
8. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o financijskim i dodatnim izvještajima te kontnom planu faktoring-društava (NN, br. 135/15)

Hanfa

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2015. godinu (NN, br. 69/15)
2. Pravilnik o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2016. godinu (NN, br. 136/15)

Dodatak 3: Financijska izvješća Hanfe

Tablica 3.1.: Bilanca Hanfe na dan 31.12.2015. (u kn)

Račun iz rač. plana	Opis	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
Imovina				
	Imovina (AOP 002+074)	32.402.129	33.359.374	103,0
0	Nefinancijska imovina (AOP 003+018+047+051+055+064)	5.255.387	5.603.159	106,6
01	Neproizvedena dugotrajna imovina (AOP 004+008-017)	2.922.029	193.128	6,6
011	Materijalna imovina – prirodna bogatstva (AOP 005 do 007)	0	0	-
012	Nematerijalna imovina (AOP 009 do 016)	3.069.631	1.653.812	53,9
0123	Licence	2.851.874	1.438.504	50,4
0124	Ostala prava	159.691	157.241	98,5
0128	Ostala nematerijalna imovina	58.066	58.067	100,0
019	Ispravak vrijednosti neproizvedene dugotrajne imovine	147.602	1.460.684	989,6
02	Proizvedena dugotrajna imovina (AOP 019+023+031+034+039+042-046)	2.333.358	4.817.633	206,5
021	Građevinski objekti (AOP 020 do 022)	3.564.810	3.564.810	100,0
0212	Poslovni objekti	3.450.670	3.450.670	100,0
0213	Ostali građevinski objekti	114.140	114.140	100,0
022	Postrojenja i oprema (AOP 024 do 030)	6.808.182	6.649.742	97,7
0221	Uredska oprema i namještaj	5.601.067	5.448.307	97,3
0222	Komunikacijska oprema	425.156	398.318	93,7
0223	Oprema za održavanje i zaštitu	669.146	675.308	100,9
0225	Instrumenti, uređaji i strojevi	0	23.137	-
0227	Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	112.813	104.672	92,8
023	Prijevozna sredstva (AOP 032+033)	1.028.264	1.043.102	101,4
0231	Prijevozna sredstva u cestovnom prometu	1.028.264	1.043.102	101,4
024	Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti (AOP 035 do 038)	167.044	167.044	100,0
0242	Umjetnička djela (izložena u galerijama, muzejima i slično)	167.044	167.044	100,0
026	Nematerijalna proizvedena imovina (AOP 043 do 045)	602.508	717.780	119,1
0261	Ulaganja u računalne programe	602.508	717.780	119,1
029	Ispravak vrijednosti proizvedene dugotrajne imovine	9.837.450	7.324.845	74,5
03	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 048)	0	0	-
031	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 049+050)	0	0	-

Račun iz rač. plana	Opis	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
04	Sitni inventar (AOP 052+053-054)	0	0	-
042	Sitni inventar u uporabi	122.883	289.259	235,4
049	Ispravak vrijednosti sitnog inventara	122.883	289.259	235,4
05	Nefinancijska imovina u pripremi (AOP 056 do 059+062+063)	0	574.605	-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	0	574.605	-
06	Proizvedena kratkotrajna imovina (AOP 065+070+073)	0	17.793	-
061	Zalihe za obavljanje djelatnosti (AOP 066 do 069)	0	17.793	-
0612	Zalihe materijala za redovne potrebe	0	17.793	-
1	Financijska imovina (AOP 075+083+100+105+125+133+142)	27.146.742	27.756.215	102,2
11	Novac u banci i blagajni (AOP 076+080+081+082)	6.642.797	6.285.298	94,6
111	Novac u banci (AOP 077 do 079)	6.636.044	6.279.520	94,6
1111	Novac na računu kod tuzemnih poslovnih banaka	6.636.044	6.279.520	94,6
113	Novac u blagajni	6.753	5.778	85,6
12	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od radnika te za više plaćene poreze i ostalo (AOP 084+087+088+089+095)	20.084.522	21.082.053	105,0
121	Depoziti u bankama i ostalim financijskim institucijama (AOP 085+086)	20.000.000	21.000.000	105,0
1211	Depoziti u tuzemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	20.000.000	21.000.000	105,0
123	Potraživanja od radnika	345	2.773	803,8
124	Potraživanja za više plaćene poreze i doprinose (AOP 090 do 094)	5.075	1.195	23,5
1241	Potraživanje za više plaćene poreze	5.075	1.195	23,5
129	Ostala potraživanja (AOP 096 do 099)	79.102	78.085	98,7
1291	Potraživanja za naknade koje se refundiraju	23.922	6.956	29,1
1293	Potraživanja za predujmove	12.857	13.806	107,4
1294	Ostala nespomenuta potraživanja	42.323	57.323	135,4
13	Zajmovi (AOP 101+102+103-104)	0	0	-
14	Vrijednosni papiri (AOP 106+109+112+115+118+121-124)	0	0	-
15	Dionice i udjeli u glavnici (AOP 126+129-132)	0	0	-
16	Potraživanja za prihode (AOP 134 do 137+140-141)	0	0	-
19	Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda (AOP 143+144)	419.423	388.864	92,7
191	Rashodi budućih razdoblja	221.667	268.825	121,3
192	Nedospjela naplata prihoda	197.756	120.039	60,7

Račun iz rač. plana	Opis	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
Obveze i vlastiti izvori				
	Obveze i vlastiti izvori (AOP 146+195)	32.402.129	33.359.374	103,0
2	Obveze (AOP 147+174+182+190)	4.548.514	5.679.059	124,9
24	Obveze za rashode (AOP 148+156+164+168+169+170)	4.176.832	5.291.308	126,7
241	Obveze za radnike (AOP 149 do 155)	3.573.220	3.666.545	102,6
2411	Obveze za plaće – neto	1.206.317	1.223.695	101,4
2412	Obveze za naknade plaća – neto	111.865	135.676	121,3
2414	Obveze za porez i prirez na dohodak iz plaća	287.388	303.279	105,5
2415	Obveze za doprinose iz plaća	399.382	414.715	103,8
2416	Obveze za doprinose na plaće	345.124	342.490	99,2
2417	Ostale obveze za radnike	1.223.144	1.246.690	101,9
242	Obveze za materijalne rashode (AOP 157 do 163)	557.680	1.551.893	278,3
2421	Naknade troškova radnicima	54.447	54.672	100,4
2424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	0	2.224	-
2425	Obveze prema dobavljačima u zemlji	501.194	1.488.518	297,0
2426	Obveze prema dobavljačima u inozemstvu	0	6.479	-
2429	Ostale obveze za financiranje rashoda poslovanja	2.039	0	0,0
249	Ostale obveze (AOP 171 do 173)	45.932	72.870	158,6
2493	Obveze za predujmove, depozite, primljene jamčevine i ostale nespomenute obveze	45.932	72.870	158,6
25	Obveze za vrijednosne papire (AOP 175+178-181)	0	0	-
29	Odgođeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja (AOP 191+192)	371.682	387.751	104,3
291	Odgođeno plaćanje rashoda	61.684	227.552	368,9
292	Naplaćeni prihodi budućih razdoblja (AOP 193+194)	309.998	160.199	51,7
2921	Unaprijed plaćeni prihodi	267.675	88.758	33,2
2922	Odgođeno priznavanje prihoda	42.323	71.441	168,8
5	Vlastiti izvori (AOP 196+199-200)	27.853.615	27.680.315	99,4
51	Vlastiti izvori (AOP 197+198)	2.566.520	2.512.880	97,9
511	Vlastiti izvori	2.566.520	2.512.880	97,9
5221	Višak prihoda	25.287.095	25.167.435	99,5
5222	Manjak prihoda	0	0	-
Izvanbilančni zapisi				
61	Izvanbilančni zapisi – aktiva	0	0	-
62	Izvanbilančni zapisi – pasiva	0	0	-

Izvor: Hanfa

Tablica 3.2.: Izvještaj o prihodima i rashodima Hanfe za razdoblje od 1.1. do 31.12.2015. (u kn)

Račun iz rač. plana	Opis	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
Prihodi				
3	Prihodi (AOP 002+005+008+011+024+032+041)	53.447.166	52.851.341	98,9
31	Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga (AOP 003+004)	0	0	-
32	Prihodi od članarina i članskih doprinosa (AOP 006+007)	0	0	-
33	Prihodi po posebnim propisima (AOP 009+010)	52.722.288	52.166.110	98,9
3312	Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	52.722.288	52.166.110	98,9
34	Prihodi od imovine (AOP 012+021)	558.237	194.478	34,8
341	Prihodi od financijske imovine (AOP 013 do 020)	558.237	194.478	34,8
3413	Kamate na oročena sredstva i depozite po viđenju	557.116	188.190	33,8
3415	Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	1.121	6.288	560,9
35	Prihodi od donacija (AOP 025+028 do 031)	0	0	-
36	Ostali prihodi (AOP 033+036+037)	166.641	490.753	294,5
361	Prihodi od naknade štete i refundacija (AOP 034+035)	114.114	404.701	354,6
3612	Prihod od refundacija	114.114	404.668	354,6
362	Prihodi od prodaje dugotrajne imovine	18.000	18.000	100,0
363	Ostali nespomenuti prihodi (AOP 038 do 040)	34.527	68.052	197,1
3633	Ostali nespomenuti prihodi	34.527	68.052	197,1
Rashodi				
4	RASHODI (AOP 045+057+098+099+110+115+126)	45.556.754	45.080.588	99,0
41	Rashodi za radnike (AOP 046+051+052)	31.015.718	30.956.855	99,8
411	Plaće (AOP 047 do 050)	24.430.635	24.459.592	100,1
4111	Plaće za redovan rad	24.315.159	24.344.450	100,1
4112	Plaće u naravi	115.476	115.142	99,7
412	Ostali rashodi za radnike	2.262.053	2.182.726	96,5
413	Doprinosi na plaće (AOP 053 do 056)	4.323.030	4.314.537	99,8
4131	Doprinosi za zdravstveno osiguranje	3.864.023	3.888.469	100,6
4132	Doprinosi za zapošljavanje	408.006	426.068	104,4
42	Materijalni rashodi (AOP 058+062+067+072+077+087+092)	13.408.747	12.799.375	95,5
421	Naknade troškova radnicima (AOP 059 do 061)	2.108.046	1.748.555	82,9
4211	Službena putovanja	852.229	573.351	67,3
4212	Naknade za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život	675.515	684.001	101,3
4213	Stručno usavršavanje radnika	580.302	491.203	84,6
422	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstvima i slično (AOP 063 do 066)	0	0	-

Račun iz rač. plana	Opis	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa (AOP 073 do 076)	0	12.483	-
4243	Naknade ostalih troškova	0	12.483	-
425	Rashodi za usluge (AOP 078 do 086)	6.101.873	6.280.887	102,9
4251	Usluge telefona, pošte i prijevoza	270.843	225.359	83,2
4252	Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	116.776	565.598	484,3
4253	Usluge promidžbe i informiranja	45.316	300.062	662,2
4254	Komunalne usluge	646.310	549.358	85,0
4255	Zakupnine i najamnine	3.326.663	2.638.085	79,3
4256	Zdravstvene i veterinarske usluge	71.270	69.090	96,9
4257	Intelektualne i osobne usluge	603.527	513.259	85,0
4258	Računalne usluge	247.000	558.103	226,0
4259	Ostale usluge	774.168	861.973	111,3
426	Rashodi za materijal i energiju (AOP 088 do 091)	790.366	710.668	89,9
4261	Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	332.991	287.404	86,3
4263	Energija	419.513	402.858	96,0
4264	Sitan inventar i auto gume	37.862	20.406	53,9
429	Ostali nespomenuti materijalni rashodi (AOP 093 do 097)	4.408.462	4.046.782	91,8
4291	Premije osiguranja	52.592	48.042	91,3
4292	Reprezentacija	101.671	77.392	76,1
4293	Članarine	4.253.934	3.921.113	92,2
4295	Ostali nespomenuti materijalni rashodi	265	235	88,7
43	Rashodi amortizacije	1.061.605	1.137.615	107,2
44	Financijski rashodi (AOP 100+101+105)	55.134	27.608	50,1
443	Ostali financijski rashodi (AOP 106 do 109)	55.134	27.608	50,1
4431	Bankarske usluge i usluge platnog prometa	24.505	19.348	79,0
4432	Negativne tečajne razlike i valutna klauzula	29.992	8.257	27,5
4434	Ostali nespomenuti financijski rashodi	637	0	0,0
45	Donacije (AOP 111+114)	0	0	-
46	Ostali rashodi (AOP 116+121)	15.550	159.135	1.023,4
462	Ostali nespomenuti rashodi (AOP 122 do 125)	15.550	159.135	1.023,4
4621	Neotpisana vrijednost i drugi rashodi otuđene i rashodovane dugotrajne imovine	0	11.607	-
4622	Otpisana potraživanja	0	0	-
4623	Rashodi za ostala porezna davanja	2.450	2.336	95,3
4624	Ostali nespomenuti rashodi	13.100	145.192	1.108,3
47	Rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija (AOP 127+128)	0	0	-
	Ukupni rashodi (AOP 044-131 ili 044+132)	45.556.754	45.080.588	99,0

Račun iz rač. plana	Opis	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
	Višak prihoda (AOP 001-133)	7.890.412	7.770.753	98,5
5221	Višak prihoda – preneseni	17.396.682	17.396.682	100,0
	Višak prihoda raspoloživ u sljedećem razdoblju (AOP 134+136-135-137-138)	25.287.094	25.167.435	99,5
Dodatni podaci				
11	Stanje novčanih sredstava na početku godine	5.707.642	6.642.797	116,4
11-dugovno	Ukupni priljevi na novčane račune i blagajne	62.967.565	101.613.276	161,4
11-potražno	Ukupni odljevi s novčanih računa i blagajni	62.032.410	101.970.775	164,4
11	Stanje novčanih sredstava na kraju razdoblja (AOP 141+142-143)	6.642.797	6.285.298	94,6
	Prihod ostvaren iz sredstava Europske unije			-
	Prosječan broj radnika na osnovi stanja krajem izvještajnog razdoblja (cijeli broj)	145	152	104,8
	Prosječan broj radnika na osnovi sati rada (cijeli broj)	132	134	101,5
	Broj volontera			-
	Broj sati volontiranja			-
Vrijednost ostvarenih investicija u novu dugotrajnu imovinu		Ostvarena vrijednost		Indeks (4/3)
		u istom razdoblju prethodne godine	u izvještajnom razdoblju	
051	Građevinski objekti u pripremi	0	0	-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	499.263	1.158.617	232,1
053	Prijevozna sredstva u pripremi	157.158	152.246	96,9
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi	0	0	-
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	509.659	120.375	23,6
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	37.862	20.406	53,9
Opis stavke		Stanje 1. siječnja	Stanje na kraju izvještajnog razdoblja	Indeks (4/3)
	Stanje zaliha	0	17.793	-

Izvor: Hanfa

Dodatak 4: Statistički pregled

4.1. Mirovinski fondovi

Tablica A1: Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje mirovinskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	31.12.2014.	Udio (u %)	31.12.2015.	Udio (u %)
I. Financijska imovina	583.944	86,11	640.190	86,79
II. Potraživanja	34.692	5,12	39.486	5,35
III. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	1.338	0,20	1.730	0,23
IV. Odgođena porezna imovina	4.962	0,73	5.503	0,75
V. Nekretnine, postrojenja i oprema	6.729	0,99	6.674	0,90
VI. Ulaganja u nekretnine	0	0,00	0	0,00
VII. Nematerijalna imovina	10.834	1,60	9.749	1,32
VIII. Ostala imovina	35.637	5,26	34.315	4,65
Ukupna aktiva	678.136	100,00	737.646	100,00
Kapital i rezerve	622.287	91,76	657.955	89,20
I. Upisani kapital	401.800	59,25	401.800	54,47
II. Rezerve kapitala	4.490	0,66	4.490	0,61
III. Rezerve	8.300	1,22	9.972	1,35
IV. Revalorizacijske rezerve	3.346	0,49	2.197	0,30
V. Zadržana dobit ili preneseni gubitak	39.692	5,85	40.272	5,46
VI. Dobit ili gubitak tekuće godine	164.659	24,28	199.224	27,01
Obveze	22.990	3,39	45.264	6,14
Rezerviranja	7.361	1,09	7.673	1,04
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	24.718	3,65	26.132	3,54
Odgođene porezne obveze	780	0,12	622	0,08
Ukupna pasiva	678.136	100,00	737.646	100,00

Izvor: Hanfa

Tablica A2: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje mirovinskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	2014.	2015.
Prihodi od upravljanja fondom	360.599	433.244
Naknada od uplaćenih doprinosa	42.817	49.882
Naknada od ukupne imovine mirovinskog fonda	317.765	383.317
Naknada za izlaz	17	45
Nagrada za uspješnost	0	0
Rashodi od upravljanja fondom	84.931	108.533
Transakcijski troškovi	100	210
Troškovi marketinga	5.081	5.853
Troškovi agenata prodaje	10.507	30.181
Ostali troškovi od upravljanja fondom	69.243	72.290

Stavke izvještaja	2014.	2015.
Dobit od upravljanja fondom	275.668	324.710
Rashodi od poslovanja društva	86.960	97.113
Materijalni troškovi	1.248	1.517
Troškovi osoblja	40.381	48.262
Amortizacija i vrijednosno usklađenje ostale imovine	5.261	5.833
Rezerviranja	0	0
Ostali troškovi poslovanja	40.071	41.502
Dobit od redovnog poslovanja	188.708	227.598
Neto finansijski rezultat	15.688	17.514
Ostali prihodi i rashodi	1.866	4.276
Dobit iz poslovanja prije oporezivanja	206.262	249.387
Porez na dobit	41.603	50.163
Dobit	164.659	199.224
Ostala sveobuhvatna dobit	2.128	-1.149
Ukupna sveobuhvatna dobit	166.787	198.075

Izvor: Hanfa

Tablica A3: Izvještaj o finansijskom položaju mirovinskog osiguravajućeg društva na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u kn)

Oznaka pozicije	Opis pozicije	31.12.2014.	31.12.2015.	Promjena (u %)
Aktiva				
A	Nematerijalna imovina	420.185	435.380	3,6
B	Materijalna imovina	118.966	127.739	7,4
C	Ulaganja	398.716.816	426.700.679	7,0
D	Odgođena i tekuća porezna imovina		53.272	-
E	Potraživanja	691.179	13.868	-98,0
F	Ostala imovina	12.700.348	10.966.332	-13,7
G	Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	35.688	42.361	18,7
H	Ukupno aktiva	412.683.182	438.339.630	6,2
Pasiva				
				0,0
A	Kapital i rezerve	37.464.240	43.868.071	17,1
B	Obveze drugog reda (podređene obveze)			-
C	Manjinski interes			-
D	Tehničke pričuve	353.200.432	371.009.414	5,0
E	Rezerviranja		7.279.011	-
F	Financijske obveze			-
G	Odgođena i tekuća porezna obveza	195.401	952.338	387,4
H	Ostale obveze	524.336	334.967	-36,1
I	Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	21.298.773	14.895.829	-30,1
J	Ukupno pasiva	412.683.182	438.339.630	6,2

Izvor: Hanfa

Tablica A4: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti mirovinskog osiguravajućeg društva za 2014. i 2015. (u kn)

Oznaka pozicije	Opis pozicije	2014.	2015.	Promjena (u %)
I	Prihodi s osnove doznaka mirovinskih društava, izravnih jednokratnih uplata i uplata drugih osoba	162.739.819	147.393.416	-9,4
II	Prihodi od ulaganja	46.231.587	107.778.793	133,1
III	Prihodi od provizija i naknada			-
IV	Ostali prihodi	19.490	138.542	610,9
V	Rashodi s osnove ugovora o mirovini	-189.848.565	-152.738.259	-19,5
VI	Poslovni rashodi	-3.957.364	-6.295.183	59,1
VII	Rashodi od ulaganja	-11.460.740	-87.878.541	666,8
VIII	Ostali rashodi		-457.556	-
IX	Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja prije oporezivanja	3.724.226	7.941.212	113,2
X	Porez na dobit	-743.180	-1.583.836	113,1
XI	Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja	2.981.046	6.357.376	113,3

Izvor: Hanfa

4.2. Investicijski fondovi

Tablica B1: Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje investicijskim fondovima (u tis. kn)²⁹⁷

Stavke izvještaja	31.12.2014.	Udio (u %)	31.12.2015.	Udio (u %)
Nekretnine, postrojenja i oprema	1.984	0,64	1.962	0,65
Ulaganja u nekretnine	0	0,00	0	0,00
Nematerijalna imovina	4.744	1,52	3.048	1,01
Financijska imovina	227.398	72,87	225.099	74,68
Potraživanja	75.130	24,08	67.285	22,32
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	630	0,20	1.933	0,64
Odgođena porezna imovina	736	0,24	406	0,13
Ostala imovina	1.424	0,46	1.680	0,56
Ukupna aktiva	312.045	100,00	301.413	100,00
Kapital i rezerve	222.329	71,25	239.500	79,46
Obveze	77.524	24,84	51.006	16,92
Rezerviranja	2.096	0,67	2.001	0,66
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	8.109	2,60	8.270	2,74
Odgođene porezne obveze	1.988	0,64	637	0,21
Ukupna pasiva	312.045	100,00	301.413	100,00

Izvor: Hanfa

²⁹⁷ Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 190.

Tablica B2: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje investicijskim fondovima (u tis. kn)²⁹⁸

Stavke izvještaja	31.12.2014.	31.12.2015.
I. Prihodi od naknada od upravljanja	205.331	225.372
II. Rashodi od upravljanja fondovima	67.099	76.838
Neto rezultat od naknada od upravljanja investicijskim fondovima	138.233	148.534
III. Neto prihod od upravljanja portfeljem	7.760	10.399
IV. Prihod od investicijskog savjetovanja	181	125
V. Financijski prihodi i rashodi (dobit/gubitak od ulaganja u financijske instrumente)	6.628	11.708
VI. Opći i administrativni troškovi poslovanja	96.597	103.361
VII. Amortizacija i vrijednosno usklađivanje ostale imovine	3.693	3.812
VIII. Rezerviranja	866	98
IX. Ostali prihodi i rashodi poslovanja	4.986	3.456
X. Dobit ili gubitak prije oporezivanja	56.632	66.952
XI. Porez na dobit	11.727	13.869
XII. Dobit ili gubitak	44.905	53.083
XIII. Ostala sveobuhvatna dobit	8.271	-5.268
XIV. Ukupna sveobuhvatna dobit	53.177	47.814

Izvor: Hanfa

4.3. Osiguranje

Tablica C1: Skraćeni prikaz Izvještaja o financijskom položaju (balance) društava za osiguranje i društava za reosiguranje (u tis. kn)

	31.12.2014.			31.12.2015.		
	Život	Neživot	Ukupno	Život	Neživot	Ukupno
Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital	0	0	0	0	0	0
Nematerijalna imovina	13.457	77.042	90.499	26.231	74.888	101.119
Materijalna imovina	106.612	1.700.658	1.807.269	159.701	1.569.927	1.729.628
Ulaganja	17.788.960	11.813.036	29.601.996	18.630.517	12.048.151	30.678.668
Ulaganja za račun i rizik vlasnika polica životnog osiguranja	894.622	0	894.622	930.158	0	930.158
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	390.387	1.207.395	1.597.782	398.926	1.156.649	1.555.575
Odgodena i tekuća porezna imovina	22.085	257.129	279.214	22.331	215.844	238.176
Potraživanja	165.956	1.990.582	2.156.538	224.870	2.068.062	2.292.932
Ostala imovina	125.366	310.312	435.678	202.136	227.902	430.038
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	301.738	283.716	585.454	303.382	286.236	589.618
Ukupno aktiva	19.809.183	17.639.869	37.449.052	20.898.252	17.647.659	38.545.911

298 Za ispravak navedenih podataka vidjeti stranicu 190.

	31.12.2014.			31.12.2015.		
	Život	Neživot	Ukupno	Život	Neživot	Ukupno
Kapital i rezerve	2.622.235	5.462.569	8.084.804	2.630.874	5.733.267	8.364.141
Obveze drugog reda (podređene obveze)	6.129	37.413	43.542	6.108	37.304	43.412
Tehničke pričuve	15.461.150	9.814.872	25.276.022	16.468.326	9.604.935	26.073.262
Posebna pričuva za osiguranje iz skupine živ. osig. kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima invest. rizik, bruto iznos	892.718		892.718	928.563		928.563
Ostale pričuve	28.538	253.654	282.191	17.441	122.340	139.782
Odgođena i tekuća porezna obveza	145.634	251.582	397.216	146.633	235.792	382.425
Depoziti zadržani iz posla predanog u reosiguranje	375.450	82.326	457.776	383.747	91.869	475.616
Financijske obveze	1.586	187.462	189.048	1.395	122.584	123.979
Ostale obveze	212.268	1.077.176	1.289.444	244.835	1.147.207	1.392.042
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	63.475	472.816	536.291	70.329	552.360	622.689
Ukupno pasiva	19.809.183	17.639.869	37.449.052	20.898.252	17.647.659	38.545.911

Izvor: Hanfa

Tablica C2: Skraćeni prikaz Izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti (račun dobiti i gubitka) društava za osiguranje i društava za reosiguranje (u tis. kn)

	1.1.2014.-31.12.2014.			1.1.2015.-31.12.2015.		
	Život	Neživot	Ukupno	Život	Neživot	Ukupno
I. Zarađene premije (prihodovane)	2.446.770	5.128.499	7.575.270	2.845.988	4.851.771	7.697.759
II. Prihodi od ulaganja	967.789	586.372	1.554.162	1.034.961	599.382	1.634.342
III. Prihodi od provizija i naknada	18.629	189.191	207.820	19.395	187.453	206.849
IV. Ostali osigurateljno – tehnički prihodi, neto od reosiguranja	5.180	105.194	110.374	3.615	43.543	47.158
V. Ostali prihodi	7.652	61.690	69.343	15.365	84.908	100.273
VI. Izdaci za osigurane slučajeve, neto	-1.407.324	-2.558.858	-3.966.183	-1.611.792	-2.461.466	-4.073.258
VII. Promjena matematičke pričuve i ostalih tehničkih pričuva, neto od reosiguranja	-932.768	-37.565	-970.332	-995.479	28.283	-967.196

	1.1.2014.-31.12.2014.			1.1.2015.-31.12.2015.		
	Život	Neživot	Ukupno	Život	Neživot	Ukupno
VIII. Promjena posebne pričuve za osiguranja iz skupine životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima investicijski rizik, neto od reosiguranja (+/-)	-43.094	0	-43.094	-59.021	0	-59.021
IX. Izdaci za povrate premija (bonusi i popusti), neto od reosiguranja	0	-2.774	-2.774	0	-309	-309
X. Poslovni rashodi (izdaci za obavljanje djelatnosti), neto	-781.793	-2.836.332	-3.618.125	-776.149	-2.520.598	-3.296.746
XI. Troškovi ulaganja	-91.431	-519.286	-610.717	-199.228	-210.496	-409.724
XII. Ostali tehnički troškovi, neto od reosiguranja	-8.023	-189.327	-197.350	-6.689	-154.045	-160.734
XIII. Ostali troškovi, uključujući vrijednosna usklađenja	-6.565	-130.448	-137.013	-13.518	-31.351	-44.869
XIV. Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja prije poreza (+/-)	175.024	-203.644	-28.620	257.449	417.075	674.524
XV. Porez na dobit ili gubitak	-32.811	13.181	-19.630	-52.301	-101.917	-154.218
XVI. Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja poslije poreza (+/-)	142.213	-190.462	-48.249	205.148	315.158	520.306
XVII. Ukupni prihodi	3.444.169	6.178.417	9.622.586	3.918.695	5.742.030	9.660.726
XVIII. Ukupni rashodi	-3.301.956	-6.368.879	-9.670.835	-3.713.547	-5.426.872	-9.140.419
XIX. Ostala sveobuhvatna dobit	369.676	153.443	523.119	-87.500	-35.016	-122.516
XX. Ukupna sveobuhvatna dobit	511.889	-37.020	474.870	117.648	280.142	397.790
XXI. Reklasifikacijske usklade	0	0	0	0	0	0

Izvor: Hanfa

4.4. Leasing

Tablica D1: Ukupna aktiva leasing društava (u tis. kn)

Opis stavke / datum	31.12.2014.	31.12.2015.
Dugotrajna imovina	13.029.071	13.125.494
Nematerijalna imovina	12.622	10.604
Materijalna imovina	5.236.082	5.181.885
Materijalna imovina u pripremi (investicije u tijeku)	4.043	12.516
Materijalna imovina dana u operativni leasing	5.032.341	4.865.000
Nekretnine	829.269	750.192
Osobna vozila	2.971.455	2.959.085
Gospodarska vozila	472.191	520.278
Plovila	370.925	312.170
Letjelice	6.415	6.158
Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	379.873	315.500
Ostalo	2.212	1.618
Ostala materijalna imovina	77.737	64.871
Imovina dana u najam i zakup	121.961	239.497
Dugotrajna financijska imovina	105.734	276.374
Ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate	260	156.623
Ulaganja u dugotrajne vrijednosne papire	97.102	85.522
Dani dugotrajni zajmovi	1.886	30.253
Dani dugotrajni depoziti	4.650	3.024
Ostala dugotrajna financijska imovina	1.837	952
Dugotrajna potraživanja	7.520.428	7.522.593
Potraživanja po osnovi financijskog leasinga	7.440.899	7.311.599
Ostala dugotrajna potraživanja	79.529	210.994
Odgođena porezna imovina	154.204	134.037
Kratkotrajna imovina	4.767.136	4.422.434
Zalihe	816.369	521.579
Kratkotrajna potraživanja	3.259.014	3.267.778
Potraživanja po osnovi operativnog leasinga	176.992	174.127
Potraživanja po osnovi financijskog leasinga	2.918.598	2.890.015
Potraživanja od države i drugih institucija	58.967	47.022
Ostala kratkotrajna potraživanja	104.457	156.614
Kratkotrajna financijska imovina	455.326	318.920
Ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate	0	0
Ulaganja u kratkotrajne vrijednosne papire	28	28
Dani kratkotrajni zajmovi	263.356	114.232
Dani kratkotrajni depoziti	188.734	197.157
Ostala kratkotrajna financijska imovina	3.208	7.503
Novac na računu i blagajni	236.428	314.158
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	67.294	78.323
Ukupna aktiva	17.863.501	17.626.251
Aktivni izvanbilančni zapisi	10.503.972	10.005.047

Izvor: Hanfa

Tablica D2: Ukupna pasiva leasing društava (u tis. kn)

Opis stavke / datum	31.12.2014.	31.12.2015.
Kapital i rezerve	351.991	1.815.507
Temeljni kapital	1.191.468	1.058.904
U tome u vlasništvu nerezidenata	1.066.788	898.907
Ostale rezerve	295.820	242.417
Kapitalne rezerve	2.787.772	5.043.011
Zadržana dobit/preneseni gubitak	-2.593.950	-3.786.727
Dobit/gubitak tekuće godine	-1.329.119	-742.099
Rezerviranja	148.369	132.858
Dugoročne obveze	11.633.804	10.143.793
Obveze za dugoročne kredite i zajmove ino banaka i financijskih institucija	9.560.930	7.958.209
Obveze za dugoročne kredite i zajmove domaćih banaka i financijskih institucija	1.314.480	1.104.979
Obveze za predujmove po osnovi leasinga	9.410	8.510
Obveze za depozite i jamstva po osnovi leasinga	373.717	318.486
Obveze za izdane vrijednosne papire	0	0
Ostale dugoročne obveze	369.206	743.540
Odgođena porezna obveza	6.061	10.069
Kratkoročne obveze	5.435.101	5.226.531
Obveze za kredite i zajmove ino banaka i financijskih institucija	4.339.479	4.088.287
Obveze za kredite i zajmove domaćih banaka i financijskih institucija	629.449	786.261
Obveze za kratkoročne vrijednosne papire	2.518	2.311
Obveze za predujmove po osnovi leasinga	59.449	38.323
Obveze za depozite i jamstva po osnovi leasinga	127.750	115.546
Ostale kratkoročne obveze	276.456	195.804
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	294.237	307.562
Ukupna pasiva	17.863.501	17.626.251
Pasivni izvanbilančni zapisi	10.503.972	10.005.047
Kapital i rezerve	334.506	373.982
Pripisano imateljima kapitala matice	334.506	373.982
Pripisano manjinskom interesu	0	0

Izvor: Hanfa

Tablica D3: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti leasing društava (u tis. kn)

Opis stavke / razdoblje	1.1.-31.12.2014.	1.1.-31.12.2015.
Prihodi od kamata	672.351	573.185
Prihod od kamata – financijski leasing	583.295	534.591
Prihod od kamata – dani zajmovi	42.189	9.519
Ostali prihodi od kamata	46.867	29.075
Rashodi po osnovi kamata	383.280	319.462
Kamatni rashodi za kredite primljene od domaćih banaka i financijskih institucija	66.304	79.468
Kamatni rashodi za kredite primljene od ino-banaka i financijskih institucija	300.332	225.822
Ostali kamatni rashodi	16.644	14.171

Opis stavke / razdoblje	1.1.-31.12.2014.	1.1.-31.12.2015.
Dobit/gubitak od kamata	289.071	253.723
Prihodi od provizija i naknada	40.177	48.917
Rashodi za provizije i naknade	28.230	22.604
Dobit/gubitak od provizija i naknada	11.946	26.312
Ostali poslovni prihodi	1.857.427	1.844.875
Prihod ostvaren po osnovi operativnog leasinga	1.552.672	1.446.667
Dobit od prodaje imovine – operativni leasing	52.522	29.057
Dobit od prodaje imovine – financijski leasing	15.611	16.017
Dobit od nadoknadivih troškova vezanih uz leasing	20.296	21.324
Dobit od tečajnih razlika	26.076	32.805
Ostali prihodi	190.250	299.005
Ostali poslovni rashodi	2.316.092	1.848.226
Gubitak od prodaje imovine – operativni leasing	22.667	24.865
Gubitak od prodaje imovine – financijski leasing	6.455	7.448
Gubitak od nadoknadivih troškova vezanih uz leasing	3.116	5.396
Gubitak od tečajnih razlika	15.230	25.915
Trošak amortizacije imovine u operativnom leasingu	1.176.151	1.109.342
Troškovi amortizacije ostale imovine	17.250	22.050
Troškovi osoblja	215.541	210.260
Opći i administrativni troškovi poslovanja	235.733	215.854
Ostali rashodi	623.948	227.096
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	-458.665	-3.351
Dobit/gubitak prije troškova ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja	-157.648	276.684
Troškovi ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja (troškovi vrijednosnog usklađenja)	1.119.664	943.129
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	-1.277.312	-666.445
Porez na dobit	51.807	75.654
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	-1.329.119	-742.099
Pripisano imateljima kapitala matice	47.453	43.704
Pripisano manjinskom interesu	0	0
Ostala sveobuhvatna dobit	-26.519	-16.757
Promjena revalorizacijskih rezervi (nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine)	0	0
Nerealizirani dobici/gubici financijske imovine raspoložive za prodaju	-33.138	-21.889
Dobici/gubici od instrumenta zaštite novčanog toka	-10	534
Aktuarski dobici/gubici po mirovinskim planovima definiranih primanja	-1	326
Dobici/gubici proizašli iz preračunavanja financijskih izvještaja inozemnog poslovanja	0	0
Porez na dobit na ostalu sveobuhvatnu dobiti	-6.630	-4.271
Ukupna sveobuhvatna dobit	-1.355.638	-758.856
Pripisano imateljima kapitala matice	47.453	43.704
Pripisano manjinskom interesu	0	0
Reklasifikacijske usklade	0	0

Izvor: Hanfa

Tablica D4: Struktura portfelja aktivnih ugovora leasing društava po vrstama i po objektu leasing/zajma

	Stanje na dan	31.12.2014.		31.12.2015.	
	Opis	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (nedospjela ugovorena vrijednost / nedospjela potraživanja) ¹ (u tis. kn)	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (nedospjela ugovorena vrijednost / nedospjela potraživanja) ¹ (u tis. kn)
Operativni leasing	Ukupno	50.736	3.757.482	50.998	3.356.963
	Nekretnine	74	903.857	66	622.515
	Osobna vozila	42.602	1.923.848	42.238	1.870.721
	Gospodarska vozila	5.452	353.736	6.342	396.404
	Plovila	465	217.375	420	201.266
	Letjelice	1	482	1	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	1.744	356.319	1.615	264.827
	Ostalo	398	1.865	316	1.230
Financijski leasing	Ukupno	58.126	10.419.586	60.112	10.308.096
	Nekretnine	955	3.139.558	704	2.700.604
	Osobna vozila	33.482	2.010.267	34.300	2.199.904
	Gospodarska vozila	14.430	2.385.949	15.912	2.669.210
	Plovila	710	294.658	680	249.141
	Letjelice	1	0	2	804
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	7.642	2.520.210	7.453	2.378.596
	Ostalo	906	68.944	1.061	109.836
Zajmovi	Ukupno	1.789	121.359	1.210	75.793
	Nekretnine	297	108.714	246	73.231
	Osobna vozila	472	2	260	2
	Gospodarska vozila	523	0	345	22
	Plovila	50	9.249	33	622
	Letjelice	3	0	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	441	3.394	326	1.917
	Ostalo	3	0	0	0
Ukupno	Ukupno	110.651	14.298.426	112.320	13.740.852
	Nekretnine	1.326	4.152.129	1.016	3.396.350
	Osobna vozila	76.556	3.934.117	76.798	4.070.627
	Gospodarska vozila	20.405	2.739.685	22.599	3.065.636
	Plovila	1.225	521.282	1.133	451.029
	Letjelice	5	482	3	804
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	9.827	2.879.924	9.394	2.645.340
	Ostalo	1.307	70.809	1.377	111.067

1) Nedospjela ugovorena vrijednost kod strukture portfelja operativnog leasinga – odnosi se na iznos nedospjelih najamnina (bez PDV-a) po ugovorima o operativnom leasingu; navedeni iznos ne uključuje ostatak vrijednosti.

Nedospjela potraživanja – odnosi se na nedospjeli iznos financiranja (nedospjela glavnica) po ugovorima o financijskom leasingu te zajmovima umanjeno za ispravak vrijednosti potraživanja.

Izvor: Hanfa

Tablica D5: Struktura portfelja novozaključenih ugovora djelatnosti leasinga po vrstama i prema predmetu leasinga

	Razdoblje od 1.1. do	31.12.2014.		31.12.2015.	
	Opis	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju	Vrijednost novozaključenih ugovora (ugovorena / financirana vrijednost) ¹ (u tis. kn)	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju	Vrijednost novozaključenih ugovora (ugovorena / financirana vrijednost) ¹ (u tis. kn)
Operativni leasing	Ukupno	17.308	1.868.046	17.798	1.504.247
	Nekretnine	9	144.137	13	12.904
	Osobna vozila	15.532	1.332.952	15.470	1.087.884
	Gospodarska vozila	1.246	200.608	2.018	249.094
	Plovila	87	106.579	63	91.965
	Letjelice	0	0	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	197	81.656	208	62.160
	Ostalo	237	2.115	26	241
Financijski leasing	Ukupno	17.501	3.375.383	18.565	3.625.340
	Nekretnine	58	63.998	14	59.194
	Osobna vozila	11.346	1.312.682	11.282	1.407.914
	Gospodarska vozila	4.081	1.193.501	5.232	1.389.766
	Plovila	176	97.026	189	119.501
	Letjelice	0	0	1	854
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	1.646	683.883	1.585	611.559
	Ostalo	194	24.293	262	36.552
Ukupno	Ukupno	34.809	5.243.429	36.363	5.129.588
	Nekretnine	67	208.135	27	72.098
	Osobna vozila	26.878	2.645.634	26.752	2.495.798
	Gospodarska vozila	5.327	1.394.110	7.250	1.638.860
	Plovila	263	203.605	252	211.465
	Letjelice	0	0	1	854
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	1.843	765.539	1.793	673.720
	Ostalo	431	26.408	288	36.793

1) Ugovorena vrijednost kod strukture portfelja operativnog leasinga – odnosi se na ukupno ugovoreni iznos koji je jednak ukupnom zbroju najamnina (bez PDV-a) po ugovorima o operativnom leasingu; navedeni iznos ne uključuje ostatak vrijednosti.

Financirana vrijednost ugovora kod strukture portfelja financijskog leasinga – odnosi se na iznos financiranja kojim se financira primatelj leasinga (glavnica) po ugovorima o financijskom leasingu sklopljenim u izvještajnom razdoblju.

Izvor: Hanfa

4.5. Faktoring

Tablica E1: Agregirana bilanca faktoring društava (u tis. kn)

Opis	31.12.2014.	31.12.2015.
Aktiva		
Potraživanja za upisani a neuplaćeni kapital	0	0
Dugotrajna imovina	142.768	123.058
Kratkotrajna imovina	7.675.183	6.452.212
Faktoring potraživanja	1.503.175	1.752.740
Domaći faktoring	1.318.766	1.544.585
Izvozni faktoring	56.300	33.554
Uvozni faktoring	128.109	174.601
Eskont mjenica	4.809.197	3.867.882
Dani zajmovi	256.565	130.426
Dani depoziti	457.543	84.627
Novac na računu i blagajni	516.016	484.298
Ostala kratkotrajna imovina	132.686	132.239
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	9.911	11.950
Ukupna aktiva	7.827.862	6.587.220
Pasiva		
Kapital i rezerve	566.436	730.100
Dugoročne obveze	754.087	307.306
Obveze za kredite – domaće banke i financijske institucije	7.780	21.229
Obveze za kredite – inozemne banke i financijske institucije	689.532	183.241
Ostale dugoročne obveze	56.775	102.836
Kratkoročne obveze	6.493.302	5.538.974
Obveze za kredite – domaće banke i financijske institucije	1.555.775	772.986
Obveze za kredite – inozemne banke i financijske institucije	4.484.939	4.249.217
Ostale kratkoročne obveze	452.588	516.771
Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja	14.036	10.840
Ukupna pasiva	7.827.862	6.587.220

Izvor: Hanfa

Tablica E2: Agregirani račun dobiti/gubitka faktoring društava (u tis. kn)

Opis	1.1.-31.12.2014.	1.1.-31.12.2015.
Prihodi od kamata	494.870	408.975
Prihod od kamata – faktoring	90.794	91.480
Domaći faktoring	81.735	80.571
Izvozni faktoring	3.673	2.120
Uvozni faktoring	5.386	8.788
Prihod od kamata – eskont mjenica	362.179	294.573
Prihod od kamata – dani zajmovi	20.607	9.639
Prihod od kamata – dani depoziti	13.060	6.776
Ostali prihodi od kamata	8.230	6.507

Opis	1.1.-31.12.2014.	1.1.-31.12.2015.
Rashodi od kamata	250.074	187.067
Rashod od kamata – domaće banke i financijske institucije	109.324	91.160
Rashod od kamata – inozemne banke i financijske institucije	121.768	81.975
Ostali rashodi od kamata	18.982	13.932
Dobit/gubitak od kamata	244.797	221.909
Prihodi od naknada i provizija	88.273	69.943
Rashodi od naknada i provizija	33.812	25.037
Dobit/gubitak od naknada i provizija	54.461	44.906
Ostali poslovni prihodi	206.124	362.194
Ostali poslovni rashodi	235.722	362.979
Troškovi usluga	25.499	20.234
Troškovi osoblja	31.880	36.967
Troškovi ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja	35.541	117.289
Ostali troškovi poslovanja	142.802	188.488
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	-29.598	-784
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	269.660	266.030
Porez na dobit	54.529	53.568
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	215.131	212.462

Izvor: Hanfa

Tablica E3: Volumen transakcija faktoring društava (u tis. kn)

Opis	1.1.-31.12.2014	1.1.-31.12.2015
Factoring	3.685.483	3.768.098
Domaći faktoring	3.238.647	3.153.036
Izvozni faktoring	170.577	182.332
Uvozni faktoring	276.259	432.730
Eskont mjenica	15.159.001	13.967.577
Dani zajmovi	306.122	68.848
Ukupno	19.150.607	17.804.523

Izvor: Hanfa

Popis tablica

13. Popis tablica

Broj tablice	Naziv	Stranica
	1. Tržište kapitala	
1.1.	Broj financijskih instrumenata na uređenom tržištu i MTP-u na dan 31.12.2015.	24
1.2.	Broj pohranjenih vrijednosnih papira	26
1.3.	Broj izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište Zagrebačke burze na dan 31.12.2015.	28
1.4.	Pregled dostave propisanih i ostalih informacija u SRPI	36
	2. Investicijska društva	
2.1.	Broj aktivnih investicijskih društava i kreditnih institucija koje se bave pružanjem investicijskih usluga i obavljanjem investicijskih aktivnosti te društava za upravljanje UCITS fondovima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj	39
2.2.	Ukupni prihodi s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti u 2014. i 2015. (u tis. kn)	40
2.3.	Portfeljna i skrbnička imovina na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)	41
2.4.	Izveštaj o financijskom položaju investicijskih društava na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)	42
2.5.	Izveštaj o sveobuhvatnoj dobiti investicijskih društava za 2014. i 2015. (u tis. kn)	42
2.6.	Agregirani financijski pokazatelji	43
2.7.	Pregled odobrenja i suglasnosti	45
2.8.	Prestanci odobrenja za rad	46
	3. Investicijski fondovi	
3.1.	Usporedba broja UCITS fondova na dan 31.12.2014. i 31.12.2015.	53
3.2.	Neto imovina UCITS fondova na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)	53
3.3.	Usporedba broja AIF-ova na dan 31.12.2014. i 31.12.2015.	56
3.4.	Neto imovina AIF-ova na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)	56
3.5.	Investicijski fondovi osnovani posebnim zakonima na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (neto imovina u tis. kn)	57
3.6.	Usporedba broja postupaka licenciranja povezanih s poslovanjem društava za upravljanje investicijskim fondovima u 2014. i 2015.	61
	4. Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina	
4.1.	Članstvo u obveznim mirovinskim fondovima i aktivnosti tijekom 2015.	66
4.2.	Neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)	67
4.3.	Uplate doprinosa u obvezne mirovinske fondove u 2015. (u tis. kn)	67
4.4.	Vrijednost obračunskih jedinica i prinosi obveznih mirovinskih fondova	68
4.5.	Osnovni pokazatelji za otvorene dobrovoljne mirovinske fondove	71
4.6.	Osnovni pokazatelji za zatvorene dobrovoljne mirovinske fondove	71
4.7.	Broj obrađenih predmeta u vezi s poslovanjem mirovinskih društava i mirovinskih fondova	75
	5. Osiguranje	
5.1.	Pregled zaračunate bruto premije po vrstama osiguranja u 2014. i 2015. (u tis. kn)	83

Broj tablice	Naziv	Stranica
5.2.	Skraćena bilanca Redovite djelatnosti HUO-a na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)	92
5.3.	Prihodi i rashodi iz Redovite djelatnosti HUO-a za 2014. i 2015. (u tis. kn)	93
5.4.	Skraćena bilanca Garancijskog fonda za 2014. i 2015. (u tis. kn)	93
	6. Leasing	
6.1.	Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)	107
6.2.	Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)	108
6.3.	Izveštaj o sveobuhvatnoj dobiti leasing društava u 2014. i 2015. (u tis. kn)	109
6.4.	Struktura portfelja leasing društava na dan 31.12.2014. i 31.12.2015.	110
6.5.	Broj i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u 2014. i 2015.	110
6.6.	Broj i vrijednost aktivnih ugovora leasing društava u 2014. i 2015.	111
6.7.	Vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava prema objektima leasinga u 2014. i 2015. (u tis. kn)	111
6.8.	Vrijednost aktivnih ugovora leasing društava prema objektima leasinga/zajma na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)	112
	7. Faktoring	
7.1.	Agregirana aktiva faktoring društava na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)	118
7.2.	Agregirana pasiva faktoring društava na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)	119
7.3.	Agregirani račun dobiti i gubitka faktoring društava u 2014. i 2015. (u tis. kn)	121
	8. Sudski postupci	
8.1.	Pregled optužnih prijedloga podnesenih u 2015.	127
8.2.	Pregled optužnih prijedloga podnesenih u razdoblju od 2006. do 2015.	127
	10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti	
10.1.	Broj predstavki zaprimljenih u 2014. i 2015. prema podnositelju	140
	11. Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta	
11.1.	Skraćena bilanca Hanfe na dan 31.12.2015. (u tis. kn)	149
11.2.	Skraćeni račun prihoda i rashoda Hanfe za 2015. (u tis. kn)	150
11.3.	Prihodi od naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora ostvareni u 2015. (u tis. kn)	151
11.4.	Prihodi od pruženih usluga iz nadležnosti Hanfe temeljem posebnih zakona u 2015. (u tis. kn)	152

Popis grafikona

14. Popis grafikona

Broj grafikona	Naziv	Stranica
	1. Tržište kapitala	
1.1.	Kretanje vrijednosti indeksa CROBEX, CROBEX10 i CROBEXtr i prometa dionica u sastavu CROBEX-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2015.	25
1.2.	Kretanje vrijednosti indeksa CROBIS i CROBIStr i prometa obveznica u sastavu CROBIS-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2015.	25
1.3.	Struktura računa vrijednosnih papira u depozitoriju SKDD-a na dan 31.12.2015.	26
	2. Investicijska društva	
2.1.	Ukupni prihodi pravnih osoba ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti od 2013. do 2015. (u tis. kn)	40
	3. Investicijski fondovi	
3.1.	Struktura ulaganja UCITS fondova na dan 31.12.2015. (u tis. kn)	54
3.2.	Udjeli domaće i strane imovine u neto imovini UCITS fondova na dan 31.12.2015.	55
	4. Mirovinski fondovi i mirovinska osiguravajuća društva	
4.1.	Stope rasta indeksa MIREX A, MIREX B i MIREX C tijekom 2015.	68
4.2.	Odnos neto uplata u obvezne mirovinske fondove i neto imovine obveznih mirovinskih fondova	69
4.3.	Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije A u 2015. (u tis. kn i u %)	69
4.4.	Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije B u 2015. (u tis. kn i u %)	70
4.5.	Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije C u 2015. (u tis. kn i u %)	70
4.6.	Struktura ulaganja otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u 2015. (u tis. kn i u %)	71
4.7.	Naknada za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima	72
	5. Osiguranje	
5.1.	Gustoća premije osiguranja za razdoblje od 2013. do 2015. (u kn)	81
5.2.	Udjel zaračunate bruto premije u BDP-u za razdoblje od 2013. do 2015.	81
5.3.	Indeksi zaračunate bruto premije osiguranja društava za osiguranje u razdoblju od 2013. do 2015.	82
5.4.	Kretanje udjela životnih i neživotnih osiguranja u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji osiguranja u razdoblju od 2013. do 2015. (u tis. kn)	82
5.5.	Struktura premije po vrstama osiguranja u 2015.	84
5.6.	Struktura aktive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2014. i 2015. (u %)	84
5.7.	Struktura pasive društava za osiguranje i društava za reosiguranje u 2014. i 2015. (u %)	85
5.8.	Kretanje neto tehničke pričuve za razdoblje od 2013. do 2015. (u tis. kn)	86
5.9.	Struktura ulaganja iz sredstava tehničke pričuve za razdoblje od 2013. do 2015. (u %)	87

Broj grafikona	Naziv	Stranica
5.10.	Struktura ulaganja iz sredstava matematičke pričuve za razdoblje od 2013. do 2015. (u %)	88
5.11.	Ulaganja iz sredstava matematičke pričuve, tehničke pričuve, osim matematičke pričuve te ulaganja imovine iz kapitala od 2013. do 2015. (u tis. kn)	89
5.12.	Rezultat poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje od 2013. do 2015. (u mil. kn)	89
5.13.	Pokazatelji tržišta osiguranja za 2014. i 2015. (u %)	91
6. Leasing		
6.1.	Aktiva i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u razdoblju od 2013. do 2015. godine (u mil. kn)	106
6.2.	Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2015.	107
6.3.	Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2015.	108
6.4.	Struktura portfelja leasing društava – usporedba vrijednosti novozaključenih ugovora u razdoblju od 2013. do 2015. (u mil. kn)	110
6.5.	Struktura portfelja leasing društava – vrijednost novozaključenih ugovora prema objektima leasinga u razdoblju od 2013. do 2015. (u mil. kn)	112
7. Faktoring		
7.1.	Agregirana imovina i volumen transakcija faktoring društava u razdoblju od 2007. do 2015. (u mil. kn)	118
7.2.	Struktura aktive faktoring društava na dan 31.12.2015.	119
7.3.	Struktura pasive faktoring društava na dan 31.12.2015.	120
7.4.	Struktura najvećih stavki obveza u ukupnoj pasivi na dan 31.12.2015. te njihovo kretanje tijekom razdoblja od 2013. do 2015. (u tis. kn)	120
7.5.	Struktura najvećih stavki rashoda tijekom 2015. te prikaz troškova ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja tijekom razdoblja od 2013. do 2015. (u tis. kn)	122
7.6.	Struktura volumena transakcija prema vrsti poslova u 2014. i 2015.	123
10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti		
10.1.	Predstavke prema području nadležnosti Hanfe	140

Kratice i znakovi

15. Kratice i znakovi

AIF	Alternativni investicijski fond
CCP	Središnja druga ugovorna strana
CEDOH	Centar za edukaciju djelatnika u osiguranju
CEESEG	CEE Stock Exchange Group
CEIOPS	Odbor europskih nadzornih tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje
Delegirana Uredba Komisije (EU) br. 918/2012	Delegirana uredba Komisije (EU) br. 918/2012 o dopuni Uredbe (EU) br. 236/2012 o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza u vezi s definicijama, izračunom neto kratkih pozicija, pokrivenim kreditnim izvedenicama na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza, pragovima za obavješćivanje, pragovima likvidnosti za privremenu obustavu ograničenja, značajnim padom vrijednosti financijskih instrumenata i negativnim događajima (tekst značajan za EGP), SL L 274/1
Delegirana Uredba o dopuni Direktive Solventnost II	Delegirana Uredba Komisije (EU) br. 2015/35 od 10. listopada 2014. o dopuni Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) (Tekst značajan za EGP), SL L 12/1
Direktiva AIFMD	Direktiva 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjenama i dopunama Direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te Uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010, SL L 174
Direktiva BRRD	Direktiva 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava te o izmjeni Direktive Vijeća 82/891/EEZ i direktiva 2001/24/EZ, 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2005/56/EZ, 2007/36/EZ, 2011/35/EU, 2012/30/EU i 2013/36/EU te uredbi (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (Tekst značajan za EGP), SL L 173/190
Direktiva CRD IV	Direktiva 2013/36/EU od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ, SL L 176 i Uredba (EU) br. 575/2013 od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 176
Direktiva CSMAD	Direktiva 2014/57/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o kaznenopravnim sankcijama za zlouporabu tržišta (Direktiva o zlouporabi tržišta), SL L 173/179
Direktiva MiFID	Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU, SL L 173/349
Direktiva MiFID II	Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU (Tekst značajan za EGP), SL L 173/349
Direktiva o distribuciji osiguranja	Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. godine o distribuciji osiguranja (preinačeni tekst) (Tekst značajan za EGP), SL L 26/19
Direktiva o prospektu	Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 153/1

Direktiva Omnibus II	Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 153/1
Direktiva o transparentnosti	Direktiva 2013/50/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o izmjenama Direktive 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi s informacijama o izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu (Direktiva o transparentnosti), Direktive 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja u trgovanje (Direktiva o prospektu) i Direktive Komisije 2007/14/EZ o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredaba Direktive 2004/109/EZ (Direktiva o provedbi pojedinih odredaba Direktive o transparentnosti), SL L 294/13
Direktiva Solventnost II	Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o pokretanju i obavljanju poslova osiguranja i reosiguranja, SL L 335/1
Direktiva UCITS IV	Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa koji se odnose na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire, SL L 176
Direktiva UCITS V	Direktiva 2014/91/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o izmjeni Direktive 2009/65/EZ o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) u pogledu poslova depozitara, politika nagrađivanja i sankcija, SL L 257/186
Direktiva 2010/44/EU	Direktiva Komisije 2010/44/EU od 1. srpnja 2010. o provedbi Direktive 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u vezi određenih odredaba o pripajanjima ili spajanjima fondova, strukturama glavnih i napajajućih fondova i postupku obavješćivanja, SL L 176/28
Društvo za upravljanje UCITS fondovima	Društvo za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom
DWH	Skladište podataka
EBA	Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo
ECTS bodovi	Sustav ocjenjivanja od strane Europske komisije
EGESC	Ekspertna skupina Europskog odbora za vrijednosne papire pri Europskoj komisiji
EIOPA	Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje
ESAs	Europski sustav nadzornih tijela
ESFS	Europski sustav nadzora financijskog tržišta
ESMA	Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržište kapitala
ESRB	Europski odbor za sistemske rizike
Factoring društva	Factoring društva i društava za koje Hanfa ima saznanja da obavljaju poslove faktoringa
FLAOR	Anticipativna procjena vlastitih rizika
HAD	Hrvatsko aktuarsko društvo
Hanfa	Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HNB	Hrvatska narodna banka
HUO	Hrvatski ured za osiguranje
IORP	Institucije za strukovno mirovinsko osiguranje
IOSCO	Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papire

LEI	Identifikacijska oznaka pravne osobe
MIRS	Međuinstitucionalna radna skupina za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma
MOD	Mirovinsko osiguravajuće društvo
MONEYVAL	Odbor stručnjaka Vijeća Europe za procjenu mjera protiv pranja novca i financiranja terorizma
MTP	Multilateralna trgovinska platforma
Novi ZOS	Novi Zakon o osiguranju (NN, br. 30/15)
OECD	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj
ORSA	Procjena vlastitih rizika i solventnosti
Prijedlog Uredbe o sekuritizaciji	Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih pravila o sekuritizaciji i uspostavi europskog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju i izmjeni direktiva 2009/65/EZ, 2009/138/EZ, 2011/61/EU i uredba (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 648/2012, 2015/0226 (COD)
Pravilnik o ulaganjima	Pravilnik o vrstama i obilježjima imovine za pokriće tehničkih pričuva, pravilima za disperziju i ograničenje ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva, njihovom vrednovanju, usklađenosti, pravilima za upotrebu izvedenih financijskih instrumenata te načinu i rokovima izvješćivanja
REGOS	Središnji registar osiguranika
ROA	Rezultat ulaganja, rentabilnost imovine, povrat na uloženu imovinu, stopa povrata na ukupnu aktivu
ROC	Odbor za regulatorni nadzor
ROE	Rentabilnost vlastitih sredstava, povrat na uloženi vlastiti kapital, stopa povrata kapitala
ROL	Registar objekata leasinga
SCR	Potrebni solventni kapital
SKDD	Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SKDD-CCP	SKDD-CCP Smart Clear d.d.
SRPI	Službeni registar propisanih informacija
T2S	Sustav <i>Target 2 Securities</i>
UAIF	Društvo za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima
UCITS fond	Otvoreni investicijski fond s javnom ponudom
Uredba CRR	Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL EU L 176
Uredba CSDR	Uredba (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012, SL L 257
Uredba EMIR	Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju, SL L 201/1
Uredba MAR	Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ (Tekst značajan za EGP), SL L 173/1
Uredba MiFIR	Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (Tekst značajan za EGP), SL L 173/84

Uredba o agencijama za kreditni rejting	Uredba (EZ) br. 1060/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o agencijama za kreditni rejting (Tekst značajan za EGP), SL L 302/1
Uredba o ESMA-i	Uredba (EU) br. 1095/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331/84
Uredba o kratkoj prodaji	Uredba (EU) br. 236/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza (Tekst značajan za EGP), SL L 86/1
Uredbom o EIOPA-i	Uredba (EU) br. 1094/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje), o izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331/12
Uredba u vezi s obvezom vođenja evidencija	Uredba Komisije (EZ) br. 1287/2006 od 10. kolovoza 2006. o provedbi Direktive 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s obvezom vođenja evidencija investicijskih društava, izvještavanjem o transakcijama, transparentnosti tržišta, uvrštavanjem financijskih instrumenata za trgovanje i određenim pojmovima za potrebe navedene Direktive (Tekst značajan za EGP), SL L 241/1
UTK	Unija tržišta kapitala
ZAIF	Zakon o alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 16/13 i 143/14)
Zakon o Hanfi	Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 140/05 i 12/12)
Zakon o izmjenama i dopunama ZTK-a	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala (NN, br. 18/15)
ZDMF	Zakon o dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 19/14)
ZMOD	Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima (NN, br. 22/14)
ZOF	Zakon o faktoringu (NN, br. 94/14 i 85/15)
ZOIFJP	Zakon o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (NN, br. 16/13 i 143/14)
ZOL	Zakon o leasingu (NN, br. 141/13)
ZOMF	Zakon o obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 19/14 i 93/15)
ZOOP	Zakon o obveznim osiguranjima u prometu (NN, br. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 i 152/14)
ZOS	Zakon o osiguranju (NN, br. 151/05, 87/08, 82/09 i 94/14)
ZPDD	Zakon o preuzimanju dioničkih društava (NN, br. 109/07, 36/09, 108/12, 90/13, 99/13 i 148/13)
ZSPNFT	Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08 i 25/12)
ZTK	Zakon o tržištu kapitala (NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13, 159/13, 18/15 i 110/15)
QRT obrasci	Kvantitativni obrasci izvještavanja

Ispravak podataka:

- Na stranici 7. rečenica: "U istom razdoblju neto imovina otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom porasla je za 6,8% i na kraju godine iznosila je 13,9 mlrd. kuna dok je neto imovina alternativnih investicijskih fondova imala rast od 14,3% i na kraju godine iznosila 3 mlrd. kuna" mijenja se i glasi: "U istom razdoblju neto imovina otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom porasla je za 6,8% i na kraju godine iznosila je 13,9 mlrd. kuna dok je neto imovina alternativnih investicijskih fondova imala rast od 10,5% i na kraju godine iznosila 2,9 mlrd. kuna."
- Na stranici 11. rečenica: "Ukupna imovina povezana s uslugom skrbništva nad vrijednosnim papirima nije se znatno mijenjala te je iznosila 62,4 mlrd. kuna što se i dalje najvećim dijelom odnosi na kreditne institucije." mijenja se i glasi: "Ukupna imovina povezana s uslugom skrbništva nad vrijednosnim papirima nije se znatno mijenjala te je iznosila 62,1 mlrd. kuna što se i dalje najvećim dijelom odnosi na kreditne institucije."
- Na stranici 12. rečenica: "Društva za upravljanje investicijskim fondovima ostvarila su dobit nakon oporezivanja u iznosu od 53,1 mil. kuna, što je povećanje od 18,2% u odnosu na 2014. godinu." mijenja se i glasi: "Društva za upravljanje investicijskim fondovima ostvarila su dobit nakon oporezivanja u iznosu od 53,1 mil. kuna, što je povećanje od 13,8% u odnosu na 2014. godinu."
- Na stranici 12. rečenica: "Neto imovina AIF-ova porasla je u odnosu na 2014. za 14,3% i iznosila je 3 mlrd. kuna." mijenja se i glasi: "Neto imovina AIF-ova porasla je u odnosu na 2014. za 10,5% i iznosila je 2,9 mlrd. kuna."
- Na stranici 15. rečenica: "To je u najvećoj mjeri posljedica povećanja aktive životnih osiguranja u iznosu od 1,1 mlrd. kuna ili 5,34%." mijenja se i glasi: "To je u najvećoj mjeri posljedica povećanja aktive životnih osiguranja u iznosu od 1,1 mlrd. kuna ili 5,5%."
- Na stranici 52. rečenica: "Društva za upravljanje koja su dio bankarskih grupacija upravljala su sa 89,5% imovine svih UCITS fondova, dok su tri društva za upravljanje unutar bankarskih grupacija upravljala sa 12,5% imovine svih AIF-ova na kraju 2015. godine." mijenja se i glasi: "Društva za upravljanje koja su dio bankarskih grupacija upravljala su sa 89,5% imovine svih UCITS fondova, dok su tri društva za upravljanje unutar bankarskih grupacija upravljala sa 9,7% imovine svih AIF-ova na kraju 2015. godine."
- Na stranici 53. odlomak: "Društva za upravljanje investicijskim fondovima ostvarila su u 2015. dobit nakon oporezivanja u iznosu od 53,1 mil. kuna, koja je povećana za 18,2% u odnosu na 2014. godinu. Zabilježen je i rast općih i administrativnih troškova poslovanja od 6,8 mil. kuna uz još izraženiji rast neto rezultata od naknada od upravljanja investicijskim fondovima u odnosu na prethodnu godinu. Najveći udio u ukupnoj aktivni društava za upravljanje investicijskim fondovima na kraju 2015. odnosio se na financijsku imovinu (74,7%), dok su najveći udio u ukupnoj pasivi činili kapital i rezerve (79,5%)." mijenja se i glasi: "Društva za upravljanje investicijskim fondovima ostvarila su u 2015. dobit nakon oporezivanja u iznosu od 53,1 mil. kuna, koja je povećana za 13,8% u odnosu na 2014. godinu. Zabilježen je pad općih i administrativnih troškova poslovanja od 17,3 mil. kuna uz blagi rast neto rezultata od naknada od upravljanja investicijskim fondovima u odnosu na prethodnu godinu. Najveći udio u ukupnoj aktivni društava za upravljanje investicijskim fondovima na kraju 2015. odnosio se na financijsku imovinu (76,5%), dok su najveći udio u ukupnoj pasivi činili kapital i rezerve (79,5%)." te se pritom fuznata broj 92.: "Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje investicijskim fondovima i Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje investicijskim fondovima nalazi se u Dodacima. Navedeni financijski izvještaji nisu potpuni za izvještajno razdoblje jer pojedina društva imaju rjeđu frekvenciju izvještavanja temeljem zakonskih odredbi." mijenja i glasi: "Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje investicijskim fondovima i Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje investicijskim fondovima nalazi se u Dodacima."

- Na stranici 56. Tablica 3.4. Neto imovina AIF-ova na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn) mijenja se kako slijedi :

Tablica 3.4. Neto imovina AIF-ova na dan 31.12.2014. i 31.12.2015. (u tis. kn)

AIF	31.12.2014.	Udio (u %)	31.12.2015.	Udio (u %)	Apsolutna promjena	Promjena (u %)
Privatna ponuda	1.125.069	43,0%	2.512.593	86,9%	1.387.524	123,3
osnovni	236.761	9,1%	381.020	13,2%	144.259	60,9
hedge (posebne vrste)	8.400	0,3%	57.037	2,0%	48.637	579,0
rizičnog kapitala (posebne vrste)	97.217	3,7%	70.550	2,4%	-26.667	-27,4
rizičnog kapitala - fondovi za gospodarsku suradnju (posebne vrste)	782.691	29,9%	872.689	30,2%	89.998	11,5
zatvoreni	-	-	1.131.297	39,1%	1.131.297	-
Javna ponuda	1.490.679	57,0%	378.477	13,1%	-1.112.202	-74,6
otvoreni	28.480	1,1%	50.183	1,7%	21.703	76,2
zatvoreni	1.343.368	51,4%	251.859	8,7%	-1.091.509	-81,3
zatvoreni nekretninski	118.831	4,5%	76.435	2,6%	-42.396	-35,7
Ukupno	2.615.748	100,0%	2.891.070	100,0%	275.322	10,5

- Na stranici 56. briše se fusnota broj 96. koja glasi: "Za neto imovinu AIF-ova rizičnog kapitala s privatnom ponudom – fondova za gospodarsku suradnju iskazani su zadnji dostupni podaci o vrijednosti neto imovine."
- Na stranici 56. rečenica: "Neto imovina AIF-ova rizičnog kapitala s privatnom ponudom – fondova za gospodarsku suradnju porasla je u odnosu na 2014. za 168,9 mil. kuna, dok je neto imovina hedge fondova posebne vrste porasla za 48,6 mil. kuna." mijenja se i glasi: "Neto imovina AIF-ova rizičnog kapitala s privatnom ponudom – fondova za gospodarsku suradnju porasla je u odnosu na 2014. za 90,0 mil. kuna, dok je neto imovina hedge fondova posebne vrste porasla za 48,6 mil. kuna."
- Na stranici 168. Tablica B1: Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje investicijskim fondovima (u tis. kn) mijenja se kako slijedi:

Tablica B1: Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje investicijskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	31.12.2014.	Udio (u %)	31.12.2015.	Udio (u %)
Nekretnine, postrojenja i oprema	2.296	0,27	1.962	0,65
Ulaganja u nekretnine	0	0,00	0	0,00
Nematerijalna imovina	4.977	0,59	3.048	1,01
Financijska imovina	759.647	89,33	230.468	76,46
Potraživanja	78.391	9,22	61.916	20,54
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	2.926	0,34	1.933	0,64
Odgodena porezna imovina	736	0,09	406	0,13
Ostala imovina	1.436	0,17	1.680	0,56
Ukupna aktiva	850.409	100,00	301.413	100,00

Stavke izvještaja	31.12.2014.	Udio (u %)	31.12.2015.	Udio (u %)
Kapital i rezerve	246.719	29,01	239.500	79,46
Obveze	590.439	69,43	51.006	16,92
Rezerviranja	2.734	0,32	2.001	0,66
Odgodeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	8.529	1,00	8.270	2,74
Odgodene porezne obveze	1.988	0,23	637	0,21
Ukupna pasiva	850.409	100,00	301.413	100,00

Izvor: Hanfa

- Na stranici 169. Tablica B2: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje investicijskim fondovima (u tis. kn) mijenja se kako slijedi:

Tablica B2: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje investicijskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	31.12.2014.	31.12.2015.
I. Prihodi od naknada od upravljanja	214.092	225.372
II. Rashodi od upravljanja fondovima	68.125	76.838
Neto rezultat od naknada od upravljanja investicijskim fondovima	145.967	148.534
III. Neto prihod od upravljanja portfeljem	7.760	10.399
IV. Prihod od investicijskog savjetovanja	181	125
V. Financijski prihodi i rashodi (dobit/gubitak od ulaganja u financijske instrumente)	25.720	11.708
VI. Opći i administrativni troškovi poslovanja	120.654	103.361
VII. Amortizacija i vrijednosno usklađivanje ostale imovine	4.058	3.812
VIII. Rezerviranja	1.904	98
IX. Ostali prihodi i rashodi poslovanja	9.146	3.456
X. Dobit ili gubitak prije oporezivanja	62.394	66.952
XI. Porez na dobit	15.760	13.869
XII. Dobit ili gubitak	46.634	53.083
XIII. Ostala sveobuhvatna dobit	8.271	-5.268
XIV. Ukupna sveobuhvatna dobit	53.177	47.814

Izvor: Hanfa